
AUTOAREA BESTSELLERELOR
POVESTEA SLUJITOAREI ȘI TESTAMENTELE
MARGARET
ATWOOD
DANSATOARELE
CORINT
FICTION

AUTOAREA BESTSELLERELOR
POVESTEA SLUJITOAREI ȘI TESTAMENTELE
MARGARET
ATWOOD
DANSATOARELE
CORINT
FICTION

MARGARET
ATWOOD

DANSATOAREELE

Imprint coordonat de
ana antonescu

MARGARET
ATWOOD

DANSATOARELE

Traducere din limba engleză și note de
Ioana Văcărescu

CORINT
FICTION

Redactare: Mihaela Sofonea
Tehnoredactare: Mihaela Ciufu
Design copertă: Dan Mihalache
Ilustrație copertă: ©Ben Wiseman
Design copertă: ©Megan Wilson

ISBN 978-606-088-086-8
ISBN EPUB 978-606-088-241-1

Omul de pe Marte

Acum multă vreme, Christine trecea prin parc. Rămăsese în rochia de tenis; nu avusese timp să facă duș și să se schimbe, iar părul îl avea prins cu un elastic. Chipul ei rotund și îmbujorat, expus, fără vreun breton care să-i îndulcească trăsăturile, semăna cu figura unei țărănci rusoaice, însă fără elastic, părul i-ar fi intrat în ochi. Era o după-amiază neobișnuit de caldă pentru luna aprilie; pe terenul de tenis acoperit fusese o căldură sufocantă, pielea fetei era ca opărită.

Soarele scosese bătrânii de pe unde își petrecuseră iarna: citise de curând un articol despre un bătrân care trăise vreme de trei ani într-un canal. Lâncezeau pe bănci sau stăteau tolăniți pe iarbă, cu capetele pe bucăți pătrate de ziar vechi. Când trecea pe lângă ei, figurile lor ridate ca niște ciuperci se întorceau spre ea, atrase de mișcarea trupului fetei, apoi se îndepărtau, pierzându-și interesul.

Și veverițele ieșiseră de prin vizuini, în căutare de hrană; vreo două-trei au pornit spre ea cu mișcări sacadate, țâșnind ca niște săgeți și apoi oprindu-se brusc, țintuind-o încordate cu privirea, cu gurile deschise, cu bărbiile retrase, ca ale șobolanilor, lăsând la vedere dinții din față îngălbeniți. Christine a iuțit pasul, nu avea ce să le dea. N-ar trebui ca oamenii să le hrănească, s-a gândit ea; le agită și ajung agresive.

Pe la jumătatea drumului prin parc, s-a oprit să-și scoată cardiganul. Când s-a aplecat să ridice iar racheta, cineva a atins-o pe brațul abia dezgolit. Christine țipa rareori; s-a îndreptat imediat de spinare și a înșfăcat mânerul rachetei de tenis. Însă nu unul dintre bătrâni o atinsese, ci un puști brunet, de vreo doisprezece ani.

— Nu vă supărați, caut clădirea Facultății de Economie. E acolo? a rostit el, făcând un gest spre vest.

Christine s-a uitat la el mai bine. Se înșelase: nu era un copil, era doar un tip scund. De-abia îi ajungea până deasupra umărului, însă, ce-i drept, ea era mai înaltă decât majoritatea; „impunătoare”, cum îi spunea mama ei când o vedea abătută. Și era ceea ce familia ei numea „o persoană din altă cultură”: oriental, nu încăpea îndoială, dar poate că nu chinez. Christine socotea că era, probabil, un student din străinătate, așa că i-a aruncat zâmbetul oficial de bun-venit. În liceu fusese președinta Clubului

Națiunilor Unite: în anul acela, liceul ei fusese ales să reprezinte delegația egipteană la simularea Adunării Generale. Tema nu fusese primită cu prea mare entuziasm – niciunii dintre copii nu voiau să fie arabii –, dar ea o dusese la bun sfârșit. Ba chiar ținuse un discurs destul de reușit despre refugiații palestinieni.

— Da, i-a răspuns, e cea de acolo. Aia cu acoperișul teșit. O vezi?

Bărbatul îi zâmbise emoționat în tot timpul acesta. Avea ochelari cu rame din plastic transparent, prin care ochii lui bulbucați o priveau de parcă s-ar fi aflat dincolo de geamul unui acvariu. Nu-i urmărise mâna cu privirea. În schimb, i-a întins agitat un carnețel verzui și un pix, spunându-i:

— Tu faci hartă.

Christine a lăsat jos racheta de tenis și a desenat, conștiincioasă, o hartă.

— Noi suntem aici, i-a explicat, pronunțând cât mai clar cuvintele. Tu o iei pe aici. Clădirea e aici.

A marcat drumul cu o linie punctată și destinația cu un X. Bărbatul s-a apropiat și mai mult de ea, aplecându-se spre carnet și urmărind cu atenție desenarea hărții; mirosea a conopidă fiartă și a un soi de ulei de păr care nu-i era cunoscut lui Christine. Când a terminat harta, i-a înapoiat carnetul și pixul, zâmbindu-i de rămas-bun.

— Stai! a oprit-o.

A rupt foaia cu harta din carnet, a împăturit-o cu grijă și a băgat-o în buzunarul hainei; mânecile îi acopereau încheieturile și din manșete ieșeau ațe. A început să scrie ceva; Christine a observat, cu o ușoară repulsie, că avea unghiile și vârfurile degetelor atât de roase, încât păreau aproape diforme. Câteva degete erau pătate de mina albastră a pixului.

— Ăsta e numele meu, i-a spus, întinzându-i carnetul.

Christine a citit o adunătură stranie de G-uri, Y-uri și N-uri scrise ordonat, cu litere mari.

— Mulțumesc, i-a răspuns.

— Tu acum scrii nume tău, i-a mai zis bărbatul, apoi i-a întins pixul.

Christine a șovăit. Dacă ar fi fost o persoană din cultura ei, s-ar fi gândit că vrea s-o agațe. Dar bărbații din cultura ei nu încercau niciodată s-o agațe; era prea voinică. Singurul care încercase fusese chelnerul marocan de la berăria unde mergeau uneori după întruniri, iar el fusese foarte direct. O oprise când mergea la toaletă și o întrebase, iar ea îl refuzase; asta fusese tot. Însă bărbatul acesta nu era chelner, ci student; nu voia să-l jignească. Probabil că în cultura lui, oricare ar fi fost aceea, schimbul ăsta de bucățele de hârtie cu numele lor era un gest formal de politețe, un soi de „mulțumesc". Așa că a luat pixul.

— E un nume foarte agreabil, a spus bărbatul.

A împăturit hârtia și a pus-o în buzunar, lângă hartă.

Christine simțea că-și făcuse datoria.

— Păi, la revedere, i-a zis. Mi-a făcut plăcere să te cunosc.

A dat să-și ia racheta de tenis, dar bărbatul se aplecase deja s-o ridice și acum o ținea în față, cu ambele mâini, ca pe un drapel capturat.

— Car eu pentru tine.

— O, nu-i nevoie. De fapt, mă cam grăbesc! i-a răspuns, rostind cuvintele cât mai răspicat.

Fără racheta de tenis se simțea dezarmată. Bărbatul a pornit agale pe alee; acum nu era deloc stânjenit, părea cât se poate de relaxat.

— Vous parlez français?[1] a întrebat-o degajat.

— Oui, un petit peu[2], i-a răspuns. Nu foarte bine.

„Cum îmi iau racheta înapoi fără să fiu nepoliticoasă?”, se întreba Christine.

— Mais vous avez un bel accent.[3]

O privea cu ochii mari, bulbucați, de dincolo de ramele ochelarilor: oare flirta cu ea? Era cât se poate de conștientă că accentul ei franțuzesc era cumplit.

— Uite ce e, i-a spus, permițându-și pentru prima oară să-și arate iritarea. Chiar trebuie să plec. Dă-mi racheta, te rog!

El a grăbit pasul, însă n-a dat niciun semn c-ar fi vrut să-i înapoieze racheta.

— Unde te duci?

— Acasă. La mine acasă.

— Vin cu tine acum, i-a răspuns plin de speranță.

— Nu! i-a replicat ea.

Trebuia să fie fermă cu el. S-a întins brusc și a înșfăcat racheta; după ce au tras amândoi de ea câteva clipe, a reușit s-o ia.

— La revedere! i-a spus, întorcându-i spatele și lăsându-l uluit; a pornit într-un pas aproape alergător, care spera să-l descurajeze.

Era ca și cum îi întorcea spatele unui câine care o mârâia: nu trebuia să simtă că-i era frică. Și oricum, de ce s-ar fi temut? Bărbatul era cât jumătate din ea, iar racheta se afla în posesia ei, deci nu avea ce să-i facă.

Simțea că tot se ținea după ea, cu toate că nu se uita deloc în spate. Dă să vină un tramvai, și-a spus ea, și chiar a apărut unul, însă era departe, aștepta la un semafor. Bărbatul a apărut lângă ea, gâfâind tare, la o clipă după ce Christine ajunsese în stație. Fata a rămas cu privirea ațintită înainte, neclintită.

— Ești prietena mea, i-a spus, ezitant.

Christine s-a îmbunat: nu încerca s-o agațe, până la urmă, era doar un străin care voia să cunoască oameni de-ai locului; dacă ar fi fost în locul lui, și-ar fi dorit același lucru.

— Da, i-a răspuns, străduindu-se să-i zâmbească.

— Asta e bine. Țara mea e foarte departe.

Lui Christine nu-i venea în minte niciun răspuns potrivit.

— Ce interesant! Très interessant.

Sosea tramvaiul, în sfârșit; fata și-a deschis poșeta și a scos un bilet.

— Vin cu tine acum, a rostit el.

Mâna i s-a încleștat pe brațul lui Christine, deasupra cotului.

— Tu… rămâi… aici, i-a spus ea, împotrivindu-se pornirii de a țipa, dar făcând câte o pauză după fiecare cuvânt, de parcă ar fi vorbit cu un surd.

I-a dat mâna la o parte – strânsoarea lui era destul de slabă, nu se compara cu bicepșii ei antrenați la tenis – și a sărit de pe bordură direct pe treptele tramvaiului, răsuflând ușurată când a auzit hârșâitul ușilor ce se închideau în spatele ei. După ce tramvaiul a parcurs câteva zeci de metri, s-a încumetat să arunce o privire pe fereastră. Bărbatul stătea unde îl lăsase ea și părea să scrie ceva în carnet.

Când a ajuns acasă, abia dacă a avut timp să ia o gustare rapidă, și chiar și așa aproape c-a întârziat la Clubul de Dezbateri. Subiectul era „Demonstrație: Războiul este perimat moral". Echipa ei a susținut argumentele pro și a câștigat.

Christine se simțea abătută când a ieșit de la ultimul examen. Nu examenul în sine o întristase, ci faptul că era ultimul: însemna că se încheia anul universitar. A trecut pe la cafenea, ca de obicei, după care a mers acasă mai devreme, fiindcă altceva nu mai era de făcut.

— Tu ești, dragă? a strigat din sufragerie mama ei.

Probabil auzise ușa. Christine a intrat și s-a trântit pe canapea, deranjând pernuțele aranjate cu grijă.

— Cum a fost la examen, dragă?

— Bine, i-a răspuns Christine, posacă.

Chiar fusese bine; trecuse. Nu era o studentă strălucită, știa asta, dar era conștiincioasă. Profesorii îi scriau mereu pe lucrări chestii de genul „Un efort sârguincios" și „Bine gândită, dar lipsită de o anume viziune"; îi dădeau opt, uneori opt plus. Făcea cursuri de Științe Politice și de Economie, și spera ca după absolvire să-și găsească o slujbă în administrația publică; erau șanse, căci tatăl ei avea multe cunoștințe.

— Ce drăguț.

Enervată, Christine credea că mama ei avea doar o idee vagă despre ce însemna un examen. Tocmai aranja niște gladiole într-o vază; avea mănuși de cauciuc, ca să-și protejeze mâinile, cum purta întotdeauna când făcea „treabă prin gospodărie", după cum îi spunea. Din câte vedea Christine, treaba ei prin gospodărie consta în aranjarea florilor în vaze: de la narcise, lalele și zambile, până la gladiole, iriși și trandafiri, ori ochiul-boului și crizanteme. Uneori gătea – cu mare grijă, folosind vase care țineau mâncarea caldă, însă o considera doar un hobby. În rest, fata în casă făcea totul. Christine simțea oarecum că păcătuiau având servitoare. Singurele fete care erau disponibile acum erau străine sau însărcinate, iar expresia de pe figurile lor sugera mereu că se profita cumva de ele. Însă mama ei era de părere că alte variante nu prea aveau: ori ar fi trebuit să

meargă la un adăpost, ori ar fi rămas în țările lor, iar Christine trebuia să recunoască faptul că probabil așa era. În orice caz, era greu să-și contrazică mama. Era atât de delicată, atât de bine ocrotită, părea că și o răsuflare mai puternică i-ar fi zgâriat smalțul.

— A telefonat azi un tânăr tare interesant, i-a spus mama.

Terminase cu gladiolele și acum își scotea mănușile. A continuat:

— A cerut cu tine, și, după ce i-am zis că nu ești acasă, am mai stat nițel de vorbă. Nu mi-ai zis nimic despre el, dragă.

Și-a pus pe nas ochelarii pe care îi ținea la gât, pe un lanț decorativ, semn că era mai curând în dispoziția de femeie modernă și inteligentă, decât în cea de femeie de modă veche, cu toane.

— A zis cum îl cheamă? a întrebat-o Christine.

Știa o grămadă de tineri, dar nu-i dădeau telefon prea des; își rezolvau treburile cu ea la cafenea sau după întruniri.

— E o persoană din altă cultură. A zis c-o să revină mai târziu.

Christine a trebuit să se gândească preț de o clipă. Cunoștea vag câteva persoane din alte culturi, mai ales din Marea Britanie; erau colegi în Clubul de Dezbateri.

— Studiază filozofia în Montréal, a continuat mama ei. Părea francez, după accent.

Christine și-a amintit de bărbatul din parc.

— Nu cred că-i chiar francez.

Mama ei își scosese ochelarii și, cu un aer distras, trăgea de o gladiolă strâmbă.

— Ei bine, părea francez.

A căzut pe gânduri, cu sceptrul floral în mână.

— Cred c-ar fi drăguț să-l inviți la ceai.

Mama lui Christine făcea tot ce-i stătea în putință. Mai avea două fiice și amândouă îi semănau. Erau frumoase; una se măritase deja, făcând o partidă bună, iar cealaltă avea să-și găsească soț cu mare ușurință. Prietenele o consolau în ceea ce o privea pe Christine, spunându-i: „Nu e grasă, are oasele mari, moștenire de la familia lui taică-său" și „E așa de bine făcută și de sănătoasă!". Celelalte două fete nu se implicaseră în nicio activitate cât merseseră la școală, dar Christine, fiindcă n-avea să fie niciodată frumoasă, chiar dacă ar fi slăbit, făcea foarte bine că era sportivă și implicată în politică, era chiar indicat să aibă preocupări variate. Mama ei încerca să-i încurajeze pasiunile cu orice ocazie. Iar Christine își dădea seama când se străduia s-o impulsioneze, vocea ei căpăta un ușor ton de reproș.

Știa că mama ei ar fi dorit s-o simtă entuziasmată, dar nu se simțea în stare să-i facă pe plac.

— Nu știu ce să zic, o să văd, i-a răspuns cu îndoială.

— Pari cam obosită, iubito. N-ai vrea un pahar cu lapte?

Christine era în cadă când a sunat telefonul. Nu avea cine știe ce

înclinație spre fantezii, dar când era în cadă, se prefăcea adeseori că e un delfin, așa cum se juca pe vremuri cu una dintre fetele în casă, care îi făcea baie când era mică. Pe hol se auzea vocea politicoasă și elegantă a mamei ei; apoi a răsunat o bătaie la ușă.

— E tânărul acela francez drăguț, Christine.

— Zi-i că fac baie! i-a răspuns Christine, mai tare decât ar fi fost cazul. Și nu e francez!

O auzea pe maică-sa încruntându-se.

— Asta n-ar fi deloc politicos, Christine! Nu cred c-ar înțelege.

— Of, bine!

A ieșit din cadă, și-a înfășurat bine trupul voinic și trandafiriu într-un prosop și a lipăit până la telefon.

— Alo, a mormăit cam țâfnoasă.

De la distanță nu mai era demn de milă, ci de-a dreptul enervant. Nu reușea să-și dea seama cum făcuse rost de numărul ei: cel mai probabil, trecuse prin toată cartea de telefoane, sunând peste tot unde apărea numele ei de familie, până când nimerise unde trebuia.

— Sunt eu, prietenul tău.

— Știu, i-a răspuns ea. Ce mai faci?

— Sunt foarte bine.

A urmat o pauză lungă, răgaz în care lui Christine i-a trecut prin minte gândul răutăcios că putea să spună „Păi, atunci, pa!” și să închidă; dar știa că mama ei, dreaptă ca o statuie și la fel de demnă, stătea în pragul dormitorului și o privea. Apoi el a adăugat:

— Sper că și tu ești foarte bine.

— Da.

N-avea de gând să-l încurajeze.

— Vin la ceai, a spus el.

Asta a luat-o prin surprindere pe Christine.

— Da?

— M-a invitat mama ta agreabilă. Vin joi, ora patru.

— Aha, i-a răspuns nepoliticos Christine.

— Ne vedem atunci, a mai spus el, cu mândria celui care folosește ireproșabil o expresie dificilă.

Christine a pus receptorul în furcă și a pornit de-a lungul holului. Mama ei ședea nevinovată la birou, în salonaș.

— L-ai chemat la ceai joi?

— Nu chiar, draga mea. Însă i-am zis că poate veni cândva la ceai.

— Ei bine, o să vină joi. La patru.

— Și ce-i rău în asta? a întrebat-o mama ei, senină. Cred c-o să fie un gest foarte frumos din partea noastră. Ai putea încerca să fii și tu un pic mai cooperantă.

Era tare încântată de ea însăși.

— Dacă tot l-ai invitat, a răbufnit Christine, n-ai decât să stai acasă și să

faci și tu conversație! Nu vreau să rămân singura care face gestul ăsta frumos.

— Christine, iubito, i-a răspuns mama ei, refuzând să se lase descumpănită. Mai bine-ți pui capotul, să nu răcești.

După ce a stat bosumflată cam o oră, Christine a hotărât să privească ceaiul ca pe o combinație între un examen și o întrunire administrativă: nu avea să fie un moment plăcut, fără îndoială, dar cu puțin tact va trece de el cu bine. Și chiar era un gest frumos. Joi dimineața, când au sosit prăjiturile comandate de mama ei de la The Patisserie, s-a simțit într-o dispoziție vag festivă; ba chiar a hotărât să-și pună o rochie elegantă, nu o fustă și o bluză. În definitiv, nu avea nimic împotriva lui, în afara amintirii felului în care îi înșfăcase racheta și apoi brațul. A înăbușit rapid o imagine imposibilă care i-a răsărit în minte: ea, fugărită prin sufragerie, ferindu-se de el și apărându-se, aruncând în el cu pernele de pe canapea și cu vazele cu gladiole; cu toate acestea, i-a spus fetei în casă că aveau să ia ceaiul în grădină. Lui sigur avea să-i facă plăcere, iar afară era mai mult loc.

Bănuise că mama ei se va eschiva de la ceai, că avea să găsească o scuză pentru a pleca de acasă tocmai când sosea el, ca să-l poată studia și apoi să-i lase singuri. O mai pusese pe Christine în situații de genul ăsta; de data aceasta, scuza folosită a fost Comitetul Simfonic. După cum se aștepta, mama ei nu-și găsea mănușile, descoperindu-le, cu un fals murmur de bucurie, tocmai când a sunat soneria. Câteva săptămâni bune după aceea, Christine s-a delectat cu amintirea clipei în care mamei ei i-a picat fața, dar s-a redresat ireproșabil, atunci când i l-a prezentat: nu era chiar potentatul străin pe care-l inventase mintea ei optimistă, fragilă ca un văl delicat.

Venise gătit de sărbătoare. Își dăduse cu atât de multă pomadă în păr, încât capul îi părea acoperit de o cască strâmtă, din piele lăcuită, și își tăiase ațele de la mâneci. Cravata portocalie splendidă îți lua ochii. Însă Christine a remarcat, când bărbatul i-a strâns mamei ei mâna, brusc apărată de mănușa albă, că mina albastră a pixului fusese imposibil de șters. Fața i se umpluse de coșuri, probabil din cauza emoției cu gândul la desfătările care îl așteptau; pe umăr îi atârna un mic aparat de fotografiat și fuma o țigară cu miros exotic.

Christine l-a condus prin sufrageria răcoroasă, cu covoare plușate și flori pretutindeni, ieșind împreună în grădină prin ușile de sticlă.

— Tu așază-te aici, i-a spus Christine. O să rog fata să ne aducă ceaiul.

Fata era din Indiile de Vest: părinții lui Christine fuseseră fermecați de ea când merseseră acolo, de Crăciun, și o aduseseră acasă. Între timp, rămăsese însărcinată, dar mama lui Christine nu o dăduse afară. Se declarase un pic dezamăgită, dar ce așteptări puteai să ai, și până la urmă nu vedea nicio diferență între o fată care era gravidă când o angajai și una care rămânea gravidă după aceea. Se mândrea cu faptul că era atât de

tolerantă; în plus, era greu să găsești o servitoare bună. Straniu era că fata devenea tot mai dificilă. Fie nu o considera pe mama lui Christine la fel de generoasă cum se considera ea însăși, fie avea senzația că odată ce ajunsese în casa lor, ce era mai greu trecuse și acum își putea permite să-și manifeste disprețul. La început, Christine încercase s-o trateze de la egal la egal.

— Nu-mi spune „domnișoara Christine”! îi zisese, străduindu-se să râdă prietenește, relaxat.

— Și atunci, cum vreți să vă zic? îi replicase fata, în-cruntându-se.

Începuseră să aibă discuții scurte și acide în bucătărie, care îi păreau lui Christine a semăna cu certurile între două servitoare: mamei ei avea o atitudine similară față de ele – nu era mulțumită de niciuna dintre ele, dar trebuia să se resemneze cu ce avea.

Prăjiturile, cu glazura lor strălucitoare, erau așezate pe un platou, iar ceainicul aștepta lângă ele, pregătit; pe blatul din bucătărie, apa din fierbătorul electric dădea în clocot. Christine a vrut să se întindă după el, dar fata, care până în clipa aceea stătuse cu coatele pe masa din bucătărie și o privise cu o figură inexpresivă, s-a repezit să i-o ia înainte. Christine a așteptat până a turnat apa fierbinte în ceainic, apoi a spus:

— Îl duc eu, Elvira.

Tocmai hotărâse că nu voia ca fata să vadă cravata portocalie a musafirului ei; știa că imaginea ei în ochii fetei avusese deja de suferit fiindcă pe ea nu încercase nimeni s-o lase gravidă.

— Da’ io pentru ce primesc salariu, domnișoara Christine? i-a răspuns fata, impertinentă.

A pornit spre grădină cu tava în brațe; Christine a urmat-o, simțindu-se stângace și dizgrațioasă. Fata era cel puțin la fel de solidă ca ea, însă în alt fel.

— Mulțumesc, Elvira! i-a spus când tava a ajuns la locul ei, pe masă.

Fata a plecat fără să scoată o vorbă, aruncând peste umăr o privire disprețuitoare spre manșetele tocite ale hainei, spre degetele pătate de cerneală. Christine a decis să fie deosebit de amabilă cu el.

— Sunteți foarte bogați, a rostit bărbatul.

— Nuuu! a protestat Christine, scuturând din cap. Chiar nu suntem.

Nu se gândise niciodată că familia ei era bogată. Tatăl ei avea o vorbă: nimeni nu se îmbogățește lucrând pentru Guvern.

— Da, a repetat el. Sunteți foarte bogați.

S-a lăsat pe spate în scaunul de grădină, privind în jur ca vrăjit.

Christine i-a pus în față ceașca de ceai. De obicei nu acorda cine știe ce atenție casei sau grădinii; nu erau ieșite din comun, nici pe departe cele mai mari de pe strada lor; aveau alții grijă de ele. Dar acum a privit ce privea el și a văzut totul ca dintr-un alt unghi: spațiul vast, rândurile de flori ce străluceau în soarele începutului de vară, curtea interioară cu dale

și alei îngrijite, zidurile înalte și liniștea.

Bărbatul și-a întors din nou privirea spre chipul ei și a oftat ușor.

— Nu vorbesc engleză bine, dar progresez.

— Da, chiar progresezi, i-a răspuns Christine, dând încurajator din cap.

El a luat câteva guri de ceai, în grabă și cu duioșie, ca și cum se temea să nu-i facă rău ceștii.

— Îmi place să stau aici.

Christine l-a servit cu prăjituri. A luat una singură și s-a strâmbat un pic când a mâncat-o, însă a mai băut câteva cești cu ceai cât timp a terminat ea prăjiturile. A reușit să-l descoasă cât să afle că venise în țară cu o bursă de la o biserică – n-a izbutit să deslușească din ce confesiune anume – și studia filozofia sau teologia, ori poate pe amândouă. Simțea un elan de generozitate către el: se purtase frumos și n-o supărase cu nimic.

În cele din urmă, ceainicul s-a golit. Bărbatul s-a îndreptat de spinare, ca și cum fusese pus în gardă de un gong mut.

— Te uiți aici, te rog, a rostit.

Christine a remarcat că așezase micul aparat de fotografiat pe un cadran solar din piatră pe care-l cumpărase mama ei din Anglia cu doi ani în urmă. Voia să-i facă o fotografie. Flatată, a pozat frumos, zâmbind molcom.

El și-a scos ochelarii și i-a lăsat pe masă, lângă farfurie. Preț de o clipă, Christine i-a văzut ochii miopi, neocrotiți de nimic, întorcându-se spre ea, iar în privirea lui era o emoție, o intimitate în fața căreia ea simțea nevoia să se închidă. Apoi s-a dus lângă aparatul foto și i-a făcut ceva, stând cu spatele spre Christine. În clipa următoare era așezat pe vine lângă ea, înlănțuindu-i talia cu brațul cât de departe ajungea, cu cealaltă mână acoperindu-i mâna, pe care o ținea în poală, iar obrazul și-l lipise de al ei. Christine era atât de uluită, încât a înlemnit. S-a auzit declicul camerei.

S-a ridicat imediat și și-a pus la loc ochelarii, care acum parcă sclipeau, reflectând un trist triumf.

— Mulțumesc, domnișoară. Acum plec.

Și-a pus din nou aparatul de fotografiat pe umăr, proptindu-și o mână pe el, ca și cum ținând bine capacul, împiedica o evadare.

— Trimit la familia mea; o să placă.

A pășit pe poartă și a dispărut înainte ca fata să-și fi revenit; în cele din urmă, Christine a izbucnit în râs. Se temuse că avea s-o atace, acum putea să recunoască lucrul ăsta, și chiar o atacase, însă nu în felul obișnuit. Îi răpise, rapeo, rapere, rapui, „a pune stăpânire” și „a lua”, nu persoana, ci imaginea ei pe celuloid și, fără să vrea, și imaginea serviciului de ceai din argint, care sclipea batjocoritor la adresa ei în vreme ce fata în casă l-a dus înapoi, purtându-l cu o prestanță regală, însemnele avuției, bijuteriile coroanei.

Christine a petrecut vara aceea așa cum își petrecea verile de trei ani: a

fost instructoare de navigație la o costisitoare tabără pentru fete din apropiere de Algonquin Park. Mersese și ea în tabăra aceea când era mică, totul îi era familiar; aproape că naviga mai bine decât juca tenis.

În cea de-a doua săptămână a primit o scrisoare de la el – purta o ștampilă din Montréal și-i fusese trimisă pe adresa de acasă, de unde fusese redirecționată spre tabără. Era scrisă cu litere mari pe o foaie de hârtie verde și conținea doar două-trei propoziții. Începea cu „Sper că ești bine”, apoi descria vremea în câteva cuvinte monosilabice și se încheia cu „Eu sunt sănătos”. Era semnată „Prietenul tău”. A primit câte o asemenea scrisoare în fiecare săptămână, uneori fiind aproape identice. Într-una dintre ele se afla și o fotografie color: el, un pic sașiu și rânjind caraghios, mai slăbănog decât și-l amintea ea, pe fundalul draperiilor umflate de vânt, cu flori ce explodau în jurul lor ca niște pocnitori, una dintre mâinile lui – o pată nesigură în poala ei, iar cealaltă nevăzută; pe chipul ei se citeau uluirea și indignarea, ca și cum ar fi împuns-o pe la spate cu degetul mare al mâinii ascunse.

I-a răspuns la prima scrisoare, dar apoi au început antrenamentele dinaintea curselor pentru avansați. La finalul verii, când și-a făcut bagajele ca să se întoarcă acasă, a aruncat toate scrisorile.

Se întorsese de câteva săptămâni când a primit încă o scrisoare verde. De data aceasta era trecută și adresa expeditorului, iar Christine a remarcat cu un presentiment sumbru că era chiar în orașul ei. Se aștepta în fiecare zi să-i sune telefonul; era atât de sigură că prima încercare de a-i vorbi avea să fie sub forma unei voci imateriale, încât a fost luată prin surprindere când a abordat-o brusc în mijlocul campusului.

— Ce mai faci?

Avea același zâmbet, însă în rest, se deteriorase, parcă, din toate punctele de vedere. Era, dacă se putea așa ceva, și mai slab decât înainte; mânecile jachetei aveau o recoltă nouă, luxuriantă de ațe, ca și când ar fi încercat să-i ascundă degetele atât de roase acum, încât păreau ronțăite de șobolani. Părul îi intra în ochi, netuns, nedat cu pomadă; ochii de pe chipul slab, cadaveric, un triunghi delicat de piele, întins pe os, parcă tresăltau în spatele ochelarilor, asemenea unor pești. În colțul gurii avea o țigară pe terminate, iar în timp ce mergeau alături, și-a aprins altă țigară de la chiștoc.

— Bine, i-a răspuns Christine.

N-am să mă mai implic în chestia asta, să nu exagerăm, am contribuit destul la relațiile internaționale, și-a spus ea.

— Tu ce faci?

— Acum stau aici, i-a spus el. Poate studiez Economie.

— Ce drăguț.

Nu suna ca și cum se înscrisese undeva anume la cursuri.

— Vin să te văd pe tine.

Christine nu-și dădea seama dacă voia să spună că se mutase din Montréal ca să fie mai aproape de ea sau dacă voia s-o viziteze acasă, cum făcuse în primăvară; în orice caz, nu avea de gând să se lase târâtă în așa ceva. Acum se aflau în fața clădirii Facultății de Științe Politice.

— Am curs aici, i-a spus Christine. La revedere.

Era crudă, își dădea seama foarte bine de asta, dar o despărțire rapidă și tranșantă era o mai mare dovadă de omenie, pe termen lung, așa ziceau mereu surorile ei frumoase.

După aceea a ajuns la concluzia că fusese o greșeală prostească să-i spună unde avea cursuri. Deși orarul era afișat în toate clădirile facultăților: tot ce avea de făcut era să-i caute numele și îi putea afla orice mișcare, notând totul cu litere mari în caietul lui verde. Din ziua aceea, nu i-a mai dat pace.

La început, o aștepta în fața sălilor de curs până termina orele. Primele câteva dăți l-a salutat scurt și și-a văzut de drum, însă n-a mers; o urma la o oarecare distanță, cu zâmbetul lui neschimbat. Apoi nu i-a mai vorbit deloc și s-a prefăcut că-l ignoră, dar nu conta, el o urmărea oricum. Faptul că fetei îi era cumva teamă de el – ori poate că-i era doar rușine? – părea chiar să-l încurajeze. Au început să-l observe și colegii ei, s-o întrebe cine era și de ce se ținea după ea; nu prea știa ce să le răspundă, fiindcă nici ea nu înțelegea.

Pe măsură ce zilele treceau și el nu dădea niciun semn că avea s-o lase mai moale, Christine a început să mărșăluiască între cursuri, făcea un fel de sprint, pentru ca în cele din urmă s-o ia la fugă, de-a dreptul. El se arăta neobosit și avea o energie uluitoare pentru un om care fuma atât de mult: alerga în spatele fetei, păstrând între ei aceeași distanță ca la început, ca și cum ar fi fost o jucărie din acelea care se trag, prins de ea cu sfoară. Era conștientă că dădeau un spectacol ridicol, cum galopau amândoi prin campus, ca ieșiți dintr-un desen animat, un elefant greoi, gonit de un șoarece sfrijit și zâmbitor, amândoi captivi în clasicul șablon al urmăririi comice; însă adevărul era că acea cursă o neliniștea mai puțin decât să meargă încet, cu privirea lui în ceafă și cu pielea de găină. Cel puțin așa își putea folosi mușchii. Și-a făcut noi obiceiuri, trasee pe care să fugă: intra în goană în toaleta femeilor de la cafenea, pe ușa din față, și apoi ieșea prin spate, iar el îi pierdea urma, până când a descoperit cealaltă intrare. Încerca să scape de el ocolind prin coridoare întortocheate, pe sub arcade, dar labirinturile arhitecturale păreau să-i fie și lui la fel de familiare cum îi erau ei. Ca ultim refugiu, putea să meargă în căminul fetelor, unde se simțea în siguranță privindu-l cum se oprea brusc la auzul vocii severe a portăresei: bărbații nu aveau voie să intre acolo.

Momentul prânzului a devenit dificil. Christine stătea liniștită, de obicei cu câțiva colegi de la Clubul de Dezbateri, savurându-și în tihnă sandviciul, când apărea și el dintr-odată, ca și cum ar fi ieșit dintr-o gură de canal nevăzută. Așa că avea de ales între a se năpusti prin cantina

aglomerată, lăsându-și sandviciul doar pe jumătate mâncat, și a-și termina masa de prânz cu el proțăpit în spatele scaunului, toți de la masă fiind cât se poate de conștienți de prezența lui, conversația poticnindu-se și stagnând. Prietenii ei s-au învățat să-l depisteze de la distanță; au început să pună pe câte cineva de șase. „Uite-l că vine", șopteau, ajutând-o să-și strângă lucrurile pentru sprintul care știau cu toții că urma.

De câteva ori s-a săturat să tot fugă și s-a întors, gata să-l înfrunte.

— Ce vrei? îl întreba, țintuindu-l cu o privire dușmănoasă, aproape încleștându-și pumnii; îi venea să-l zgâlțâie, să-l lovească.

— Doresc să vorbesc cu tine.

— Ei bine, uite-mă! Despre ce vrei să vorbim?

Dar el nu mai spunea nimic; stătea în fața ei, mutându-se de pe un picior pe altul, poate cerându-i scuze prin zâmbetul lui (deși Christine nu reușea niciodată să-și dea seama exact care era tonul acelui surâs, buzele mușcate se întindeau peste dinții îngălbeniți de nicotină, ridicându-se la colțuri, carnea rigidă era țintuită în loc ca pentru un fotograf invizibil), iar ochii îi săreau de la o parte a chipului ei la alta, ca și cum ar fi văzut-o pe bucăți.

Enervant și incomod cum era, faptul că el o urmărea pretutindeni a avut un efect neașteptat: fiind o situație misterioasă, i-a conferit și ei o aură la fel de misterioasă. Nimeni n-o mai considerase vreodată pe Christine misterioasă. În ochii părinților era o fată grăsună și plictisitoare căreia îi lipsea farmecul, banală ca o felie de pâine. Pentru surorile ei era cea insipidă, pe care o tratau cu indulgența de care nu dădeau dovadă una față de cealaltă: nu se temeau de ea, căci n-o priveau ca pe o rivală. Pentru amicii ei bărbați era fata pe care se puteau baza. Era săritoare și muncea mereu din greu, era oricând gata pentru un meci de tenis cu sportivii din grupul lor. O invitau la bere pentru că datorită ei puteau intra în saloanele mai curățele, pentru Doamne și Însoțitori, ale barurilor, considerând de la sine înțeles că va face și ea cinste cu un rând de beri. Când aveau probleme cu femeile, ei i se destăinuiau. Nu era prefăcută și nici interesantă.

Christine fusese întotdeauna de acord cu părerile astea despre ea. În copilărie se identificase cu mireasa falsă sau cu sora cea urâtă; de fiecare dată când începea o poveste cu „A fost odată ca niciodată o fată pe cât de frumoasă, pe atât de bună la suflet", știa că nu era vorba despre ea. Pur și simplu așa stăteau lucrurile, dar nu era chiar atât de rău. Părinții nu avuseseră niciodată pretenția ca ea să aibă un succes fulminant în societate, așa că n-au fost din cale-afară de decepționați atunci când nu a avut. Era scutită de toate manevrele și neliniștile prin care le vedea trecând pe fetele de vârsta ei, ba chiar se bucura de un statut aparte în rândul bărbaților: ea era excepția, nu se încadra în niciuna dintre categoriile pe care le foloseau de obicei când vorbeau despre fete; nu era nici vampă, nici frigidă, nu era ușuratică și nici o afurisită cu gura mare;

primise statutul onorific de persoană. Ajunsese chiar să le împărtășească disprețul față de majoritatea femeilor.

Acum însă apăruse ceva nou în legătură cu ea, un lucru care nu putea fi explicat. O urmărea un bărbat, un bărbat straniu, într-adevăr, dar tot bărbat era, și nu încăpea îndoială că era atras de ea, nu putea să-i dea pace. Ceilalți bărbați o studiau cu mai multă atenție decât până atunci, o evaluau, încercau să afle ce vedea la ea tipul ăla cu ochelari și plin de ticuri. Au început s-o invite în oraș, dar s-au întors din aceste expediții cu aceeași curiozitate nesatisfăcută, secretul farmecului ei era neștirbit. Chipul ei opac ca o gălușcă și trupul vânjos, ca de ursoaică, au devenit pentru acești bărbați părți ale unei enigme pe care n-o putea dezlega nimeni. Christine simțea toate astea. În cadă, nu-și mai imagina că era delfin; acum se visa ondină, sau, uneori, în clipele de mare îndrăzneală, Marilyn Monroe. Urmărirea zilnică a devenit un tabiet; chiar o aștepta cu nerăbdare. Pe lângă celelalte beneficii, mai și slăbea.

În toate aceste săptămâni, nu i-a telefonat deloc și nici nu s-a înființat la ea acasă. Însă probabil c-a ajuns la concluzia că tactica lui nu aducea rezultatele scontate, ori poate și-a dat seama că fata se cam plictisise. Apoi a început să sune telefonul dimineața devreme sau seara, târziu de tot, când era sigur că era acasă Christine. Uneori doar respira în receptor (ea îi recunoștea, ori cel puțin i se părea că îi recunoaște răsuflarea), caz în care închidea. Din când în când îi spunea iarăși că vrea să stea de vorbă cu ea, dar nici când îi dădea un răgaz lung, el nu mai adăuga nimic. Apoi și-a extins raza de acțiune: îl vedea în tramvai, zâmbindu-i în tăcere de la o distanță sigură – niciodată nu se aflau între ei mai puțin de trei scaune; mergea pe stradă și simțea că el o urmărește, cu toate că atunci când își încălca hotărârea de a-l ignora și se întorcea să se uite după el, era nevăzut sau tocmai se ascundea în spatele câte unui copac sau tufiș.

În mijlocul mulțimii de oameni și la lumina zilei, nu-i fusese teamă; era mai puternică decât el și în ultima vreme nu mai încercase s-o atingă. Dar zilele erau tot mai scurte și mai reci, se apropia luna noiembrie. Se întâmpla des să ajungă acasă când se însera ori când întunericul serii era străpuns doar de licărirea plăpândă a felinarelor stradale. Se frământa, îngrijorată, cu gândul la cuțite, lame, pistoale; dacă punea mâna pe o armă, întorcea imediat șansele în favoarea lui. Christine a început să evite să poarte eșarfe, amintindu-și poveștile din ziare despre fetele strangulate cu propriile accesorii. Avea o senzație ciudată dimineața, când își punea ciorapii de nailon. Parcă i se micșorase trupul, ajungând mai firav decât al lui.

Era nebun, era obsedat sexual? Părea așa de inofensiv, dar tocmai inofensivii erau cei care o luau razna până la urmă. Își imagina degetele lui neîngrijite strânse în jurul grumazului ei, smulgând hainele de pe ea, însă nu se putea imagina pe ea însăși țipând după ajutor. Mașinile parcate, tufișurile de pe lângă casă, aleile de pe o parte și de alta a străzii, toate se

transformau dintr-un fundal nebăgat în seamă într-o scenă sinistră, scăldată în umbre, fiecare detaliu clar și crud: erau locuri în care se putea ascunde un bărbat, din care se putea năpusti asupra ei. Cu toate acestea, de câte ori îl vedea în lumina limpede a dimineții sau a după-amiezii (căci nu renunțase la vechea strategie de urmărire), haina lui ponosită și ochii temători o convingeau că ea era torționara, că ea îl persecuta pe el. Într-un fel, ea era de vină; din cutele și crevasele trupului pe care îl tratase atâta vreme ca pe o simplă mașinărie eficientă emana acum, împotriva voinței ei, un soi de parfum nevăzut și nespus de puternic, ca al unei cățele în călduri sau al unei molii, ceva care o făcea irezistibilă pentru el – nu se putea abține să n-o urmărească.

Mama ei, care fusese prea preocupată cu inevitabilele evenimente mondene de toamnă pentru a fi atentă câte apeluri telefonice primește fiica sa sau pentru a lua în seamă nemulțumirea fetei în casă, care îi povestea că cineva tot suna și închidea fără să spună o vorbă, le-a dat de veste că are să dea o fugă cu avionul până la New York în weekend; tatăl lui Christine a hotărât s-o însoțească. Christine a intrat în panică: se și vedea în cadă, cu gâtul tăiat, sângele prelingându-i-se din grumaz și coborând într-o mică spirală spre scurgere (căci acum era deja convinsă că el putea să intre prin pereți, să fie pretutindeni în același timp). Fata în casă n-avea să ajute cu nimic; ba chiar ar fi fost în stare să stea în ușa băii, cu mâinile în sân, privind scena. Christine a aranjat să petreacă acel sfârșit de săptămână la sora ei măritată.

Când s-a întors, duminică seara, a găsit-o pe fata în casă într-o stare vecină cu isteria. I-a povestit că sâmbătă, la lăsarea serii, voise să tragă draperiile la ușile de sticlă care dădeau spre grădină și văzuse un chip lipit de geam, fața schimonosită a unui bărbat, holbându-se la ea din curte. Susținea că leșinase și mai-mai că născuse cu o lună înainte de termen, chiar acolo, pe covorul din sufragerie. Apoi chemase poliția. Bărbatul dispăruse până la sosirea polițiștilor, dar ea îl recunoscuse de la ceaiul din primăvară: le spusese că era un prieten de-ai lui Christine.

Au revenit luni seara să investigheze, au venit chiar doi polițiști. Au fost deosebit de politicoși, știau cine era tatăl lui Christine. El i-a întâmpinat foarte binevoitor, iar mama lui Christine s-a plimbat de colo-colo, frământându-și mâinile de porțelan și arătându-le polițiștilor cât de îngrijorată și de fragilă era. Nu-i plăcea că se aflau în sufrageria ei, dar era un lucru necesar.

Christine a fost nevoită să recunoască faptul că bărbatul acela o urmărea. Era ușurată că fusese prins, așa cum era ușurată și fiindcă nu fusese nevoită să-l dea ea pe mâna poliției, cu toate că, dacă bărbatul ar fi fost cetățean, ea ar fi chemat de mult poliția. A insistat că nu era deloc periculos, că nu-i făcuse niciodată vreun rău.

— Ăștia ca el nu-ți fac rău, i-a zis unul dintre polițiști. Te omoară direct. Ai mare noroc că nu te-a ucis.

— Sunt săriți de pe fix, a adăugat celălalt.

Mama ei a contribuit la conversație spunând că problema cu oamenii din alte culturi era că nu-ți puteai da niciodată seama dacă erau nebuni sau nu, fiindcă aveau obiceiuri atât de diferite. Polițiștii s-au declarat de acord cu ea, politicoși, dar și condescendenți, ca și cum ar fi fost un membru sărac cu duhul al familiei regale căruia erau nevoiți să-i cânte în strună.

— Știi unde stă? a întrebat-o primul polițist.

Christine rupsese de mult scrisoarea pe care își trecuse el adresa; a clătinat din cap.

— Atunci, trebuie să-l săltăm mâine, a continuat polițistul. Crezi că poți să-l ții de vorbă în fața sălii de curs, dacă apare și te așteaptă acolo?

După ce i-au mai pus câteva întrebări, au stat de vorbă cu tatăl ei, în șoaptă, pe holul din față. Fata în casă, care s-a apucat să strângă ceștile de cafea, a spus că dacă nu-i arestat, ea pleacă; n-avea de gând să mai treacă vreodată printr-o asemenea sperietură.

A doua zi, când Christine a ieșit de la cursul de istorie modernă, l-a găsit așteptând-o, conform programului. Părea nedumerit de faptul că ea n-a luat-o la fugă. S-a apropiat de el și inima îi bătea nebunește: se simțea ca o trădătoare și simțea c-avea să fie liberă în curând. Trupul îi revenise la dimensiunea lui obișnuită; avea senzația că era o uriașă, stăpână pe sine, invulnerabilă.

— Ce mai faci? l-a întrebat, surâzând senină.

A privit-o neîncrezător.

— Ce-ai mai făcut în ultima vreme? a continuat ea.

Zâmbetul lui nelipsit a pălit; a făcut un pas în spate.

— Ăsta e? a rostit polițistul, răsărind din spatele unui avizier, ca un polițist Keystone[4], și punând o mână sigură pe umărul jachetei uzate.

Celălalt polițist a rămas în spate; nu era nevoie să-l ia
pe sus.

— Să nu-i faceți nimic, i-a rugat Christine în timp ce plecau cu el.

Au rânjit și au încuviințat din cap, respectuoși, disprețuitori. El părea să știe cine erau și ce voiau.

*

Primul polițist a telefonat chiar în seara aceea ca să dea raportul. A vorbit cu el tatăl lui Christine, jovial, eficient. Ea ieșise din ecuație; fusese protejată, rolul ei luase sfârșit.

— Ce i-au făcut? l-a întrebat neliniștită când s-a întors în sufragerie.

Nu prea știa ce se întâmpla în secțiile de poliție.

— Nu i-au făcut nimic, i-a răspuns, amuzat de îngrijorarea ei. Ar fi putut să-l aresteze pentru urmărire și hărțuire, întrebau dacă vreau să depun plângere. Dar nu merită să ajungem la tribunal cu așa ceva: are o viză care-i permite să rămână în țară doar câtă vreme învață în Montréal,

așa că le-am zis să-l trimită acolo și gata. Dacă mai apare aici, îl deportează. Au mers unde stă în gazdă și au aflat c-a întârziat două săptămâni cu chiria; proprietara zice că mai are un pic și-l dă afară. Așa că ar fi încântat să i se plătească toată chiria din urmă și să primească un bilet gratuit spre Montréal.

A făcut o pauză, apoi a continuat:

— Dar n-au reușit să scoată nimic de la el.

— Adică ce să scoată de la el? a întrebat Christine.

— Au încercat să afle de ce o făcea; de ce te urmărea, adică.

Tatăl ei a privit-o de sus până jos, ca și cum motivul bărbatului era o enigmă și pentru el.

— Au zis că atunci când l-au întrebat despre asta, n-a mai vrut să vorbească deloc. S-a prefăcut că nu înțelege engleza. Înțelegea foarte bine, dar nu voia să răspundă.

Christine a crezut că asta avea să fie tot, dar cumva, între arestare și plecarea trenului, el a reușit să scape de escortă, suficient timp încât să îi mai dea un telefon.

— Ne mai vedem, i-a spus.

Nu a așteptat să închidă ea prima.

Acum, când nu mai era o realitate prezentă și penibilă, se putea vorbi despre el, putea deveni o istorioară amuzantă. De fapt, era singura istorioară amuzantă pe care o avea Christine și, povestind-o, păstra, atât pentru ea, cât și în ochii celor din jur, aura de mister a farmecului ei. Amicii ei și bărbații care încă o invitau în oraș încercau să-i intuiască motivele. Unul a sugerat că voise s-o ia de nevastă, ca să câștige dreptul de a rămâne în țară; altul a argumentat că bărbații orientali sunt atrași de femeile bine făcute: „Ai o siluetă rubensiană".

Christine se gândea mult la el. Nu fusese atrasă de el, ba chiar dimpotrivă, însă privit doar la modul abstract, era un personaj romantic, singurul bărbat care o găsise irezistibilă; fata se întreba adesea, inspectându-și în oglindă figura rozalie neschimbată și trupul robust, ce anume îl atrăsese la ea. Ori de câte ori era adusă în discuție teoria că era nebun, o evita; pur și simplu existau mai multe feluri de a fi normal.

Însă o cunoștință nouă, auzind pentru prima oară povestea, a venit cu o altă explicație.

— Deci ți-a făcut-o și ție! a spus el, râzând. Trebuie să fie același tip care-și făcea veacul prin campusul nostru vara trecută. Urmărea așa toate fetele, era un tip scund, japonez sau ceva, cu ochelari, zâmbea tot timpul.

— Poate era altul, i-a răspuns ea.

— N-au cum să fie doi, prea se potrivește totul. Era un tip destul de ciudat.

— Ce… ce fel de fete urmărea? l-a întrebat Christine.

— Ah, pe oricare se întâmpla să fie prin preajmă. Însă dacă-l băgau în seamă vreun pic de la bun început, dacă se purtau frumos cu el sau ceva,

nu mai reușeau să scape de el. Era cam enervant, dar inofensiv.

Christine nu și-a mai spus istorioara amuzantă. Însemna că fusese la fel ca toate celelalte. S-a întors la tenis, își neglijase antrenamentele.

Câteva luni mai târziu, i-a telefonat din nou polițistul care se ocupase de cazul ei.

— Voiam să știți, domnișoară, că individul care vă tot deranja a fost trimis la el în țară. Deportat.

— De ce? a întrebat Christine. A încercat să se întoarcă aici?

Poate că fusese, totuși, specială, poate că riscase totul de dragul ei.

— Nimic de genul ăsta. Se ținea de prostii în Montréal, dar de data asta chiar și-a ales greșit femeia – era stareță la o mănăstire. Și în Québec nu se închid ochii la treburi din astea, l-au dat afară așa de repede că nici nu s-a dezmeticit bine și era deportat. Cred c-o să-i fie mai bine în țara lui.

— Câți ani avea maica stareță? a adăugat Christine, după o clipă de tăcere.

— Ah, vreo șaizeci, cred.

— Vă mulțumesc frumos că mi-ați dat de știre, i-a spus fata pe un ton politicos, oficial. E o mare ușurare.

Se întreba dacă nu cumva polițistul sunase ca să-și râdă de ea.

Aproape că plângea când a pus receptorul în furcă. Ce voise de la ea, până la urmă? O maică stareță. Chiar arăta și ea de șaizeci de ani, chiar arată ca o mamă? Ce însemnau mănăstirile? Alinare, milă? Refugiu? O făcea din cauză că i se întâmplase ceva, un chin teribil, o suferință născută doar din simplul fapt că se afla în țara asta; rochia ei de tenis și picioarele expuse fuseseră prea mult pentru el, carnea și banii care păreau omniprezente, dar lui îi erau refuzate, oriunde ar fi încercat, călugărița fusese simbolul pervertirii de pe urmă, haina monahală și vălul îi sugeraseră ochilor lui miopi siluetele femeilor de acasă, ale femeilor pe care le înțelegea? Dar se întorsese în țara lui, care pentru ea era la fel de departe ca o altă planetă; n-avea să afle niciodată.

Însă el n-o uitase. În primăvara aceea a primit o vedere cu timbru străin și cu familiarul scris cu litere mari. Pe față era imaginea unui templu. Era bine, spera că și ea era bine, îi era prieten. O lună mai târziu a primit alt exemplar al fotografiei pe care o făcuse în grădină; în rest, plicul era gol.

Aura de mister a lui Christine s-a stins curând; adevărul era că nici măcar ea nu mai credea în propria aură. Viața a redevenit ce se așteptase dintotdeauna să fie. A absolvit cu rezultate mediocre și s-a angajat la Ministerul Sănătății și Asistenței Sociale; s-a descurcat bine și a fost rareori discriminată din cauza faptului că era femeie, căci nimeni nu o privea ca pe o femeie. Și-a putut permite un apartament de dimensiuni confortabile, însă nu s-a obosit cine știe ce să-l decoreze. Juca tenis din ce în ce mai puțin; ceea ce pe vremuri fuseseră mușchi acoperiți cu un strat

subțire de grăsime s-a transformat treptat în grăsime cu un substrat subțire de mușchi. A început să aibă migrene.

Pe măsură ce anii se scurgeau și știrile despre război au început să umple ziarele și revistele, și-a dat seama din ce țară orientală era el, de fapt. Îi știuse numele, dar la momentul acela nu-l reținuse, păruse o țară atât de măruntă; nu reușea să rețină diferența dintre ea și vecinele ei.

Însă, oricât s-a străduit, nu și-a putut aduce aminte orașul din care era, iar vederea n-o mai avea de multă vreme – era din Nord sau din Sud, era aproape de zona de război sau departe, în siguranță? Christine cumpăra cu obstinație reviste și studia toate fotografiile, țărani morți, soldați care mărșăluiau, prim-planuri color ale unor chipuri înspăimântate ori mânioase, spioni care erau executați; studia hărți, se uita la știrile de noapte, țara și pământul acelea îndepărtate devenindu-i aproape mai familiare decât ale ei. O dată sau de două ori i s-a părut chiar că-l recunoaște, dar n-avea niciun rost, toți semănau cu el.

În cele din urmă, a trebuit să se oprească, nu s-a mai uitat la fotografii. O tulburau prea tare, îi făceau rău; începuse să aibă coșmaruri în care el intra prin ușile de sticlă din casa mamei ei, cu haina lui zdrențăroasă, purtând o raniță și o mitralieră și un buchet de flori viu colorate. Surâdea la fel, însă pe chip avea dâre de sânge, care îi estompau cumva trăsăturile. A renunțat la televizor și a început, în schimb, să citească romane de secol al XIX-lea; Trollope și Galsworthy erau preferații ei. Când, în ciuda tuturor eforturilor, se gândea la el, își spunea că fusese destul de abil și de ager la minte încât să supraviețuiască, cât de cât, în țara ei, deci cu siguranță putea supraviețui și în țara lui, unde știa limba. Nu și-l putea imagina în armată, de partea niciuneia dintre tabere; nu era genul și, din câte știa ea, nu susținea nicio ideologie anume. Ar fi fost mai curând ceva neutru, imprecis, ceva discret, cum era și ea; poate se făcuse translator.

---

1 „Vorbiți franceză?” (în fr. în original) (n. tr.)

2 „Da, un pic” (în fr. în original) (n. tr.).

3 „Dar aveți un accent plăcut” (în fr. în original) (n. tr.).

4 Polițiștii Keystone, ofițeri fictivi, de o incompetență hilară, deveniți faimoși datorită filmelor mute produse de Keystone Film Company între anii 1912–1917 (n. tr.).

Betty

Când aveam șapte ani, ne-am mutat din nou, într-o căsuță de lemn, pe malul râului Saint Marys, în amonte de Sault Sainte Marie. O închiriaserăm doar pe timpul verii, însă căsuța aceea ne era cămin, din moment ce n-aveam altul. Era întunecoasă, mirosea a șoareci și era teribil de înghesuită, plină până la refuz cu toate lucrurile din locuința dinainte, pe care nu le lăsaserăm în vreun depozit. Sora mea și cu mine preferam să stăm mai mult pe afară.

Plaja era îngustă, iar în spatele ei căsuțele, cu ornamentele lor contrastante – verde pe alb, maroniu pe albastru ca oul de măcăleandru, maro pe galben –, erau aliniate ca niște cutii micuțe de pantofi, fiecare cu privata lui, aflată la o distanță neigienică, un pic mai în spate. Dar nu aveam voie să înotăm în râu, din cauza curenților puternici. Auziserăm povești despre copii care fuseseră luați pe sus de torent, în aval, către pragul învolburat și către ecluză, spre focurile de la Algoma Steel[5], din Soo[6], pe care le vedeam uneori, în serile înnorate, strălucind de un roșu stins pe fundalul norilor. Aveam voie să ne bălăcim un pic, însă intram în apă doar până la genunchi, și stăteam așa, cu fire de alge încolăcite în jurul gleznelor, făcând cu mâna cargoboturilor care treceau atât de aproape, încât nu numai că vedeam steagurile și pescărușii de la pupă, ci și mâinile marinarilor și conturul oval al fețelor acestora, când fluturau la rândul lor brațul spre noi. Apoi veneau valurile, apa ajungându-ne peste pulpe, până la talia costumelor de baie cu pantalonași bufanți și fuste, în dungi, iar noi țipam încântate.

Mama, care era de obicei pe mal, citind sau stând de vorbă cu cineva, dar nu neapărat supraveghindu-ne, avea uneori impresia că țipam pentru că ne înecam. Sau ne spunea mai târziu „Ați intrat până mai sus de genunchi!”, dar sora mea îi explica mereu că fusese doar din cauza valurilor stârnite de vapoare. Mama se uita la mine ca să-și dea seama dacă era adevărat. Spre deosebire de soră-mea, eu nu mă pricepeam să mint.

Cargoboturile erau uriașe, greoaie, aveau locașurile pentru lanțurile ancorelor pătate de rugină și coșuri imense din care fumul țâșnea ca-n niște râgâieli cenușii. Când sunau din sirene, cum făceau întotdeauna când

se apropiau de ecluze, ferestrele căsuței noastre zdrăngăneau. Pentru noi, vapoarele erau magice. Uneori cădea sau era aruncat câte ceva de pe ele, iar noi priveam entuziasmate obiectele acelea care pluteau, alergam de-a lungul plajei până în locul în care ieșeau spre mal și intram în apă ca să le pescuim. De obicei, comorile astea se dovedeau a fi doar cutii goale din carton sau bidoane de ulei găurite, din care se scurgea grăsime de un maroniu-închis și care nu erau bune de nimic. De mai multe ori am pus mâna pe niște lădițe de portocale, pe care le foloseam ca dulăpioare sau ca taburete în ascunzătorile noastre.

Parte din motivul pentru care ne plăcea căsuța era tocmai faptul că aveam locuri în care să ne facem ascunzători. Înainte nu avuseserăm niciodată, căci nu locuiserăm decât în orașe. Chiar înainte să ne fi mutat acolo stătuserăm în Ottawa, la parterul unui bloc vechi din cărămidă roșie, cu trei etaje. Deasupra noastră locuia un cuplu proaspăt căsătorit, soția era englezoaică și protestantă, iar soțul, francez și catolic. El lucra în Forțele Aeriene și era plecat mult, dar când se întorcea în permisie își bătea soția. Se întâmpla întotdeauna pe la unsprezece noaptea. Ea se refugia jos, la mama, ca s-o apere, și stăteau amândouă în bucătărie cu câte o ceașcă de ceai. Femeia plângea, însă încetișor, ca să nu ne trezească pe noi – mama insista pe treaba asta, fiind adepta programului de douăsprezece ore de somn pentru copii –, avea un ochi ori un obraz învinețit și povestea în șoaptă că soțul ei băuse. După vreo oră sau cam așa, se auzea o bătaie discretă la ușă, iar aviatorul, îmbrăcat în uniformă, o întreba politicos pe mama dacă își putea primi soția înapoi, s-o ducă sus, acasă, unde îi era locul. Fusese o dispută pe teme religioase, explica el. În plus, îi lăsase cincisprezece dolari pentru mâncare, iar ea îi pusese pe masă niște Kam[7] prăjit. După ce lipsește de-acasă o lună, se poate aștepta și omul la o friptură bună, de porc sau de vită, nu? Nu era de acord și mama?

— Mi-am ținut gura și-am căscat bine ochii, spunea mama.

Nu i se părea niciodată din cale-afară de beat, dar cu genul ăsta de oameni politicoși nu știai niciodată de ce sunt în stare.

Eu n-ar fi trebuit să știu nimic despre toate astea. Mă socoteau fie prea mică, fie prea cuminte; dar sora mea, care era cu patru ani mai mare, prindea niște indicii pe care mi le împărtășea și mie, împreună cu ce mai considera ea potrivit să adauge. Am văzut-o pe soție de mai multe ori, urcând sau coborând scările până la ușa noastră, iar o dată chiar avea un ochi învinețit. Pe bărbat nu l-am văzut niciodată, însă când ne-am mutat din Ottawa eram deja convinsă că era un criminal.

Asta ar fi explicat avertismentul tatălui meu din clipa în care mama i-a spus că făcuse cunoștință cu tânărul cuplu din căsuța din partea dreaptă.

— Nu te implica prea tare! i-a spus el. Nu vreau s-o văd că dă fuga aici în toiul nopții.

Nu îl încântau obiceiul și talentul mamei de a-i asculta cu bunăvoință

pe cei din jur, chiar dacă ea îl tachina spunându-i „Dar la fel te ascult și pe tine, dragă”. Mama atrăgea oameni pe care tata îi numea „bureți”.

Părea să nu aibă de ce să-și facă griji. Cuplul acesta era cât se poate de diferit față de vecinii de dinainte. Fred și Betty au insistat de la bun început să le spunem Fred și Betty. Inclusiv soră-mea și cu mine, care primiserăm instrucțiuni clare să ne adresăm cu „domnul” și „doamna”, trebuia să le spunem Fred și Betty și eram invitate să mergem la ei acasă oricând aveam noi chef.

— Nu vreau s-o luați de bună, ne-a spus mama.

Erau vremuri grele, dar mama fusese crescută cum trebuie, iar noi aveam să ne bucurăm de aceeași educație. Cu toate astea, la început am mers la Fred și la Betty cât de des voiam.

Căsuța lor era exact de aceeași dimensiune ca a noastră, însă părea mai mare, pentru că aveau mai puțină mobilă. A noastră avea între camere pereți din panouri de carton presat, zugrăviți în verde-limetă, din loc în loc fiind pătrate în care culoarea era mai deschisă, acolo unde foștii locatari agățaseră tablouri. Betty își înlocuise pereții cu furnir adevărat și zugrăvise interiorul galben-deschis, iar pentru ferestrele de la bucătărie făcuse perdeluțe alb-galbene, cu un imprimeu cu niște puișori care ieșeau din ouă. Din materialul rămas își făcuse un șorț. Ei cumpăraseră căsuța, nu o închiriaseră; când e a ta, altfel muncești, spunea mama. Betty își numea bucătărioara „chicinetă”. Într-un colț era așezată o măsuță din fier forjat, cu două scaune tot din fier forjat, vopsite în alb – unul pentru Betty și unul pentru Fred. Betty îi spunea acelui ungher „colțișorul pentru micul dejun”.

La Fred și la Betty acasă erau mai multe chestii interesante de făcut decât la noi. Aveau o pasăre din sticlă colorată, goală pe dinăuntru, care ședea în echilibru pe marginea unui pahar cu apă, bălăngănindu-se în față și în spate până când, în cele din urmă, își înmuia ciocul în apă și bea. Pe post de ciocănel, aveau la ușă o ciocănitoare: trăgeai de o sfoară și ea tocănea de zor. Aveau și un fluier sub formă de pasăre: îl umpleai cu apă și când suflai în el, ciripea „ca un canar”, cum spunea Betty. Și cumpărau mereu funnies[8] colorate de sâmbăta. Ai noștri nu le luau niciodată și nu le convenea să citim asemenea gunoaie, cum le numeau. Dar Fred și Betty erau așa de prietenoși și de amabili cu noi, zicea mama, ce era să facă?

Dincolo de toate aceste atracții, mai era și Fred. Ne îndrăgostiserăm amândouă de Fred. Soră-mea i se suia în poală și anunța în gura mare că era iubitul ei și că atunci când o să fie mare, o să se mărite cu el. Pe urmă îl punea să-i citească din reviste și îl tachina, încercând să-i ia pipa din gură sau legându-i între ele șireturile de la pantofi. Și eu eram îndrăgostită, dar știam că n-avea niciun rost s-o spun. Sora mea îl revendicase prima, iar când ea spunea c-o să facă ceva, de obicei și reușea. Și se enerva când mă luam după ea. Așa că ședeam în colțișorul pentru micul dejun, pe unul dintre scaunele din fier forjat, în timp ce Betty făcea cafeaua, și-i

urmăream pe sora mea și pe Fred, care stăteau pe canapeaua din sufragerie.

Fred avea ceva aparte, care atrăgea omenii spre el. Mama, care nu era genul de femeie să flirteze – miza mai curând pe înțelepciune – se anima atunci când era el în preajmă. Până și tata îl plăcea, iar uneori bea o bere cu el, când se întorcea din oraș. Ședeau pe veranda căsuței lui Fred, pe scaunele galbene din răchită ale lui Betty, dând după muștele de nisip și discutând despre meciurile de baseball. Rareori stăteau de vorbă despre muncă. Nu știu exact cu ce se ocupa Fred, dar lucra într-un birou. Tata „se ocupa de tapet", zicea mama, dar nu-mi era foarte clar ce însemna asta. Era mult mai palpitant când povesteau despre război. Din cauza problemelor cu spatele, tata nu se putuse înrola, lucru care îl scârbise, însă Fred fusese în Marină. Nu povestea niciodată prea mult despre asta, cu toate că tata îl trăgea mereu de limbă; dar știam de la Betty că se logodiseră chiar înainte ca el să plece pe front și se căsătoriseră imediat ce se întorsese. Betty îi scrisese în absolut fiecare seară și-i expediase săptămânal câte o scrisoare. Nu ne-a zis și cât de des îi scrisese el. Tata nu se dădea în vânt după mulți oameni, dar despre Fred spunea că nu-i vreun prost.

Fred nu părea să depună efort pentru a se purta frumos cu cei din jur. Nu cred că era nici măcar cine știe ce chipeș. Problema e că, deși mi-o amintesc pe Betty până la ultima șuviță de păr și ultimul pistrui, nu-mi aduc aminte cum arăta Fred. Avea părul închis la culoare și o pipă, iar dacă îl băteam la cap suficient de mult, ne cânta.

— „Sue cea frumoasă din Sioux City", fredona el, „Cu părul roșcat, cu ochii albaștri / Ce n-aș da pentru tine / Și câine, și cal, și toți aștrii…"

Sau îi cânta „Ochi căprui fermecători" soră-mii, care avea ochii căprui, în vreme ce ai mei erau de un albastru apos. Asta mă cam făcea să sufăr, căci în cântecul acela exista versul „Nicicând nu voi mai iubi doi ochi albaștri". Părea ceva teribil de definitiv, o viață întreagă în care să nu fiu iubită de Fred. O dată am izbucnit în plâns, lucru agravat și mai tare de faptul că nu puteam explica nimănui ce mă supărase; a trebuit să îndur umilința îngrijorării amuzate a lui Fred și zeflemeaua surorii mele, precum și umilința chiar mai cumplită de a fi consolată de Betty în chicinetă. Era umilitor pentru că-mi era clar până și mie că Betty nu prea pricepea ce se întâmplă.

— Nu-l lua în seamă! mi-a spus, ghicind că lacrimile mele aveau de-a face cu Fred.

Dar ăsta era un sfat pe care n-aveam cum să-l urmez.

Fred, exact ca o pisică, n-ar fi mișcat un fir de păr ca să te ajute, cum a spus mama mai târziu. Era, deci, nedrept că toată lumea era îndrăgostită de Fred, dar nimeni nu se îndrăgostea și de Betty, cu toate că era atât de blândă. Betty era întotdeauna cea care ne întâmpina la ușă, ne invita înăuntru și stătea de vorbă cu noi, în vreme ce Fred lenevea pe canapea,

citind ziarul. Ea ne dădea fursecuri și milk shake-uri și ne lăsa să lingem aluatul de pe castron, când făcea câte o prăjitură. Betty era tare bună la suflet; toată lumea o găsea amabilă, însă nimeni n-ar fi putut spune același lucru și despre Fred. Spre exemplu, Fred nu prea râdea, iar de zâmbit, zâmbea doar când trântea câte o replică grosolană, mai ales surorii mele.

— Iar bagi la ghiozdan? o întreba.

Sau:

— Ce faci, tur căzut?

Betty, pe de altă parte, nu spunea niciodată asemenea lucruri și întotdeauna zâmbea sau râdea.

Râdea mult când o făcea Fred „Betty Grable", și o făcea „Betty Grable" cel puțin o dată pe zi. Eu nu înțelegeam de ce râdea. Mi se părea c-ar fi trebuit să fie un compliment. Betty Grable era o actriță, o vedetă; Fred și Betty aveau în privată o poză cu ea, prinsă în piuneze. Și mie, și surorii mele ne plăcea mai mult privata lor decât a noastră. Spre deosebire de a noastră, a lor avea o perdeluță la fereastră și o cutie mică din lemn, cu o lopățică tot din lemn, pentru leșie. Noi aveam doar o cutie de carton și o mistrie.

Betty nu prea semăna cu Betty Grable, care era blondă și nu era la fel de rotunjoară ca Betty a noastră. Chiar și așa, mie mi se părea că erau amândouă frumoase. Abia mult mai târziu mi-am dat seama că gluma lui era crudă; Betty Grable era faimoasă pentru picioarele ei, în timp ce Betty a noastră avea niște picioare care îi începeau sus, la talie, și continuau drept în jos, fără vreo arcuire sau unduire, până intrau în pantofi. La vremea respectivă mi se păreau niște picioare obișnuite. Cum petreceam mult timp în chicineta lor, îi vedeam des picioarele, căci purta maiouri decupate și pantaloni scurți, peste care își punea șorțul galben. Cumva, Betty nu reușea niciodată să se bronzeze pe picioare, cu toate că petrecea ore întregi croșetând pe scaunul din răchită, cu partea de sus a corpului la umbra verandei, însă cu picioarele întinse la soare.

Tata zicea că Betty n-are deloc simțul umorului. Pe-asta chiar n-o înțelegeam cu niciun chip. Dacă îi spuneai o glumă, ea râdea întotdeauna, chiar dacă te încurcai când i-o ziceai, și spunea și ea glume. Scria cuvântul „CAMeRĂ", lăsând e-ul mic și îngroșându-l.

— Ce-i ăsta? întreba. E negrișorul din cameră[9].

Prima oară când a făcut gluma asta, n-am înțeles-o, așa c-a fost nevoită să mi-o explice.

— E un negrișor înăuntru, mi-a zis, zâmbind larg, iar dinții ușor ieșiți în afară îi sclipeau.

Nu fuseserăm niciodată în Statele Unite, cu toate că le vedeam țărmul, dincolo de râu, o întindere de copaci verzi care se pierdea către vest în albastrul apei din Lake Superior, și singurii negri pe care îi văzusem erau personaje în benzi desenate. Erau L'il 8-Ball, și africanii din Tarzan, și

Lothar din Mandrake Magicianul, care se îmbrăca într-o piele de leu. Nu înțelegeam ce legătură putea avea vreunul dintre ei cu acel cuvânt, „cameră”.

Tata mai zicea și că Betty nu e deloc atrăgătoare. Asta nu părea s-o deranjeze deloc pe mama.

— E o fată foarte cumsecade, îi răspundea ea, cu un aer satisfăcut.

Sau:

— Are un ten foarte frumos.

În scurtă vreme, mama și Betty au început să lucreze împreună la un plan pentru conservele de toamnă. Multă lume încă avea grădini ale victoriei[10], cu toate că războiul luase sfârșit, iar lunile iulie și august ar fi trebuit să fie petrecute pregătind cât mai multe borcane cu fructe și legume cu putință. Mama avea o grădină cultivată cam fără tragere de inimă, așa cum îi erau toate demersurile gospodărești. Era un petic de pământ de lângă privată, unde vrejurile de dovleac creșteau de-a valma cu un desiș de tomate și câteva rânduri dezordonate de morcovi și de sfeclă. O auzisem odată pe mama spunând că ea se pricepea mai mult la oameni, decât la plante. Betty și Fred nu aveau deloc grădină. Fred nu s-ar fi ocupat de ea, iar când mă gândesc acum la Betty, îmi dau seama că o grădină ar fi fost prea greu de gestionat pentru ea. Dar îl punea pe Fred, când mergea în oraș, să cumpere zeci de coșuri de cinci litri pline cu căpșune, piersici, fasole, roșii și struguri. Apoi a convins-o pe mama să renunțe la grădina ei și să i se alăture în sesiunile titanice de pregătire a conservelor.

Cuptorul cu lemne al mamei făcea o căldură insuportabilă, nu putea fi folosit într-o asemenea operațiune, iar plita electrică a lui Betty era prea mică; așa că Betty i-a convins pe „băieți”, cum le spunea lui Fred și lui tata, să pună în funcțiune vechiul cuptor cu lemne care până atunci ruginise în spatele privatei lor. L-au instalat în curtea noastră, iar mama și Betty stăteau la masa noastră de bucătărie, care fusese scoasă afară, și decojeau, feliau și trăncăneau, Betty cu obrajii îmbujorați, rotunzi ca două pernuțe de ace, și mai roșii decât de obicei din cauza căldurii, iar mama, cu un batic vechi înfășurat în jurul capului, semănând cu o țigancă. În spatele lor, oalele bolboroseau și scoteau aburi, iar pe o latură a mesei se aflau rânduri tot mai impresionante de borcane înalte, întoarse cu susul în jos pe câteva straturi de ziare, unde se răceau și uneori curgeau sau se crăpau. Sora mea și cu mine pierdeam vremea pe lângă ele, încercând să fim îndeajuns de discrete încât să nu fim puse la treabă, dar jinduind după coșulețele goale. Ar fi picat tocmai bine pentru ascunzătoarea noastră; nu știam exact ce-am fi putut face cu ele, dar încăpeau la fix în lăzile de portocale.

La sesiunile astea de pus conserve am aflat foarte multe despre Fred: cum îi plăceau ouăle, ce mărime purta la șosete (lui Betty îi plăcea să tricoteze), cât de bine îi mergea la serviciu, ce nu voia cu niciun chip să

mănânce. Betty ne-a povestit voioasă că Fred era tare pretențios la mâncare. Nu avea aproape niciun alt subiect de conversație, și până și mama, veterana atâtor confesiuni, a început să vorbească mai puțin și să fumeze mai mult decât de obicei atunci când era Betty prin preajmă. Era mai ușor să asculți povești despre cine știe ce dezastru, decât inepuizabila și anosta voioșie a lui Betty. Am început să mă gândesc că parcă nu voiam totuși să mă mărit cu Fred. Se rostogolea din gura lui Betty ca o fâșie nesfârșită de ziar, jilavă, tipărită de la un capăt la altul doar cu știri despre vreme. Nici pe mine, nici pe sora mea nu ne interesa cât purta Fred la șosete, iar detaliile inutile și banale aflate de la Betty îl făceau să decadă în ochii noștri. Am început să ne jucăm tot mai puțin la Fred și la Betty și tot mai mult în ascunzătoarea noastră, care se afla printre niște arbuști de stejar pitic, aflați pe un lot de pământ ce se întindea de-a lungul țărmului. Acolo inventam jocuri complicate de-a Mandrake Magicianul și ajutorul său credincios, Lothar, păpușile noastre având rolul personajelor negative, pe care le hipnotizam cu mare ușurință. Soră-mea era întotdeauna Mandrake. Când ne săturam de jocul ăsta, ne puneam costumele de baie și ne bălăceam de-a lungul malului, uitându-ne după cargoboturi și aruncând ghinde în râu, ca să vedem cât de repede le lua curentul și le purta în larg.

Într-una dintre aceste expediții am cunoscut-o pe Nan. Locuia cu patru loturi mai jos, într-o căsuță albă cu finisaje roșii. Spre deosebire de multe dintre celelalte căsuțe, a lui Nan avea un ponton adevărat, construit pe râu, iar stâlpii acestuia erau sprijiniți cu grămezi de bolovani. Chiar pe ponton stătea când am văzut-o prima oară, mesteca gumă și frunzărea un vraf de cartoline cu avioane, din acelea care se dădeau cu pachetele de țigări Wings. Toată lumea știa că numai băieții colecționau cartoline d-astea. Părul și chipul îi erau de un cafeniu-deschis, iar pielea ei avea o strălucire mătăsoasă și onctuoasă, ca o budincă de caramel.

— Ce faci cu alea? au fost primele cuvinte pe care i le-a adresat soră-mea.

Nan doar a zâmbit.

În aceeași după-amiază, i s-a permis să pătrundă în ascunzătoarea noastră și, după un joc rapid de-a Mandrake, în timpul căruia am fost retrogradată la josnicul rol de Narda, ele două s-au așezat pe lăzile noastre de portocale și s-au pus pe ceea ce mie mi s-a părut a fi o conversație plictisitoare și fără sens.

— Voi mergeți la magazin? ne-a întrebat Nan.

Nu mergeam. Nan a zâmbit iarăși. Ea avea doisprezece ani; soră-mea avea doar unsprezece și trei sferturi.

— La magazin sunt băieți drăguți, a spus Nan.

Purta o bluză din pânză cu volănaș și un maiou supraelastic fără bretele, pe care și-l putea trage în jos, dezgolindu-și umerii, dacă voia. Și-a băgat cartolinele cu avioane în buzunarul pantalonilor scurți și am mers

la mama, ca s-o întrebăm dacă avem voie să ne plimbăm până la magazin. De atunci înainte, sora mea și Nan au mers acolo aproape în fiecare zi.

Magazinul era la vreo doi kilometri și jumătate de căsuța noastră, distanță pe care o parcurgeam prin caniculă, de-a lungul malului, pe lângă alte case, în fața cărora stăteau la soare mame grăsune și alți copii, poate neprietenoși, se bălăceau în apă; pe lângă bărcile cu vâsle trase pe nisip, pe lângă digurile din ciment, pe lângă peticele de iarbă aspră de pe plajă, care ne tăia pe la glezne dacă mergeam prin ea, și pe lângă tufișurile de latir, cu boabe tari și amare. În unele locuri se simțea mirosul privatelor. Chiar înainte de magazin era un teren viran pe care creștea iederă otrăvitoare, așa că trebuia să ocolim prin apă.

Magazinul n-avea nume. I se spunea doar „magazinul", era singurul loc în care își puteau face târguielile locuitorii din căsuțe, căci era singurul la care se ajungea pe jos. Eu aveam voie să merg cu soră-mea și cu Nan sau, mai bine zis, mama insista să merg cu ele. Cu toate că nu-i spusesem nimic, simțea cât de nefericită eram. Nu mă durea atât de mult faptul că sora mea mă părăsise, cât faptul că ea însăși era oarbă în privința asta. Când nu era Nan prin preajmă, era iarăși gata să se joace cu mine.

Uneori, când mă întrista peste măsură pălăvrăgeala lor conspirativă, în vreme ce mergeau cu douăzeci de pași mai în față, făceam cale-ntoarsă și mergeam la Fred și la Betty. Acolo încălecam invers pe unul dintre scaunele din bucătărie, cu mâinile întinse în față, nemișcate, și țineam un scul de lână de un albastru-azuriu, în timp ce Betty îl înfășura în gheme. Sau, ajutată de Betty, croșetam niște rochițe roz-galbene, chinuite și inegale, pentru păpușile cu care soră-mea era dintr-odată prea mare ca să se mai joace.

În zilele bune ajungeam până la magazin. Nu era frumos și nici măcar curat, dar eram atât de obișnuiți cu mohoreala și cu mizeria din timpul războiului, încât nici nu le mai observam. Era o clădire cu două etaje, din lemn nelăcuit, căruia trecerea timpului și intemperiile îi dăduseră o nuanță cenușie. Din loc în loc era peticită cu hârtie gudronată, iar de jur-împrejurul ușii din plasă erau prinse în cuie câteva reclame din metal colorat: Coca-Cola, 7-Up, Salada Tea. Înăuntru se simțea mirosul acela dulceag, dezolant al prăvăliilor vechi, o combinație de cornete pentru înghețată, pachete de biscuiți Oreo, cutii deschise de caramele și batoane cu lemn-dulce aflate pe tejghea, și celălalt miros, înțepător, puternic, pe jumătate putregai și pe jumătate sudoare. Sticlele de suc erau într-un răcitor din metal cu un capac greu, plin cu apă rece și bucăți de gheață ce se topiseră până ce ajunseseră netede ca bucățile de sticlă șlefuite de nisip pe care le găseam uneori pe plajă.

Proprietarul magazinului și soția lui locuiau la etaj, dar nu-i vedeam aproape niciodată. De magazin se ocupau cele două fiice ale lor, care stăteau cu rândul în spatele tejghelei. Erau amândouă brunete, amândouă purtau pantaloni scurți și maiouri cu buline, însă una era prietenoasă, iar

cealaltă, cea mai tânără și mai slabă, nu. Ea ne lua monedele și le arunca în sertarul casei de marcat fără să spună o vorbă, privind peste capetele noastre, pe geamul de la intrare, în care fluturau hârtiile pentru muște pline cu rășină, ca și cum se detașase complet de activitatea pe care o făceau mâinile ei. Nu era vorba că nu ne plăcea; pur și simplu nu ne vedea. Avea părul lung, din care își făcea un fel de rulou în față, și se dădea cu ruj movuliu.

Prima oară când am mers la magazin, am aflat de ce colecționa Nan cartoline cu avioane. La magazin erau doi băieți care ședeau pe treptele cenușii, pline de așchii, de la intrare; stăteau cu brațele încrucișate peste genunchi. Mie îmi explicase soră-mea că cel mai bine este să ignori băieții, căci altfel au să te sâcâie. Însă băieții ăștia o cunoșteau pe Nan și i-au vorbit – nu cu obișnuitele tachinări, ci cu respect.

— Ai vreuna nouă? a rostit unul dintre ei.

Nan a zâmbit, și-a dat părul pe după ureche și a ridicat ușor din umeri pe sub bluza din pânză. Apoi a scos nonșalantă cartolinele din buzunar și a început să le frunzărească.

— Tu ai? a întrebat-o celălalt băiat pe sora mea.

De data asta, ea a fost cea umilită.

După aceea, a convins-o pe mama să-și schimbe țigările și a început să colecționeze și ea cartoline. Cam după o săptămână, am văzut-o exersând în fața oglinzii mișcarea aceea alunecoasă și ademenitoare, cărțile ieșind din buzunarul ei ca șarpele unui magician.

Când mergeam și eu la magazin, mama mă punea întotdeauna să iau o pâine învelită în hârtie cerată, iar uneori și un pachet de aluat de plăcintă „Jiffy”. Sora mea nu trebuia niciodată să cumpere nimic: descoperise deja avantajul de a avea reputația că nu te puteai baza pe ea. Ca plată și, sunt sigură, drept consolare pentru nefericirea mea, mama îmi lăsa un penny de fiecare dată, iar când am strâns cinci penny mi-am cumpărat prima înghețată pe băț. Mama refuzase întotdeauna să ne ia așa ceva, deși ne dădea voie să mâncăm înghețată la cornet[11]. Zicea că-n înghețata pe băț e ceva care ne face rău și, așezându-mă pe treptele de la intrarea în magazin, am început să ling de zor înghețata, căutând lucrul acela rău. Mi-l imaginam ca pe un soi de cotor, ca pe bucățica aceea albă, sub formă de unghie, dintr-un bob de porumb, dar n-am găsit nimic.

Sora mea și Nan stăteau lângă mine pe trepte. În ziua aceea nu erau băieți la magazin, așa că nu aveau altceva mai bun de făcut. Era și mai cald decât de obicei, și zăpușeală; deasupra râului plutea un soi de ceață sclipitoare, iar cargoboturile treceau încet, șovăitor. Înghețata pe băț aproape că mi s-a topit fără să apuc s-o termin. Îi dădusem și surorii mele jumătate, iar ea o acceptase fără recunoștința la care sperasem. O împărțea cu Nan.

De după colțul clădirii a apărut Fred, îndreptându-se spre intrare. Nu era o surpriză, îl mai văzusem la magazin de multe ori.

— Bună, frumoaso! i-a zis surorii mele.

Ne-am tras fundurile mai la o parte pe treaptă, ca să-i facem loc să intre.

A stat înăuntru mult timp și a ieșit în cele din urmă cu o pâine. Ne-a întrebat dacă voiam să ne ducă acasă cu mașina: tocmai se întorsese din oraș, ne-a explicat. Am acceptat, bineînțeles. Nu era nimic neobișnuit în toate astea, cu excepția faptului că fiica de la magazin, cea slabă, movulie, a ieșit din magazin și a rămas pironită pe trepte în vreme ce noi demaram. Și-a încrucișat brațele pe piept, luând poziția aceea cu umerii lăsați, a femeilor care stau gânditoare în pragul unei uși. Nu zâmbea. Am crezut că ieșise să vadă cargobotul de la Canada Steamship Lines, care tocmai trecea, dar pe urmă am văzut că-l țintuia cu privirea pe Fred. Se uita la el de parcă voia să-l omoare.

Fred nu păruse să bage de seamă. A fredonat un cântec tot drumul spre casă.

— „Katy, o, preafrumoasă Katy!” cânta, făcându-i cu ochiul surorii mele, căreia îi spunea uneori Katy pentru că o chema Catherine.

Deschisese geamurile și ne umpluserăm de praf de pe drumul desfundat, plin de pietriș, sprâncenele noastre se albiseră și părul lui Fred părea grizonant. La fiecare zdruncinătură, sora mea și Nan țipau încântate, iar după o vreme am uitat că mă simțeam nedreptățită și am început să țip și eu.

Parcă locuiam în căsuță de-o grămadă de timp, deși trecuse doar o vară. În august de-abia îmi mai aminteam apartamentul din Ottawa și pe bărbatul care-și bătea soția. Asta se întâmplase într-o viață tare îndepărtată; și, în ciuda soarelui, a apei, a spațiilor deschise de acum, aceea fusese o viață mai fericită. Înainte, faptul că ne mutam des și stânjeneala din fiecare nouă școală o forțaseră pe sora mea să mă prețuiască: oi fi fost eu cu patru ani mai mică, dar îi eram credincioasă și eram întotdeauna lângă ea. Acum acei patru ani se căscau între noi ca o prăpastie, o întindere pustie, asemenea unei plaje lungi, iar eu o vedeam pe sora mea dispărând în depărtare. Tânjeam să fiu ca ea, dar nu-mi mai dădeam seama exact cum era ea.

În a treia săptămână din august, frunzele au început să-și schimbe culoarea – nu s-au schimbat toate odată, ci doar din loc în loc apărea câte una roșie, ca o avertizare. Asta însemna că în curând avea să înceapă școala și că noi ne vom muta din nou. Nici măcar nu știam unde o să ne ducem de data asta, iar când ne-a întrebat Nan la ce școală o să mergem, i-am răspuns cât mai vag.

— Am fost până acum la opt școli diferite, a spus soră-mea, mândră.

Fiind cu mult mai mică, eu nu fusesem decât la două. Nan, care mersese la aceeași școală toată viața, a tras de marginea bluzei de pânză, coborând-o peste umeri și mai jos, dincolo de coate, ca să ne arate că-i creșteau sânii. Areolele din jurul sfârcurilor erau mai catifelate și începuseră să se umfle un pic; în rest, era la fel de plată ca soră-mea.

— Și ce? i-a răspuns sora mea, ridicându-și bluza de trening.

Ăsta era un concurs la care n-aveam cum să particip. Era despre schimbare, iar pe mine schimbările mă înspăimântau din ce în ce mai mult. Am pornit înapoi de-a lungul plajei spre casa lui Betty, unde mă aștepta cea mai recentă încercare eșuată de a croșeta și unde totul era mereu neschimbat.

Am ciocănit la ușa de plasă și-am deschis-o. Voiam să întreb „Pot să intru?", așa cum întrebam de fiecare dată, dar n-am spus nimic. Betty stătea singură la masa din colțișorul pentru micul dejun. Era îmbrăcată în pantaloni scurți, ca de obicei, și într-o bluză cu dungi marinărești, cu bleumarin și alb, și avea o broșă mică sub formă de ancoră; avea și șorțul cu puii galbeni care ieșeau din ouă. Era prima oară când o vedeam stând degeaba, nu avea nici măcar o ceașcă de cafea în față. Era palidă și descumpănită, ca și cum o lovise cineva din senin, fără niciun motiv.

M-a văzut, dar nu mi-a zâmbit și nici nu m-a invitat înăuntru.

— Ce mă fac acum? a rostit.

M-am uitat prin bucătărie. Toate erau la locul lor: filtrul de cafea strălucea pe aragaz, pasărea de sticlă se clătina încetișor, nu se vedea nicăieri vreun vas spart sau apă pe jos. Ce se întâmplase?

— Ți-e rău? am întrebat-o.

— N-am ce să fac, a spus ea.

Arăta atât de ciudat, încât mă speria. Am fugit din bucătărie și am gonit prin iarba deasă ca să ajung cât mai repede la mama, care știa întotdeauna ce era de făcut.

— A pățit ceva Betty!

Mama frământa ceva într-un castron. Și-a frecat mâinile una de alta, ca să scape de aluat, apoi s-a șters pe șorț. Nu părea surprinsă și nici nu m-a întrebat ce se petrecuse.

— Stai aici, mi-a zis.

Și-a luat pachetul de țigări și a plecat.

În seara aceea a trebuit să ne culcăm mai devreme, fiindcă mama voia să stea de vorbă cu tata. Am tras cu urechea, bineînțeles; era ușor, pereții fiind din carton presat.

— Mă așteptam, a zis mama. Era clar!

— Cine e? a întrebat-o tata.

— Nu știe. Vreo fată de pe-aici.

— Betty e o proastă, așa a fost mereu.

Mai târziu, când devenise un lucru obișnuit ca bărbații și soțiile să se părăsească unii pe alții, tata avea să spună deseori asta, însă indiferent cine părăsea pe cine, pentru el întotdeauna femeia era proasta. Cel mai mare compliment pe care i-l făcea mamei era să spună că ea nu era vreo proastă.

— Poate, i-a răspuns mama. Dar are un suflet tare bun. Fred era viața ei.

Sora mea și cu mine ne-am pus pe șușotit. Teoria ei era că Fred fugise cu altă femeie. Mie nu-mi venea să cred: nu mai auzisem niciodată de așa ceva. Eram atât de tulburată, că n-am putut să dorm și multă vreme după aceea am fost îngrijorată când tata lipsea peste noapte, cum se întâmpla adeseori. Dacă nu se mai întorcea?

N-am mai văzut-o pe Betty. Știam că era în căsuța ei, fiindcă mama îi ducea în fiecare zi din aluaturile ei tari, cu cocoloașe, de parcă murise cineva. Însă nouă ni se poruncise să nu mai mergem acolo și să nici nu tragem cu ochiul pe fereastră, cum bănuia foarte bine mama c-am fi vrut să facem.

— Are o cădere nervoasă, ne-a explicat mama, iar eu mi-am imaginat-o pe Betty prăbușită pe dușumea, dezmembrată ca o mașină la service.

N-am văzut-o nici măcar în ziua în care ne-am urcat în Studebaker-ul la mâna a doua al tatei, cu bancheta din spate plină până la tavan de bagaje, având liber doar un spațiu îngust în care să mă ghemuiesc eu, și am pornit spre șoseaua principală, luând-o pe lungul drum de aproape o mie de kilometri spre sud, către Toronto. Tata își schimbase iar slujba; acum era în domeniul materialelor de construcții și era sigur, căci țara era într-o perioadă de dezvoltare, că asta avea să fie, în sfârșit, mișcarea cea mai bună. Am petrecut luna septembrie și o parte din octombrie într-un motel, în timp ce el căuta o casă. Eu mi-am sărbătorit a opta aniversare și

sora mea a împlinit doisprezece ani. Apoi am mers la o școală nouă și aproape că am uitat-o pe Betty.

Însă la o lună după ce am împlinit și eu doisprezece ani, Betty a venit într-o seară la cină. Aveam musafiri la cină mult mai des decât înainte, iar uneori cinele astea erau atât de importante, încât sora mea și cu mine mâncam înainte să vină musafirii. Soră-mii nu-i păsa, începuse deja să aibă iubiți. Eu eram încă în gimnaziu și trebuia să port ciorapi din bumbac fin, nu dresuri din nailon, cum avea ea voie. Purtam și aparat dentar. Și ea purtase aparat dentar la doisprezece ani, însă reușise cumva să-l transforme într-o chestie șmecheră și îndrăzneață, așa că eu jinduisem după o gură plină de fulgere argintii, ca a ei. Însă ea nu mai avea acum aparat dentar, iar gura mea, astfel înlănțuită, era teribil de stângace și parcă de-abia vorbeam.

— O știți pe Betty, a spus mama.

— Elizabeth, a subliniat Betty.

— Ah, da, da, bineînțeles! i-a răspuns mama.

Betty se schimbase foarte mult. Înainte fusese un pic durdulie; acum era rotofeie. Obrajii îi erau rotunzi și îmbujorați ca două roșii; am avut impresia că se dădea cu prea mult ruj pe pomeți, până am văzut că roșeața venea de la un păienjeniș de vinișoare de sub piele. Era îmbrăcată cu o fustă neagră, lungă, plisată, un pulover alb din lână de angora, cu mânecă scurtă, purta mărgele negre și pantofi din catifea neagră, cu tocuri înalte. Mirosea tare a parfum de lăcrămioare. Lucra, i-a povestit mama lui tata mai târziu, și avea o slujbă chiar bună. Era secretara unui director, iar acum i se spunea Domnișoara, nu Doamna.

— Îi merge foarte bine, având în vedere prin ce a trecut. S-a pus pe picioare.

— Sper că n-o să începi de-acuma s-o inviți mereu la cină! i-a răspuns tata, care o găsea pe Betty tot enervantă, în ciuda noii ei înfățișări.

Acum râdea și mai mult decât înainte și se așeza mereu picior peste picior.

— Cred că sunt singura ei prietenă adevărată, a spus mama.

Nu i-a zis că Betty era singura prietenă adevărată pe care o avea ea, deși atunci când tata spunea „prietena ta", știa toată lumea la cine se referă. Mama avea o mulțime de amice, iar talentul ei de a asculta cu multă înțelepciune era acum un avantaj în afaceri pentru tata.

— Zice că nu se mai mărită niciodată, a continuat mama.

— E o proastă, i-a răspuns el.

— Dacă există pe lumea asta un om făcut pentru căsnicie, ea e aceea.

Remarca asta m-a neliniștit și mai tare cu privire la propriul viitor. Dacă toate realizările casnice ale lui Betty nu fuseseră de ajuns pentru Fred, ce șanse aveam eu? Nu aveam flerul înnăscut al surorii mele, dar crezusem că existau niște trucuri pe care le puteam învăța – cu efort, conștiincioasă. La școală aveam ore de gospodărie și profesoara ne tot

spunea că drumul către inima unui bărbat trece prin stomac. Știam că nu-i adevărat – mama era în continuare o bucătăreasă nepricepută, iar când avea de organizat o cină importantă, aducea o femeie care s-o ajute –, dar trudeam de zor la budincile cu migdale și la sfecla coaptă cu unt și oțet, ca și cum aș fi crezut-o.

Mama a început s-o invite pe Betty la cinele la care invita și burlaci. Betty zâmbea și râdea, iar câțiva dintre bărbați păreau interesați, dar nu s-a ales nimic.

— După ce a fost rănită în halul ăsta, nici nu mă miră, mi-a zis mama.

Acum eram destul de mare încât să mi se spună diverse lucruri și, în plus, soră-mea era mereu ocupată.

— Am auzit că femeia cu care a fugit era secretară la firma unde lucra el. S-au și căsătorit după divorț.

Și mai era ceva legat de situația lui Betty, mi-a mărturisit mama, însă nu trebuia să pomenesc niciodată despre asta de față cu ea, căci o tulbura prea tare. Fratele lui Fred, care era dentist, se încurcase – mama rostea cuvântul „încurcase” cu voluptate, ca și cum ar fi fost un soi de desert – cu asistenta de la cabinet și apoi își ucisese soția. O pusese în mașină și trăsese un tub de la țeava de eșapament, înscenându-i sinuciderea. Însă poliția aflase adevărul și el intrase la pușcărie. Asta o făcea pe Betty mult mai interesantă în ochii mei. Fred avea în sânge, deci, înclinația asta de a se încurca cu cineva. Probabil că doar printr-un noroc n-a fost Betty cea asasinată. Am început să consider râsul lui Betty o mască afișată de o femeie asuprită, de o martiră. Nu era doar o soție părăsită. Până și eu îmi dădeam seama că a fi părăsită de soț nu era o situație tragică, ci una ridicolă, umilitoare. Ea era mult mai mult de-atât: era o femeie care scăpase ca prin urechile acului. În scurtă vreme n-am mai avut nicio îndoială că Betty însăși vedea așa lucrurile. Felul în care ținea la o distanță politicoasă bărbații pe care i-i prezenta mama avea ceva rezervat, chiar pios, ceva ce amintea cumva de o călugăriță. Avea o aură prevestitoare de rău, de miel ce urmează a fi sacrificat. Betty se aflase în pericol, trecuse prin situația aceea, scăpase cu viață, iar acum se dedica, ei bine, se dedica altor lucruri.

Dar mi-a fost greu să păstrez versiunea asta a lui Betty multă vreme. Mama a rămas curând în pană de burlaci și Betty, când venea la cină, venea singură. Trăncănea la fel de neobosită tot felul de fleacuri despre femeile de la birou, cum trăncănise pe vremuri despre Fred. În curând știam cu toții cum își beau colegele ei cafeaua, care mai locuiau cu părinții, unde se coafau și cum le arătau apartamentele. Betty însăși avea un apartament tare drăgălaș pe Avenue Road, îl renovase singură și făcuse cu mâna ei până și husele pentru mobilier. Betty îi era la fel de devotată șefului ei, cum îi fusese pe vremuri devotată lui Fred. Îi făcea cumpărăturile de Crăciun și în fiecare an aflam ce cadouri le lua acesta angajaților, ce cadouri le lua soției și copiilor și cât costa fiecare lucru în

parte. Într-un fel, Betty părea destul de fericită.

Ne vedeam des cu ea în perioada Crăciunului; mama zicea că-i era milă de ea fiindcă nu avea familie. Era clar, judecând după cadourile pe care ni le dăruia de Crăciun, că ne credea mai mici decât eram. Ne lua mereu jocuri gen „Nu te supăra frate" și mănuși din angora prea strâmte. Mi-am pierdut interesul față de ea. Până și inepuizabila ei voioșie a ajuns să-mi pară o ciudățenie, ori un defect, aproape ca și cum era debilă mintal. Aveam deja cincisprezece ani și eram chinuită de tristețea adolescenței. Soră-mea era plecată la facultate, la Queen's; uneori îmi dădea hainele de care nu mai avea chef. Nu era chiar frumoasă – avea ochii prea mari și buzele prea cărnoase –, dar toată lumea spunea că e plină de viață. Despre mine spuneau doar că sunt drăguță. Scăpasem de aparatul dentar, dar nu prea părea să conteze. Cu ce drept era Betty voioasă? Când venea ea la cină, găseam un pretext să mă ridic mai repede de la masă și să merg la mine în cameră.

Într-o după-amiază de primăvară, pe când eram în clasa a XI-a, m-am întors de la școală și am găsit-o pe mama stând la masa din sufragerie. Plângea, iar asta se întâmpla atât de rar, încât primul meu gând a fost spaima că pățise tata ceva. Nu m-am gândit c-ar fi părăsit-o; depășisem temerea aceea. Dar poate că murise într-un accident de mașină.

— Mamă, ce e?

— Adu-mi un pahar cu apă, m-a rugat.

A luat o gură și și-a îndreptat un pic părul.

— Mă simt mai bine. Mi-a telefonat Betty. M-a tulburat, mi-a vorbit îngrozitor de urât.

— De ce? Ce-ai făcut?

— M-a acuzat de… niște lucruri oribile. S-a șters ușor la ochi și a continuat: A țipat la mine. N-am mai auzit-o niciodată pe Betty țipând. După ce-am fost prietene atâta vreme! A zis că nu vrea să mai audă de mine. De unde i-o fi venit o asemenea idee?

— Ce idee?

Eram la fel de uluită ca ea. Gătea ea prost, dar mama era o femeie cumsecade. Nu mi-o imaginam în stare de ceva care să facă un om să țipe la ea.

A lăsat ușor capul pe spate.

— Chestii despre Fred, mi-a răspuns. Cred c-a luat-o razna. Nu ne-am mai văzut aproape două luni și pe urmă brusc, dintr-odată, asta.

— Ceva trebuie să fi pățit, a zis tata la cină în seara aceea.

Avea dreptate, bineînțeles. Betty avea o tumoare pe creier care a fost descoperită abia când i-au observat colegii comportamentul ciudat. A murit în spital, două luni mai târziu, dar mama a aflat abia după aceea. O mustra conștiința; simțea c-ar fi trebuit să-și viziteze prietena în spital, în ciuda acelei îngrozitoare conversații la telefon.

— Ar fi trebuit să-mi dau seama că e vorba de așa ceva. Schimbarea

personalității e unul dintre semne.

Tot ascultând înțelegătoare atâția oameni, mama învățase o mulțime de lucruri despre bolile fatale.

Însă pentru mine explicația asta nu era suficientă. Ani întregi după aceea, am simțit că Betty mă urmărește, aștep-
tând din partea mea să-i ofer un deznodământ mai satisfăcător pentru noi amândouă. La început, când am auzit despre moartea ei, m-am simțit deznădăjduită. Deci aceasta era pedeapsa pentru devotament și amabilitate, asta pățeau fetele ca mine. Când mi-am deschis albumul de la liceu și propriu-mi chip, cu părul tuns paj și zâmbetul timid, împăciuitor, m-a privit drept în ochi, am avut impresia că mă privește Betty. Fusese întotdeauna drăguță cu mine când eram mică, și, cu indiferența obișnuită a copiilor față de oamenii mari care sunt buni la suflet, însă nu și charismatici, eu îl preferasem pe Fred. Acum îmi vedeam viitorul: aveam să fiu părăsită de un șir întreg de bărbați ca Fred, care aveau să fugărească pe plajă o mulțime de fete pline de viață, toate semănând remarcabil de mult cu soră-mea. Cât despre țipetele de la final ale lui Betty, de ură și mânie, acelea erau strigăte de protest față de nedreptatea vieții. Știam că furia aceea era chiar furia mea, latura întunecată a acelei oribile amabilități care o marcase și o deformase pe Betty, asemenea sechelelor rămase în urma unei boli cumplite.

Însă oamenii se schimbă, și asta mai cu seamă după ce mor. Depășind vârsta melodramelor, am înțeles că dacă nu voiam să ajung ca Betty, trebuia să ajung altcineva. Mai mult, eram deja diferită de Betty. Într-un fel, ea mă scutise de a lua hotărârile pe care le așteptau ceilalți de la mine, pentru că ea le luase pe toate cu atâta convingere. Cei din jur nu mi-au mai zis că sunt o fată drăguță, au început să-mi spună că sunt isteață, iar după o vreme lucrul ăsta a început să mă bucure. Betty însăși, cea care făcea fursecuri cu ovăz în lumina efemeră a soarelui de acum cincisprezece ani, a reînceput parcă să prindă din nou contur. Era o femeie obișnuită, care murise prea tânără, de o boală incurabilă. Și gata, asta era tot?

Din când în când mă gândesc că mi-ar plăcea s-o am iar pe Betty lângă mine, fie și numai pentru o conversație de-o oră. Aș vrea să mă ierte că i-am tot respins mănușile de angora, c-am trădat-o în secret și că, adolescentă fiind, am disprețuit-o. Aș vrea să-i arăt povestea asta, pe care am scris-o despre ea, și s-o întreb dacă e vreo fărâmă de adevăr aici. Dar nu cred că-i pot pune nicio întrebare formulată în așa fel încât să vrea s-o înțeleagă. N-ar face decât să râdă cu aerul acela al ei îngăduitor, ușor descumpănit, și să-mi ofere ceva, o negresă, un ghem de lână.

Fred, pe de altă parte, nu mă mai intrigă. Toți bărbații ca Fred de pe lumea asta se dezvăluie întru totul prin ceea ce fac și prin deciziile luate. Femeile ca Betty sunt cele învăluite în mister.

5 Uzină producătoare de oțel aflată în Ontario, Canada (n. tr.).

6 Nume alternativ pentru Sault Sainte Marie, al treilea cel mai mare oraș din nordul regiunii Ontario (n. tr.).

7 Sortiment de carne la conservă, considerat ieftin și nepretențios (n. tr.).

8 *The Funnies* (apărute între anii 1936 și 1942) și *The New Funnies* (apărute între anii 1942 și 1962), reviste cu benzi desenate „pentru toată familia" (n. tr.).

9 Joc de cuvinte cu o conotație rasistă: „negrișor" din limba engleză, *little darkie*, se pronunță ca little dark e, „o literă E mică și neagră" (n. tr.).

10 În timpul celor două războaie mondiale, unele țări, printre care SUA, Canada, Marea Britanie, Australia și Germania, încurajau crearea unor „grădini ale victoriei" sau „grădini de război", fiind cultivate fructe și legume în curțile caselor, în spatele blocurilor, în parcurile publice (n. tr.).

11 Aici, înghețata pe băț, *popsicle*, constă într-o băutură răcoritoare turnată sub formă de baton și apoi înghețată (n. tr.).

Polarități

„Dulce și dreaptă desfătare este,
Om fiind, să fi cucerit din întinderea spațiului
Interiorul acesta călduț ce casă-ți e."
Margaret Avison, Poezie pentru Anul Nou

N-o mai văzuse de vreo săptămână, ceea ce era ieșit din comun: a întrebat-o dacă fusese bolnavă.

— Nu, am lucrat, i-a răspuns ea.

Întotdeauna vorbea cu vioiciune, la obiect și aproape militărește, despre ceea ce făcea. Avea un rucsac mic în care își căra cărțile și caietele. Pentru Morrison, a cărui minte se împleticea de la un lucru la altul, alegând câte ceva, pipăind, așezându-l la loc, ea era un fel de model al eficacității de care ar fi trebuit să dea și el dovadă. Poate că de asta nu simțise niciodată dorința de a o atinge: îi plăceau femeile care erau nu neapărat mai proaste decât el, dar mai leneșe. Trândăvia îl stimula: vasele nespălate ale unei fete erau o invitație la relaxare și răsfăț.

Mergea lângă el pe coridor, apoi pe trepte, pașii ei mici, sacadați, contrastând cu mersul lui agale. Pe măsură ce coborau, devenea tot mai puternic mirosul de paie, excremente și formaldehidă: la subsol se afla o imensă colonie experimentală de șoareci din clădirea Facultății de Științe. Când și-a dat seama că și ea pleca și că mergea, probabil, acasă, s-a oferit s-o ducă el cu mașina.

— Doar dacă mergi oricum în direcția aia.

Louise nu accepta favoruri, îi spusese asta cât se poate de clar din prima clipă. Când o invitase la film, îi răspunsese: „Doar dacă mă lași să-mi plătesc singură biletul". Dacă ar fi fost mai înaltă, poate că i-ar fi găsit atitudinea amenințătoare.

Era mai frig, soarele firav și roșiatic aproape apusese, zăpada era purpurie și scârțâia sub bocanci. Louise a tropăit pe loc lângă mașină până când a reușit el să descâlcească firul încălzitorului pentru motor și să deschidă portiera; capul îi ieșea din haina uriașă de blană, cumpărată la mâna a doua, asemenea capului unui popândău care se ițește din vizuina lui. El văzuse o mulțime de popândăi când traversase țara cu

mașina, mulți dintre ei morți; pe unul îl omorâse chiar el, fusese un accident, efectiv i se aruncase sub roți. Nici mașina nu rezistase prea mult: până ajunsese el la periferie – deși mai târziu și-a dat seama că acela era chiar orașul –, îi căzuse o aripă și ceda contactul. Fusese nevoit s-o ducă la fiare vechi, hotărând apoi cu stoicism să se descurce fără mașină, asta până când descoperise că nu putea.

A pornit cu mașina pe drumul de ieșire din complexul universității. Se zgâlțâia de parcă ar fi trecut peste un pod din plăci de metal: cauciucurile erau rigide din cauza frigului, motorul era aproape inert. Ar fi trebuit să scoată mai des mașina la câte un drum lung; se uza. Louise vorbea mai mult decât de obicei; ceva o surescita. O necăjiseră doi dintre studenții ei, dar le spusese că nu erau obligați să vină la ore. „Pe barba voastră, nu e problema mea." Știa că ea câștigase, aveau să se pună pe treabă, aveau să participe la ore. Morrison nu era chiar la curent cu teoriile dinamicii de grup. Îi plăcea cum se făceau lucrurile pe vremuri: le predai materia și nici nu te gândeai la ei ca la niște oameni. Îl deconcerta când studenții îi intrau gârboviți în cabinet și mormăiau câte ceva, agitați și stingheri, despre tatăl lor sau despre viața amoroasă. El nu le povestea despre taică-său sau despre viața lui amoroasă și spera să dea și ei dovadă de aceeași reținere, însă ei păreau să creadă că era obligatoriu să apeleze la poveștile astea ca să obțină o prelungire a termenului-limită pentru lucrări. La începutul anului universitar, unul dintre studenți propusese să se așeze cu toții în cerc, dar, din fericire, ceilalți preferau ca băncile să fie înșirate în linii drepte.

— E chiar aici, i-a spus Louise; aproape că trecuse de casa ei.

A oprit cu o frână bruscă, aripa din față lipindu-se de bordură, de zăpadă. De aici nu se ridica zăpada; presărau nisip peste ea, strat peste strat, pe măsură ce ningea, încrezători că n-avea să se topească brusc.

— L-am terminat, poți să intri să-l vezi, l-a invitat ea, însă părea mai curând o poruncă.

— Ce-ai terminat? a întrebat-o.

Nu fusese atent.

— Ți-am zis. Apartamentul meu, la asta am tot lucrat.

Casa era una dintre cutiile alea banale cu două etaje cu care fuseseră umplute zeci de străzi în anii de după război, când fusese o criză a locuințelor și materialele de construcție erau rare. Era tencuită cu un pietriș cenușiu, pe care el îl găsea deprimant. Câteva dintre casele vechi rezistaseră, dar erau demolate cu repeziciune de dezvoltatorii imobiliari; în curând, trecutul orașului nu avea să se mai întrezărească nicăieri. În rest, peste tot erau blocuri-turn sau, și mai rău, clădiri scunde, ca niște cazărmi, ieftine și lipite unele de altele. Uneori, șirurile de clădiri precare – cu zăpadă pe acoperișuri, cu figuri palide, pierdute, privind bănuitoare de la ferestre, cu jucăriile copiilor împrăștiate ca niște gunoaie

pe alei – îi aminteau de fotografiile vechi, cu tabere de mineri, pe care le văzuse. Erau casele unor oameni care nu se așteptau să locuiască acolo mult timp.

Apartamentul ei era la subsol. În timp ce ocoleau prin spate și o luau în jos pe scări, evitând un ziar întins pe palier, pe care se aflau galoșii și cizmele familiei ce locuia deasupra ei, Morrison a fost copleșit de amintiri intense și de panica resimțită atunci când își căutase el însuși casă, un acoperiș, un adăpost, și-a adus aminte cum se trambalase de la adresă la adresă, tururile prin pivnițele umede ce aduceau cu niște ghene spoite la repezeală de proprietari, cu plăci de PVC și lambriuri ieftine, ca să profite de pe urma valului de studenți și a pieței imobiliare. Știuse din prima clipă că el n-ar fi putut supraviețui o iarnă îngropat așa, ori prizonier într-una dintre clădirile din carton și sticlă. Oare chiar nu existau case adevărate, de bun gust, interesante? În cele din urmă, găsise un apartament la etajul doi: casa era din pietriș roz în loc de cenușiu, mizeria era înfiorătoare și proprietara era mereu pusă pe harță, dar el închiriase pe loc apartamentul, doar pentru bucuria de a deschide fereastra și a privi afară.

Nu știuse la ce să se aștepte de la camera lui Louise. Nu și-o imaginase niciodată locuind undeva, cu toate că o luase de acasă și o adusese înapoi de mai multe ori.

— Am terminat ieri biblioteca, i-a spus, arătând spre o structură din scânduri lăcuite și blocuri de ciment, cât peretele de lungă. Ia loc, îți fac niște cacao.

S-a dus în bucătărie fără să-și scoată blana, iar Morrison s-a așezat pe scaunul ergonomic, din piele artificială. S-a învârtit, analizând, comparând apartamentul acela cu genul de loc în care i-ar fi plăcut lui să trăiască, dar pe care nu apucase niciodată să-l amenajeze.

Era clar că ea investise multă energie în amenajare, însă rezultatul nu arăta ca o cameră, ci ca mai multe camere diferite, din care fuseseră decupate bucăți și lipite laolaltă. Nu reușea să-și dea seama ce anume crea efectul acesta: era genul de unitate prin diversitate pe care îl găsise în moteluri când străbătuse țara, mobila semi-modernă, peisajele nordice tipice, înrămate, de pe pereți. Dar masa era o imitație a uneia în stil victorian și avea niște reproduceri după Picasso. Patul era camuflat în spatele unei draperii din pânză de sac vopsită, pe jumătate trasă, dar pe preșul de lângă pat se vedeau doi papuci bleu, pufoși, care îl surprindeau, aproape că-l șocau: nu păreau deloc genul ei.

Louise a adus băutura și s-a așezat pe jos în fața lui. Au vorbit, ca de obicei, despre oraș: încă erau amândoi în căutare de activități, căutare ce pornea de la presupunerea lor de estici că orașele trebuie să fie distractive și interesante. Mai curând asta îi făcea să petreacă atâta timp împreună, decât o atracție reciprocă; cele mai multe dintre cunoștințele lor fie erau căsătorite, fie locuiau în oraș de prea multă vreme și

renunţaseră.

Filmele care rulau în cinematografe se schimbau rar; singurul teatru din oraş, cu depăşitele-i comedii populare, nu-i mulţumea. Însă merseseră la operă împreună, când venise un spectacol: corul local şi vedete de import – merseseră la „Lucia" şi se dovedise o reprezentaţie bunicică, având în vedere condiţiile. La pauză, Morrison privise în jur, la publicul tăcut, dintr-o bucată, aflat în foaier, unele dintre femei încă având genul de pantofi cu botul ascuţit şi toc înalt, cum se purtau la începutul anilor 1960, şi îi şoptise lui Louise că parcă erau într-o broşură turistică din Rusia.

Într-o duminică, înainte să înceapă ninsorile, făcuseră o plimbare spontană cu maşina; la sugestia ei, au pornit spre grădina zoologică aflată la vreo treizeci de kilometri de oraş. După ce trecuseră de sondele de petrol, începuseră şi copacii; nu soiul bun de copaci – avusese sentimentul, cum simţise şi când traversase ţara, că pământul se ţinea departe de el, nu-l lăsa să pătrundă; trebuia să fie ceva mai mult decât monotonia aceasta banală şi repetitivă –, dar măcar erau copaci; iar când au ajuns la grădina zoologică, au descoperit că era spaţioasă, animalele erau ţinute în ţarcuri suficient de mari ca să poată alerga şi chiar să se poată ascunde, dacă voiau.

Louise mai fusese acolo – n-a întrebat-o cum ajunsese, ea neavând maşină –, aşa că îi prezentase toate cele.

— Aleg animale care pot supravieţui iarna, îi spusese. E deschisă tot anul. Ele nici nu ştiu că sunt într-o grădină zoologică.

Îi arătase muntele artificial, făcut din blocuri de ciment, pe care se puteau căţăra caprele de munte. În general, lui Morrison nu-i plăcea niciun animal mai mare şi mai sălbatic decât o pisică, dar acestea, ţinute la o distanţă semnificativă, erau acceptabile. În ziua aceea îi povestise câte ceva despre ea, ceea ce era o noutate: de cele mai multe ori vorbea doar despre muncă. Fusese în Europa, îi povestise, îşi petrecuse un an la studii în Anglia.

— Şi aici ce cauţi? o întrebase el.

Ridicase din umeri.

— Cei de aici mi-au oferit bani; nimeni altcineva nu mi-a dat fonduri.

În esenţă, ăsta era şi motivul lui. Nu era vorba despre încorporare; depăşise vârsta respectivă, cu toate că aici preferau să considere în continuare că încerca să scape de armată, asta îi făcea prezenţa mai acceptabilă în ochii lor. Situaţia pe piaţa muncii nu fusese strălucită în State şi nici unde încercase mai târziu, în zona căreia aici i se spunea Estul. Dar adevărul era că banii şi situaţia apăsătoare de acasă nu erau singurele motive. Îşi dorise altceva, o aventură; se gândise c-ar fi putut învăţa ceva nou. Crezuse că oraşul avea să fie aproape de munte. Dar în afara viroagei pustii prin care şerpuia râul pământiu, totul era plat.

— Nu vreau să ai impresia că asta e norma, îi spunea acum Louise. Ar

trebui să vezi Montréalul!

— Dar tu ești norma?

Ea a izbucnit în râs.

— Nimeni nu este norma sau ți se pare că suntem toți la fel? Nu sunt norma, sunt câte puțin din toate.

Rostind asta, și-a lăsat blana să-i cadă de pe umeri, iar el s-a întrebat din nou dacă se aștepta să se dea la ea, s-o abordeze. Ceva sau pe cineva trebuia să abordeze; începea să se simtă izolat în hainele și în pielea lui. Studenții ieșeau din discuție; în plus, erau atât de opaci, de nepătruns; fetele, chiar și cele mai slăbuțe, îl duceau cu gândul la niște bucăți dintr-o substanță albă și coagulată, ca untura; iar celelalte femei singure din corpul profesoral erau mult mai în vârstă decât el: la ele, vioiciunea eficientă a lui Louise degenerase într-un soi de putere care parcă te țintuia și te înjunghia.

Trebuia să existe un loc unde să poată întâlni pe cineva, o fată drăguță, fără cine știe ce disciplină, cu sâni lăsați, neîngrijiți, mai mult trup decât idee, șleampătă și relaxată. Existau asemenea fete, le știa din ceea ce acum considera a fi fosta lui viață, dar nu ținuse legătura cu niciuna dintre ele. Toate fuseseră bune la început, însă până și cea mai delăsătoare dintre ele ajunsese la un moment dat să-i ceară ceva ce el nu se considera pregătit să-i ofere: voiau să se îndrăgostească de ele, o strădiință a minții pe care el o găsea prea obositoare. Simțea că mintea lui avea alte lucruri de făcut, deși nu era sigur care erau acestea. Degusta, explora: țelurile aveau să vină mai târziu.

Louise nu semăna deloc cu ele; nu i-ar fi împrumutat corpul ei pe degeaba, nici măcar temporar, cu toate că acum avea blana întinsă în jurul ei ca un covoraș și ridicase un genunchi, iar prin pantalonii din reiat se profila chiar sub ochii lui rotunjimea încordată a coapsei ei destul de musculoase. Probabil că mergea la schi și la patinaj. Și-a imaginat trupul lui lung prins în încleștarea aceea atletică, rece, cu ochii întunecați de blană. Încă nu, și-a spus, ridicând între ei cana pe jumătate plină cu cacao. Mă descurc și fără, încă n-am nevoie.

Era weekend și Morrison își zugrăvea apartamentul, ca de obicei în weekenduri; tot văruia cu intermitențe de când se mutase.

— Va trebui să-i dați o zugrăveală, bineînțeles, îi spusese abil proprietarei când fusese la vizionare, dar făcuse greșeala de a se fi arătat deja prea interesat și ea fusese mai vicleană decât el.

— Mda, nu știu ce să zic, mai e un băiat care îl vrea și zice că-l zugrăvește singur…

Așa că, evident, a trebuit să zică și Morrison că-l zugrăvește singur. Asta era a treia mână.

Morrison crezuse c-o să fie ca în reclamele la vopsea – gospodine imaculate zugrăveau grațios, cu o singură mână, zâmbitoare –, însă nu era

ușor. Varul ajungea pe podea, pe mobilă, în părul lui. Înainte să se apuce măcar, trebuise să care afară tot ce lăsaseră în urmă câteva generații de chiriași: haine de bebeluși, fotografii vechi, o cameră de bicicletă, o mulțime de sticle goale de băutură și (surprinzător) o parașută din mătase. Dezordinea îl atrăgea doar la femei; nu suporta să trăiască înconjurat de haos.

Unul dintre pereții din sufragerie fusese roz, altul fusese verde, al treilea, portocaliu și al patrulea, negru. El îi făcea pe toți albi. Ultimii chiriași, câțiva studenți nigerieni, lăsaseră pe pereți niște desene murale ce păreau magice: un fel de mlaștină, desenată cu negru pe zidul portocaliu, și o formă înaltă, desenată cu roz pe peretele verde, care înfățișa fie un prunc Isus prost desenat, fie – era posibil? – un penis erect cu o aură în jurul lui. Morrison a zugrăvit întâi acești doi pereți, dar îl neliniștea gândul că desenele acelea încă se aflau acolo, sub var. Uneori, în timp ce mânuia de zor trafaletul, trecând de la un perete la altul, se întreba ce ziseseră nigerienii prima oară când scăzuse temperatura sub –40 de grade.

Proprietara părea să prefere studenții străini, probabil pentru că le era frică să se plângă: se simțise de-a dreptul ofensată când Morrison ceruse o încuietoare zdravănă la ușă. La subsol era un hățiș de boxe; încă nu știa sigur cine locuia în ele. La scurtă vreme după ce se mutase, se trezise la ușă cu un coreean care zâmbea plin de speranță. Voia să stea de vorbă despre impozitul pe venit.

— Îmi pare rău, îi spusese Morrison, poate altă dată, bine? Am mult de lucru.

Tipul părea de treabă, fără îndoială, dar Morrison n-avea chef să se bage în seamă cu oameni pe care nu-i cunoștea; și chiar avea mult de lucru. S-a simțit meschin mai târziu, când a descoperit că vecinul coreean avea o soție și un copil, trăiau cu toții într-o boxă de jos. Toamna puneau adesea pești la uscat, îi agățau de sârmele de rufe, unde se învârteau în vânt, ca decorațiunile din plastic de prin benzinării.

Tocmai se ocupa de tavan, cu capul pe spate, cu vopseaua scurgându-i-se pe braț de pe mânerul trafaletului, când a auzit soneria. Aproape că spera să fie coreeanul, în weekend nu prea vedea pe nimeni. Dar era Louise.

— Bună, a salutat-o surprins.

— M-am gândit să trec pe la tine. Nu mai folosesc telefonul.

— Zugrăvesc, i-a spus el, parțial ca pe o scuză: nu prea voia s-o invite în casă – ce avea să ceară de la el?

— Mă lași să te ajut? l-a întrebat ea, ca și cum ar fi fost o mare plăcere și el i-ar fi făcut ei o favoare.

— Păi, tocmai mă pregăteam să închei treaba pe ziua de azi, a mințit.

Știa că avea să fie mai pricepută decât el. S-a dus să facă ceai în bucătărie, iar Louise s-a așezat la masă, privindu-l.

— Am venit să stăm de vorbă despre Blake, i-a spus ea. Trebuie să scriu o lucrare.

Spre deosebire de el, ea era doar asistentă de cercetare, făcea un curs.

— Ce anume despre el? a întrebat-o Morrison, fără să fie prea interesat.

Blake nu era specializarea lui. Versurile din perioada de început nu-i displăceau, dar profețiile îl plictiseau și scrisorile extravagante, în care Blake își numea prietenii îngeri ai lu-
minii și-și demoniza dușmanii, i se păreau de prost gust.

— Fiecare trebuie să analizeze o poezie din Cântecele Experienței[12]. Eu ar trebui să fac Cântecul doicii. Dar ei habar n-au ce se întâmplă în cursul ăla, nici el nu știe ce se întâmplă. Am încercat să le deschid ochii, dar toți își văd de ale lor, habar n-au ce se petrece. Stau acolo și-și distrug reciproc lucrările. Adică ei nici măcar nu știu care e scopul poeziei.

Nu bea din ceai.

— Și când trebuie s-o predai? a întrebat-o, păstrând un ton neutru.

— Săptămâna viitoare. Dar n-o s-o fac, nu cum vor ei. O să le dau una dintre poeziile mele. Asta spune totul. Adică, dacă trebuie să citească una acolo, la oră, au să înțeleagă ce încerca Blake să facă folosind cadențele. O s-o xeroxez în multe exemplare. A ezitat, mai puțin sigură pe ea însăși, și a continuat: Crezi c-ar fi OK?

Morrison s-a întrebat ce ar fi făcut el dacă ar fi încercat vreun student de-ai lui o astfel de mișcare. Louise nu i se păruse genul care să scrie poezii.

— Ai vorbit întâi cu profesorul despre asta?

— Încerc să vorbesc cu el. Încerc să-l ajut, dar nu mă ascultă deloc. Dar dacă n-or să înțeleagă la ce mă refer, o să-mi fie clar că sunt toți niște prefăcuți și pot să plec direct.

Își învârtea ceașca pe blatul mesei, buzele îi tremurau.

Morrison simțea că în el se dădea o luptă; nu voia nici ca ea să plângă, asta ar fi presupus niște gesturi periculoase de consolare, poate chiar să-și petreacă brațul pe după umerii ei. A încercat să ignore imaginea ce i-a apărut pe nepusă masă în minte: el deasupra ei, în mijlocul podelei din bucătărie, umplându-i haina de blană cu vopsea albă. „Nu azi", a poruncit mintea lui, a implorat.

Ca un fel de răspuns, reverberațiile unei orgi au bubuit de sub picioarele lor, acompaniate de o voce subțire, tre-
murătoare:

— „Stâncă a veacurilor, pentru mine despică-te... Să mă ascund îngăduuuie-mi..."[13]

Louise a luat-o ca pe un semn.

— Tre' să plec.

S-a ridicat și-a ieșit la fel de brusc cum venise, mulțumindu-i în grabă pentru ceaiul pe care nu-l băuse.

Era o orgă Hammond și îi aparținea locatarei de sub el, o localnică. Când soțul și fiica ei adolescentă erau acasă, țipa la ei. În restul timpului, dădea cu aspiratorul sau cânta imnuri religioase ori șlagărele preferate la orgă, cu câte două degete, fredonând singură. Orga îl enerva cel mai tare pe Morrison. La început încercase s-o ignore; apoi pusese discuri cu muzică de operă, încercând s-o acopere. În cele din urmă, o înregistrase cu reportofonul. Când zgomotul devenea înnebunitor, își orienta boxele în jos, spre țevile de aerisire, și dădea înregistrarea cât de tare putea. Așa avea sentimentul că participă, că are un oarecare control.

Asta a făcut și acum, încântat de faptul că muzica de pe casetă nu se armoniza deloc cu ceea ce cânta ea de data asta: „Whispering Hope" suprapus peste „Annie Laurie"; „The Last Rose of Summer", drept contrapunct pentru „Come to the Church in the Wildwood". Îl surprindea cu câtă patimă era în stare s-o urască: o văzuse o singură dată, când ea îl privise răutăcios de după hidoasele ei perdeluțe cu flori, în timp ce el înota prin zăpadă spre garaj. Soțul ei era cel care ar fi trebuit să dea zăpada de pe alee, dar nu se ocupa niciodată.

A doua zi, Louise s-a întors înainte să se fi sculat Morrison. Se trezise, dar își dădea seama după răcoarea din încăpere – scotea aburi când răsufla – și după vagul miros de păcură că iarăși se stricase centrala. Era mai puțină bătaie de cap să stea în pat măcar până răsărea soarele ca lumea, decât să se ridice și să încerce tot felul de strategii ca să se încălzească.

Când a țârâit soneria, și-a tras o pătură pe el și s-a împleticit până la ușă.

— Mi-am dat seama de o chestie, i-a zis Louise pe un ton tragic.

A și intrat pe ușă înainte să apuce el s-o refuze cumva.

— Mă tem că e cam frig aici, i-a spus el.

— Trebuia să vin și să-ți spun. Nu mai folosesc telefonul. Ar trebui să ți-l desființezi și tu.

A bătut din picioare, scuturându-și zăpada de pe cizme, iar Morrison s-a retras în camera de zi. Pe interiorul ferestrelor era un strat gros de gheață; a aprins soba cu gaz. Louise mărșăluia neliniștită pe podeaua goală, fără covor.

— Nu mă asculți!

Bărbatul a privit-o ascultător, înfășurat în pătură.

— M-am gândit la chestia asta: orașul n-are niciun drept să fie aici. Adică, vreau să zic, de ce-i aici? Niciun oraș n-ar trebui să se afle aicea, atât de departe în nord; nici măcar nu e pe vreun lac sau râu important. De ce-i aici?

Își frământa mâinile, privindu-l ca și cum totul depindea de răspunsul lui.

Morrison, stând într-un picior, desculț, și-a dat seama că și el își pusese adeseori întrebarea asta de când se mutase aici.

— A început ca avanpost comercial, i-a spus, tremurând.

— Dar nu arată astfel. Nu a arată a nimic, nu are nimic, ar putea fi oriunde. De ce e aici?

Îl implora; ba chiar și-a încleștat degetele pe un colț al păturii lui.

Morrison s-a tras înapoi.

— Uite ce e, te superi dacă mă duc să mă îmbrac?

— În ce cameră? l-a întrebat, bănuitoare.

— În dormitor.

— E în regulă. Camera aia e în regulă.

Cu toate că el se temea, Louise n-a schițat niciun gest de a veni după el. După ce s-a îmbrăcat, s-a întors în sufragerie și a găsit-o așezată pe podea, cu o bucată de hârtie în față.

— Trebuie să închidem cercul, i-a spus. Avem nevoie și de ceilalți.

— Care ceilalți?

Conchise că Louise era extenuată, muncise prea mult: avea pete stacojii în jurul ochilor, iar restul feței îi era de un verzui palid.

— Îți fac o diagramă, i-a spus.

Însă în loc să deseneze, stătea pe podea, împungând hârtia cu vârful creionului.

— Am vrut să-mi fac sistemul meu, a rostit ca un vaiet, dar nu m-au lăsat.

I s-a prelins o lacrimă pe obraz.

— Poate ar trebui să stai de vorbă cu cineva, a rostit Morrison cât de nonșalant a putut.

Louise a ridicat capul.

— Păi, stau de vorbă cu tine. Ah, a spus, revenind la vocea ei eficientă, vrei să zici cu un psihiatru. Am vorbit cu unul mai devreme. A zis că sunt foarte sănătoasă la cap și că sunt un geniu. Mi-a făcut și o citire a capului: a zis că tiparele din creierul meu sunt la fel cu ale lui Iulius Cezar, numai că ale lui erau militărești și ale mele sunt creative.

S-a pus iar pe împuns hârtia cu creionul.

— Hai că-ți fac un sandvici cu unt de arahide, i-a spus Morrison, oferindu-i singurul lucru pe care și-l dorea el însuși în clipa aceea.

Abia câteva luni mai târziu, când și-a amintit scena aceea, i-a dat prin cap să se întrebe cum ar fi putut ști cineva care erau tiparele din creierul lui Iulius Cezar. La momentul respectiv, chiar se întreba dacă nu cumva Louise putea fi, într-adevăr, un geniu. Se simțea neputincios din cauză că nu știa cum să-i răspundă; avea să-l creadă la fel de obtuz ca pe ceilalți, oricine ar fi fost aceia.

La început, Louise n-a vrut ca el să meargă în bucătărie: știa că acolo era telefonul. Însă i-a promis că nu avea să-l folosească. Când s-a întors cu o felie de pâine pe care întinsese cu greu untul de arahide întărit din cauza frigului, a găsit-o cuibărită în propria haină, dormind în fața sobei. A așezat cu grijă sandviciul lângă ea, ca și cum ar fi lăsat firimituri pe un

ciot de copac, pentru niște animale sălbatice nevăzute. Apoi s-a răzgândit, l-a luat înapoi, s-a întors în bucătărie pe vârfuri și l-a mâncat el. A pornit cuptorul, i-a deschis ușa, s-a înfășurat într-o pătură din dormitor și s-a pus pe citit Marvell.

Louise a dormit aproape trei ore; n-a auzit-o când s-a trezit. Și-a făcut direct apariția în ușa bucătăriei și arăta mult mai bine, cu toate că paloarea aceea verzui-cenușie încă îi zăbovea în jurul ochilor și a gurii.

— Fix de asta aveam nevoie, i-a spus cu vocea ei obișnuită, energică. Acuma trebuie s-o iau din loc, am foarte multe de făcut.

Morrison și-a dezlipit picioarele de aragaz și a condus-o.

— Ai grijă să nu cazi! a strigat voios după ea când cobora scara abruptă din lemn, cu picioarele complet acoperite de haina lungă.

Treptele erau pline de gheață, nu le deszăpezise ca lumea. Proprietara se temea că cineva o să alunece și o s-o dea în judecată.

Când a ajuns jos, Louise s-a întors și i-a făcut cu mâna. Aerul era parcă mai dens, se simțea ceața înghețată, particulele de apă pluteau în suspensie; lui Morrison i se spusese la un moment dat că dacă ar fi alergat un cal prin ceața aceea, acele de gheață i-ar fi străpuns plămânii și ar fi murit din cauza hemoragiei. Dar nu i se spusese decât după ce bătuse drumul pe jos până la universitate, într-o dimineață în care mașina nu pornise, iar odată ajuns, se plânsese la cafea că îl doare în piept.

A privit-o cum dispare după colț. Apoi s-a întors în camera de zi cu sentimentul că își recucerea teritoriul. Creionul ei și hârtia pe care o umpluse cu puncte și găuri, cu rupturi, un cod indescifrabil, erau tot lângă sobă. Morrison a început să mototolească hârtia, dar s-a răzgândit și în schimb a împăturit-o cu grijă și a pus-o pe polița căminului, unde ținea scrisorile la care trebuia să răspundă. Apoi s-a plimbat prin apartament, conștient că îl aștepta treaba, dar simțind în același timp că nu avea nimic de făcut.

Louise s-a întors peste jumătate de oră; Morrison și-a dat seama că o aștepta. Avea o expresie îndurerată, o figură căzută, ca și cum niște mâini minuscule trăgeau în jos de pielea de pe maxilarul ei.

— Vai, trebuie să vii! i-a spus, implorându-l. Trebuie să vii, e prea multă ceață.

— Nu vrei să intri tu puțin? a întrebat-o Morrison.

Asta ar fi fost mai ușor de gestionat. Poate că luase ceva și-i făcuse rău; dacă asta era, putea să aștepte până îi trecea efectul. El avusese întotdeauna mare grijă; era o lume mică și aveai mari șanse ca dealerul local să-ți fie student; și mai era ceva, n-avea niciun chef să-și transforme creierul în terci.

— Nu, i-a răspuns ea, nu mai pot să intru pe ușa asta. E greșit. Trebuie să vii tu afară.

Avea o expresie vicleană, ca și cum plănuia ceva.

— O să-ți prindă bine să ieși la o plimbare, a adăugat pe un ton cât se poate de rațional.

Avea dreptate, adevărul era că nu prea făcea mișcare. Și-a tras cizmele grele în picioare și s-a dus să-și caute haina.

În timp ce mergeau, alunecând ori scrâșnindu-le zăpada sub picioare, Louise părea tare încântată de ea însăși, chiar triumfătoare; pășea un pic în fața lui, ca și cum ar fi vrut să se asigure că ea conduce. Erau înconjurați de ceața înghețată, care le înăbușea vocile, se cristaliza ca un mănunchi de ace de molid pe firele stâlpilor de telefon și pe crengile celor câțiva copaci care lui îi păreau pitici, însă probabil că pentru localnici erau de o dimensiune normală. Avea grijă să nu inspire prea adânc. Un stol de botgroși se învârtea și ciripea strident în fața lor, alegând ultimele fructe roșiatice de pe un scoruș.

— Mă bucur că nu e însorit, a spus Louise. Soarele îmi ardea celulele din creier, dar acum mă simt mult mai bine.

Morrison a aruncat o privire în sus, spre cer. Era și soarele undeva acolo, unde se vedea o pată vag luminoasă pe fundalul cenușiu uniform. Și-a stăpânit impulsul de a-și duce mâna la ochi, de a-și proteja celulele din creier: era conștient că era doar o încercare de a ignora un lucru pe care nu voia să-l știe – că Louise nu era în apele ei sau, ca s-o spună pe-aia dreaptă, că era nebună.

— Nu-i așa de rău să locuiești aici, să știi! i-a spus Louise, țopăind ca o copilă pe zăpada tasată. Trebuie doar să ai resurse interioare. Mă bucur că eu am; am mai multe decât tine, Morrison, am mai multe decât majoritatea oamenilor. Asta mi-am zis când m-am mutat aici.

— Unde mergem? a întrebat-o Morrison după ce au străbătut câteva străzi.

Îl condusese către vest, acum erau pe o stradă pe care el n-o știa, ori poate n-o recunoștea din cauza ceții?

— Mergem după ceilalți, bineînțeles! i-a răspuns, aruncându-i peste umăr o privire aproape indignată. Trebuie să închidem cercul.

Morrison a urmat-o fără să crâcnească. Era ușurat că în curând aveau să fie și alți oameni cu ei.

Apoi Louise s-a oprit în fața unui bloc de dimensiuni medii.

— Aici sunt, înăuntru, i-a spus.

Morrison a dat să pornească spre ușă, însă ea l-a oprit, trăgându-l de braț.

— Nu poți să intri pe ușa aia! Este orientată în direcția greșită. Nu e ușa bună.

— Dar ce are?

Poate că nu era ușa bună (și cu cât o privea mai mult, îi privea ochiurile de sticlă, cum străluceau malefic, cu atât înțelegea mai bine la ce se referea Louise), dar era singura.

— E orientată spre est, i-a explicat ea. Tu nu știi?! Orașul e polarizat pe

nord și pe sud; râul îl împarte în două; polii sunt uzina de gaz și uzina electrică. N-ai remarcat niciodată că podul le unește? Așa trece curentul. Trebuie să avem grijă ca polii din creierele noastre să fie aliniați cu polii orașului, asta e toată ideea în poezia lui Blake. Nu poți să întrerupi curentul.

— Și-atunci, cum intrăm?

Louise s-a așezat în zăpadă; el se temea iarăși c-o să izbucnească în plâns.

— Uite cum facem, i-a spus grăbit, o să intru pe ușă în lateral și-i chem afară; în felul ăsta nu întrerup curentul. Și tu nu trebuie să intri deloc. Dar cine sunt? a adăugat în ultima clipă.

Când le-a recunoscut numele, a fost în culmea fericirii: până la urmă, nu era nebună, oamenii ăștia existau cu adevărat, ea chiar avea un scop și un plan. Probabil că toată treaba asta era doar un mod mai complicat de a aranja să-și vadă prietenii.

Era familia Jamieson. Dave era una dintre cunoștințele de la facultate cu care Morrison se saluta pe hol, dar nimic mai mult. Soția lui născuse de curând. Morrison i-a găsit în haine de casă; a încercat să le explice ce voia, lucru destul de dificil, pentru că nici el nu era sigur. În cele din urmă, le-a spus că avea nevoie de ajutor. Numai Dave putea să vină cu el, soția lui trebuia să rămână să aibă grijă de bebeluș.

— Să știi că n-o cunosc așa bine pe Louise, i-a spus Dave în lift.

— Nici eu, i-a răspuns Morrison.

Louise aștepta în spatele unui pin pitic de pe pajiștea din fața clădirii. A ieșit de după el când i-a văzut.

— Unde-i bebelușul? Avem nevoie de el ca să închidem cercul. Avem nevoie de bebeluș! Nu vă dați seama că fără el o să se despice țara în două?

A bătut din picior, mânioasă pe ei.

— Putem să ne întoarcem mai încolo după el, i-a spus Morrison, iar asta a calmat-o.

Le-a spus că mai aveau de adunat doar încă două persoane; le-a explicat că aveau nevoie de oameni de pe ambele părți ale râului. Dave Jamieson a sugerat că puteau să meargă cu mașina lui, dar Louise renunțase și la mașini: erau la fel de rele ca telefoanele, fiindcă nu mergeau în direcții fixe. Avea chef de vorbă. Până la urmă au convins-o să se urce în autobuz, argumentând că traseul lui traversa orașul de la nord la sud. Întâi a trebuit să se asigure ea că trecea peste podul cel bun, ăla din apropiere de uzina de gaz.

Celălalt cuplu ales de Louise locuia într-un apartament cu vedere la râu. Părea să-i fi ales nu fiindcă i-ar fi fost prieteni buni, ci pentru că din sufrageria lor, în care intrase ea o dată, se vedeau și uzina de gaz, și uzina electrică. Ușa apartamentului era orientată spre sud; Louise a intrat în clădire fără să stea pe gânduri.

Morrison nu era încântat de alegerea făcută de Louise. Cei doi erau vârful de lance al grupului antiamerican local: trebuia să îndure aproape zilnic înțepăturile acre ale lui Paul la cafea, în vreme ce Leota avea obiceiul ca la petrecerile cadrelor universitare să vorbească la nesfârșit, de față cu el, despre afurisiții de americani, ca apoi să se întoarcă spre el și să spună, zâmbind doar cu buzele, nu și cu ochii: „Ah, am și uitat… tu ești american!". Ajunsese la concluzia că cea mai bună apărare era să se declare de acord. „Voi, yankeii, veniți aici și ne luați toate locurile de muncă", spunea Paul, iar Morrison încuviința afabil din cap. „Așa e, n-ar trebui să permiteți să se întâmple așa ceva. Mă întreb de ce m-ați angajat pe mine." Leota începea să se plângă că americanii cumpărau toată industria, iar Morrison îi răspundea: „Da, e mare păcat. Dar de ce ne-o vindeți?". Îi înțelegea, bineînțeles, dar el nu era Procter & Gamble. Ce voiau să facă el? Ce făceau ei înșiși, de fapt? Însă Paul cedase la un moment dat, după ce băgase cam multe beri la Clubul Universitarilor, și-i mărturisise că Leota fusese suplă când se căsătoriseră, dar acum era grasă. Morrison păstra amintirea acelei mărturisiri ca pe un fel de ostatic.

Trebuia să recunoască însă că de data asta Paul fusese mult mai eficient decât era el în stare să fie. Paul a văzut din prima clipă ceea ce lui Morrison îi luase ore, poate săptămâni să vadă: că era ceva în neregulă cu Louise. Leota a ademenit-o în bucătărie cu un pahar cu lapte, în vreme ce Paul a pregătit singur un plan conspirativ în sufragerie.

— E total dusă cu pluta! Trebuie s-o internăm la nebuni. O să ne prefacem că-i cântăm în strună, chestia asta cu cercul, iar după ce ajungem jos cu ea, o luăm pe sus și o înghesuim la mine în mașină. De cât timp e așa?

Lui Morrison nu-i plăcea deloc cum suna „o luăm pe sus" și „o înghesuim".

— Nu vrea să se urce în mașini, i-a explicat.

— Ba pe dracu', i-a întors-o Paul, eu n-o iau pe jos pe vremea asta de rahat! Și-s kilometri întregi până acolo. O ducem cu forța, dacă e nevoie.

Le-a aruncat fiecăruia câte o bere și când a stabilit că era momentul să le fi terminat, s-au dus toți în bucătărie și Paul i-a spus precaut lui Louise că era momentul să pornească.

— Unde? i-a întrebat ea.

Le-a scrutat cu atenție fețele: își dădea seama că puneau ceva la cale. Morrison simțea cum începe să-i transpară vinovăția în ochi, așa c-a întors capul.

— Să luăm bebelușul, i-a răspuns Paul. Pe urmă putem forma cercul.

Louise îl privea ciudat.

— Ce bebeluș? Care cerc? l-a întrebat, punându-l la încercare.

— Știi tu…! a spus Paul persuasiv.

O clipă mai târziu, Louise a lăsat din mână paharul cu lapte, încă aproape plin, și a spus că e gata.

Când au ajuns la mașină, a înlemnit.

— Nu acolo! le-a zis, înfigându-și mai bine picioarele în pământ. Eu nu intru acolo!

Când Paul a înșfăcat-o de braț și i-a spus, mângâietor și amenințător, „Haide, fii fată cuminte”, s-a smucit de lângă el și a luat-o la goană pe stradă, împiedicându-se și alunecând. Pe Morrison nu-l lăsa inima s-o fugărească; deja se simțea ca un trădător. A rămas pe loc și a privit, ridicol, cum au fugit Dave și Paul după ea, prinzând-o din urmă și aducând-o înapoi aproape pe sus; o țineau bine, în timp ce ea se zbătea și se zvârcolea în haina ei de blană, de parcă ar fi fost într-un sac. Gâfâiau toți trei, scoțând vălătuci albi de abur.

— Deschide portiera, Morrison! s-a răstit Paul milităresc, aruncându-i o privire disprețuitoare, de parcă n-ar fi fost bun de nimic altceva.

Morrison l-a ascultat și Louise a fost aruncată pe bancheta din spate, Dave ținând-o mai mult sau mai puțin de ceafă, iar Paul ridicându-i picioarele. Nu s-a opus atât de vehement pe cât se așteptase Morrison. El s-a urcat lângă ea, într-o parte; Dave, în partea cealaltă. Leota, care ajunsese jos cu întârziere, s-a urcat în dreapta șoferului; după ce a pornit mașina, s-a întors și a scos câteva sunete de falsă veselie și încurajare pentru Louise.

— Unde mă duc? i-a șoptit Louise lui Morrison. La spital, nu-i așa?

O spusese aproape cu speranță, poate că se bazase pe faptul că aveau s-o ducă la doctor. S-a cuibărit lângă Morrison, lipindu-și coapsa de pulpa lui, iar bărbatul s-a străduit să nu se tragă înapoi.

Când au ajuns la periferia orașului, i-a șoptit din nou:

— E caraghios, Morrison. Se poartă caraghios, nu? Când ajungem la semaforul următor, să deschizi portiera de pe partea ta, sărim și fugim. Mergem la mine acasă.

Morrison i-a zâmbit pierit, dar aproape că se gândea s-o facă. Cu toate că știa că nu o putea ajuta cu nimic și nici n-ar fi vrut, oricum, să-și asume responsabilitatea, nici nu voia să-și împovăreze conștiința cu ce avea să i se întâmple ei de aici înainte. Se simțea ca un soldat care primise ordinul să facă parte dintr-un pluton de execuție: nu era decizia, ci datoria lui, nimeni nu-l putea învinui.

Se mai ridicase ceața înghețată. Ziua devenea mai cenușie, mai albastră: mergeau spre est, se îndepărtau de soare. Clinica de psihiatrie era în afara orașului, la capătul unei alei impersonale, sinuoase. Clădirile erau același gen de adunătură de stiluri disparate, odinioară recente, cum erau și clădirile Universității. Aceeași fragmentare discordantă a spațiului, același eșec mohorât al esteticii. Instituții publice, s-a gândit Morrison; probabil că fuseseră proiectate de același arhitect.

Louise a rămas calmă când au intrat și au mers la recepție. Înăuntru au găsit un birou cu geam, decorat cu niște clopoței de Crăciun foarte simpli, din hârtie cartonată roșie și verde. Louise a așteptat liniștită, ascultând cu

un zâmbet amuzat, tolerant, conversația lui Paul cu recepționera; însă când a apărut un tânăr doctor rezident, i-a spus:

— Trebuie să vă cer iertare în numele prietenilor mei. Au cam băut și încearcă să-mi joace o festă.

Rezidentul s-a încruntat întrebător. Paul a sărit imediat, explicându-i teoriile lui Louise despre cerc și despre poli. Ea a negat totul și i-a spus doctorului c-ar fi trebuit să cheme poliția; gluma-i glumă, dar asta era deja folosirea abuzivă a proprietății publice.

Paul s-a întors către Morrison: el îi era prietenul cel mai apropiat.

— Păi, a bâiguit Morrison, s-a purtat un pic cam ciudat, dar poate nu chiar atât încât…

Și-a plimbat privirea peste interiorul pseudomodern, peste coridoarele care duceau cine știe unde. De-a lungul unuia dintre ele își târșâia picioarele o siluetă letargică.

Lui Louise îi ținea figura de minune, era atât de calmă, aproape că-l convinsese pe rezident; dar când a văzut că avea să câștige, a pierdut controlul. Împingându-l în joacă pe Paul, i-a spus:

— De ăștia ca tine n-avem nevoie! Tu n-o să intri în cerc.

Apoi s-a întors către doctor și i-a spus cât se poate de serioasă:

— Acum chiar trebuie să plec. Știți, munca mea e foarte importantă. Împiedic izbucnirea războiului civil.

După ce a fost internată, i-au fost luate cele câteva obiecte de valoare, fiind încuiate într-un seif („ca să nu le fure ceilalți pacienți”, le-a explicat recepționera), cheile ei de-acasă i-au fost înmânate lui Morrison la cererea ei, și Louise a dispărut pe unul dintre coridoare, îndepărtându-se flancată de doi rezidenți. Nu plângea. Nu și-a luat rămas-bun de la niciunul dintre ei, cu toate că a dat din cap către Morrison, cu un gest demn și rece.

— Contez pe tine să-mi aduci caietul, a rostit ea cu un accent britanic pronunțat. Cel negru, am nevoie de el. O să-l găsești la mine pe birou. Și o să-mi trebuiască și niște lenjerie intimă. Poate să mi-o aducă Leota.

Morrison, rușinat și muncit de remușcări, i-a promis că avea s-o viziteze.

Când s-au întors în oraș, l-au lăsat pe Dave Jamieson acasă; apoi ei trei au ieșit la o pizza și la o Cola. Paul și Leota erau mai prietenoși decât de obicei: voiau să afle detalii. Se aplecau peste masă, îi puneau întrebări, erau avizi, băgăcioși; se distrau. Morrison și-a dat seama că pentru ei, ăsta era cel mai interesant spectacol pe care li-l putea oferi orașul.

Pe urmă s-au dus cu toții în pivnița lui Louise, ca să adune fărâmele de viață pe care îi rugase să-i permită să le păstreze. Leota a găsit lenjeria intimă (surprinzător de dantelată, în cea mai mare parte neagră și mov), după ce a scotocit indecent de mult prin sertarele mesei ei de lucru; el și Paul au încercat să-și dea seama pe care dintre caietele negre de pe birou

și-l dorea. Erau opt sau nouă; Paul a deschis câteva dintre ele și a citit la întâmplare câteva fragmente, deși Morrison a protestat anemic. Referirile la poli și la cerc începuseră cu mai multe luni în urmă; înainte s-o cunoască el, a socotit Morrison.

În caietele astea își crea ea propriul sistem, prin aforisme și poezii scurte care luate separat erau normale, însă luate împreună, nu mai erau în regulă; dar singura diferență, a reflectat Morrison, este că ea a luat drept real ceea ce noi, ceilalți, ne prefacem că e doar o metaforă. Printre aforisme erau presărate mici schițe, diagrame ale unor instalații electrice, citate din poeți englezi și analize lungi, în detaliu, asupra cunoștințelor ei de la Universitate.

— Hai că te-am găsit pe tine, Morrison, a chicotit Paul satisfăcut. „Morrison nu este o persoană completă. Trebuie să fie completat, refuză să admită că trupul e parte din mintea lui. Ar putea face parte din cerc, dar numai dacă renunță la rolul de fragment și se arată dispus să devină una cu marele întreg." Frate, înseamnă c-o luase razna de luni întregi.

O violau, pătrundeau în spațiul ei cel mai intim împotriva voinței ei.

— Lasă-l pe ăsta! a spus Morrison, mai aspru decât îndrăznea în mod normal să-i vorbească lui Paul. O să luăm caietul pe jumătate gol, probabil că la ăla se referea.

Erau vreo zece cărți de la bibliotecă împrăștiate prin cameră, unele cu termenul de returnare depășit: cele mai multe erau de geologie și de istorie, iar una era un volum de Blake. Leota s-a oferit să le returneze ea.

Când era gata să tragă zăvorul, Morrison a mai aruncat o privire prin apartament. Acum înțelegea de ce avea aerul acela de pastișă: biblioteca semăna cu cea din sufrageria lui Paul, afișele și masa erau aproape identice cu cele din casa familiei Jamieson. Alte detalii îi stârneau amintiri vagi ale unor obiecte de-abia remarcate în diverse alte case, la petrecerile atât de asemănătoare între ele, organizate cu scopul ca profesorii să se cunoască mai bine. Biata Louise încerca să se construiască din oamenii pe care îi cunoscuse. Numai de la el nu luase nimic; gândindu-se la casa lui rece, cu interiorul aproape embrionar și sumbru, și-a dat seama că de la el nu avusese ce să ia.

S-a ținut de cuvânt, a mers s-o vadă. Prima vizită a făcut-o împreună cu Paul și cu Leota, dar le-a simțit ranchiuna: păreau să creadă că biata lor compatrioată avea dreptul să înnebunească fără să fie martor sau să fie implicat vreun yankeu. După aceea, a mers singur, cu mașina lui.

La a doua vizită, Louise i s-a părut la început mai bine. S-au văzut într-o rezervă înghesuită, mobilată cu două scaune; Louise stătea pe marginea scaunului ei, cu mâinile împreunate în poală, cu o expresie politicoasă, rezervată. Încă avea accentul englezesc, însă din când în când mai ieșea la suprafață și câte un R pronunțat sonor. Se odihnea de minune, i-a povestit; mâncarea era bunicică și cunos-

cuse niște oameni de treabă, dar era nerăbdătoare să se întoarcă la muncă; o îngrijora că n-avea cine să se ocupe
de studenții ei.

— Am impresia că ți-am spus niște chestii cam nebunești, a zis ea zâmbind.

— Păi…, a tras de timp Morrison, mulțumit de acest semn al vindecării ei.

— Înțelesesem totul greșit. Credeam că pot să repar țara unind cele două jumătăți ale orașului într-un cerc, folosindu-mă de curenții magnetici.

A râs disprețuitor, după care a continuat în șoaptă:

— Dar ceea ce nu pricepusem era că nu circulă de la nord la sud curenții, ca podul. Circulă de la est la vest, ca râul. Și nu era nevoie să alcătuiesc cercul dintr-o mulțime de segmente incomplete. N-aveam nevoie nici măcar de bebeluș. Adică, a spus ea încet de tot, renunțând complet la accent, eu sunt cercul. Polii există în mine. Ce am eu de făcut este să am grijă să rămân întreagă, totul depinde de mine.

A încercat să afle la recepție care era diagnosticul oficial pentru Louise, dar n-au vrut să-i spună nimic. Asta era regula clinicii.

La următoarea vizită i-a vorbit aproape exclusiv în ceea ce lui, având urechea neformată, i s-a părut a fi o franceză desăvârșită. Mama ei era o franțuzoaică protestantă, iar taică-său era englez catolic, i-a spus ea.

— Je peux vous dire tout ceci, i-a spus, parce que vous êtes américain.[14] Tu n-ai legătură cu toate astea.

Lui Morrison i s-a părut că astfel se explicau multe lucruri; însă data următoare când a văzut-o a susținut că era fiica unei cântărețe italience de operă și a unui general nazist.

— Dar am și un pic de sânge evreiesc, a adăugat grăbită.

Era încordată, se tot ridica și se așeza la loc, se așeza picior peste picior, apoi își schimba poziția; nu-l privea pe Morrison în ochi, ci atunci când își rostea sacadat replicile, se uita undeva pe la mijlocul pieptului lui.

După asta, Morrison n-a mai mers s-o vadă vreo două săptămâni. Nu credea că vizitele astea le făceau bine lui sau lui Louise, și el avea de pus note pe lucrările de final de semestru. S-a concentrat iarăși asupra zugrăvitului apartamentului și asupra muzicii de orgă a femeii de la etajul de dedesubt; a dat zăpada de pe trepte și a pus sare, ca să se topească gheața. Proprietara, simțindu-se prost fiindcă tot nu-i pusese o încuietoare cum trebuie la ușă, l-a invitat pe neașteptate la ceai, iar decorațiunile și bibelourile ei grotești, din plastic, i-au alimentat reveriile pentru o vreme. Singurul lucru bun din casa ei fals-rustică era un ou vopsit și decorat în stil ucrainean, însă ei i se părea banal, invitându-l în schimb să admire o bucată de săpun pe care lipise flori artificiale, ca să semene cu un ghiveci; luase ideea dintr-o revistă. Într-o seară i-a bătut la

ușă coreeanul, ca să vorbească despre asigurări de viață.

Dar gândul că Louise era acolo, în clinica biciuită de vânt, cu nimic și nimeni cunoscut, îi dădea junghiuri de tristețe, ca o nevralgie mentală, împoldindu-l până la urmă să meargă în partea orașului care era considerată centrală: voia să-i cumpere un cadou. A ales o cutiuță cu acuarele: nu strica să aibă ceva de făcut. Avea de gând să i-o trimită prin poștă, dar s-a trezit curând intrând cu mașina pe aleea pustie a clinicii.

S-au văzut din nou în rezerva pentru vizitatori. L-a îngrijorat cât de schimbată a găsit-o: se îngrășase, mușchii i se atrofiaseră, sânii i se lăsaseră. În loc să stea într-o poziție rigidă, ca înainte, acum s-a tolănit pe scaun, cu picioarele crăcănate, cu brațele atârnate; avea părul tern și nepieptănat. Purta o fustă scurtă și ciorapi mov, iar pe unul dintre picioare avea un fir dus. Încercând să nu se holbeze la firul acela și la bucata de piele albă, moale de pe coapsă care se vedea prin gaură, Morrison a avut prima înfiorare trupească pe care o simțise vreodată în legătură cu ea.

— Acum m-au băgat pe alt medicament, i-a explicat Louise. Celălalt n-avea efect bun. Eram alergică.

A pomenit faptul că cineva îi furase peria de păr, dar când s-a oferit să-i aducă alta, a zis că nu conta. Își pierduse interesul față de cerc și față de sistemul ei complicat și nu părea să aibă chef de vorbă. Puținele lucruri pe care i le-a povestit au fost chiar despre spital: încerca să-i ajute pe doctori, fiindcă nu știau cum să-și trateze pacienții, dar nici nu voiau s-o asculte. Mulți dintre cei internați se simțeau mai rău, nu mai bine; mulți trebuiau să rămână acolo pentru că nimeni nu-și asuma responsabilitatea de a avea grijă de ei, chiar dacă medicamentele îi făceau tolerabili. Erau oameni săraci, fără rude; nu puteau fi externați pe răspunderea lor. I-a povestit despre o fată care era și mai din nord și care era convinsă că era un ren.

Abia dacă s-a uitat la acuarele, dar a îngăimat un mulțumesc. Ochii ei, de obicei larg deschiși și vioi, erau atât de umflați, încât stăteau pe jumătate închiși, rămăseseră ca niște fante, iar pielea parcă i se închisese la culoare. Îi aducea aminte de cineva, dar i-a luat câteva minute bune să-și dea seama de cine: de o indiancă pe care o văzuse la începutul toamnei, când încă mai căuta un bar mai acătării în cartier. Stătea în fața unui hotel ieftin, cu picioarele desfăcute, se dezbrăca și fredona: „Hai, băieți, ce-așteptați, hai, băieți, ce-așteptați”. În jurul ei se adunase un grup de bărbați ușor jenați, care rânjeau cu subînțeles. Morrison, împotriva voinței lui, indignat de ea, de bărbați și de el însuși,
li se alăturase. Femeia era deja goală până la talie când sosise poliția.

Când s-a ridicat, gata să-și ia rămas-bun, Louise l-a întrebat, ca și cum ar fi fost strict o chestiune de interes academic, dacă el credea că avea să scape vreodată de-acolo.

Când se îndrepta spre mașină, l-a izbit gândul c-o iubea. Ideea asta l-a umplut, ca un țel, ca un destin. Cumva, avea s-o salveze; putea să pretindă că era verișoara sau sora lui; putea s-o ascundă la el în apartament, după ce punea sub cheie toate obiectele periculoase de-acolo: lamele, cuțitele, pilele. Avea să-i dea de mâncare, să-i dea medicamentele, s-o pieptene. Noaptea, Louise avea să fie acolo, în dormitorul acela înghețat, iar el avea să se cufunde în ea ca într-o mlaștină caldă, în care putea uita totul.

La început ideea asta l-a exaltat, apoi l-a îngrozit. Și-a dat seama că o voia doar pe acea Louise deznădăjduită, nebună, pe cea fără niciun țel și fără apărare. Nu i-ar fi făcut niciodată față unei Louise întregi la cap, uneia care l-ar fi putut judeca. Deci asta era fata lui de vis, își găsise în sfârșit femeia ideală: o minte pierdută, care se destrăma, revenind la așchiile de materie din care era alcătuită, o creatură amorfă și învinsă, în care să se înfigă ca o lopată în pământ, ca toporul în copac, pe care s-o folosească fără a fi și el folosit, pe care s-o cunoască fără a fi și el cunoscut. Era adevărat ce scrisese Louise despre el în caiet, pe vremea când era cu siguranță mai întreagă la minte decât acum. Însă,
în apărarea lui, a ajuns la concluzia că dorința lui față de ea nu era cu totul malefică: în parte, era dorința de a se reuni cu propriul corp, în care simțea din ce în ce mai puțin
că sălășluiește.

Apăsat de el însuși și de clădire, de închisoarea din care tocmai ieșise, a cotit când a ajuns la drumul principal: în loc s-o ia spre oraș, s-a îndepărtat de acesta: voia să facă o plimbare ca lumea cu mașina. A condus prin peisajul împietrit, amintindu-și cu durere contururile blânde ale dealurilor dulci din est și din sud, de pe tărâmul acela tihnit care acum era atât de departe, încât părea că nici nu există. Aici totul era încordat, zgârcit, bun de nimic și nimic.

Era la jumătatea drumului spre grădina zoologică când și-a dat seama că acolo mergea. Louise îi spusese că era deschisă toată iarna.

Nu mai rămăsese mare lucru din zi când a ajuns la intrare: avea să se întoarcă pe întuneric. Trebuia să facă o plimbare rapidă, nu voia să rămână înăuntru când se încuiau porțile. A plătit taxa de intrare siluetei înfofolite în fular și căciulă din cabină, apoi a pornit cu mașina de-a lungul aleilor pustii, privind prin geamul portierei turmele de lame, de iaci, țarcul tigrului siberian, unde se vedeau doar locurile în care s-ar fi putut ascunde un tigru.

Când a ajuns la câmpul bivolilor, a oprit motorul și a coborât din mașină. Bivolii pășteau lângă gardul de sârmă, dar când l-au auzit venind, au ridicat capetele și s-au uitat urât la el, apoi au pufnit și au pornit cu pas legănat, intrând în nămeții de zăpadă până la pulpe.

A înaintat cu greutate pe lângă gard, fără să-i pese că se întețise vântul și că-l pătrundea frigul, cu tot cu haina lui groasă, parcă îi fugea sângele din degetele de la picioare. Crivățul mătura drumul, cu ace subțiri, sinistre

de zăpadă; la întoarcere trebuia să fie și mai atent la troiene. Și-a imaginat cum se înălța zăpada, cum se învolbura în bolte largi deasupra orașului, fiecare casă fiind un miez de căldură creat de om, luptând cu frigul. Și asta datorită centralei electrice și uzinei de gaz: era suficient să se abată o bombă, o catastrofă asupra lor și toate casele s-ar fi închis asemenea unor pleoape. S-a gândit la toți oamenii pe care de-abia dacă îi cunoștea, s-a întrebat cum s-ar fi descurcat, cum și-ar fi tăiat mobila ca s-o pună pe foc, până când frigul ar fi învins. Cum îl înfruntau deja peștii coreenilor fluturând pe frânghia de rufe ca niște steaguri argintii sfidătoare, femeia de jos scârțâind afonă „Whispering Hope” în viscol, Paul, în armura firavă a naționalismului său ieftin, proprietara ținând sus, ca pe un felinar, săpunul cu florile de plastic lipite pe el. Biata Louise, acum înțelegea și el ce încerca ea cu atâta disperare să facă: rostul cercului, închis și autonom, nu avea legătură cu ceea ce era în el, ci cu ceea ce rămânea închis în afara lui. Propriile eforturi de a rămâne uman, muncă inutilă și dragoste sterilă, ce se întâmpla când se epuizau toate, ce-i mai rămânea? Copaci negri pe zidul de un portocaliu cald; și el zugrăvise totul în alb.

Amețit de frig, s-a sprijinit de gard, odihnindu-și fruntea pe palma înmănușată. Era lângă țarcul lupilor. Și-l amintea de când venise aici cu Louise. Stătuseră acolo o vreme, așteptând ca lupii să se apropie, dar aceștia rămăseseră în partea opusă. Acum, trei dintre ei erau aproape de gard, se adăposteau lângă el. Un cuplu în vârstă, un bărbat și o femeie în haine gri aproape identice, stăteau aproape de lupi. Nu-i observase până atunci, nu trecuse nicio mașină pe lângă el, probabil că veniseră pe jos din parcare. Ochii lupilor erau gălbui-cenușii: îl priveau printre zăbrelele țarcului, atenți, neutri.

— Sunt lupi cenușii? a întrebat-o Morrison pe bătrână.

Când a deschis gura să vorbească, a fost copleșit de un val de aer înghețat.

Femeia s-a întors încet spre el: chipul ei era o pâclă de riduri din care îl țintuiau ochii albaștri, glaciali.

— Ești de pe aici? l-a întrebat ea.

— Nu.

Bătrâna a întors capul; a privit în continuare prin gard lupii cu boturile în aer, cu blana alb-cenușie, scurtă, răscolită de vânt.

Morrison i-a urmărit privirea fixă: se istorisea ceva, era spus ceva ce nu avea nicio legătură cu el, lucrul pe care îl puteai afla doar când toate celelalte se sfârșeau și erau înlăturate. Își simțea corpul amorțit; a început să se legene pe loc. A văzut cu coada ochiului cum bătrâna se mărea, pâlpâia, apoi a părut să dispară, iar ținutul s-a deschis în fața lui. Se întindea spre nord și lui Morrison i s-a părut că vede munții acoperiți de zăpadă, cu crestele sclipind în lumina apusului, apoi pădure după pădure, pe urmă tundra stearpă și albiile râurilor secate, iar dincolo de ele, atât de departe încât se lăsase deja noaptea fără de sfârșit, marea înghețată.

[12] *Cântece ale Inocenței și ale Experienței*, traducere de Iana Maravis, Editura RAO, 2006 (n. red.).

[13] Versuri ale unui faimos imn religios, *Rock of Ages*, compus în anul 1763 de reverendul Augustus Montague Toplady și cântat de-a lungul vremii de numeroși mari artiști, printre care s-au numărat Ella Fitzgerald, Bing Crosby și Perry Como (n. tr.).

[14] „Pot să-ți spun toate astea pentru că ești american" (în fr. în original) (n. red.).

Sub geam

Mă simt mai bine. Măcar de data asta cerul e senin, se simte o adiere, mă plimb prin rondurile și pe aleile aranjate ale parcului, copacii se ridică ferm din pământ, ca și cum aici ar fi locul lor, nimic nu se clatină. Am încredere în iarbă și în clădirile pe care le văd la distanță, pot să aibă grijă de ele însele, nu au nevoie de atenția mea, nu trebuie să mă ocup eu să le țin laolaltă, nu trebuie ca ochii mei să le țină ancorate în pământ.

Mamele învăluite în abur și copiii pițigăiați, hipertiroidieni, din excursia de ieri la grădina zoologică sunt departe acum, urmele pe care le-au lăsat în mine s-au estompat, ca niște pete de grăsime sau ca zgârieturile lăsate de crengi pe un geam. A fost un risc pe care n-ar fi trebuit să mi-l asum, ar fi fost mai inteligent din partea mea să aștept, dar până la urmă m-am descurcat. Ba chiar am reușit să trec prin Pavilionul Lunii, tuneluri întunecate în care domnesc țipetele, rozătoarele holbate și primatele mici, cu capetele ca de fetuși, păcălite de lumina cenușie să-și vadă de viețile lor, atât de expuse, în spatele panourilor pentru izolare fonică. Mă bucură să știu că pot trece pe acolo fără ajutorul nimănui.

Trec de Sera 7-B: sclipește, cheamă. Înăuntru sunt plante care seamănă cu niște pietre, frunzele lor sunt cărnoase, groase cât un deget și pestrițe, ca să se piardă cu ușurință prin prundiș. La început am fost mulțumită că le-am descoperit. Mă gândesc, cumva îngrozită de mine însămi, c-am petrecut ore în șir privindu-le, am stat toate nemișcate. Astăzi însă nu mă atrage deloc sera: merg în două picioare, am haine pe mine.

Fac mici cumpărături pe strada din fața gării. Parcă e o senzație nouă, picioarele îmi zvâcnesc ca și cum tocmai m-am ridicat dintr-un scaun cu rotile. Cumpăr pachețele mici, învelite în hârtie maronie, și le pun cu grijă în geanta mea neagră trainică, cu mânere tari, ca o geantă de doctor. Pâine și unt, struguri, renglote, din care nu cred c-a mai mâncat vreodată, dar trebuie să încercăm cu toții experiențe noi. Înainte să trag fermoarul genții așez mai bine pachetele, ca să protejez trandafirul, acoperit în folie de plastic, cu tulpina înfășurată în hârtie igienică udă. Redundant. Însă este un dar și sunt mândră de mine că-l pot oferi, nu facem asta prea des. L-am tăiat din grădină, care nu este a mea. Admir trandafirii, dar nu mi-am dorit niciodată să fiu trandafir, poate că de-asta nici nu-mi fac prea

mari griji dacă îl doare tulpina sau nu.

Care parte dintr-o tufă de trandafiri e corpul? Azi-noapte am visat că aveam un copil care era de culoarea și dimensiunea potrivite. E un semn de sănătate, poate că până la urmă am să reușesc, așa cum reușesc și alte femei. De obicei, când visez copii sunt sfrijiți, ca niște pui de pisică, de un verzui-palid și extrem de inteligenți; vorbesc în cuvinte polisilabice și știu că nu-s ai mei, ci creaturi venite de pe altă planetă, trimise să pună stăpânire pe Pământ, sau că-s morți. Uneori sunt plini de blană. Dar cel de azi-noapte era trandafiriu și reconfortant de analfabet; plângea. Lui ar trebui să i se pară o chestie promițătoare, că doar își dorește fii. M-am gândit la asta, ba chiar am mers și mai departe, am citit câteva cărți despre exerciții și ceea ce se cheamă naștere naturală, deși să ai o tărtăcuță sau o tomată ar fi mai util zilele astea decât să ai un copil, lumea n-are nevoie de genele mele. Însă asta e doar o scuză.

Îmi așez geanta pe genunchi și o țin de mânere. Ne jucăm de-a oamenii mari, știm amândoi că n-am cum să-i gătesc ceva până nu repară aragazul, lucru pe care îl tot amână, cumva; chiar și așa, e prima chestie casnică pe care o fac pentru el. Ar trebui s-o aprecieze; are datoria s-o aprecieze, o să-și dea seama că lucrurile se îmbunătățesc. Mă simt atât de bine, încât mă uit la oamenii din tren, la figurile și la hainele lor, îi observ, îmi pun întrebări despre viețile lor. Iată cât de generoasă sunt, ce corn al abundenței!

Treptele din ciment care duc în jos, spre ușa lui, miros a pișat și a antiseptic; îmi țin respirația, ca de obicei. Mă uit înăuntru prin ușița cutiei de scrisori: nu s-a trezit, așa că intru folosind cheia pe care mi-a dat-o. În apartamentul de două camere este mai mare dezordine decât data trecută, dar l-am văzut și mai rău de atât. Astăzi nu mi se revoltă pielea din cauza prafului și a mizeriei. Îmi las geanta neagră pe masă și merg în dormitor.

E în pat, doarme într-un talmeș-balmeș de pături, întins pe spate și cu genunchii ridicați. Întotdeauna mi-e frică să-l trezesc: mă gândesc la poveștile despre bărbații care ucid în somn, cu ochii deschiși, crezând că femeia de lângă ei este un spărgător sau un soldat inamic. Pentru așa ceva nu ești condamnat. Îl ating pe picior și mă dau în spate, gata s-o iau la fugă, dar se trezește imediat și întoarce capul spre mine.

— Bună. Doamne, ce mahmur sunt!

E urât din partea lui să mă aștepte mahmur, când eu am bătut atâta drum ca să-l văd.

— Ți-am adus o floare, îi spun, hotărâtă să fiu calmă și binedispusă.

Merg în cealaltă cameră și desfac trandafirul din hârtia igienică, caut ceva în care să-l pun. În dulap e un vraf de farfurii nefolosite, iar peste tot în rest sunt împrăștiate cărți și hârtii. Găsesc un singur pahar și îl umplu cu apă de la chiuvetă. Niște furculițe și cuțite, și ele nefolosite, ruginesc în uscător. Îmi alcătuiesc în minte o listă cu lucrurile de care are nevoie: o

vază, niște pahare, o cârpă de bucătărie.

Îi duc trandafirul, el îl adulmecă ascultător, apoi pun paharul lângă ceasul deșteptător, pe masa improvizată – două scaune și o scândură. Tare ar vrea să se culce la loc, dar face un compromis, trăgându-mă pe mine lângă el și învelindu-mă cu păturile. Caută cu capul scobitura aceea dintre umărul meu și claviculă, apoi închide ochii.

— Mi-a fost dor de tine, îmi spune.

De ce să-i fi fost dor de mine, am lipsit doar cinci zile? Ultima oară n-a fost bine deloc, eram agitată, nu-mi dădeau pace tapetul și abțibildurile cu fluturi de pe dulap, stridente și scorojite, nu ale lui, erau acolo dinainte să se mute el. Mă sărută: chiar e mahmur, gura lui are gust de vin stătut, gudron și putregai urban. Nu vrea să facem dragoste, îmi dau seama imediat, îl mângâi înțelegătoare pe cap; se cuibărește lângă mine. Mă gândesc iar la Pavilionul Lunii, la lorisul[15] care se târăște precaut prin universul lui artificial, printre castroanele cu apă și ramurile veștede, cu ochii măriți de spaimă, cu puiul încleștat în blana lui.

— Vrei să luăm prânzul? mă întreabă.

Ăsta e felul lui de a-mi spune că nu se simte în stare.

— Am adus eu masa de prânz. Sau, mă rog, mare parte din ea. Mă duc până la magazinul de la colț și iau ce mai trebuie. E mai sănătos decât burgerii ăia unsuroși, cu cartofi prăjiți.

— Grozav, zice el, dar nu schițează niciun gest să se ridice.

— Ți-ai luat vitaminele?

Au fost ideea mea, mă temeam c-o să facă scorbut, la cum mănâncă el. Și eu iau. Îl simt încuviințând conștiincios din cap.

Nu-mi dau seama dacă spune adevărul. Mă întorc, ca să-l văd mai bine, de sus.

— Cu cine ai băut? Ați ieșit în oraș după ce-ai mutat mobila?

— Mobila era deja mutată când am ajuns acolo, dar ea n-a avut cum să mă sune și să-mi zică.

Asta e adevărat, el n-are telefon; conversațiile noastre au loc în cabine telefonice.

— A avut chef să ieșim la o băută, dacă tot nu mai aveam ce să facem. Am vărsat chop suey[16] pe mine ca naiba, adaugă el, plângându-și de milă.

Acum ar trebui să-i plâng și eu de milă.

— Era digerat sau nedigerat?

— Nici n-apucasem să mă ating de el.

Mă mir c-a apelat ea la o scuză așa cusută cu ață albă, dar adevărul e că întotdeauna mi s-a părut lipsită de orice subtilitate, directă și cam necioplită, căpitanul unei echipe de baschet feminin, ba nu, profesoară de sport la un liceu, veșnic cu fluierul în gură. O prietenă veche. Fără pic de umor. Profa mea de sport din liceu purta pantaloni bufanți, avea picioare slăbănoage și făcea glume despre ceea ce ea numea Marile Crampe, pe un ton care ne dădea de înțeles că n-ar fi trebuit să le avem. Saltelele de sport,

trup contorsionat, forțat să se supună, mintea care lătra ordine.

— De luni întregi încearcă să te seducă, îi spun zâmbind.

Gândul ăsta mă amuză, tipa arată ca o marmotă. El încearcă să ridice din umeri, dar l-am țintuit, punându-i un braț de-a curmezișul gâtului.

— A reușit?

— Până am plecat noi din bar, se închisese deja metroul.

Nu vorbeam serios până acum, dar dintr-odată chestia asta se transformă într-o mărturisire. Vreau s-o ignor, dar continui.

— Adică a rămas la tine peste noapte?

— În loc să se chinuie să ajungă la ea, îmi răspunde, da, a rămas la mine.

Sigur că există un motiv de genul ăsta. Ceva al dracu' de logic.

„Ce naiba te crezi, YWCA[17]?", îmi vine să-l întreb, dar în loc să rostesc asta, pun cea mai evidentă întrebare:

— Presupun că te-ai culcat cu ea?

Vocea mi-e calmă, și eu sunt calmă, n-am să las chestia asta să mă dea peste cap.

— A fost ideea ei. Eu eram beat.

Are impresia că astea două lucruri sunt niște scuze bune.

— De ce mi-ai zis?

Dacă nu mi-ar fi spus și aș fi aflat altfel, l-aș fi întrebat „De ce nu mi-ai zis?" Îmi dau seama de asta chiar în timp ce-l întreb.

— Puteai să-ți dai seama singură, e pusă alarma pentru ora opt.

— Asta ce-nseamnă?

Nu fac legătura. Mi-e frig, mă ridic din pat și pășesc în spate, spre ușă.

*

Sunt într-un fast-food nou-nouț, specializat în burgeri; la masă, în fața mea, un bărbat își înfulecă hamburgerul. Doar în restaurante am ocazia să-l privesc: în restul timpului mă uit la contururi neclare prin ferestre de taxiuri sau urmăresc cu privirea desenele stranii de pe tapet. Culoarea figurii lui se asortează cu blaturile laminate ale meselor: alb-murdar. La alte mese se află alți bărbați, care mănâncă și ei burgeri și sunt priviți de alte femei. Toți stăm cu gecile pe noi. În aer plutesc muzica rock și mirosul de cartofi prăjiți sleiți. Cu toate că-i iarnă, încăperea asta mă duce cu gândul la plajă, până la șervețelele mototolite și sticlele aruncate ici-colo, și textura ușor nisipoasă a burgerilor.

Își împinge în față salata coleslaw[18].

— Ar trebui s-o mănânci, îi spun.

— Nu, nu. Nu pot să mănânc legume.

Dieteticianul reprimat din mine concluzionează că are, probabil, o carență de vitamina A. Ar fi trebuit să mă fac inspector de sănătate, ori poate fermier bio.

— Hai să facem schimb, atunci. Mănânc salata, dacă termini tu burgerul meu.

Are senzația că-i o capcană, dar hotărăște să riște. Facem schimbul și analizăm amândoi ce am primit. Dincolo de fe-
reastră se cerne lapovița din cerul întunecat al nopții, însă înăuntru avem lumină, stăm în siguranță la căldură și filtrăm muzica prin branhii de parcă ar fi oxigen.

Îmi termină cheeseburgerul și își aprinde o țigară. Sunt supărată pe el dintr-un motiv sau altul, nu-mi aduc aminte exact de ce. Îmi frunzăresc portofoliul cu replici răutăcioase și aleg una: Faci dragoste ca un cowboy care violează o oaie. Aștept de ceva vreme ocazia s-o folosesc, dar poate că pacea e mai importantă.

Nu și pentru el, însă; odată ce și-a ostoit foamea, reia o discuție pe care am mai purtat-o:

— Vrei să vezi cât rahat pot să înghit, nu? mă întreabă. Nu mă mai trata ca pe un copil.

— Există o modalitate să te asiguri că nu te mai tratez ca pe-un copil.

Ce vreau să spun este c-ar trebui să nu se mai poarte ca un copil, dar el nu mușcă momeala; de fapt, e posibil să nici nu mă fi auzit, muzica e și mai tare acum.

— Hai s-o luăm din loc, zice, și ne ridicăm.

Când ieșim, arunc o privire la casieriță; casierițele mă demoralizează întotdeauna – aș vrea să fie fericite, iar ele par mereu triste. Asta este umflată și buhăită, suprasaturată de prea mult sunet și prea mulți cartofi prăjiți. E mai curând apatică, decât posomorâtă. Nu te lăsa, îi spun în gând.

Pășim în aerul de afară și începem să mergem fără să ne atingem. Nu mai țin minte cu ce-a greșit, dar n-o să scape nepedepsit. Are pe el o haină kaki militărească, lungă, cu nasturi de alamă; e frumoasă, dar în clipa asta mă duce cu gândul la spaima mea de portari, șoferi de autobuz și poștași, cei care-și folosesc uniformele ca scuze. Merg în așa fel încât să trebuiască s-o ia el prin toate băltoacele. Dacă nu pot să câștig eu, îi spun, n-ai să câștigi nici tu. Eram mai întreagă la cap pe vremea aia, știam cum să mă apăr.

— Eu nu mă trezesc niciodată la opt. Trebuia să meargă ea la muncă.

Își dă seama că de data asta n-o să râdem împreună de toată treaba, cum am făcut de celelalte dăți.

— Dac-ai fi fost aici, nu s-ar fi întâmplat, îmi zice, încercând să arunce vina în cârca mea.

Văd totul atât de clar, într-o lumină atât de banală, știu ce a făcut, cum s-a mișcat, chiar și ce a zis, un trup cald îl atrage pe celălalt, așa se comportă oamenii și-mi vine să vărs. Mai mult, vreau să-mi iau pachetele învelite în hârtie maronie, alese cu atâta grijă, și să le arunc în toaleta lui veșnic jegoasă, pe care – în idioțenia mea monumentală – m-am și gândit să i-o spăl, bietul de el, nu l-a învățat nimeni cum se curăță o toaletă. Cum se fac lucrurile. Deci așa ar fi, eu i-aș strânge, expertă, șosetele murdare și

mucurile de țigară, cea mai mare bucurie a femeii, gravidă în opt luni și sigură că acum nu mai ai cum să dai bir cu fugiții, gemând de zor la exercițiile pentru nașterea naturală, în vreme ce el și-o trage cu oricine se întâmplă să se sprijine de el când atinge numărul mistic de pahare băute. O relație spirituală cu tine, mi-a zis, și doar relații fizice cu celelalte. Pe dracu'. Ce-și imaginează c-am văzut la el, oricum, sufletul remarcabil?!

— Ies să fac niște cumpărături, îi zic.

Sunt prea vizibilă aici, șoareci de deșert cu vizuini construite de-a lungul geamului, ce prezență inoportună, mi-am spus la momentul respectiv.

— Vrei să mă întorc?

Ăsta e îndemnul la căință, el încuviințează din cap fără să spună o vorbă. Chiar e trist, dar n-am timp să mă gândesc la asta, trebuie să ajung undeva unde să fie mult mai multe lucruri în jurul meu, să mă pot camufla. Am grijă să nu trântesc ușa, traversez strada cu piața și mă pierd în marea de oameni ieșiți la cumpărături.

Este o cameră, cu pat, măsuță de toaletă cu oglindă, noptieră plus veioză și telefon, draperii cu model abstract acoperă ferestrele care, la rândul lor, acoperă noaptea și o distanță de zece etaje până la luminile topite și piesele din metal, holul dă spre baie, unde se află o chiuvetă cu două robinete, cald și rece, ușa închisă. Dincolo de ușă e alt hol și un șir de uși asemănătoare, închise și ele. Totul este corect, toate sunt acolo unde trebuie să fie, deși un pic ciobite pe la colțuri. Am încercat să dorm în pat, însă n-am reușit. Măsor podeaua cu pași mari, ridicând din covor un miros ca de aeroport, ca de soluție pentru curățat tapițeria. Mai devreme era aici și o tavă cu resturi de friptură și de salată veștedă, dar am scos-o de mult pe hol.

Din când în când deschid ferestrele și încăperea este inundată de zgomotele traficului, ca și cum face parte dintr-un motor cât un oraș de mare; apoi închid ferestrele și camera se încălzește la loc, motor cu combustie internă. Uneori merg în baie și deschid și închid robinetele, beau apă și iau somnifere, îmi dă iluzia că fac ceva. Mă uit și la ceas. E începutul primăverii, nu sunt frunze și nici zăpadă; ziua este prea mult soare, se vede praful de peste tot, te dor ochii. Acum trei ore mi-a dat telefon și mi-a zis că ajunge acasă în jumătate de oră. Vorbește despre camera asta, în care n-am mai fost niciodată și în care nici n-o să mai venim vreodată, ca despre acasă, fiindcă aici sunt eu, presupun. Aici sunt și nu pot să scap, cheia e la el, unde m-aș duce, oricum, sunt într-un oraș străin. Îmi țes un plan: îmi fac acum bagajul, plec, el o să ajungă după ce a fost la… unde o fi? Poate c-a avut un accident, acum e în spital, e pe moarte, ba nu, n-ar face-o așa de simplu. Camera o să fie goală. Camera e goală de pe acum, eu sunt un loc, nu o persoană. O să intru în baie, încui ușa, mă întind în cadă cu mâinile încrucișate pe piept, cu ochii închiși sub

greutatea monedelor invizibile. O să înghit și restul de somnifere și au să mă găsească prăbușită peste ceva, peste birou, peste telefon, în comă. Respirația le este mereu descrisă în cărțile polițiste drept „șuierătoare”, dar nu-mi dau seama exact cum vine asta. El o să intre chiar în clipa în care mă pregătesc să sar pe geam spre uraganul solid de dedesubt, cu cămașa de noapte întinsă în jurul meu ca un uriaș zmeu de nailon. Prinde bine sfoara, e legată de capul meu.

Mecanismele încăperii continuă să pocnească și să gâlgâie, indiferente. Am învârtit toate butoanele termostatului, dar nu se întâmplă nimic, poate că de fapt nu sunt aici. El ar trebui să fie aici, n-are niciun drept să nu fie aici, el a creat mașinăria asta. Mă așez iar în pat, pentru a cincea sau a șasea oară, și încerc să mă concentrez asupra siluetelor care se mișcă de-a lungul pleoapelor mele închise. Soare, praf, culori strălucitoare, faruri, un covor persan. Acum sunt imagini, rațe, ceea ce e destul de straniu, o femeie așezată pe un scaun, o grădină și o casă de la țară, cu tot cu porticuri grecești, ceasuri făcute din flori, șoareci dintr-un desen animat care dansează, cine le-o fi pus acolo? Oricine ai fi, ajută-mă să scap și promit că nu mai fac niciodată, chiar niciodată. Data viitoare o să fie doar de la gât în jos, nu mă mai leg de motivele lui.

Era așa de simplu la început, trebuia să lași lucrurile așa, e singura situație pe care știi cum s-o gestionezi. Las-o mai moale, a zis doctorul, încercând să comunice, însă sunând de parcă era Fred MacMurray într-un film al lui Walt Disney, ia pastilele. Poate că doar încearcă să-și revendice libertatea, ești prea posesivă. Vrea să evadeze. Tu l-ai împins s-o facă, intră în cabina telefonică și iese Superarmăsarul. O sculă cu propulsie și cu un creier mic atașat de ea, minuscul ca al unei termite, dă pe gât vreo două pahare și și-o bagă în orice mișcă. Ca șerpii care vânează noaptea, are în față niște senzori cu infraroșu, pe întuneric atacă orice e cald. Când s-au aprins luminile, și-a dat seama că și-o trăgea cu gaura de aerisire.

Nu e drept. Ce te enervează cu adevărat e faptul că ea s-a înfruptat azi-noapte și pentru tine n-a mai rămas nimic. De ce n-a ales și el alt moment? Știa că vin în dimineața asta. Nu l-a ales, pur și simplu s-a întâmplat. De ce nu poți să-l privești ca pe un om confuz, cu probleme? Îl privesc vreodată altfel decât așa? Deja e greu de zis dacă mi-e iubit sau pacient. Te crezi magică, ai impresia că poți vindeca orice. Chiar nu poți să recunoști c-ai dat greș?

Poate că eu nu sunt un om confuz, cu probleme, poate că eu sunt cu totul altceva, o anghinare. Gata cu prostiile.

Adevărul este că tipa e genul lui, cred că și-au tras-o ca lumea, sunt amândoi atletici, poate că ea ține ritmul cu fluierul, pfiuuu, și și-au dat drumul.

Într-un fel, o admir, trece cu bine de fiecare zi.

Când ajung înapoi, e îmbrăcat și nefericit. Mă mișc de colo-colo prin cameră, ca într-o parodie a vieții casnice, hăcuind pâinea cu un cuțit prost

și făcând sandviciuri, stropind fructele cu valuri de apă. Deschid Pepsiul pe care i l-am adus.

— Mai ai vreun pahar în afară de ăla?

Clatină din cap.

— E singurul.

Aduc din dormitor trandafirul cu căpșorul moale, îl arunc în coșul pentru rufe murdare pe care-l folosește pe post de coș de gunoi, clătesc paharul și-mi torn jumătate din Pepsiul cald. Cam atât reușesc eu să-mi manifest fizic furia. Începe să mănânce; eu nu pot. Tremur; iau haina lui din cui și mă înfășor în ea.

— Nu mă privi așa, îmi zice.

— Așa, cum?

Nu am voie să fiu supărată, i se pare nedrept. De fapt, nu sunt supărată, îmi trec în revistă imaginile, încercând să găsesc una care să mă salveze de la a spune ceva de neiertat, acele cuvinte care nu pot fi luate înapoi. Broaște țestoase în cămăruțe din ciment, vidrele în piscina lor plină de mizerie verzuie, mâncau, oasele și capul unui animal, nu, cum rămâne cu vulpile; lătrau, nu le auzeai, dar le vedeai interiorul botului. Echidnele, împleticindu-se prin rumeguș ca niște femei sărite de pe fix îmbrăcate în blănuri, astea nu mă ajută deloc. Mai bine hai înapoi la plante, clădirea nuferilor, și în Sera 12, Victoria amazonica[19], cu frunzele-i uriașe, ca niște farfurii gigantice, de doi metri în diametru, și cu floarea țepoasă, plutind în heleșteul ei, în portul ei, fără să facă absolut nimic.

— Uite ce e, îmi zice, nu suport tăcerile astea.

— Atunci, zi ceva.

— Orice aș zice, o să ți se pară că-s un ticălos.

— Nu cred că ești ticălos, îi răspund, cred doar că ești egoist și prost. Orice tip cu cap ar fi așteptat întâi să se mute femeia la el, înainte să se apuce de d-astea.

Știu că o parte din el nu vrea să ne mutăm împreună, aragazul rămâne stricat. Apără-te ca lumea, îmi spun; fără apărare, te duci la fund.

— M-am gândit că e mai bine să-ți zic adevărul de la bun început.

Mă uit la el; chiar că suferă, dar trebuie să mușc și eu din el, îmi trebuie înapoi o parte din sângele ăla. Dar e așa de nefericit și nu e vina lui, el pur și simplu așa este, acceptă-mă cum sunt, acceptă-mi ticurile nervoase, și cred că asta a și fost acum, un fel de spasm muscular involuntar.

Aș vrea să-i zic că nu l-a învățat nimeni cum se poartă doi oameni care se iubesc, cum încearcă să nu-și facă rău, însă nu-s sigură că știu nici eu. Iubirea unei femei cumsecade. Dar nu mă simt ca o femeie cumsecade în momentul ăsta. Pielea mi-e amorțită, secătuită de sânge ca o ciupercă. M-am înșelat crezând că m-aș putea acomoda; el este mult prea uman.

— Te conduc până la metrou.

Nu face față, nu crede că rezolvă ceva vorbind despre lucrurile astea, vrea să scape de mine. Nu se apropie, nu mă atinge, chiar nu știe că asta e

tot ce trebuie să facă? O să aștepte să mă răcoresc, cum zice el. Dar dacă plec așa, nu mă mai întorc.

Când ajung afară îmi pun ochelarii de soare, deși a intrat în nori. Merg țeapăn, fără să mă uit la el, nu pot să-l văd în fața ochilor. Contururile alunecă din nou, e un efort și să apăs trotuarul, se unduiește ca o saltea sub picioarele mele. Chiar o să mă ducă până la metrou și o să mă lase să dispar fără să încerce măcar să mă oprească. Îi pun mâna pe braț.

— Vrei să vorbim despre ce s-a întâmplat?

— Nu vrei decât s-o termini cu mine și te folosești de chestia asta ca scuză, îmi răspunde.

— Nu-i adevărat. Dac-aș fi vrut scuza asta, puteam s-o folosesc deja până acum.

Am cotit, luând-o spre parcul micuț unde e o statuie ecvestră, cu mulți porumbei.

— Îi dai prea multă importanță, îmi zice. Întotdeauna exagerezi.

— O, cred că știu destul de bine ce s-a întâmplat. Ai băut câteva pahare și ți-a venit cheful, asta-i tot.

— Tare perspicace ești.

Nu e ironic, chiar crede c-am reușit să pricep situația la un nivel profund, deși nu mi se întâmplă prea des lucrul ăsta. Se apleacă spre mine și-mi dă jos ochelarii de soare, ca să mă vadă.

— Nu poți să te ascunzi în spatele ăstora.

Mă orbește soarele, așa că mijesc ochii; chipul i se umflă, se întunecă, ca o floare din hârtie aruncată în apă. Îi cresc mlădițe; le privesc cum se furișează și mi se urcă pe umăr.

— Ce bine era dacă nu te iubeam, îi spun.

Zâmbește, părul îi sclipește în lumina care scaldă parcul, cravata îi înflorește și se retrage, chipul îi este oriental, de nepătruns ca o vânătă. Îmi încleștez degetele pe mânerele genții mele negre, îl forțez să revină la dimensiunea unei fotografii.

Îmi sărută degetele; crede c-am fost vindecați cu toții. Crede în amnezie, n-o să mai pomenească niciodată ce s-a petrecut acum. Ar trebui ca de fiecare dată să doară mai puțin.

Însă mă simt mai fericită când cobor treptele spre ghișeul cu bilete. Mâinile îmi funcționează, schimbă discuri micuțe din metal pe o bucată lunguiață de hârtie. Pentru că se poate face lucrul ăsta, pentru că toată lumea știe ce înseamnă, există o speranță. Dacă am putea să facem așa: eu i-aș da o pietricică, o floare, el ar înțelege, ar traduce corect. Ar răspunde, mi-ar da...

Mă gândesc din nou că i-ar trebui mai multe pahare și chibzuiesc c-ar fi bine să-i iau un prosop mare. Dar, după ce mă urc în tren, mă trezesc purtată încet, treptat, stație după stație, tot mai aproape de Sera 7-B. În curând am să mă aflu acolo, înăuntru sunt plantele care au învățat singure să arate ca niște pietre. Mă gândesc la ele; cresc în tăcere, se ascund în

solul uscat, evenimente minore, mici zerouri, nu conțin nimic în afară de ele însele; nu au valoare alimentară, sunt plăcute ochiului și rotunde, apoi brusc nu sunt nicăieri. Mă întreb cât durează, cum o fac.

---

15 Loris, mamifer primat nocturn de mici dimensiuni (18–38 de centimetri) (n. tr.).

16 Fel de mâncare chinezească extrem de apreciat în SUA, ce constă într-un amestec de legume și carne, cu mult sos (n. tr.).

17 Joc de cuvinte care face aluzie la faimosul YMCA, Asociația Creştină a Tinerilor Bărbați. Aici, Young Women's Christian Association, Asociația Creștină pentru Tinerele Femei (n. tr.).

18 Garnitură extrem de populară în SUA, preparată din morcov ras, varză și maioneză (n. tr.).

19 Cea mai mare specie de nuferi, originară din America de Sud (n. tr.).

Mormântul poetului faimos

Avem vreo două alarme false până să ajungem chiar unde trebuie, orășele prin care trecem și credem c-ar putea fi cel bun, dar nu sunt, pe marginea drumului sunt magazine și case care nu ne ajută cu vreun indiciu, indicatoare nu sunt. Nici după ce ajungem nu suntem chiar siguri; ne uităm pe geam, căutăm un nume, o reclamă. Autobuzul se oprește.

— Ăsta trebuie să fie, zic eu.

La mine e harta.

— Mai bine întreabă-l pe șofer, îmi răspunde el, nu mă crede.

— M-am înșelat vreodată?

Dar îl întreb oricum pe șofer. Am dreptate și de data asta, coborâm.

Suntem pe o stradă înghesuită, cu clădiri cenușii, cu fațadele drepte, cu perdelele din dantelă albă trase, cu pereții înalți și drepți ca niște stânci și fără vreun pic de curte, se înalță drept din trotuarul îngust. Nu e nimeni, în afară de noi; măcar nu e vreo păcăleală pentru turiști. Trebuie să mănânc, am fost pe drum toată dimineața, dar el vrea să găsim întâi un hotel, simte întotdeauna nevoia să-și stabilească o bază, un acasă. Chiar în fața noastră e o clădire pe care scrie mare HOTEL. Șovăim în fața ei, ne aranjăm un pic părul, încercăm să arătăm prezentabil. Când în cele din urmă reușește să urce treptele cu tot cu valiza noastră, găsim ușa încuiată. Poate că-i un bar.

Sperând să găsim un hotel un pic mai încolo, pornim în josul dealului, pe lângă zidul lung de piatră, traversând atunci când trotuarul dispare la colțuri. Mașinile trec în viteză pe lângă noi, de parcă se grăbesc să ajungă în altă parte.

La poalele dealului, aproape de plajă, sunt câteva magazine și un han dărăpănat și cam înclinat într-o parte. Dinăuntru răsună muzică de la radio și vocile unor oameni, râsete.

— Pare autentic, local, spun eu, mulțumită.

— Ce o fi însemnând „han” pe aici? mă-ntreabă el, dar nu știu.

Intră să vadă; iese abătut. Sunt prea obosită ca să găsesc vreo soluție, de-abia dacă observ castelul de pe dealul din spatele nostru, marea.

— Nu e de mirare că bea.

— Hai că întreb eu! îi răspund, enervată.

A fost ideea lui, el ar trebui să se ocupe de găsitul lucrurilor. Încerc la magazinul universal. E plin de oameni, în cea mai mare parte femei cu baticuri pe cap și coșuri de cumpărături. Îmi spun că nu există niciun hotel; însă una dintre ele îmi zice că mama ei are niște camere libere și îmi dă indicații în timp ce celelalte se uită la mine cu milă, e atât de evident că sunt turistă.

Când găsim casa, descoperim că este o vilă din secolul al XVIII-lea, uriașă, fostă reședință de vară pe vremea când orașul era la modă. Un panou modest ne anunță că este Pensiune. Ne bucurăm să găsim măcar un lucru scris clar. Ușa e deschisă, intrăm și ne oprim pe hol, iar din salonaș iese repede o femeie, se pare c-am speriat-o; are o coafură care era tinerească în anii 1940, cu șuvițele din față ondulate ciudat, dar părul îi e grizonant. E prietenoasă, aproape voioasă, și da, are o cameră pentru noi. O întreb, vorbind mai încet, dacă ne poate spune unde e mormântul.

— Aproape că-l vedeți de la geam, îmi răspunde zâmbind – știa că urma s-o întrebăm asta – și se oferă să ne împrumute o carte în care se află o hartă cu toate obiectivele de interes, casa în care a trăit el și toate cele.

Aduce cartea și pornește pe treptele largi, îmbrăcate într-un covor maroniu-roșcat, ca să ne arate camera. E mare, răcoroasă, cu tavan înalt, tapet cu flori și lemnărie vopsită în alb; în loc de perdele, ferestrele au obloane interioare. În încăpere sunt trei paturi, mai multe măsuțe de toaletă și bufete, ca și cum ar fi fost înghesuite acolo spre depozitare; un birou masiv blochează accesul la căminul odinioară, demn de un palat. Îi spunem că este în regulă.

— Mormântul e chiar pe deal, în direcția aia, ne spune, arătând pe fereastră.

Vedem acoperișul unei biserici.

— Sunt sigură c-o să vă simțiți minunat.

Mă schimb în blugi și cizme, în timp ce el deschide și închide sertarele tuturor pieselor de mobilier din cameră, căutând capcane sau ceva de citit. Nu găsește nimic, așa că pornim.

Ignorăm biserica – a spus odată că este întru totul banală – și mergem direct spre cimitir. Probabil că plouă mult în zona asta: iedera invadează tot, iar în cimitir iarba crește luxuriant, este bogată, proaspătă și de un verde-crud. Tălpile care au pășit pe aici au bătătorit printre pietrele funerare cărări ca în pădure. Mormintele în sine sunt îngrijite, pe cele mai multe dintre ele e tunsă iarba și au flori proaspete în suporturile speciale, sub formă de sită pentru ceai. Sunt trei bătrânele în cimitir, poartă pe brațe jerbe de flori, gladiole, crizanteme; înaintează printre morminte, strâng florile ofilite și le împart pe cele noi, imparțial, ca niște stewardese. Ne iau ca atare, nici nu ne vorbesc, nici nu ne evită: suntem străini, și astfel facem parte din peisaj.

Găsim destul de ușor mormântul respectiv; așa cum scrie și în carte,

este singurul cu o cruce de lemn, printre atâtea pietre funerare. Crucea a fost vopsită de curând, iar pe mormânt e plantată o grădină în miniatură, un întreg aranjament din flori de piatră și begonii roșii; bărbișoara care a fost pusă pe margine, ca un fel de cadran, nu a prins. Mă întreb cine le-a plantat, cu siguranță n-avea cum să fie ea. Bătrânele au trecut pe aici și au lăsat o vază, un recipient de sticlă galbenă cum se găseau pe vremuri în cutiile cu cereale, plină cu dalii portocalii și cu niște flori roz înspicate pe care nu le știu. Noi n-am adus nimic, nu avem de îndeplinit nicio ceremonie; zăbovim o perioadă acceptabilă de timp, apoi ne retragem pe banca din fier forjat de pe deal și stăm la soare, ascultând vacile de pe pajiștea de peste drum și murmurul doamnelor care se apleacă și trebăluiesc jos, în cimitir, în timp ce rochiile lor înflorate flutură în adierea ușoară a vântului.

— Nu-i așa de rău aici, spun eu.

— Dar e cam plictisitor.

Am realizat lucrul pentru care am venit, restul zilei putem face orice ne trece prin cap. După o vreme plecăm din cimitir și o luăm din nou la picior pe strada principală, ținându-ne de mână absenți, uitându-ne în vitrinele celor câteva magazine: un magazin de antichități cu prețuri cam piperate, unul de artizanat, cu obiecte din ceramică și pături țesute tradițional în Țara Galilor, un magazin obișnuit, cu de toate, inclusiv reviste deocheate și cărți de-ale lui. În vitrină, pe jumătate ascunsă printre ceștile-suvenir, hărți și fanioane decolorate, este o fotografie înrămată: el, în profil de trei sferturi. Ne luăm câte o înghețată; sunt vechi de când lumea și au gust de săpun.

Ajungem la poalele dealului sinuos și hotărâm să mergem pe jos până la casa lui, pe care o și vedem, un pătrat alb nedeslușit, de care ne desparte cam un kilometru de plajă accidentată. Nu încape îndoială că e casa lui, era marcată pe hartă. La început înaintăm fără probleme, este o cărare largă, cu denivelări, asfalt spart, rămășițele sau poate începutul unui drum. Deasupra noastră, la marginea costișei abrupte, acoperite de frunze, ceea ce a rămas din castel se prăvălește încet, câte o piatră pe an. Pentru el, turnurile sunt irezistibile. Găsește o potecă amărâtă, o intrare prin care ar încăpea doar un copil, drept prin noroi.

Urcă în lateral, ca un crab, săpându-și punctele de sprijin cu muchia cizmelor.

— Haide! strigă în jos, către mine.

Șovăi, dar îl urmez. Când ajungem sus, îmi întinde mâna, dar, stând perpendicular și având pământul aproape, temân-
du-mă să nu-mi pierd echilibrul, îi evit mâna și mă cațăr singură ultimii câțiva metri, ținându-mă zdravăn de rădăcini. N-aș fi putut face așa ceva dacă ar fi plouat.

O ia în față, de-abia așteaptă să exploreze. Tunelul dintre tufe duce la o spărtură în zidul castelului; îl urmăresc după zgomote, după foșnete, după

bufniturile înăbușite ale picioarelor. Ne aflăm în scheletul unei grădini, straturile de flori sunt marcate prin borduri din cărămizi care acum sunt năpădite de iarbă, câteva tufe de trandafiri încearcă să păstreze ordinea, în ciuda afidelor, însă nimic altceva nu le urmează exemplul. Mă aplec deasupra unui trandafir, are inima de culoarea fildeșului, iar marginile petalelor sunt maronii; mă simt ca o uzurpatoare. El a dispărut deja, nu-l mai văd, îl ascunde o arcadă.

Îl ajung din urmă în curtea principală. Totul se dărâmă, scările, meterezele, parapetele; s-au prăbușit atât de multe, încât ne este greu să ne orientăm, să tălmăcim molozul ăsta într-un plan clar a ceea ce era înainte.

— Aici trebuie să fi fost căminul, îi spun, și acolo e poarta principală. Înseamnă că noi am intrat prin spate.

Nu știm de ce, dar vorbim în șoaptă; el aruncă în joacă o sfărâmătură de piatră și îi spun să aibă grijă.

Urcăm pe rămășițele unei scări până în turnul principal. Este aproape beznă; podeaua e acoperită cu țărână. Însă probabil că mai vin oameni aici, găsim un sac vechi, un articol de îmbrăcăminte imposibil de identificat. Nu rămânem mult înăuntru: mi-e teamă să nu mă rătăcesc, deși e puțin probabil, și prefer să-l pot vedea. Nu mă încântă gândul că m-aș putea trezi brusc cu mâna lui pe mine, neanunțată. În plus, n-am încredere în castel; mă aștept să se prăbușească în capul nostru la primul hohot de râs sau la primul pas greșit. Însă izbutim să ieșim în siguranță.

Trecem pe sub poartă, arcada normandă e încă intactă. Dincolo de ea este o altă curte, și mai mare, înconjurată de zidul pe care îl văzusem de afară și prin care pătrunseserăm; sunt copaci, copaci tineri, de mai puțin de o sută de ani, cu frunzele întunecate la culoare, ca niște gravuri. Probabil că aici vine cineva și tunde iarba; e scurtă și are textura părului. Se întinde pe jos, mă trage și pe mine lângă el și stăm sprijiniți pe coate, ne uităm în jur. Privit din față, castelul pare mai puțin dărăpănat; văzându-l de aici, îți poți imagina că în el chiar au trăit oameni.

Se întinde cu totul, închide ochii și ridică mâna, ca să se apere de soare. E palid și-mi dau seama că și el a obosit, probabil, m-am tot gândit la epuizarea mea ca la un lucru pe care l-a provocat el și la care este, prin urmare, imun.

— Mi-ar plăcea să am un castel ca ăsta.

Când admiră un lucru, vrea să-l posede. Preț de o clipă, mă prefac că-i al lui castelul, că e aici dintotdeauna, are un sicriu ascuns în criptă, dacă n-am grijă, o să rămân prizonieră aici și va trebui să stau cu el pentru totdeauna. Dacă aș fi dormit mai mult azi-noapte, aș reuși acum să mă sperii zdravăn cu ideea asta, însă renunț și mă întind lângă el pe iarbă, privind spre copacii ale căror ramuri se mișcă în vânt, oboseala mea ascute fiecare frunză până ajunge ca o lamă transparentă, de sticlă.

Întorc capul să mă uit la el. În ultimele zile nu mi-a de-

venit mai familiar, cum ar fi trebuit, ci mai străin. Privit de aproape, are un relief straniu, pori și fire de păr; dar nu mi-e mai aproape, mi-e mai departe, ca Luna atunci când izbutești, în sfârșit, să aselenizezi. Mă dau un pic mai în spate, ca să-l văd mai bine, dar îmi înțelege greșit gestul, crede că vreau să mă ridic, așa că se întinde ca să mă oprească. Mă sărută, dinții se înfig în buza mea de jos; când doare prea tare, mă desprind. Stăm întinși, unul lângă altul, amândoi suferind din cauza iubirii neîmpărtășite.

Iată un răgaz, un armistițiu; nu va dura, amândoi știm asta, au fost prea multe diferențe, de opinie, le-am numit noi, dar a fost mai mult de atât, lucrurile care pentru el înseamnă siguranță pentru mine sunt pericole. Am vorbit prea mult sau n-am vorbit destul: pentru ceea ce avem noi să ne spunem nu există limbaj, le-am încercat pe toate. Îmi aduc aminte de filmele SF vechi, de creatura din altă galaxie, întâlnită, în sfârșit, după ani și ani de încercări asidue, care este ucisă, pentru că nu se poate face înțeleasă. De fapt, nu este un armistițiu, e mai curând o pauză în care ne tragem sufletul, asemenea comicilor din filmele mute, care se lovesc întruna până cad din picioare, iar după o pauză se ridică și o iau de la capăt. Ne iubim, asta e adevărat, orice ar însemna iubirea, dar nu ne pricepem deloc; în cazul unora este un talent, pentru alții e doar o dependență. Mă întreb dacă veneau aici cât trăia el.

În clipa asta însă nu este nici iubire, nici mânie, nici ranchiună, este o suspendare a absolut tot, chiar și a fricii, ca atunci când aștepți să intri la dentist. Dar nu vreau ca el să moară. Nu simt nimic, însă mă concentrez, o versiune a lui Dumnezeu, îmi doresc cu ardoare să existe, chiar acum, pe pajiștea asta pustie din curtea unui castel care nu știm cum se numește, în orașul ăsta străin în care ne aflăm doar fiindcă oamenii morți sunt mai reali pentru el decât cei vii. În ciuda greșelilor, vreau ca totul să rămână așa cum este; vreau să-l păstrez.

Se ridică în fund: a auzit voci. Au apărut două fetițe cu coșulețe pe braț, gata de un picnic sau de joacă, și se îndreaptă spre castel. Ne privesc lung, curioase, și hotărăsc că suntem inofensivi.

— Hai să ne jucăm în turn! strigă una dintre ele, apoi o iau amândouă la goană și dispar printre ziduri.

Pentru ele, castelul e la fel de banal ca o curte din sat.

Se ridică în picioare, se scutură de iarbă. Încă n-am vizitat casa, dar mai avem timp. Ne găsim spărtura din zid, poteca și coborâm iar la nivelul mării. Soarele s-a mișcat pe cer, verdele se închide în spatele nostru.

Casa e mai departe decât părea din sat. Cărarea semiamenajată se pierde cu totul și ne croim drum de-a lungul plajei stâncoase. Marea e la reflux; golful uriaș se întinde cât vedem cu ochii, o bucată solidă de uscat, cu excepția râului subțirel, noroios, care trece pe lângă noi. Fâșia uscată se îngustează și dispare, suntem captivi dincolo de linia mareei, escaladăm grămezi de pietre alunecoase, maro-purpurii, sau lipăim prin noroiul gros ca smântâna. În jurul nostru domnește un sunet straniu, ca niște pocnete

ușoare: este noroiul, se usucă la soare. Sunt și pescăruși, iar vântul îndoaie rogozul de o culoare bolnăvicioasă.

— Cum naiba făcea el drumul ăsta? se întreabă. Gândește-te cum ar fi să mergi pe aici într-o noapte fără lună, și să fii și beat.

— Trebuie să mai fie un drum, mai în față.

Ajungem, în cele din urmă, la casă. Ca toate lucrurile de pe aici, e înconjurată de un zid; de data asta, are menirea de a ține piept valurilor fluxului. Casa însăși se sprijină pe niște piloni înalți, parcă stă pe picioroange, înghesuită pe costișă; este din piatră vopsită și are o verandă supraetajată, cu balustrada subțire și șubredă. Nu mai este locuită de mulți ani: un geam e spart, iar gratiile încep să cedeze. Curtea e plină de buruieni, dar poate că așa a fost mereu. Mă așez pe zid, bălăngănindu-mi picioarele, în timp ce el cotrobăie peste tot, studiază ferestrele, privata (care e deschisă), magazia în care poate că pe vremuri era ținută barca. Eu nu vreau să văd nimic din toate astea. Mormintele sunt bine acoperite, iar castelul este atât de vechi, încât are practic statutul unui copac sau al unei pietre, dar casa este prea recentă, parte din ea încă trăiește. Dacă m-aș uita pe geam, probabil c-aș vedea o masă de pe care n-au fost încă strânse vasele, o țigară de-abia stinsă ori o haină de-abia scoasă. Sau poate o farfurie spartă: se certau cumplit, așa se spune. Ea nu trece niciodată pe aici și chiar o înțeleg. N-ar lăsa-o el în pace.

Încearcă balustrada de la etajul verandei: vrea să urce ținându-se de ea.

— Nu te sui acolo! îl rog, temătoare.

— De ce nu? Vreau să văd cum e și partea cealaltă.

— Fiindcă o să cazi și nu vreau să fiu nevoită să te strâng de pe stânci.

— Eh, nu mai fi așa!

Ea cum s-o fi descurcat? Întorc capul, nu vreau să văd. O să iasă ditamai tărășenia, poliția, o să trebuiască să le explic ce căutam aici, de ce se urca și de ce a căzut. Ar trebui să se gândească un pic și la mine.

Dar se răzgândește, măcar de data asta.

Mai este un traseu, îl descoperim până la urmă, de-a lungul plajei, și urcând pe un drum asfaltat care trece pe lângă o căsuță în care stă cineva. Oare ne-au văzut, s-or fi întrebând cine suntem? Drumul de sus e pavat, are balustradă și un panou cu numele poetului pe el, prins cu niște sârmă pe gard.

— Tare aș vrea să șterpelesc ăsta, îmi zice.

Facem un popas ca să privim casa de deasupra. Vedem o bătrânică, are pe cap o pălărie elegantă și poartă mănuși, explică ceva unui cuplu în vârstă:

— Întotdeauna a fost retras, chiar a fost. Nimeni de pe-aici nu l-a cunoscut bine, de fapt.

Trece apoi la sumele care au fost oferite pentru casă: americanii au vrut s-o cumpere și s-o mute cu totul peste ocean, dar primăria n-a

acceptat.

Pornim spre cazare. Cam pe la jumătatea drumului ne așezăm pe o bancă să râcâim noroiul care ni s-a prins de cizme; e lipicios ca o bezea topită. Mă las pe spate; nu bag mâna în foc că mai rezist până acasă, firavele rezerve de energie pe care le mai aveam s-au cam dus. Mi s-au înfundat urechile și respir cu greutate.

Se apleacă să mă sărute. Nu vreau s-o facă, nu sunt calmă, m-am enervat, mă înțeapă pielea, mă gândesc la alte cazuri, soții devotate care vreme de două zile pe lună deveneau cleptomane, mama care și-a aruncat bebelușul în zăpadă, s-a scris în Reader's Digest despre ea, avea un dezechilibru hormonal, dragostea nu e decât chimie. Vreau să se termine odată competiția asta acerbă pentru rolul de victimă; înainte era important să se încheie corect, cu demnitate, acum chiar nu mai contează. Unul dintre noi ar trebui să se ridice de pe bancă, să dea mâna și să plece, nu mă interesează care rămâne ultimul, am evita învinuirile reciproce, calcularea scorului, revendicarea lucrurilor, cheia ta, cartea mea. Dar n-o să fie așa, va trebui să trecem prin tot procesul, oricât de plictisitor și de previzibil ar fi. Ce mă ține pe loc este o curiozitate pasivă, e ca o tragedie elisabetană sau ca un film de groază, știu cine o să fie ucis, dar nu știu cum. Îi iau mâna și i-o mângâi ușor, firele mici de păr sunt aspre ca șmirghelul.

Aveam de gând să ne schimbăm și să mergem la cină, e aproape ora șase, dar odată ajunsă în cameră de-abia mai am putere să-mi scot cizmele. Pe urmă, fără să mă dezbrac, mă urc în patul uriaș, care scârțâie, e rece și se lasă sub greutatea mea, ca un hamac. Pentru o clipă, plutesc pe cerul din spatele pleoapelor, în cădere liberă, până când somnul se repede să-mi iasă în cale, asemenea pământului.

Mă trezesc brusc și e întuneric beznă. Îmi aduc aminte unde sunt. El e lângă mine, dar pare că doarme lângă pături, înfășurat în cearșaf. Mă dau jos din pat cât de încet pot, pipăi cam pe unde ar veni fereastra și deschid unul dintre obloanele de lemn. Afară e aproape la fel de întuneric, nu sunt felinare pe stradă, dar după ce mă chinui un pic reușesc să citesc ora pe ceasul de la mână: două. Mi-am făcut somnul de opt ore și organismul meu e convins că e ora micului dejun. Îmi dau seama că sunt îmbrăcată cu hainele de ieri, mă dezbrac și mă bag la loc în pat, dar stomacul nu-mi dă pace să adorm. Ezit, apoi hotărăsc că nu pățește nimic dacă aprind un pic veioza. Pe măsuța de toaletă e o pungă mototolită; în ea se află o chiflă velșă, un fel de biscuit pufos, crescut, cu coacăze. Am cumpărat-o ieri de lângă gară, întrebând prin brutăriile pline de chifle englezești și de foitaje franțuzești, alergând pe străzi într-o căutare disperată a aromelor autohtone autentice, căutare din cauza căreia era să pierdem autobuzul. De fapt, am cumpărat două; eu mi-am mâncat-o pe a mea ieri, asta e a lui, dar nu mă interesează; o scot din pungă și o devorez pe nerăsuflate.

Mă văd în oglindă, sunt ciudat de umflată la față, parcă sunt o înecată, am cearcăne vineții, părul îmi este sârmos, ca al unei păpuși la mâna a doua, pe obraz am un semn lung, ca o cicatrice diagonală, fiindcă am dormit cu fața în pernă. Asta pățești, așa se întâmplă. Cred c-o să-mi ia săptămâni, chiar luni întregi să-mi revin. Aer proaspăt, mâncare bună și mult soare.

Avem atât de puțin timp la dispoziție și el zace acolo, rulat ca un covor, nici măcar nu tresare în somn. Mă gândesc să-l trezesc, vreau să fac dragoste, vreau tot ce mai e, fiindcă nu mai este mult. Încep să mă întreb ce o să facă după ce se termină și nu suport gândul, poate ar trebui să-l omor, asta e o idee nouă, ce melodramatic; cu toate astea, mă uit prin cameră, caut un instrument potrivit; nu e decât veioza, o nimfă grotescă, becul îi iese din cap și are țâțe de fier. N-aș putea să omor pe nimeni cu așa ceva. În schimb, mă spăl pe dinți, întrebându-mă dacă va ști vreodată cât de aproape a fost să fie ucis, luând hotărârea să nu plantez niciodată flori pentru el, să nu mă întorc niciodată, și alunec înapoi în crevasele și canelurile reci ale patului. Am de gând să privesc răsăritul, dar adorm fără să vreau și-l ratez.

*

Când vine, în sfârșit, ora micului dejun, îl găsim sărăcăcios, formal, cu fețe de masă și șervete cârpite, cu argintărie din belșug, dar zgâriată. Mâncăm într-o încăpere bogat ornamentată, ponosită, pe al cărei șemineu pretențios nu mai sunt expuse astăzi decât niște bibelouri, cocker spanieli din ceramică, și câteva fotografii de familie îngălbenite. Ne-am spălat și ne-am pieptănat, ne-am îmbrăcat frumos; vorbim cu voci joase.

Mâncarea este cea obișnuită: ceai și pâine prăjită, ouă prăjite și șuncă, precum și inevitabila roșie la grătar. Ne servește altă femeie, are părul tot grizonant, însă ondulat, și e dată cu ruj roșu. Desfacem harta și schițăm planul pentru drumul de întoarcere; e duminică și abia după ora unu avem autobuz care să ne ducă la cea mai apropiată gară, s-ar putea să nu fie chiar ușor să plecăm din sat.

Nu-i plac ouăle prăjite și a primit două. Mănânc eu unul dintre ele și-i spun să-l rupă pe celălalt cu furculița, ca să pară măcar că l-a gustat, așa e politicos. Îmi e recunoscător, știe că am grijă de el, pentru o clipă își pune mâna peste mâna mea, cea fără furculiță. Ne povestim visele de azi-noapte: el a visat niște bărbați cu brasarde, apoi m-a visat pe mine, captivă într-o cușcă făcută din oase subțiri, ca de ardezie; eu am visat că fugeam iarna pe un câmp.

Până la urmă îi mănânc și roșia la grătar, apoi plecăm.

Suntem în cameră și ne pregătim bagajele; sau, mai degrabă, eu pregătesc bagajele și el stă tolănit pe pat.

— Ce facem până vine autobuzul? mă întreabă.

E neliniștit când se trezește atât de devreme.

— Mergem la plimbare.

— Am mers ieri la plimbare, îmi răspunde.

Mă întorc spre el și văd că are brațele întinse, vrea să mă duc lângă el și să mă întind și eu. Mă duc, mă sărută în grabă, apoi începe să-mi desfacă nasturii. Își folosește doar mâna stângă, dreapta e sub mine. Nu prea răzbește. Mă ridic și îmi scot, fără prea mare tragere de inimă, hainele cu care de-abia m-am îmbrăcat. E timpul să facem sex; azi-noapte a ratat șansa.

Se întinde spre mine și mă trage în așternuturile răvășite. Mă încordez; se aruncă pe mine cu graba pragmatică a unui om care aleargă după tren, dar e mai mult decât atât, e altceva, îmi mușcă buzele, de data asta o să simtă gustul sângelui, fie ce-o fi. Îl trag în mine, vreau să fie cu mine, dar pentru prima oară simt că e doar carne, un trup, o mașinărie frumoasă, un cadavru animat, el nu mai e înăuntru, îl vreau atât de mult și el nu este acolo. Arcurile patului se tânguie sub noi.

— Îmi pare rău.

— Nu-i nimic, îi răspund.

— Nu, căcat, chiar îmi pare rău! Nu-mi place când se întâmplă așa.

— Nu-i nimic.

Îl mângâi ușor pe spate, îl îndepărtez: s-a întors la casa părăsită, s-a întors pe iarbă, s-a întors în cimitir, stă scăldat în lumina soarelui și privește în jos, se gândește la propria moarte.

— Ar trebui să ne ridicăm, îi spun, poate vrea să intre, să facă curățenie.

Așteptăm autobuzul. M-au mințit femeile din magazin, există un hotel, îl văd acum, e chiar după colț. Ne-am bifat și cearta, cea pe care ne bazam, știam că va veni. A fost una banală, mică, în comparație cu alte discuții, e importantă doar prin faptul că e ultima. Are greutatea tuturor celorlalte, a lucrurilor mai grave, pe care ne-am spus că ni le-am iertat, însă n-am făcut-o. Dacă ar exista două autobuze separate, așa am pleca de aici. Însă neexistând varianta asta, așteptăm în picioare, la mică distanță unul de altul.

Mai avem cel puțin jumătate de oră.

— Hai să mergem pe plajă, îi propun. O să vedem autobuzul și de acolo; trebuie să treacă întâi în direcția ailaltă.

Traversez, iar el mă urmează păstrând o oarecare distanță.

E un zid; mă cațăr pe el și mă așez. Partea de sus e împânzită de bucățele ascuțite de piatră, poate cremene, de cochilii decolorate, mici cât unghia, știu ce sunt fiindcă le-am văzut la muzeu acum două zile, și de câte un ciob de sticlă colorată. Stă sprijinit de zid, aproape de mine, și molfăie o țigară. Ne spunem ce avem de spus cu voci calme, o conversație domoală, vorbim despre drumul spre casă, ce trenuri sunt. Nu mă

așteptam să se întâmple atât de curând.

După o vreme se uită la ceas și se îndepărtează de mine, pornește spre mare, scoicile și pietricele îi scrâșnesc sub cizme. La marginea pâlcurilor de stuf, lângă râu, se oprește, cu spatele la mine, cu un genunchi ușor îndoit. Își ține coatele în căușul palmelor, înfășurat în haine ca într-o pelerină, se dezlănțuie furtuna, pelerina se umflă, flutură în vânt, în picioare îi cresc cizme înalte, din piele tare, în mână îi răsare o sabie ridicată deja pentru luptă. Își lasă capul pe spate, curaj, îi va înfrunta singur. Scânteierea unui fulger. Înainte.

Mi-aș dori s-o pot face atât de repede. Sunt calmă, înmărmurită, încă nu sunt sigură dacă am supraviețuit, cuvintele pe care ni le-am aruncat unul altuia zac în bucăți, împrăștiate în jurul meu, întărite. E pauza din timpul sfârșitului lumii; cum te porți? Omul care a zis c-o să aibă grijă de grădina lui în continuare, are vreo frântură de sens? Ar avea, dacă ar fi doar un final mic, al meu. Dar soarta noastră nu e mai grea decât a oricărui alt lucru, a murit deja, din clipă în clipă golful se va evapora, dealurile se vor ridica și vor pluti în aer, spațiul de la mijloc se va face singur sul și va dispărea; în cimitir, mormintele se vor deschide, scoțând la iveală țestele uscate, spongioase, crucea lui din lemn o să izbucnească în flăcări, ca un chibrit, casa lui se va nărui într-o clipită, carton și lemn, gata cu limbajul. Va rămâne dezgolit, istoria o să se scorojească de pe el, din versiunile lui, pe care le-am creat și le-am lipit, va rămâne doar ceea ce este cu adevărat, pentru o clipă numai, ultima clipă, înainte de a fi cuprins și mistuit de flăcări. Ar trebui să ne ținem în brațe, să ne iertăm, să ne căim, să ne luăm rămas-bun unul de la altul, de la tot, căci nu vom regăsi nimic din toate astea.

Deasupra capetelor noastre, pescărușii se învârt și plutesc în vânt, scâncind ca niște cățeluși care se îneacă sau ca niște îngeri nemângâiați. În jurul ochilor au un contur negru; e un soi nou, n-am mai văzut niciodată asemenea pescăruși. Marea se retrage; noroiul proaspăt sclipește în soare, kilometri întregi de noroi, o câmpie netedă de sticlă pură, de aur pur. El se profilează pe fundalul ăsta: o siluetă întunecată, fără chip, cu părul poleit în lumină.

Mă întorc într-o parte și mă uit în jos, la mâinile mele. Sunt pline de praf cenușiu: am săpat printre cochilii, le-am adunat laolaltă. Le aranjez ca pe o ramă, un pătrat, fiecare cochilie albă se suprapune un pic peste cea de lângă ea. Înăuntru, plantez bucățelele de cremene, drept în sus, pe rânduri ordonate, ca niște dinți, ca niște flori.

Memento mori

Trebuie să fie vreun mod de a aborda chestia asta, o metodă, o tehnică, ăsta-i cuvântul pe care-l caut, omoară microbii. O tehnică, deci, un fel de a gândi lucrul ăsta, nesângeros și, prin urmare, nedureros; devotament rememorat în liniște. Încerc să evoc o imagine a mea din momentul acela și o imagine a ta, dar e ca și cum aș invoca morții. De unde știu că nu ne inventez pe-amândoi, iar dacă nu inventez, atunci chiar este ca o invocare a morților, un joc primejdios. De ce să-i deranjez pe cei adormiți, pe somnambuli, în timp ce-și fac turele de automaton[20] pe străzile unde locuiam odinioară, estompându-se de la an la an, vocile lor subțiindu-se, până nu mai rămâne decât sunetul unui deget frecat de o fereastră udă: un scârțâit ca de insectă, transparent ca sticla, fără cuvinte. Cu morții nu-ți dai niciodată seama dacă doresc ei să se întoarcă sau dacă cei rămași în viață îi vor înapoi. De obicei, explicația este că au să ne spună ceva. Nu știu dacă s-o cred întru totul; în cazul ăsta, este mai probabil să am eu ceva să le spun.

„Ai grijă", vreau să scriu, „există un viitor", mâna Domnului pe zidul templului, limpede și ineluctabilă în zăpada proaspătă, chiar în fața lor acolo unde merg – îmi imaginez totul în luna decembrie – de-a lungul trotuarului de cărămizi din Boston, oraș al demnității putrede, ea pe tocuri înalte ezitante, udându-se la picioare din vanitate. Cizmele erau urâte pe-atunci, din cauciuc greu, fără nicio formă, ca niște labe de rinoceri, bocanci de aviator li se zicea, ori erau îmblănite sus, ca papucii bătrânelor sau ca papucii de casă, cu funde subțiri; sau erau cizme din acelea de ploaie, din plastic, cu talpă groasă, se îngălbeneau repede și se incrustau cu noroi pe dinăuntru, arătau ca niște dinți îngropați.

Asta-i tehnica mea, mă readuc singură la viață prin haine. De fapt, mie mi-e imposibil să-mi aduc aminte ce-am făcut, ce mi s-a întâmplat, dacă nu reușesc să-mi amintesc cu ce eram îmbrăcată, iar de fiecare dată când arunc un pulover sau o rochie, arunc o parte din viața mea. Îmi năpârlesc identitățile ca un șarpe, le las în urma mea, palide și zbârcite, ca o dâră lungă, și, dacă îmi vreau amintirile, trebuie să strâng, una câte una, bucățile alea de bumbac și de lână, să le asamblez, obținând în cele din urmă un sine peticit, lipsit oricum de apărare în fața frigului. Mă

concentrez, și acest suflet pierdut se ridică asemenea unei miasme din Cutia pentru Îmbrăcăminte Donată pentru Civili Invalizi din parcarea de la Loblaws, din centrul Toronto-ului, unde am aruncat paltonul acela, în cele din urmă.

Era un palton lung și negru, de bună calitate – calitatea conta atunci, iar în revistele pentru femei erau articole despre piesele de bază pentru orice garderobă și despre cum să calci corect hainele și cum să scoți petele din părul de cămilă –, dar era mult prea mare pentru mine, mânecile îmi ajungeau până la încheieturile degetelor, tivul îmi atingea cizmele de ploaie din plastic, care nici ele nu-mi veneau bine. Când îl cumpărasem avusesem de gând să-l modific, dar n-am făcut-o. Așa erau cele mai multe dintre hainele mele, îmi erau prea mari, poate credeam că dacă hainele îmi erau mari și fără nicio formă, dacă ridicau un soi de cort în jurul meu, aveam să fiu mai puțin vizibilă. Dar efectul era invers; probabil că ieșeam în evidență mai mult decât ceilalți, cum bântuiam pe străzi în lințoliul meu din lână neagră, cu capul înfofolit într-o eșarfă de angora ecosez, cred, tot de bună calitate; în orice caz, cu capul înfofolit.

Cumpăram hainele astea, când se întâmpla să cumpăr haine – căci, nu uita, eram săracă, la fel ca tine, lucru care explică măcar o parte din disperarea noastră –, de la Filene's Basement, unde hainele de bună calitate care nu se vânduseră la etajele mai rafinate[21] erau lichidate la prețuri reduse. De multe ori trebuia să le probezi printre rafturi, căci erau foarte puține cabine de probă, iar în zilele cu reduceri, pivnița, căci era o pivniță, cu tavanul jos, slab luminată, umedă și rece, scăldată în mirosul subsuorilor neliniștite și al picioarelor hărțuite, era plină de femei chinuite, în chiloți și sutiene, încercând să se îndese în haine originale de firmă, rupte și murdare, în sunetul respirației îngreunate și a sute de fermoare blocate. E un lucru obișnuit să râzi de femeile care caută chilipiruri, de voracitatea lor, de isteria lor, dar Filene's Basement era, în felul lui, un loc tragic. Toate femeile care mergeau acolo aspirau la o schimbare a formei, la o transformare, o viață nouă, însă lucrurile nu se potriveau întocmai niciodată.

Pe sub haina neagră am o fustă groasă din tweed, cenușie, și un pulover maroniu cu o singură gaură, nu foarte vizibilă, la care țin mult pentru că l-ai ars tu, cu țigara. Pe sub pulover am un furou (prea lung), un sutien (prea mic), niște chiloți cu trandafirași roz, tot de la Filene's Basement, doar douăzeci și cinci de cenți, cinci la un dolar, și o pereche de ciorapi din nailon susținuți de un portjartier care, fiind prea mare, îmi joacă în jurul taliei, astfel încât cusăturile de pe spatele picioarelor arată ca niște spirale din acelea de pe firmele frizeriilor de odinioară. Trag după mine o valiză care este mult prea grea – pe vremea aceea nu se purtau rucsacurile decât când mergeai în tabără –, căci în ea se află alte haine groase mult prea mari, de-ale mele, precum și șase romane gotice din secolul al XIX-lea și un vraf de coli de scris. Pe partea cealaltă,

contrabalansând valiza, țin mașina de scris și poșeta luată tot de la Filene's Basement, de proporții gargantuești, fără fund, ca un mormânt. E februarie, vântul îmi biciuiește haina, ridicându-mi-o de la spate, cizmele de ploaie din plastic glisează pe trotuarul înghețat, când trec prin dreptul vitrinei unui magazin, văd o femeie bondoacă, roșie și înfofolită. Sunt îndrăgostită fără speranță și mă duc la gară, ca să evadez.

Dacă aș fi fost mai bogată, aș fi fugit spre aeroport. Aș fi mers în California, la Alger, într-un loc onctuos și străin și, mai presus de orice, cald. Însă lucrurile stând așa cum stăteau, am avut bani doar pentru un bilet dus-întors și pentru trei zile de cazare în Salem, singurul alt loc accesibil și totodată interesant fiind Walden Pond, care nu era cine știe ce iarna. Îmi justificasem deja în sinea mea călătoria asta: era mai instructiv să merg în Salem decât în Alger, fiindcă se presupunea că „mă voi ocupa" de Nathaniel Hawthorne. „Te ocupi de", asta era expresia; încă se mai folosește. În felul acesta puteam să intru în atmosferă; poate că din experiența asta, pe care nu o așteptam cu nerăbdare, avea să răsară lucrarea academică de care aveam nevoie pentru a supraviețui pe post de cercetător, asemenea unei păpădii pipernicite ce se ivește dintr-o crăpătură în trotuar. Străzile acelea mohorâte, melancolia aceea puritană, combinate cu vânturile umede ce băteau dinspre mare în februarie, aveau să fie ca o găleată de apă rece, șocul avea să-mi reactiveze spiritul critic, talentul de a mânui cuvintele și de a construi note de subsol respectabile, care până atunci asigurase puținii bani din bursa din care trăiam. În ultimele două luni, capacitățile astea fuseseră paralizate de o dragoste neîmpărtășită. Mă gândeam că două-trei zile departe de tine aveau să-mi acorde răgazul de a analiza lucrurile. Din experiență am învățat apoi că nu ajută la nimic.

În acea perioadă a vieții mele, dragostea neîmpărtășită era singurul fel de iubire de care eram capabilă. Asta m-a făcut să sufăr mult, dar, privind în urmă, îmi dau seama c-a avut și avantaje. Mi-a oferit toate cutremurările emoționale ale celuilalt fel de iubire, însă fără să prezinte și riscurile aferente, nu mi-a dat peste cap viața, care, deși era searbădă, îmi aparținea și era previzibilă, nu presupunea nicio decizie. În lumea realității fizice pragmatice, iubirea putea necesita înlăturarea veșmintelor mele (pe întuneric sau în baie, dacă se putea: nicio femeie nu vrea ca un bărbat să-i vadă acele de siguranță), dar lăsa netulburate echivalentele lor metafizice. La vremea aceea credeam în metafizică. Versiunea mea platonică, așa cum mi-o imaginam eu, semăna cu o mumie egipteană, un obiect misterios înfășurat, care s-ar fi transformat sau nu în praf dacă ar fi fost dezvelit. Dar dragostea neîmpărtășită nu presupunea niciun fel de striptease.

Dacă, așa cum se întâmplase de câteva ori, dragostea îmi era împărtășită, dacă devenea o chestiune de viitor, de luare a unei decizii care avea să conducă inevitabil la zgomotul aparatului electric cu care se

bărbierea iubitul, în vreme ce eu râcâiam oul întărit de pe farfuria cu micul dejun, mă copleșea panica. Cercetările academice mă familiarizaseră cu momentul în care celui mai bun prieten, celui mai de încredere companion îi cresc colți sau se transformă în liliac; momentul respectiv era de așteptat și nu mă înspăimânta mai deloc. Mult mai deconcertant era celălalt moment, când îmi cădea vălul de pe ochi și iubitul mi se dezvăluia nu ca un semizeu ori un monstru, impersonal și irezistibil, ci ca ființă umană. Ce a văzut Psyche la lumina lumânării nu a fost un zeu înaripat, ci un tânăr sfrijit, plin de coșuri, și de asta i-a luat atât de mult să-și găsească iar calea spre iubirea adevărată. E mai ușor să iubești un demon decât un om, însă e și mai puțin eroic.

Tu ai fost, bineînțeles, un subiect ideal al fascinației. Nicio umbră banală a unei căsuțe ori a unei mașini de tuns iarba nu pândea în ochii tăi melancolici, opaci ca marmura neagră, tainici ca niște urne, tușeai ca Roderick Usher[22], erai, în ochii tăi și prin urmare și în ai mei, osândit la chinurile Iadului și fără odihnă, ca Dracula. Oare de ce sunt melancolia și sentimentul futilității atât de irezistibile pentru femeile tinere? Văd boala asta și în rândul studenților mei: tinerii febrili, tolăniți pe covoarele oferite cu atâta generozitate de instituția aceasta de învățământ superior, soioși și vlăguiți ca bolnavii de anchilostomiază, fiecare cu câte o fată care se ține după el, îi cumpără țigări și cafea și primește la schimb de la el un fluviu de spleen, îl aude condamnând lumea și luând-o în derâdere pe ea, în mod special, felul în care se îmbracă, salonașul și cele două televizoare ale părinților ei, care pot fi de fapt identice cu ale lui, prietenii ei, cărțile pe care le citește, felul în care gândește. De ce rabdă fetele? Poate că bărbații ăștia le fac să se simtă, prin comparație, tămăduitoare, dătătoare de viață; sau poate că sunt ca niște oglinzi pentru ele, reflectând nefericirea și fisurile din ele însele, pe care se tem să le recunoască.

Cazul nostru era diferit doar în detaliile de suprafață; disperarea sunt sigură că era identică. Ajunsesem în lumea cercetării academice pentru că nu voiam să fiu secretară sau, altfel spus, pentru că nu voiam să-mi cumpăr mereu hainele de calitate de la Filene's Basement; tu, pentru că nu voiai să fii luat în armată și la vremea aceea scuza cu facultatea încă mai mergea. Eram amândoi din orașe mici, neînsemnate, ai căror membri ai Clubului Rotary, neștiutori în ce privea situația noastră reală, erau convinși că stipendiile minuscule pe care ni le ofereau ne ajutau să dobândim niște cariere misterioase, însă sclipitoare, care, într-un mod incert, ar fi adus strălucire și comunității lor. Dar niciunul dintre noi nu voia să facă o profesie din cercetarea academică, iar adevărații cercetători, dintre care unii erau tunși periuță, aveau serviete deosebit de eficiente și arătau ca niște directorași în vreo firmă producătoare de pantofi, ne umpleau de groază. În loc să „lucrăm", ne petreceam tot timpul bând bere la halbă în cele mai ieftine restaurante nemțești din oraș, ridiculizând tonul pompos al seminarelor și afectarea intelectuală a colegilor noștri.

Sau hoinăream printre rafturile bibliotecii, căutând volume obscure, de care nu mai auzise nimeni, ca să le putem folosi cu nonșalanță în următoarea dezbatere literară, pe acel ton grandios, de îndată însușit de orice viitor șef de departament, privind apoi valurile de uluire din ochii colegilor noștri de celulă. Uneori ne strecuram în Secția de Muzică, puneam stăpânire pe vreun pian liber și ne cântam baladele victoriene sentimentale preferate sau refrene săltărețe ale lui Gilbert și Sullivan, ori vreo baladă tânguitoare a lui Edward Lear, în care trebuise la începutul anului să identificăm simbolurile freudiene. Eu o asociez cu o fustă din reiat maro pe care mi-o făcusem singură și al cărei tiv era capsat din loc în loc, pentru că nu avusesem energia emoțională să-l cos.

În Coromandel, în estul
Indiei, cu harbuji bordo,
Într-un codru negru foarte,
Trăia Yonghy-Bonghy-Bo.

Două jilțuri vechi și restul
Unei lumânări, plus țestul
Unei străchini fără toarte,
Erau tot avutu-i (foarte
Mic), în codrul sumbru foarte.[23]

Lumânarea mutilată și strachina spartă provocaseră multe râsete înfundate la seminar, dar noi găseam că erau de un patos irezistibil. Starea de fapt din Coromandel, sărăcia cruntă și deznădejdea, toate ni se păreau o paralelă bună cu viața noastră.

Problema noastră, mi se părea mie, era că nici în lumea din jur și nici în viitorul care se întindea în fața noastră nu exista o imagine a ceea ce am fi putut ajunge. Eram prizonieri în prezent ca într-un vagon de metrou blocat, altfel gol, iar în această izolare ne agățam ursuzi fiecare de umbra celuilalt. Asta a fost, în orice caz, analiza făcută de mine în timp ce-mi târâiam valiza, la apusul înghețat, spre singurul hotel din Salem care era deschis, ori cel puțin așa-mi spusese conductorul. Nu-mi dau seama prea bine, dar cred că gara era întunecoasă și plină de igrasie, scăldată în lumina portocalie a unui felinar prăfuit, asemenea stațiilor de metrou din Boston; și aici domnea mirosul de dezinfectant slab, aplicat fără prea mare succes pe un strat de urină uscată, atât de vechi încât aproape că devenea respectabil. Nu m-a dus cu gândul la puritani ori la vrăjitoare și nici măcar la armatorii îmbuibați, ci la muncitorii subnutriți din uzine, cu plămânii bolnavi, de câteva generații mai târziu.

Și hotelul mirosea a ruină și a vremuri mai bune. Era în curs de zugrăvire, iar prelatele din pânză și scările zugravilor aproape că blocau holurile. Hotelul era deschis numai fiindcă se renova; altfel, mi-a explicat recepționerul, care părea să fie și băiat de serviciu, director și posibil și

proprietarul, l-ar fi închis și ar fi mers în Florida.

— Aicea nu vin oameni decât vara, mi-a spus, să vadă Casa cu Șapte Frontoane[24] și celelalte.

Îmi purta ranchiună că eram acolo, și mai ales pentru că refuzam să-i dau o explicație satisfăcătoare. I-am zis că venisem ca să văd pietrele funerare, dar nu mă crezuse. În timp ce îmi căra valiza și mașina de scris spre dulapul măturat de vânturi în care avea să mă depoziteze, se tot uita în spate, dincolo de mine, ca și cum se aștepta ca în spatele meu să vină un bărbat. Știa foarte bine că o relație sexuală ilicită era singurul motiv posibil pentru a veni în Salem în februarie. Și avea dreptate, bineînțeles.

Patul era îngust și tare ca un catafalc, și-am descoperit curând că, deși prin fereastra închisă sufla briza rece de pe mare, direcțiunea știa și luase măsuri; fiecare nou efort violent al sistemului de încălzire centrală era anunțat de un vacarm ca de ciocane și gonguri de plumb dinspre radiator.

Între reprizele de somn chinuit m-am gândit la tine, am repetat pentru viitorul nostru, care știam c-o să fie scurt. Bineînțeles că aveam să ne culcăm împreună, deși nu vorbiserăm încă despre subiectul ăsta. În vremurile acelea, după cum îți aduci aminte, lucrul ăsta trebuia să fie discutat mai întâi, iar deocamdată noi nu progresaserăm dincolo de câteva pipăieli furișe în aer liber și de un moment în care, sub luna plină, pe una dintre străzile acelea pavate cu cărămidă, mi-ai cuprins gâtul cu mâna, spunându-mi că ești Strangulatorul din Boston; o glumă care, pentru cineva cu aplecările mele literare, constituia un gest seducător. Deși sexul era un ritual necesar și chiar dezirabil, zăboveam mai rar cu gândul asupra lui decât asupra despărțirii noastre, pe care mi-o imaginam tristă, duioasă, inevitabilă și definitivă. O repetam în toate locurile cu putință: în pragul ușilor, pe pontoanele feriboturilor, în tren, în avion și în stații de metrou, pe băncile din parc. N-aveam să ne spunem mare lucru, urma să ne privim unul pe celălalt, să știm (deși ce anume aveam să știm, nu-mi era clar); apoi tu urma să dai colțul și să dispari pentru totdeauna. Eu aveam să port un trenci, unul pe care nu-l cumpărasem încă, deși văzusem în toamna aceea unul care îmi plăcea, la Filene’s Basement. Scena de pe banca din parc – mi-o imaginam primăvara, ca să creez un contrast cu sentimentele noastre – era atât de emoționantă încât plângeam, însă, îngrozită de gândul că m-ar fi putut auzi cineva, chiar și într-un hotel gol, mi-am sincronizat plânsul cu radiatorul. Zădărnicia este atât de atrăgătoare pentru cei tineri, iar eu nu-i epuizasem încă posibilitățile.

A doua zi dimineața mă cam săturasem să fiu deprimată și să mă smiorcăi. Am hotărât să merg la cel mai mare cimitir părăsit, care mi-ar fi putut oferi un epitaf original de pe o piatră funerară din secolul al XVII-lea, potrivit pentru lucrarea mea despre Hawthorne. Pe coridor, muncitorii bocăneau și dădeau cu bidineaua; când am trecut pe lângă ei, s-au holbat după mine ca niște broaște pe o baltă. Recepționerul mi-a

înmânat cu dușmănie o broșură turistică de la Camera de Comerț, în care se aflau o hartă și o scurtă listă cu punctele de interes.

Pe stradă nu era niciun om și foarte puține mașini. Casele, acoperite de un strat subțire de funingine, cu vopseaua scorojită din cauza aerului sărat, păreau părăsite, deși la câteva ferestre, în spatele perdelelor încărunțite, din dantelă, zăream conturul umbrit al câte unei figuri. Cerul era plumburiu și brăzdat de riduri, ca interiorul unei saltele, iar vântul se învolbura în înalt. Am patinat pe trotuare în cizmele-mi alunecoase, vântul ridicându-mi haina ca pe o velă, înaintând cu spor până când am cotit la un moment dat și n-am mai avut vântul în spate. La puțin timp după aceea am renunțat la ideea cu cimitirul.

În schimb, am intrat într-un restaurant micuț; încă nu luasem micul dejun – cei de la hotel fuseseră cam ursuzi când venise vorba despre asta – și voiam să mănânc și să mă gândesc ce să fac în continuare. Am comandat un sandvici cu ou și un pahar cu lapte, iar apoi am studiat broșura. Chelnerița și proprietarul, căci doar ei doi se mai aflau în încăpere, s-au retras în capătul îndepărtat al restaurantului și au stat cu brațele încrucișate, privindu-mă bănuitor în timp ce mâncam, ca și cum se așteptau să țâșnesc din loc și să săvârșesc vreun gest de necromanție folosind cuțitul de unt. Între timp, am aflat că, pe timpul iernii, Casa cu Șapte Frontoane era închisă. Oricum nu avea nimic de-a face cu Hawthorne; era doar o casă veche ce reușise să nu fie dărâmată și pe care oamenii o vizitau acum, contra cost, doar pentru că dăduse numele unui roman. Pe balustradele ei nu era niciun strop din sudoarea autorului. Cred că acela a fost momentul în care am devenit cinică în ceea ce privește literatura.

Singurul alt punct de interes, potrivit Camerei de Comerț, era biblioteca. Spre deosebire de toate celelalte locuri, era deschisă în februarie, și se pare că era renumită pe plan mondial pentru colecțiile de genealogii. Ultimul lucru pe care mi-l doream era o vizită la bibliotecă, dar n-avea niciun rost să mă întorc la hotel, unde domneau vacarmul și mirosul chimicalelor, iar în restaurant nu puteam rămâne toată ziua.

Biblioteca era pustie, cu excepția unui bărbat de vârsta a doua, cu o pălărie din fetru, care cerceta stăruitor rândurile cu genealogii, având, în mod clar, niște timp de pierdut. O femeie cu un aer oficial, cu părul prins în coc și încruntată, ședea în spatele unui birou butucănos și dezlega rebus. Biblioteca era totodată și un fel de muzeu. Erau mai multe galioane de nave, fete cu ochi ficși, bărbați din lemn, pești și lei bogat ornamentați, cu poleiala subțiată de vreme; și, etalată în casete din sticlă, o colecție de bijuterii din păr, din epoca victoriană; broșe și inele, fiecare având un mic paravan din cristal care proteja modelul din păr împletit; flori, inițiale, coronițe sau sălcii plângătoare. Cele mai complexe aveau păr de mai multe culori. Deși probabil că la început fuseseră strălucitoare, acum șuvițele îmbătrâniseră, ajungând la textura a ceva ce ai găsi sub perna unui fotoliu.

Am avut revelația că Donne se înșelase în legătură cu brățara din păr blonziu împletit în jurul osului[25]. Pe un cartonaș scris de mână era explicat faptul că multe dintre piesele acestea erau bijuterii memoriale, menite să fie împărțite oamenilor îndoliați, la înmormântări.

— Cele pentru înmormântări, i-am spus femeii de la birou. Adică, cum… tăiau părul înainte sau după?

Și-a ridicat privirea de la rebus. Nu înțelegea deloc la ce mă refer.

— Înainte sau după ce murea persoana? am adăugat.

Dacă se întâmpla înainte, mi se părea un gest foarte crud. Dacă era după, cum aveau timp să împletească toate sălciile alea plângătoare până la înmormântare? Și de ce ar fi vrut s-o facă? Nu-mi puteam imagina cum ar fi fost să port la gât una dintre broșele alea greoaie, ca o pernă din metal, umplută cu pletele tot mai firave ale cuiva drag mie. Ar fi fost ca strânsoarea unei mâini descărnate. Ar fi fost ca un ștreang.

— Mă tem că nu știu așa ceva, mi-a răspuns dezgustată. Este o expoziție itinerantă.

Bărbatul cu pălăria de fetru mă aștepta dincolo de ușă. M-a invitat să bem ceva împreună. Probabil că era și el cazat la hotel.

— Nu, mulțumesc, i-am răspuns, adăugând: Sunt cu cineva.

Am spus-o ca să-l îmbunez – femeile se simt întotdeauna obligate să îmbuneze bărbații ale căror avansuri le resping –, dar chiar în clipa în care am rostit-o mi-am dat seama că venisem aici nu ca să mă îndepărtez de tine, cum credeam, ci ca să fiu cu tine, într-un fel complet, altfel decât ar fi permis chiar prezența ta. În carne și oase, ironia ta era inexpugnabilă, dar când eram singură mă puteam bălăci nestingherită în tristețea mea romantică. N-am înțeles niciodată de ce cred oamenii că tinerețea este o perioadă de libertate și de bucurie. Probabil fiindcă și-au uitat propria tinerețe. Înconjurată fiind acum de tineretul melancolic, nu pot decât să fiu recunoscătoare că am scăpat, sper că definitiv (fiindcă nu mai cred în reîncarnare), din sclavia insuportabilă a vârstei de douăzeci și unu de ani.

Îți spusesem că plec pentru trei zile, dar fantezia nediluată era prea mult pentru mine. Salem-ul era un vid și tu începuseși să te extinzi, gata să-l umpli. Știam al cui păr era în acel memento mori masiv, negru-auriu, de pe al doilea rând de broșe, știam pe cine auzisem în camera de hotel cu care mă învecinam în stânga, respirând aproape inaudibil printre spasmele radiatorului. Din fericire, era un tren și după-amiaza; l-am luat și-am fugit înapoi în prezent.

Te-am sunat din gara din Boston. Mi-ai acceptat întoarcerea prematură cu obișnuitul tău fatalism, fără să te arăți nici vesel, nici surprins. Ar fi trebuit să studiezi ambiguitatea din Locksley Hall[26], a lui Tennyson, ceea ce, m-ai informat tu, nici nu intra în discuție. Ambiguitatea era pe val la vremea aceea. Așa că am ieșit, în schimb, la plimbare. Vremea se mai îmblânzise și zăpada se transforma în zloată; am ajuns lângă Râul Charles, unde am făcut bulgări de zăpadă și i-am aruncat în apă. După aia, am construit o statuie cam umedă a Reginei Victoria, cu tot cu pieptu-i bombat, cu turnura falnică rochiei și cu nasul coroiat, apoi am demolat-o, aruncând în ea cu bulgări de zăpadă și bucăți de gheață, chicotind din când în când, într-o stare ce mie mi se părea un abandon eliberator, dar acum îmi dau seama că era isterie.

Și pe urmă, și pe urmă. Cu ce eram îmbrăcată? Cu haina, bineînțeles, și cu altă fustă, de un ecosez-verzui bolnăvicios; același pulover cu gaura de la arsură. Alunecam împreună prin fleșcăiala de lângă râu, ținându-ne de mâinile reci. Era seară și se făcea tot mai frig. Din când în când ne opream, țopăiam un pic pe loc și ne sărutam, ca să ne mai încălzim. Pe luciul uleios al Râului Charles se reflectau, ca niște miraje luminoase, turnurile și clopotnițele din care aveau să se arunce mai târziu cei deznădăjduiți de sesiunea din primăvară, ca în fiecare an; în adâncimile lui mocirloase pluteau sinucigașii literari, cu omul lui Faulkner printre ei[27], incrustați cu vorbe translucide și sclipind ca niște ochi; dar noi eram nesăbuiți, cântam, batjocorindu-i, un duet cam stângaci:

Două jilțuri vechi și restul
Unei lumânări, plus țestul

Unei străchini fără toarte…

*

Măcar de data asta râdeai. Am lăsat baltă scenariul construit cu atâta grijă, finalul pe care îl plănuisem pentru noi. Viitorul s-a deschis asemenea lentilei unui aparat de fotografiat, promițător și primejdios, orice direcție era posibilă. Mă simțeam ca și cum mergeam pe marginea unui pod înalt. Ni se părea – sau cel puțin mie mi se părea – că eram chiar fericiți.

Când n-am mai putut suporta frigul și tu ai început să strănuți, am mers la unul dintre restaurantele în care se zvonea că poți supraviețui fără niciun ban, mâncând pliculețe gratuite de ketchup, sosuri și zahăr și bând frișca pentru cafea din carafele mici, când nu se uita nimeni. Acolo am dezbătut dacă era indicat să ne culcăm împreună, cu argumente pro și contra și, imediat după asta, discutând despre planuri și variante. Subiectul ăsta era tratat cu seriozitate, mai ales de către femeile care-și făceau studiile postuniversitare și care se presupunea că sunt asemenea călugărițelor, dedicate și lipsite de carnalitate. Nu că în decorul acela monastic ar fi avut mari șanse pentru altceva, căci bărbații mergeau de cele mai multe ori la operă împreună, în grupuri restrânse, și organizau petreceri la care se bea sherry și la care se invitau doar unii pe alții. Locuiam amândoi în apartamente de la universitate; aveam amândoi colegi de celulă care erau întotdeauna în cameră, mușcându-și unghiile și alcătuind bibliografii. Niciunul dintre noi nu avea mașină și eram siguri că hotelurile din oraș nu ne-ar fi primit. Trebuia să se întâmple în altă parte. Am căzut de acord asupra New York-ului, în vacanța de Paște.

Cu o zi înainte de a porni la drum, m-am dus la Filene's Basement și mi-am cumpărat, după ce am cumpănit o vreme, o cămașă de noapte scurtă, roșie, din nailon, cu doar o măsură mai mare decât îmi trebuia și o bretea ruptă, care putea fi cusută cu ușurință. Am zăbovit în dreptul uneia mov, cu volănașe, dar nu le-aș fi putut purta decât pe rând și aveam nevoie de bani pentru alte lucruri. În Vinerea Mare am luat autobuzul spre New York. Tu plecaseși cu câteva zile înainte, dar eu rămăsesem să termin un eseu pe care trebuia să-l fi predat deja, despre The Italian, al doamnei Radcliffe[28]. Și tu erai în urmă cu trei lucrări, dar nu părea să-ți mai pese. Petreceai mult timp făcând duș, ceea ce îl scotea din fire pe colegul tău de cameră; aveai și coșmaruri lungi, în care apăreau, țin minte, elefanți, aligatori și alte animale mari care coborau de pe niște dealuri în scaune cu rotile, și oameni care erau răstigniți și arși. Eu consideram lucrurile astea o dovadă a sensibilității tale.

Planul era ca tu să stai cu un vechi prieten de la tine din oraș, iar eu să-mi iau o cameră de o persoană la hotel. În felul ăsta înlăturam bănuielile, speram noi; de asemenea, avea să fie mai puțin costisitor.

Nu mai fusesem niciodată în New York și nu eram pregătită pentru orașul acela. La început m-a amețit. Stăteam la Autoritatea Portuară, în

paltonul meu negru, lung, cu valiza grea și cu geanta fără fund, căutând o cabină telefonică. Mulțimea era ca la un miting politic, deși la vremea respectivă nu văzusem niciunul. Femeile se îmbrânceau unele pe altele și scuipau insulte de parcă erau sloganuri, trăgând după ele copiii morocănoși; pe bănci, erau aliniați bătrânii jerpeliți, iar podeaua era plină de gume de mestecat, ambalaje de bomboane și mucuri de țigară. Nu bag mâna în foc, dar cred că erau și jocuri de pinball; se poate, oare? Tare îmi doream acum să te fi rugat să mă întâmpini în stație, dar asemenea gesturi de dependență nu făceau parte din înțelegerea noastră.

În timp ce mă îndreptam spre ceea ce credeam că este ieșirea, un bărbat de culoare s-a agățat de valiza mea și a început să tragă. Pe frunte avea o tăietură proaspătă, din care îi curgea sânge, iar în ochi i se citea o asemenea disperare, încât aproape că am dat drumul valizei. Nu încerca să mi-o fure, mi-am dat seama o clipă mai târziu; voia doar să mi-o care până la taxi.

— Nu, mulțumesc, i-am spus. N-am bani.

S-a uitat încrâncenat la paltonul meu – era, până la urmă, de bună calitate – și n-a dat drumul. Eu am tras mai tare de valiză și a renunțat. A strigat ceva după mine, dar n-am înțeles ce; la vremea aceea cuvintele respective nu erau încă pe buzele tuturor.

Știam adresa hotelului, dar nu știam cum să ajung la el. Soarele era pe cer și eu transpiram întruna, și de teamă, și de căldură. Am găsit o cabină telefonică: telefonul fusese eviscerat, rămânând din el doar un amalgam de fire. Următorul era intact, dar când te-am sunat, n-a răspuns nimeni. Era ciudat, căci îți zisesem la ce oră ajung.

M-am sprijinit de o laterală a cabinei telefonice, străduindu-mă din răsputeri să nu intru în panică. New York-ul fusese gândit ca o fereastră cu gratii, așa că, uitându-mă la plăcuțele străzilor și numărând, ar fi trebuit să pot deduce încotro era hotelul. Nu voiam să întreb pe nimeni: expresiile de disperare impasibilă și de răutate nedisimulată mă tulburau, trecusem pe lângă mai mulți oameni care vorbeau singuri. New York-ul, ca și Salem-ul, părea să se afle în pragul distrugerii. Poate că un om bogat ar fi privit asta ca pe o posibilitate pentru renaștere urbană, dar pe mine nu m-au liniștit deloc clădirile din care lipseau bucăți și nici găurile din trotuar.

M-am apucat să-mi târâi valiza spre hotel, oprindu-mă la fiecare cabină telefonică și formând numărul tău. La una dintre aceste opriri am uitat în cabină, din greșeală, exemplarul tău din The Education of Henry Adams.[29] A fost mai bine așa, oricum, era singurul lucru al tău pe care-l aveam. Mi-ar fi adus ghinion să-l păstrez.

Recepționerul de la hotel m-a privit cu aproape la fel de multă suspiciune ca acela din Salem. Pusesem lipsa asta de încredere față de mine pe seama xenofobiei din orașele mici, dar mi-a dat prin cap pentru prima oară că era posibil ca de vină să fi fost felul în care eram îmbrăcată.

Cu manșetele trecându-mi peste încheieturile degetelor, nu arătam ca un om care avea card de credit.

Am stat în camera mea, care semăna foarte bine cu cea din Salem, întrebându-mă ce se întâmplase cu tine, unde erai. Ți-am telefonat din jumătate în jumătate de oră. Nu prea aveam mare lucru de făcut în timp ce așteptam. Am scos din bagaj cămașa roșie de noapte, cu breteaua ruptă, numai că uitasem să iau la mine ac și ață, cu care avusesem de gând s-o repar; nu aveam nici măcar un ac de siguranță. Am vrut să fac baie, dar clanța ușii mele se tot învârtea în gol și, cu toate că pusesem și lanțul, nu voiam să risc. Ba chiar am și rămas cu paltonul pe mine. Am ajuns să cred că-mi dăduseși numărul greșit sau, și mai rău, că erai o plăsmuire a imaginației mele.

În cele din urmă, pe la ora șapte, a răspuns cineva. O femeie. Când te-am cerut la telefon, a izbucnit în râs, și nu într-un mod simpatic.

— Hei, Vocea Apocalipsei! am auzit-o strigându-te. Te caută o gagică.

Când ai venit la telefon, vocea ta părea și mai distantă decât de obicei.

— Unde ești? am întrebat, străduindu-mă să nu sun ca o nevastă cicălitoare. Încerc să dau de tine de la două jumate.

— Am avut o problemă cu o prietenă, mi-ai răspuns. A înghițit un flacon întreg de somnifere în dimineața asta. A trebuit să stau cu ea, ne-am tot plimbat pe-aici.

— Aha.

Avusesem impresia că e bărbat prietenul la care stătea.

— N-ai fi putut s-o duci la un spital sau ceva?

— Aici nu duci oamenii la spital decât dacă trebuie neapărat.

— Dar de ce a făcut-o?

— Cine știe? mi-ai răspuns, cu tonul unui om deranjat că era implicat în așa ceva, chiar și tangențial. Ca să treacă timpul mai repede, îmi imaginez.

Pe fundal s-a auzit vocea femeii, spunând ceva gen „Nenorocitule”.

Am simțit că îmi îngheață tălpile, picioarele mi-au amorțit. Îmi dădusem seama brusc că nu îți era doar o veche prietenă, așa cum îmi povestiseși mie. Îți fusese iubită, încă îți era iubită, era o relație serioasă, luase pastilele fiindcă aflase că în ziua aceea soseam eu și încerca să te oprească; și, cu toate astea, tu ți-ai notat calm numărul camerei și numărul de telefon, cu același calm cu care ți le-am dictat eu. Am stabilit să ne întâlnim a doua zi. Am petrecut noaptea aceea întinsă în pat, cu paltonul pe mine.

Bineînțeles că n-ai apărut, iar eu deja ezitam să te sun. Nici măcar nu te-ai mai întors în Boston. În mai am primit un mesaj criptic de la tine, pe o vedere ce înfățișa promenada din Atlantic City:

> Am tulit-o să mă înrolez în Marină, dar nu m-au acceptat, au fost de părere că greaca veche nu era o pregătire suficient de bună. M-am angajat într-un restaurant ieftin, mințindu-i că am școală mai puțină. E mai bine decât să sar din

clopotniță. Salută Coromandelul din partea mea. Al tău, ca întotdeauna, Bo.

Ca de obicei, nu reușeam să-mi dau seama dacă mă iei peste picior sau nu.

Bineînțeles că am jelit; nu atât plecarea ta, căci fusese, îmi dădeam seama acum, un final dinainte știut, cât bruschețea ei. Îmi fusese refuzată acea ultimă scenă, atât de necesară, banca din parc, adierea de primăvară, trenciul (pe care îmi era sortit să nu-l cumpăr niciodată), silueta ta care dispărea. Chiar și după ce mi-am dat seama că în viitorul nostru nu ar fi existat nici temuta căsuță și aparatul electric de ras, nici acele vagi, fericite posibilități care îmi trecuseră prin minte, ci, inevitabil ca un cuplet cu rimă, un flacon de somnifere gol, de ale căror efecte poate că nu m-ai fi ajutat să scap cu o plimbare, am continuat să jelesc.

Pentru că nu plecaseși așa cum trebuia, părea că nu plecaseși deloc. Ai zăbovit, ca o miasmă sau ca mirosul șoarecilor, așteptând să dezumfli încercările mele de a fi optimistă – căci din spaimă pură, am început curând să fac asemenea încercări –, cu viziunea ta caustică asupra comportamentului meu. Ca și cum ai fi fost geamănul meu mai întunecat sau un bun cunoscător al unei telepatii sinistre, simțeam în orice situație ce părere ai fi avut tu. Când m-am logodit (șapte luni mai târziu, cu un arhitect care proiecta, și încă proiectează, blocuri de apartamente), mi-ai comunicat că aveai alte așteptări de la mine. Nunta propriu-zisă, și da, m-am ținut de toate obiceiurile tradiționale, inclusiv o rochie albă, ți-a stârnit disprețul. Te și vedeam în cămăruța ta prăfuită, înconjurat de conserve goale de sardine și de șosete pline de scame, hrănindu-te doar cu batjocura și cu refuzul tău de a-ți trăda principiile, lucru pe care era clar că eu îl fac. (Cu ce trădam? Cu cine? Spre deosebire de generațiile care au venit după noi, noi nu am reușit niciodată să arătăm cu degetul spre un dușman anume.)

Cei doi copii ai mei nu te-au impresionat deloc, nici postul academic pe care l-am obținut pe urmă. Am devenit, la o scară modestă, o autoritate în domeniul romancierelor din secolul al XIX-lea. După ce m-am căsătorit, mi-am dat seama că aveam mai multe în comun cu ele decât cu poveștile de dragoste gotice; presupun că această revelație despre adevăratul meu caracter e un semn de maturitate, iar ăsta-i un cuvânt pe care tu îl disprețuiești. Cea mai cunoscută dintre subiectele mele este doamna Gaskell[30], dar poate c-ai auzit și de doamna J. H. Riddell[31]; a mai scris și sub pseudonimul de F. G. Trafford. Am scris o lucrare destul de meritorie despre cartea ei, George Geith of Fen Court, lucrare care a apărut mai târziu într-o publicație importantă. E de la sine înțeles că am un post de profesor titular, întrucât departamentul meu, care ani la rând a fost potrivnic femeilor, a fost supus recent presiunii de a-și explica politica de angajare. Sunt un trofeu, după cum nu te saturi niciodată să subliniezi. Mă și îmbrac elegant, așa cum îi stă bine unui trofeu. Garderoba sfidător de monotonă, din lână, pe care e posibil să ți-o amintești, a dispărut puțin

câte puțin în containerele de la Armata Salvării, pe măsură ce am devenit mai bogată, fiind înlocuită de o colecție moderat de sofisticată de rochii elegante și compleuri cu pantaloni. Colegii mei bărbați mă consideră eficientă și mai curând rece. Nu mai am aventuri superficiale, căci urăsc mementourile care nu pot fi aruncate. Paltoanele nu-mi mai flutură în vânt, iar când particip la conferințe academice, nu se holbează nimeni la mine.

La una dintre conferințele astea, la cea mare, principalul teren de vânătoare și târg de joburi, te-am văzut ultima oară. În mod straniu, în anul acela era organizată în New York. Eu susțineam o lucrare despre Amelia Edwards[32] și alte jurnaliste din perioada aceea. Când ți-am văzut numele în program m-am gândit că trebuie să fie altcineva. Dar erai chiar tu și ți-ai petrecut toată conferința dezbătând dacă John Keats avusese sifilis. Făcuseși o cercetare considerabilă în legătură cu utilizarea medicală a mercurului la începutul secolului, iar ultimul tău paragraf era o adevărată capodoperă a ambiguității. Te îngrășaseși, de fapt, arătai bine, sănătos, arătai ca și cum jucai golf. Dar te-am pândit în zadar, așteptând un zâmbet sardonic: prezentarea ta era lipsită de orice expresie.

După susținere, am venit să te felicit. Ai fost surprins când m-ai văzut; nu îți imaginaseși niciodată, mi-ai spus, c-am să ajung chiar așa, iar privirea ta posibil înspăimântată mi-a cuprins părul coafat, salopeta roșie, strânsă pe corp, cizmele stilate. Erai și tu căsătorit, aveai trei copii și mi-ai arătat grăbit pozele pe care le țineai în portofel, întinzându-le în față ca pe niște talismane protectoare. Ți le-am arătat și eu pe ale mele. Niciunul dintre noi nu a sugerat să mergem să bem ceva. Ne-am urat numai bine; eram amândoi dezamăgiți. Știu, ai fi preferat să mor tânără, de tuberculoză sau de vreo altă boală la fel de dramatică. Cu toată blazarea ta, și tu erai un romantic.

Aici ar fi trebuit să se sfârșească totul, și nu pricep de ce nu s-a sfârșit. Este cât se poate de adevărat că-mi iubesc soțul și copiii. Când nu particip la consilii profesorale, unde croșetez macrameuri în timpul discuțiilor despre sporuri și programă, le pregătesc mese hrănitoare, organizez petreceri și pun murături, fac pâine de casă, de cele mai multe ori. Soțul meu îmi admiră realizările și mă sprijină, cum se zice, în timpul perioadelor mele de depresie, care sunt din ce în ce mai rare. Am o viață sexuală bogată și satisfăcătoare, și te și aud deja ridiculizând adjectivele astea, dar chiar este bogată și satisfăcătoare, în ciuda ta. Și nici tu nu te-ai descurcat mai bine decât mine.

Dar când m-am întors de la conferință în casa mea, care nu-i o căsuță, ci o clădire în stil colonial, cu două etaje, în care, de când m-am mutat aici, tu ai locuit mereu în pivniță, nu ai dispărut. Mă așteptam să fi fost dispersat, exorcizat: deveniseși real, aveai o soție și trei poze, iar banalitatea este, până la urmă, antidotul magic pentru iubirea neîmpărtășită. Dar nu era suficient. Erai tot acolo, la locul tău obișnuit,

lângă raftul din dreapta scărilor de la pivniță, unde țineam dulcețurile, erai prăfuit și împăiat, ca Jeremy Bentham în caseta lui din sticlă[33], privindu-mă nu cu vechea ta batjocură, e adevărat, ci cu reproș, ca și cum permisesem să se întâmple asta, ca și cum era vina mea. Doar n-o vrei înapoi, nefericirea aia, clădirile alea dărăpănate, disperarea aceea seducătoare și pustiul ăla, spaima cumplită? Doar nu vrei să rămâi blocat pentru totdeauna pe strada aia din Boston, plină de zloată. Ar fi trebuit să ai mai multă grijă. Încerc să-ți spun că s-ar fi sfârșit rău, că nu era așa cum îți amintești tu acum, te amăgești singur, dar refuzi să te lași consolat. „Rămas-bun”, îți spun, așteptând privirea ta îngândurată, plină de regret. Ar trebui să-mi întorci spatele și să te îndepărtezi, dincolo de cuferele vechi, după colț, în spălătorie, și să dispari în spatele mașinii de spălat și al uscătorului; însă tu nu te clintești.

---

20 Mașinărie complexă, care poate îndeplini în mod autonom sau aproape autonom o serie de operațiuni sau să reacționeze la o serie de instrucțiuni predeterminate; un soi de robot rudimentar. Asemenea mașinării datează din Antichitate, iar în timpul Renașterii s-au bucurat de un succes deosebit; Leonardo da Vinci (1452–1519) a creat un leu automaton, iar mecanicul elvețian Henri Maillardet (1745–1830) a creat un automaton care putea realiza patru desene și scrie trei poezii (n. tr.).

21 Magazinul de chilipiruri se afla la subsolul faimosului magazin Filene’s (n. tr.).

22 Personaj din nuvela gotică *Prăbușirea casei Usher* de Edgar Allan Poe (1809–1849); una dintre temele principale ale nuvelei este boala (n. tr.).

23 Versurile de început ale poemului *The Courtship of Yonghy-Bonghy-Bo* de Edward Lear (1812–1888). Traducerea versurilor îi aparține poetului Șerban Foarță, *Observatorul cultural*, 15 iulie 2016 (n. tr.).

24 Conac colonial din secolul al XVII-lea, aflat în Salem, Massachusetts, care a dat titlul cărții lui Nathaniel Hawthorne, *Casa cu șapte frontoane*, publicată în traducerea Antoanetei Ralian, la Editura Art, 2011 (n. red.).

25 Referire la poemul *The Relique* (*Relicva*), de John Donne (1572–1631), în care poetul își exprimă speranța că s-ar putea reîntâlni cu iubita după moarte, grație unei șuvițe de păr îngropate alături de osemintele sale (n. tr.).

26 Poetul victorian Alfred Tennyson mărturisește că *Locksley Hall*, publicat în 1842, vorbește despre „tinerețe, despre părțile bune, lipsurile și aspirațiile acesteia”. Una dintre temele poemului este dragostea neîmpărtășită, iar ambiguitatea pomenită aici face aluzie, printre altele, la ambivalența exprimată față de tehnologie și progres (n. red.).

27 Quentin Compson, personaj fictiv creat de William Faulkner (1897–1962), apare în câteva dintre operele marelui scriitor american; învață la Universitatea Harvard și se sinucide aruncându-se în Râul Charles (n. tr.).

28 Roman gotic clasic de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, de Ann Radcliffe (n. red.).

29 Celebra autobiografie a lui Henry Adams, istoric și om de litere, provenind dintr-o familie bostoniană de vază, din care au făcut parte doi președinți americani, și care oferă o imagine asupra vieții intelectuale și politice de la finalul secolului al XIX-lea (n. red.).

30 Elisabeth Gaskell (1810–1865), scriitoare engleză ale cărei romane oferă o imagine asupra diverselor straturi ale societății victoriene, inclusiv asupra celor săraci. Printre cele mai cunoscute romane ale sale se numără *Cranford* și *Nord și Sud*, ecranizate pentru televiziune de BBC (n. red.).

31 Charlotte Riddell (1832–1906), cunoscută și ca doamna J. H. Riddell, scriitoare

engleză populară și prolifică din epoca victoriană. *George Geith of Fen Court*, publicat sub pseudonimul F. G. Trafford, este considerat cel mai notabil dintre romanele sale (n. red.).

32 Amelia Edwards (1831–1892), scriitoare engleză, jurnalistă și egiptolog (n. red.).

33 Jeremy Bentham (1748–1832), filozof britanic cunoscut pentru contribuția la dezvoltarea utilitarismului modern. Potrivit instrucțiunilor sale, după moarte a fost disecat, iar ulterior trupul lui a fost expus într-o casetă din sticlă (n. tr.).

Când se întâmplă

Doamna Burridge pune gogonele la murat. În fiecare tranșă sunt vreo douăsprezece kilograme și un pic, și cu astea se termină borcanele. A auzit la magazin că e grevă la fabrica unde se produc. Nu știe ce să zică despre grevă, dar borcanele nu se mai găsesc pe nicăieri și chiar și înainte de asta, costau dublu față de anul trecut; se consideră norocoasă că le-a avut pe astea în pivniță. Are o grămadă de gogonele, fiindcă a auzit aseară la meteo c-o să dea înghețul, așa că și-a pus haina și mănușile de lucru, a ieșit cu felinarul în grădină pe un întuneric beznă, și le-a cules pe toate câte le-a văzut, peste trei bușeli[34]. Poate să ridice și singură coșurile pline, dar l-a rugat pe Frank să i le aducă în casă; bombăne el, dar îi face plăcere când îl roagă. De dimineață au zis la știri că producătorii au avut de suferit și că prețul o să crească enorm, nu că ar ajunge și la producători banii, toată lumea știe că la magazine rămâne câștigul.

Se simte mai bogată decât ieri, dar, pe de altă parte, nu poți să faci mare lucru cu gogonelele. Ce punea la murat nici nu conta, de-abia se vedea că luase din ele, iar Frank îi spusese, ca în fiecare an, că nu puteau în niciun caz să mănânce douăzeci și patru de kilograme de gogonele murate doar ei doi, acum că plecaseră copiii. Numai când vin în vizită și mai-mai că mănâncă și acoperișul, adaugă doamna Burridge în gând. Adevărul este că întotdeauna a făcut două tranșe și copiilor nu le plăcuseră niciodată, Frank le mânca pe toate și ea n-are nicio îndoială c-avea să le mănânce și acum, fără să-și dea măcar seama. Îi place să pună gogonea murată pe sandviciurile cu pâine și cașcaval pe care le înfulecă atunci când se uită la meciurile de hochei; la fiecare pauză de reclame merge în bucătărie și-și mai pregătește câte o felie, chiar dacă a terminat ditamai masa, lăsând în urmă o dâră de firimituri și bucăți de murături pe blatul din bucătărie, pe dușumea, pe covoare, până la fotoliul lui din salon. Asta o enerva înainte pe doamna Burridge, mai ales firimiturile, dar acum îl privește cu un fel de tristețe; odinioară credea că aveau să trăiască împreună pentru totdeauna, dar își dăduse seama că nu va fi așa.

Nici măcar nu mai are chef să-l tachineze în legătură cu burta tot mai mare și mai rotundă, deși o face în continuare, pentru că el ar simți lipsa glumei dacă s-ar opri.

— Poftim, spune ea cu vocea aceea ascuțită, mușcătoare și metalică, pe care nu o poate schimba, fiindcă toată lumea se așteaptă ca ea să vorbească așa și dacă ar suna oricum altcumva, ar crede că e bolnavă, mai înfulecă tu așa și să vezi ce ușor o să-mi fie să te dau jos din pat dimineața, doar o să te împing un pic și-o să te rostogolești până la parter, ca un butoi.

Iar el răspunde cu vocea lui lentă, aproape tărăgănată, prefăcându-se că e leneș, deși nu este:

— Tre' să te mai și distrezi în viața asta – ca și cum sandviciurile lui cu murături și cașcaval ar fi cumva rușinoase, aproape ca o orgie.

În fiecare an îi spune c-a pus prea multe gogonele, dar ar ieși un scandal în toată legea dacă ar coborî într-o seară în pivniță și n-ar mai fi murături.

Doamna Burridge își pune singură murăturile din 1952, an din care are și grădina. Ține minte asta în mod deosebit, pentru că era însărcinată cu fiica ei Sarah și-i venea greu să se aplece ca să plivească buruienile. Când era ea copilă, toată lumea punea murături, la fel și dulcețuri și conserve. Dar după război, cele mai multe femei au renunțat la obiceiul ăsta, aveau mai mulți bani și era mai ușor să cumperi de toate de la magazin. Doamna Burridge nu s-a lăsat niciodată de pus murături, cu toate că aproape toate prietenele ei erau de părere că-și irosea timpul, iar acum se bucură că n-a renunțat, avea în continuare mâna făcută, în timp ce altele trebuiau să învețe de la capăt. Deși, cu prețul tot mai mare al zahărului, nu știe cât or să-și mai permită oamenii chiar și preparatele de casă.

Teoretic, Frank câștigă mai bine decât oricând, și cu toate astea, parcă au mai puțini bani de cheltuit. Ar putea oricând să vândă ferma, își spune ea, unor oameni de la oraș care ar folosi-o ca pe o casă de weekend; ar putea obține un preț care pare extrem de mare, mai multe dintre fermele de la sud de-a lor au procedat așa. Dar doamna Burridge nu prea are încredere în bani; totodată, e o risipă a pământului, iar asta este casa ei, a aranjat-o exact așa cum și-a dorit-o.

Când a doua tranșă e pe foc și a început să clocotească încetișor, merge la ușa din spate, o deschide și rămâne în dreptul ei, cu mâinile încrucișate pe burtă, uitându-se afară. În ultima vreme se surprinde făcând asta de patru-cinci ori pe zi și nu știe nici ea de ce. Nu e mare lucru de văzut, doar hambarul și câmpul din spate, cu șirul de ulmi uscați pe care Frank tot zice c-o să-i taie, și acoperișul lui Clarke, dincolo de deal. Nu e sigură după ce se uită, dar are ideea asta stranie c-ar putea vedea ceva arzând, fum ridicându-se la orizont, o coloană de fum, sau poate mai multe coloane, spre sud. E un gând atât de ciudat, încât nu i l-a împărtășit nimănui. Ieri a văzut-o Frank stând la ușa din spate și la cină a întrebat-o ce făcea acolo; indiferent despre ce vrea să stea de vorbă cu ea, se abține până la cină, chiar dacă lui i-a venit ideea dimineața. Se întreba de ce a stat în ușa din spate, nefăcând nimic, vreme de peste zece minute, iar doamna Burridge

i-a spus o minciună, lucru care a tulburat-o foarte tare. I-a spus că auzise lătratul unui câine străin, și nu era o poveste prea bună, pentru că în curte erau și câinii lor, care nu simțiseră nimic și nu se clintiseră. Dar Frank a lăsat lucrurile așa; poate crede că devine mai ciudată la bătrânețe și nu vrea să atragă atenția asupra acestui lucru, ceea ce i-ar sta în fire. E în stare să aducă noroi în casă, întinzându-l pe dușumeaua ei sclipitoare din bucătărie, dar nu vrea să facă pe cineva să se simtă prost. Doamna Burridge hotărăște, cu o oarecare melancolie, că în ciuda îndărătniciei, este un bărbat bun la suflet și agreabil, iar pentru ea asta este ca și cum ar renunța la o credință prețuită și de netăgăduit, precum faptul că Pământul e plat. A înfuriat-o de atâtea ori.

Când murăturile s-au mai răcorit, le pune, ca întotdeauna, etichete cu soiul și cu data, iar apoi le coboară în pivniță. Este o pivniță veche, cu pereți de piatră și cu pământ pe jos. Doamnei Burridge îi place să aibă totul bine orânduit – încă își calcă așternuturile –, așa că l-a pus pe Frank să-i construiască niște rafturi imediat după ce s-au căsătorit. Murăturile se află într-o parte, gemurile și jeleurile în cealaltă, iar borcanele de conserve în partea de jos. Înainte îi dădea un sentiment de siguranță să știe că are atâta mâncare în pivniță; își spunea în sinea ei: „Ei bine, dacă vine un viscol sau ceva și rămânem izolați, n-o să fie așa de rău.” Acum n-o mai face să se simtă în siguranță. În schimb, se gândește că, dacă trebuie să plece brusc, n-o să-și poată lua borcanele cu ea, sunt prea grele.

Urcă scările înapoi după ultimul drum. Nu-i mai vine la fel de ușor ca pe vremuri, o tot jenează genunchiul de când a căzut, acum șase ani, când s-a împiedicat la penultima treaptă. L-a rugat pe Frank de o mie de ori să repare scările, dar n-a făcut-o, la asta se referă când spune că e îndărătnic. Dacă îl roagă de mai mult de două ori să facă ceva, zice că e cicălitoare, și poate chiar este, dar dacă n-o face el, cine s-o facă? Golul pustiu și rece de la capătul acestei întrebări o copleșește.

Trebuie să se abțină din a merge iarăși la ușa din spate. În schimb, se duce la fereastra de acolo și se uită afară, oricum se văd aproape aceleași lucruri. Frank merge spre hambar, are ceva în mână, pare să fie o cheie fixă. Felul în care merge, mai încet decât mergea pe vremuri, aplecat un pic de spinare – privit din spate, arată ca un bătrân, oare de câți ani merge așa? – o face să-și spună: „Nu mă poate proteja.” Nu se gândește la asta intenționat, pur și simplu i-a venit gândul ăsta, și nu e vorba doar despre el, toți sunt așa, și-au pierdut puterea, se vede după felul în care merg. Toți așteaptă, la fel ca doamna Burridge, ceea ce are se întâmple. Indiferent dacă își dau seama sau nu. În ultima vreme, când a mers la magazinul Dominion[35] din oraș a zărit o expresie pe chipul femeilor de-acolo, le cunoaște pe cele mai multe dintre ele, nu s-ar înșela – o privire neliniștită, închisă, ca și cum se tem de ceva, dar nu vor să vorbească despre lucrul acela. Se întreabă ce au să facă, eventual cred că nu pot face nimic. Aerul ăsta de neputință o exasperează pe doamna Burridge, care a

fost dintotdeauna pragmatică.

De câteva săptămâni vrea să-l roage pe Frank s-o învețe să tragă cu arma. El are chiar două arme, o pușcă și o carabină de calibru 22; înainte îi plăcea să meargă la vânătoare de rațe toamna, și, bineînțeles, mai erau și marmotele, trebuiau împușcate, din cauza gropilor făcute pe câmp. Frank pornește cu tractorul de cinci-șase ori pe an. O grămadă de bărbați sunt răniți când se răstoarnă tractoarele. Dar nu poate să-l roage, fiindcă nu-i poate explica de ce are nevoie să știe, iar dacă nu-i explică, el o s-o ia peste picior. „Oricine poate să tragă cu pușca", i-ar spune, „nu trebuie decât să apeși pe trăgaci... Ah, dacă vrei să și nimerești ceva, ei, aia e altceva, pe cine ai de gând să omori?" Poate că nu va spune asta; poate că ăsta e felul în care vorbea acum douăzeci de ani, când pe ea încă o mai interesa și ce se întâmpla în afara casei. Dar doamna Burridge nu va afla niciodată, fiindcă nu-l va întreba niciodată. N-o lasă inima să-i spună: „Poate c-o să mori. Poate c-o să fii plecat pe undeva când se întâmplă, poate o să fie un război." Își amintește bine ultimul război.

Dincolo de fereastră nu s-a întâmplat nimic, așa că se îndepărtează de ea și se așază la masa din bucătărie ca să-și facă lista de cumpărături. Mâine e ziua de mers în oraș. Încearcă să planifice drumurile în așa fel încât să poată sta jos din când în când; altfel i se umflă picioarele. Asta a început când a născut-o pe Sarah, s-a agravat cu ceilalți doi copii și n-a trecut între timp. Toată viața ei, de când s-a căsătorit, a făcut liste cu lucruri care trebuie cumpărate, cusute, șlefuite, preparate, depozitate; are deja făcută lista pentru Crăciunul următor, toate numele și cadourile pe care le va cumpăra fiecăruia, precum și lista cu tot ce trebuie să cumpere pentru cina de Crăciun. Dar nu reușește să se entuziasme în legătură cu asta, e un moment prea îndepărtat. Nu poate să creadă într-un viitor îndepărtat care este la fel de ordonat ca trecutul, parcă nu mai are energia necesară; e ca și cum o economisește pentru când va trebui neapărat s-o folosească.

Nici lista de cumpărături nu-i iese cum trebuie. În loc să se concentreze asupra hârtiei – scrie pe versoul zilelor care s-au scurs, din calendarul pagina-și-ziua pe care i-l dăruiește Frank de fiecare Revelion –, se uită în jur, prin bucătărie, privește toate lucrurile pe care va trebui să le lase în urmă când pleacă. Asta o să fie partea cea mai grea. Porțelanurile mamei ei, argintăria ei, chiar dacă e cu un model demodat și argintul se scorojește, cronometrul pentru ouă sub formă de pui pe care i l-a dăruit Sarah când avea doisprezece ani, solnița și pipernița, cai verzi cu capetele perforate, pe care unul dintre ceilalți copii le-a adus de la Ex[36]. Urcă scările cu ochii minții, se gândește la așternuturile împăturite frumos în ladă, la prosoapele așezate ordonat pe rafturi, la paturile făcute, la cuvertura bunicii ei, îi vine să plângă. Pe birou este fotografia de la nuntă, ea într-o rochie lucioasă din satin (satinul a fost o greșeală, îi scotea în evidență șoldurile), Frank în costumul pe care de atunci nu l-a mai purtat

decât la înmormântări, tuns prea scurt în părți și cu un smoc surprinzător în vârful capului, ca moțul unei ciocănitori. Copiii, când erau mici. Se gândește ce fac fetele ei acum și speră că n-or să aibă copii; nu mai sunt vremurile pentru așa ceva.

Tare și-ar dori doamna Burridge ca să se exprime cineva mai precis, ca să poată face și ea planuri mai bune. Toată lumea știe că o să se întâmple ceva, îți dai seama când citești ziarele și când te uiți la televizor, dar nimeni nu e sigur ce anume va fi, nimeni nu știe exact. Însă are și ea ideile ei despre ce se va întâmpla. La început, pur și simplu o să fie mai liniște. Va avea un sentiment ciudat că ceva e în neregulă, dar or să treacă câteva zile până își va da seama exact ce este. Apoi va observa că avioanele nu mai trec pe deasupra, în drumul lor spre Aeroportul Malton, și că zgomotul autostrăzii aflate la trei kilometri și un pic depărtare, care de obicei se aude clar când sunt desfrunziți copacii, a dispărut aproape complet. La televizor nu se va spune nimic clar în legătură cu asta; de fapt, televiziunile, care acum dau neîncetat vești proaste despre greve, penurie, foamete, disponibilizări și creșterea prețurilor, vor deveni atunci blânde și împăciuitoare, iar la radio vor apărea lungi intervale de muzică clasică. Cam la momentul acela își va da seama doamna Burridge că știrile sunt cenzurate, ca în timpul războiului.

Nu e sigură ce are să se întâmple apoi; de fapt, știe ce are să se întâmple, dar nu este sigură care va fi ordinea eveni-
mentelor. Se așteaptă să fie întâi gazele și petrolul: omul care le livrează petrolul pur și simplu nu va apărea la momentul programat, iar într-o dimineață, stația de alimentare de la colț va fi închisă. Pur și simplu, fără explicații, pentru că, bineînțeles, ei – nu știe cine sunt acești „ei", dar a crezut întotdeauna în existența lor – nu vor ca oamenii să intre în panică. Încearcă să mențină lucrurile cât mai normale, poate c-au început deja programul acesta și, de fapt, de asta încă pare normală situația. Din fericire, ea și Frank au în magazie cisterna cu motorină, este pe trei sferturi plină și ei nu folosesc, oricum, stația de alimentare, au propria pompă. Îl pune pe Frank să aducă vechea sobă pe lemne, cea pe care au depozitat-o sub hambar când au instalat centrala de încălzire și electricitatea, și de data asta îi mulțumește lui Dumnezeu pentru obiceiul lui Frank de a amâna lucrurile. L-a bătut la cap ani întregi să ducă soba aia la groapa de gunoi. Apoi el taie ulmii uscați, în sfârșit, și au ce să bage în sobă.

Firele telefonice sunt doborâte de o furtună și nu vine nimeni să le repare; sau cel puțin asta deduce doamna Burridge. În orice caz, telefonul e mort. N-o deranjează în mod deosebit, nu i-a plăcut niciodată prea mult să vorbească la telefon, dar se simte ruptă de lume.

Cam pe-acum încep să apară niște bărbați pe drumul din spate, drumul cu pietriș care trece pe la poartă, merg de obicei singuri, uneori câte doi. Par să se îndrepte către nord. Cei mai mulți sunt tineri, au vreo douăzeci

și ceva de ani, aproximează doamna Burridge. Nu sunt îmbrăcați ca oamenii de pe aici. A trecut atât de mult timp de când n-a mai văzut pe cineva trecând pe jos pe drumul ăsta, că se alarmează. Începe să lase câinii dezlegați, i-a ținut în lanț în fiecare noapte, de când unul dintre ei a mușcat un Martor al lui Iehova într-o dimineață de duminică. Doamna Burridge nu este de acord cu Martorii lui Iehova, dar le respectă perseverența, măcar ei au curajul propriilor convingeri, lucru care nu se poate spune și despre membrii confesiunii ei, și cumpără întotdeauna de la ei câte un Turn de Veghe. Poate că au avut dreptate în tot timpul ăsta.

Tot cam pe acum ia una dintre arme, crede că va fi pușca, fiindcă așa va avea mai mari șanse să nimerească ceva, și o ascunde, cu tot cu cartușe, sub niște materiale pentru acoperiș din spatele hambarului. Nu-i spune lui Frank; el o să aibă carabina de calibru 22. A ales deja locul în care s-o ascundă.

Nu vor să irosească stropul de benzină pe care îl mai au în pompă, așa că nu fac drumuri inutile. Încep să mănânce puii, lucru pe care doamna Burridge nu-l așteaptă cu entuziasm. Urăște să-i curețe și să le smulgă penele, iar momentul când s-a enervat cel mai tare pe Frank în toată viața lor a fost atunci când el și Henry Clarke au hotărât să crească împreună curcani. Și au și făcut-o, în ciuda tuturor argumentelor aduse de ea, iar ea a trebuit să se descurce cu păsările care fugeau din coteț, scurmau în grădină și erau imposibil de prins; după părerea ei, erau cele mai proaste înaripate lăsate de Dumnezeu pe Pământ, și a fost nevoită să curețe și să jumulească un curcan pe săptămână, până când, din fericire, boala capului negru a ucis o treime din populația de curcani, ceea ce a fost suficient pentru a-i descuraja, au vândut restul, ieșind pe minus. Aceea a fost singura dată când chiar s-a bucurat să-l vadă pe Frank pierzând bani cu una dintre afacerile lui.

Doamna Burridge va simți că lucrurile iau o turnură gravă în ziua în care se va întrerupe electricitatea și nu va mai reporni. Știe, cu un soi de fatalism, că asta se va întâmpla în noiembrie, când congelatorul este plin de legume, dar înainte de a fi suficient de frig pentru a ține afară pachetele înghețate. Stă în picioare și se uită la pungile de plastic pline cu fasole, porumb, spanac, morcovi, dezghețate și îmbibate cu apă, și se gândește: „De ce n-au putut să aștepte până în primăvară?” Cel mai tare o supără irosirea, și a mâncării, și a muncii depuse de ea. Recuperează ce poate. În timpul Marii Depresiuni, își amintește ea, se spunea că cei care trăiau la ferme o duceau mai bine decât orășenii, fiindcă cel puțin aveau mâncare; asta, dacă îți puteai păstra ferma; dar nu e sigură că va mai merge așa. Se simte asediată, izolată, ca un om ferecat într-o fortăreață, deși nu i-a deranjat nimeni, de fapt, n-a mai trecut nimeni pe lângă casa lor de zile întregi, nici măcar bărbații singuri care mergeau pe jos.

Fără electricitate, nu mai au nici televizor. Posturile de radio, când emit, nu difuzează decât muzică liniștitoare, care pe doamna Burridge n-o

liniștește deloc.

Într-o dimineață merge la ușa din spate, se uită afară și vede coloane de fum, chiar acolo unde s-a așteptat dintotdeauna să le vadă, spre sud. Îl cheamă pe Frank și rămân unul lângă altul, în picioare, privind. Fumul este gros și negru, uleios, ca și cum a explodat ceva. Nu știe la ce se gândește Frank, în ce-o privește pe ea, se întreabă ce fac copiii. N-a mai primit vești de la ei de câteva săptămâni, dar cum să fi primit? Poșta nu mai lucrează de ceva vreme.

Cincisprezece minute mai târziu, intră în curte Henry Clarke, cu camioneta lui. Ăsta e un lucru cât se poate de neobișnuit, căci în ultima vreme nimeni n-a mai mers cu mașina pe nicăieri. Mai este cineva cu el, iar doamna Burridge îl recunoaște, e bărbatul care are o fermă în vecinătate, la trei proprietăți distanță, s-a mutat cu vreo patru sau cinci ani în urmă. Frank iese și stă de vorbă cu ei, apoi merg cu tot cu camionetă până la pompa de benzină și încep să pompeze în camionetă restul atât de prețios rămas. Frank se întoarce în casă. Îi spune că e o mică problemă la o fermă din apropiere, c-au să meargă să vadă ce se întâmplă și că n-are de ce să-și facă griji. Merge în camera din spate, se întoarce cu carabina de calibru 22, o întreabă unde este pușca. Ea îi spune că nu știe. O caută în zadar – îl aude înjurând, nu înjură în prezența ei –, până când renunță. Vine înapoi, o sărută de rămas-bun, alt lucru neobișnuit, și îi spune că se întoarce în două ore. Îi privește pe toți trei pornind în camioneta lui Henry Clarke, mergând spre fum, știe că Frank nu se va mai întoarce. Probabil c-ar trebui s-o emoționeze mai mult situația, dar e bine pregătită, și-a luat rămas-bun de la el în tăcere de ani întregi.

Intră înapoi în casă și închide ușa. Are cincizeci și unu de ani, o dor picioarele și nu știe unde ar putea să se ducă, dar își dă seama că nu poate rămâne aici. Acum vor fi o grămadă de oameni înfometați, cei care răzbesc până atât de departe de orașe vor fi tineri și agresivi, casa ei este un far călăuzitor ce cheamă la căldură și mâncare. Se vor da lupte pentru casa asta, însă ea nu va participa la ele.

Merge la etaj, caută în dulap, își pune niște pantaloni groși și cele mai pufoase două pulovere pe care le are. Jos, strânge toată mâncarea suficient de ușoară încât s-o poată căra: stafide, ciocolată de menaj, prune și caise deshidratate, jumătate de pâine, niște lapte praf pe care îl pune într-o pungă de plastic, o bucată de cașcaval. Apoi dezgroapă pușca din spatele hambarului. Se gândește preț de o clipă să omoare animalele, puii, vițelele și porcul, ca să nu le omoare cineva care nu știe cum s-o facă așa cum trebuie; dar nici ea nu știe cum trebuie, n-a omorât nimic în viața ei, Frank se ocupa mereu de asta, așa că se mulțumește să deschidă ușa cotețului și poarta către câmpul din spate. Speră că animalele vor fugi, dar știe că cel mai probabil n-au s-o facă.

Aruncă o ultimă privire prin casă. Într-o doară, își îndeasă și periuța de dinți în boccea: nu-i place senzația de dinți nespălați. Nu coboară în

pivniță, dar are în fața ochilor imaginea sticlelor și a borcanelor ei sigilate cu grijă, roșii, galbene și purpurii, sfărâmate pe podea, într-o băltoacă ce aduce un pic cu sângele. Cei care vin vor face risipă, vor distruge ce nu pot mânca. Se gândește să dea foc casei, ca să nu apuce s-o facă altcineva.

Doamna Burridge șade la masa ei din bucătărie. Pe spatele foii din calendar, e dintr-o zi de luni, a scris Ovăz, cu caligrafia ei egal spațiată, pentru care a primit mereu o steluță la școala de stat, și care nu s-a schimbat prea mult de-atunci. Câinii sunt o problemă. După ce cumpănește un pic, le dă drumul din lanț, dar nu-i lasă să treacă de poartă: într-un moment crucial, ar putea s-o dea de gol. Pornește spre nord
cu cizmele ei grele, ținând în mână geaca, pentru că nu e încă suficient de frig ca s-o pună pe ea, cară bocceluța cu mâncare și pușca pe care a avut grijă s-o încarce. Trece pe lângă cimitirul în care sunt îngropați tatăl și mama ei, bunicul și bunica ei; acolo era pe vremuri biserica, dar a ars cu șaisprezece ani în urmă și a fost reconstruită mai aproape de autostradă. Rudele lui Frank sunt în celălalt cimitir, ale lui merg în urmă până la străbunic, dar sunt toți anglicani, nu că el s-ar fi ținut de religie. Nu mai e nimeni pe drum; se simte un pic caraghioasă. Dacă se înșală și Frank se întoarce, până la urmă, dacă nu e nimic în neregulă, de fapt? Grăsime pentru frăgezirea aluatului, scrie. Are de gând ca duminică să facă o prăjitură cu lămâie și bezea, doi dintre copii vin de la oraș să ia cina cu ei.

E aproape seară și doamna Burridge a obosit. A ajuns într-o parte a ținutului pe care nu și-o amintește, cu toate că nu s-a îndepărtat de drumul pe care a pornit, și e un drum pe care îl știe foarte bine; a trecut de multe ori pe acolo cu Frank, cu mașina. Dar când mergi pe jos e cu totul altceva. Pe o parte este un câmp, fără nicio clădire, pe partea cealaltă este o pădurice; un pârâiaș curge printr-un canal de scurgere pe sub drum. Doamna Burridge se așază în genunchi ca să bea: apa e rece ca gheața și are gust de oțel. Mai târziu o să dea înghețul, îl simte. Își pune haina și mănușile, apoi intră în pădure, unde nu va fi văzută. Acolo o să mănânce niște stafide și un pic de cașcaval, după care va încerca să se culcușească, așteptând răsăritul lunii, ca să-și poată continua drumul. S-a făcut întuneric în toată legea. Simte miros de țărână, de lemn, de frunze putrede.

Brusc, atenția îi este atrasă de o pâlpâire roșie și, până să apuce ea să se întoarcă – cum se poate întâmpla atât de repede? –, prinde formă, este un foc mic, un pic spre dreapta, iar lângă el stau ghemuiți doi bărbați. Au văzut-o și ei: unul se ridică în picioare și pornește spre ea. Are dinții dezgoliți, zâmbește; crede că va fi o pradă ușoară, e doar o bătrână. Îi spune ceva, dar ea nici nu-și poate imagina ce anume, nu știe cum ar putea vorbi niște oameni îmbrăcați așa.

I-au văzut pușca, ochii li s-au fixat pe ea, o vor. Doamna Burridge știe ce trebuie să facă. Trebuie să aștepte până ajung suficient de aproape, și-

apoi trebuie să ridice pușca și să tragă, țintindu-le fețele. Altfel au s-o omoare ei pe ea, n-are nicio îndoială. Va trebui să se miște repede și o să-i fie greu, pentru că-și simte mâinile umflate, ca de lemn; îi e frică, nu vrea zgomotul puternic și nici explozia roșiatică ce vor urma, nu a mai omorât nimic în viața ei. Nu vede nicio imagine dincolo de punctul acesta. Nu știi niciodată cum ai să te porți într-o asemenea situație, până nu ești pus în fața ei.

Doamna Burridge se uită la ceasul din bucătărie. Mai scrie Cașcaval pe listă, în ultima vreme mănâncă mai mult cașcaval decât înainte, din cauza prețului cărnii. Se ridică și se duce la ușa din spate.

---

34 Bușel, unitate de măsură imperială și americană; măsoară volumul și este echivalentă cu aproximativ 35 de litri în America și 36,3 litri în Anglia (n. tr.).

35 Magazinele Dominion, lanț național de supermarketuri din Canada, fondat în 1919 la Ontario. După o serie de tranzacții, în anul 2008 a fost preluat de Metro Inc., magazinele schimbându-și numele (n. tr.).

36 Canadian National Exposition, eveniment anual de mare amploare în Canada: vreme de optsprezece zile, în Toronto are loc cel mai mare târg din țară. Prima ediție a fost în anul 1879, cu scopul de a promova agricultura și tehnologia (n. tr.).

Un articol de călătorie

Annette e epuizată. Niciodată n-a obosit-o atât de mult un drum; probabil e din cauza tratamentului. Orice fel de pastilă este un efort pentru organism, nu-i place să le ia, dar ce să-i faci?

Molfăie o alună din pachetul vidat, frunzărind broșura turistică din buzunarul scaunului, lăsându-și mintea să cutreiere printre fotografiile colorate. Treizeci și șase de vacanțe însorite, descrise în termeni superlativi, cu tot cu prețuri, all-inclusive scrie, dar bineînțeles că sunt și costuri suplimentare. „O bijuterie de insulă, aproape nedescoperită de turiști, cu plaje cu nisip alb strălucitor și lagune turcoaz, perfect completate de ospitalitatea localnicilor." Annette se întoarce chiar de pe o asemenea insulă, și ea scrie articole de genul ăsta, dar ale ei nu sunt reclame, sunt pentru ziar și, când are noroc, pentru vreo revistă glossy, așa că scriitura ei trebuie să fie mai puțin anostă: mici anecdote, o tușă personală, ponturi despre restaurante cu mâncare bună și despre servirea din fiecare, bancuri aflate de la barmani, dacă are, unde se găsesc chilipiruri, toate acele suvenire și lucruri atipice pe care le poți face, cum ar fi să te urci pe craterul unui vulcan stins sau să gătești un pește-papagal pe un recif de corali, dacă ai energia și cheful necesare. Ea le are din ce în ce mai puțin, dar bifează oricum toate astea, ar avea sentimentul că trișează dacă ar recomanda ceva fără să-l încerce mai întâi. Asta o face o bună jurnalistă de călătorie, printre altele; și are un fler deosebit pentru micile ciudățenii locale; lucruri inedite; știe ce să caute, are ochiul format pentru detalii.

A învățat însă că trebuie să găsească echilibrul între ceea ce reușește să observe, spontan și onest – își ia întotdeauna un aparat de fotografiat la ea, cu toate că de cele mai multe ori revistele își trimit propriul fotograf – și ceea ce hotărăște să nu includă în articol. De exemplu, dacă ridică acum capul puțin, citește: JESTA DE SALVARE UB SCAUNUL UMNEVOASTRĂ – pentru că literele, care sunt brodate direct pe pânza din care e făcut buzunarul, au fost tocite de nenumăratele coapse care au venit și au plecat, ale atâtor și atâtor pasageri. Ar fi o chestie amuzantă, dar nu o poate include; companiei aeriene nu i-ar conveni aluzia că avioanele ei sunt ponosite și n-ar mai primi bilete gratuite.

Oamenii, concluzionase ea, nu voiau să simtă nicio urmă de pericol în genul de articole pe care trebuia să le scrie. Chiar și cei care nu aveau să meargă niciodată în locurile pe care le descria ea, care nu și le puteau permite, nici măcar ei nu voiau să audă despre vreun pericol sau vreo neplăcere; era ca și cum preferau să creadă că mai există pe lumea asta locuri în care totul este bine, în care nu se întâmplă nimic neplăcut. Un Eden neîntinat; asta fusese o expresie foarte utilă. Cândva, părea că acum multă vreme, să stai acasă însemna siguranță, dar și plictiseală, iar să mergi în locurile care erau specialitatea ei – Caraibe, jumătatea de nord a Americii de Sud, Mexic – însemna aventură, amenințare, pirați, bandiți, nelegiuiri. Acum era invers, acasă era locul periculos, iar oamenii mergeau în concedii în încercarea de a trăi câteva săptămâni liniștite, lipsite de evenimente. Dacă apăreau mărgele mici, negre, de petrol, pe plajele cu nisip alb, dacă nepoata barmanului își înjunghiase soțul, dacă se furau bagaje sau dacă ploua, oamenii nu voiau să știe; dacă aveau chef de dezastre și de infracțiuni, puteau să citească știrile. Ea nu scria despre asemenea lucruri și chiar se străduia să nici nu le observe. Cum fusese cu porcul de pe plaja din Mexic, omorât de un om care nu știa s-o facă așa cum trebuie, pentru că un turist voise un festin polinezian. Ăsta era genul de lucru pe care era mai bine să nu-l înregistrezi. Treaba ei era să fie mulțumită și o făcea bine, era bronzată uniform, avea o siluetă atletică, ochi albaștri, direcți, un zâmbet strălucitor și se pricepea să pună întrebări interesate, politicoase și să facă față urgențelor minore, cum ar fi o valiză pierdută, cu voioșie și fără să se enerveze. Rareori întâmpina probleme; avea ceva anume, un aer profesionist, era prea riguroasă ca să fie o turistă de rând; cei din industrie simțeau imediat că nu era benefic pentru afaceri s-o supere.

Așa că se plimba netulburată pe sub copacii verzi, de-a lungul plajelor albe, între cerul azuriu și oceanul indecent de albastru, care în ultima vreme semăna tot mai mult cu un ecran enorm, plat, cu imagini pictate pe el pentru a crea iluzia că era solid. Dacă mergeai lângă el și dădeai cu piciorul, imaginea s-ar fi sfâșiat, piciorul tău ar fi trecut pe partea cealaltă, într-un spațiu pe care Annette nu-l putea vizualiza decât ca pe un întuneric, o noapte în care se ascundea un lucru pe care ea nu voia să-l privească. Îi erau ascunse lucruri, începuse să aibă senzația asta mai ales prin holuri și în mașinile care o duceau și o aduceau de la aeroporturi; oamenii o urmăreau, ca și cum ar fi fost conștienți de lucrul acesta. Supravegherea asta neîncetată și efortul pe care îl depunea ea ca să nu afle ce i se ascunde o epuizau.

A încercat la un moment dat să îi descrie sentimentele astea soțului ei, dar nu a reușit. Capacitatea ei de a se declara ușor mulțumită, chiar încântată, îi impregnase și căsnicia, nu doar slujba, iar el a reacționat la început cu un fel de indignare reținută, ofensată, ca și cum ea i s-ar fi plâns șefului de sală în legătură cu un vin. Prea bine, doamnă, imediat va

fi înlocuit, și o privire care spune: Curvă proastă. Jeff părea rănit de faptul că ea nu era întru totul și pe toate planurile fericită, că se întorcea din călătoriile ei prea obosită ca să mai iasă la micile lor cine speciale, că se târa în pat și acolo rămânea între falsele ei vacanțe, ridicându-se doar cât să depună efortul obligatoriu la mașina de scris. Când ea spunea „Uneori am senzația că nu trăiesc”, el o lua drept o critică la adresa felului în care făcea dragoste, iar ea trebuia să-și petreacă următoarea jumătate de oră calmându-l, spunându-i că nu la asta se referea; se referea la slujba ei. Dar el îi considera slujba o întâmplare fericită, era o fată foarte norocoasă că avea o asemenea slujbă. El era medic rezident într-un spital – Annette îl susținuse financiar pe toată durata Facultății de Medicină, doar din salariul ei – și se simțea nedreptățit și exploatat. Nu reușea să înțeleagă de ce își dorea ea să-și petreacă mai mult timp acasă; în cele din urmă, a șterpelit de la spital pastilele și i le-a dat, spunându-i că aveau să-i calmeze nervii. Ceea ce făceau, probabil, dar pe de altă parte ea nu prea are probleme cu nervii, chiar dimpotrivă. Calmul neîntrerupt, atât dinăuntru, cât și din afară, este cel care-i face rău. Altora li se întâmplă lucruri adevărate, își spune ea, de ce nu și mie? Apoi mai e și convingerea că ele se întâmplă, de fapt, peste tot în jurul ei, dar îi sunt ascunse.

O dată l-a luat și pe Jeff cu ea, în Bermude, cu toate că nu-și prea permiteau, trebuind să plătească partea lui din călătorie, bineînțeles. Se gândise că avea să le prindă bine, că putea să vadă ce face ea de fapt și n-avea s-o mai idealizeze; se gândea că poate se însurase cu ea pentru că era bronzată, pentru că i se părea fascinantă. Și că avea să fie plăcut să aibă o ieșire împreună. Dar n-a fost. El n-a avut chef decât să facă plajă și a refuzat să guste supa de dovleac, era genul de tip care prefera mâncăruri clasice, carne și cartofi. „Relaxează-te” i-a spus el întruna, „de ce nu te întinzi și tu lângă mine să te relaxezi?” Nu înțelegea de ce trebuia ca ea să meargă la cumpărături, să exploreze piețele, să încerce toate plajele și restaurantele cu putință. „Asta-i munca mea”, îi spunea, la care el îi replica: „Ce mai muncă, așa muncă aș vrea și eu!”. „Tu n-ai fi potrivit pentru așa ceva”, îi răspundea, gândindu-se ce tevatură făcuse în legătură cu banana plantain prăjită. Jeff nu reușea să priceapă că era muncă grea să fii mereu mulțumit, și i se părea că ea era prea prietenoasă cu taximetriștii.

Avionul începe să se aplece în față chiar în timp ce Annette își termină martiniul. Jeff i-a zis să nu amestece pastilele cu alcoolul, dar un pahar n-are cum să strice, așa că, ascultătoare, a comandat un singur cocktail. Preț de un minut-două nu observă nimeni; apoi stewardesele sunt la posturi și o voce neclară, alarmată, răsună din sistemul audio, dar, ca de obicei, de-abia se aude și jumătate din ce spune este oricum în franceză. Aproape nimeni nu țipă. Annette își scoate pantofii cu toc, sunt cubanezi, foarte comozi pentru mers, îi bagă sub scaun și-și lipește fruntea de genunchi,

protejându-și capul cu brațele. Urmează întru totul instrucțiunile de pe cartonul din buzunarul scaunului; e și o diagramă pe el, despre cum să umfli vesta de salvare trăgând de șnururi. Când fetele au trecut în revistă pașii, la începutul zborului, ea n-a fost atentă; n-a mai urmărit indicațiile acelea de multă vreme.

Întorcând capul spre dreapta, vede cartonul ițindu-se din buzunarul scaunului de lângă ea, precum și un colț al pungii pentru vomă; în indicații nu se vorbește despre vomă, ci despre disconfort, care e un cuvânt potrivit. Lângă punga pentru vomă este genunchiul unui bărbat. Nu pare să se întâmple nimic, așa că Annette ridică privirea, să vadă ce se petrece. Mulți dintre oameni nu stau cu capetele pe genunchi, așa cum li s-a spus, ci stau drepți în scaune, holbându-se, ca și cum s-ar uita la un film. Bărbatul de lângă Annette este alb ca varul. Îl întreabă dacă vrea un Rolaid[37], dar nu vrea, așa că ia ea unul. Are la ea un mic arsenal de medicamente, le ia mereu în bagaj, laxative, medicamente pentru răceală, vitamina C, aspirine; orice medicament îți trece prin cap, la un moment dat ea l-a luat.

Avionul se prăbușește alunecând îndelung, mult mai lin decât s-ar fi așteptat ea. Se simte un miros vag de cauciuc ars, asta-i tot, fără explozii: Annette de-abia dacă simte vreo urmă de disconfort, doar că-i pocnesc urechile. Coborârea este silențioasă, întrucât motoarele nu funcționează, și cu excepția unei femei care încă țipă cu jumătate de gură și a alteia care plânge, pasagerii nu prea fac zgomot.

— De unde sunteți? o întreabă bărbatul de lângă ea, brusc, poate e singurul lucru care îi dă prin cap să i-l spună unei femei în avion, indiferent de circumstanțe.

Dar, până să apuce Annette să-i răspundă, se simte o zguduitură care face ca dinții să-i clănțăne în gură, parcă nu pe apă s-au prăbușit. Seamănă mai curând cu o pistă cu denivelări, ca și cum marea ar fi o întindere tare precum cimentul.

Însă probabil că prăbușirea a afectat boxele, căci vocile neclare s-au oprit. Pasagerii se bulucesc pe mijloc, eliberați, vocile lor ridicate se amestecă în agitație, ca ale unor copii când scapă de la școală. Lui Annette i se pare că sunt re-
marcabil de calmi, deși adevărul este că panica veritabilă, cu o fugă în debandadă și cu oameni călcați în picioare, este dificilă pe niște culoare atât de înguste. Ea se uită mereu cu atenție unde se află ieșirile de urgență și încearcă să stea în preajma uneia dintre ele, dar de data asta nu a reușit, așa că decide să aștepte la locul ei până se eliberează culoarul. Ușa din spatele avionului pare să fie blocată, așa că toată lumea se înghesuie spre ieșirea din față. Bărbatul de lângă ea încearcă să-și croiască drum cu coatele printre oamenii care așteaptă, seamănă cu o coadă la supermarket, au până și sacoșe. Annette își așază mâinile în poală și se uită prin hubloul oval, dar nu zărește decât întinderea oceanului, plată ca

o parcare; nu se văd nici măcar flăcări sau vreun pic de fum.

Când se mai eliberează culoarul, Annette se ridică, ridică și scaunul, așa cum se indica în instrucțiuni, și scoate vesta de salvare. A observat că mulți oameni, în graba lor de a ieși, au uitat să facă și asta. Își ia haina din compartimentul de deasupra, care încă e ticsit cu alte haine, abandonate de proprietari. Soarele strălucește puternic, dar poate că noaptea va fi mai răcoare. Annette are haina la ea pentru că atunci când va ajunge dincolo și va coborî din avion, afară va fi tot iarnă. Își ia geanta cu aparatul de fotografiat și poșeta imensă, care are și rol de bagaj de mână; cunoaște foarte bine avantajele călătoriei cu puține bagaje, a scris odată un articol de modă despre rochiile care nu se șifonează.

Între cabina de clasa întâi, din față, și cea economică se află bucătăria minusculă. Trecând prin ea, chiar ultima la coadă, Annette vede un raft cu tăvițe cu mâncare, sandviciuri împachetate în plastic și deserturi în cutiuțe cu capace. Tot acolo este și căruciorul cu băuturi, așezat la o parte. Ia câteva sandviciuri, trei sticle de bere cu ghimbir[38] și o mână de alune vidate, îndesându-le pe toate în poșetă. O face și pentru că îi e foame, dar și pentru că se gândește că e posibil să aibă nevoie de provizii. Cu toate că vor fi salvați în curând, fără îndoială, avionul trebuie să fi emis deja semnalul SOS. Au să fie salvați cu elicopterele. Chiar și așa, n-ar fi rău să poată lua prânzul. Se gândește preț de o clipă să ia și o sticlă de alcool de pe căruciorul cu băuturi, dar respinge până la urmă ideea asta ca nefiind înțeleaptă. Ține minte c-a citit prin reviste niște articole despre marinari care o luau razna.

Când ajunge la toboganul așezat în dreptul ușii deschise, ezită. Suprafața albastră, apoasă de la picioarele ei e presărată cu discuri rotunde, portocalii. Unele dintre ele s-au deplasat deja considerabil, sau poate că au fost împinse de vânt? De la distanță, scena este încântătoare, cercurile oranj învârtindu-se pe mare ca niște piscine de jucărie, pline cu copii fericiți. Însă Annette e un pic dezamăgită; știe că este o situație de urgență, dar până acum totul a decurs atât de domol, de disciplinat. O urgență trebuie să provoace, fără îndoială, o oarecare agitație, nu-i așa?

I-ar plăcea să fotografieze scena, cu portocaliul acela pe fundalul albastru, erau două dintre culorile ei preferate. Dar cineva de jos îi strigă să se grăbească, așa că se așază pe tobogan, lipindu-și genunchii, ca să nu i se ridice fusta, își ține bine poșeta, aparatul de fotografiat și haina împăturită cu grijă în poală, apoi își ia avânt. E ca și cum s-ar da pe un tobogan din acelea cum erau pe vremuri în parcuri.

Lui Annette i se pare straniu că era ultima care părăsea avionul. Căpitanul și stewardesele ar fi trebuit să rămână la bord până erau evacuați în siguranță toți pasagerii, dar nu se văd pe nicăieri. Însă nu are prea mult timp să se gândească la asta, căci în barca rotundă domnește confuzia, par să fie foarte mulți oameni și cineva zbiară niște ordine.

— Vâsliți, spune vocea, trebuie să ne îndepărtăm cât mai repede… Să

nu fim aspirați!

Annette se întreabă despre ce tot vorbește. În orice caz, nu sunt decât două vâsle, așa că se așază la o parte, ca să nu deranjeze, și privește cum doi bărbați, cel care strigase poruncile și unul mai tânăr, se pun pe vâslit de o parte și alta a bărcii, însuflețiți de pericol. Barca saltă și coboară o dată cu valurile, care nu-s mari, se rotește – probabil că unul dintre bărbați este mai puternic decât celălalt, își spune ea – și se îndepărtează treptat de avion, în direcția soarelui de după-amiază. Annette se simte de parcă a plecat la o plimbare cu barca; se lasă pe spate, sprijinindu-se de latura bombată, din cauciuc a bărcii și se bucură de senzația aceea. În spatele lor, avionul coboară imperceptibil, afundându-se și mai mult în apă. Annette își spune c-ar fi o idee bună să-i facă o poză, s-o aibă după ce sunt salvați, când ea o să-și scrie povestea, așa că deschide geanta aparatului, îl scoate și potrivește obiectivul; dar până se vânzolește ca să găsească unghiul cel mai bun, avionul dispare. Se gândește că ar fi trebuit să scoată vreun zgomot la scufundare, dar ei sunt acum la o distanță destul de mare de unde se afla epava.

— N-are rost să ne îndepărtăm prea mult de locul în care ne-am prăbușit, spune bărbatul care a dat ordinele.

Annette are senzația clară că omul acesta are ceva milităresc; poate este mustața, poate e faptul că e mai în vârstă. El și celălalt bărbat își trag vâslele, iar el începe să-și ruleze o țigară, scoțând hârtia și tutunul din buzunarul de la piept.

— Propun să ne prezentăm, spune el; se vede că-i obișnuit să poruncească.

În barcă nu sunt chiar așa de mulți oameni cum crezuse ea inițial. Sunt cei doi bărbați, cel care le povestește că lucrează în domeniul asigurărilor (dar Annette se îndoiește de lucrul ăsta) și cel mai tânăr, care are barbă și susține că e profesor la o școală gratuită[39]; soția bărbatului mai în vârstă, care este plinuță, are un chip blând și spune întruna „Sunt bine”, deși nu este bine, a plâns încetișor de când a ajuns în barcă; o femeie exagerat de bronzată, de vreo patruzeci și cinci de ani, care nu le spune nimic despre ocupația ei, și un băiat care zice că e student. Când vine rândul lui Annette, le spune:

— Am o rubrică culinară într-un ziar.

E adevărat că a făcut și asta vreme de vreo două luni, înainte să ajungă la rubrica de călătorii, așa că știe suficient cât să poată vorbi despre asta. Însă a surprins-o faptul că a mințit și nu-și dă seama de ce a făcut-o. Singurul motiv care îi dă prin cap este că nu a crezut niciuna dintre poveștile celorlalți, cu excepția poveștii femeii dolofane, care plângea, pentru că ea nu putea fi nimic altceva în afară de ceea ce era în mod atât de evident.

— Am fost al naibii de norocoși, spune bărbatul mai în vârstă și se declară toți de acord.

— Și acum ce-ar trebui să mai facem? întreabă femeia bronzată.

— Stăm pe-aici și așteptăm să fim salvați, presupun, îi răspunde profesorul bărbos, râzând stingher. Un fel de vacanță cu forța.

— Sigur o să fie doar o chestiune de câteva ore, zice băr-
batul mai în vârstă. În ziua de azi sunt mai eficienți în situații de genul ăsta decât erau pe vremuri.

Annette le spune din proprie inițiativă că are niște mâncare și o felicită toți că a fost atât de descurcăreață și de prevăzătoare. Scoate sandviciurile și le împart între ei în mod egal; își trec de la unul la altul una dintre sticlele de bere cu ghimbir, ca să alunece mai bine pe gât sandviciurile. Annette nu suflă o vorbă despre alune sau despre celelalte două sticle de bere cu ghimbir. Le spune, însă, că are niște pastile pentru rău de mare, în caz că are cineva nevoie.

E gata să arunce peste bord tăvițele de plastic în care s-au aflat sandviciurile, însă bărbatul mai în vârstă o oprește.

— Nu, nu, nu le putem arunca. E posibil să ne fie de folos mai târziu.

Annette nu își dă seama la ce le-ar putea fi de folos, dar îl ascultă.

Femeia dolofană a încetat din plâns și a devenit vorbăreață; vrea să afle totul despre rubrica ei culinară. De fapt, acum sunt un grup de oameni de-a dreptul joviali, pălăvrăgesc de zor de parcă se află pe o canapea uriașă într-un salon, ori în sala de așteptare a unui aeroport, iar avioanele pe care le așteaptă întârzie. Domnește aceeași atmosferă: în vreme ce așteaptă să treacă timpul, de nevoie, se prefac a fi binedispuși. Annette se plictisește. Pentru o clipă a crezut că i se întâmplase ceva adevărat, dar aici nu pândește niciun pericol, e la fel de în siguranță în barca asta ca în orice alt
loc, iar articolul pe care l-ar scrie despre pățania de acum ar suna ca toate celelalte articole ale ei. „Pentru explorarea Caraibelor, o barcă de salvare, rotundă și portocalie, este o alegere inedită. Priveliștile sunt fermecătoare și aveți contact direct cu marea, lucru care pur și simplu nu este posibil în niciun alt fel de barcă. Luați cu voi niște sandviciuri și pregătiți-vă pentru un prânz încântător!”

Soarele apune la fel de brusc și de spectaculos ca de obicei și, abia atunci când nu mai strălucește pe cer, încep să se îngrijoreze. N-a apărut niciun elicopter și nu se mai vede nicio altă barcă de salvare. Poate c-au vâslit prea repede. Nu se aud nici măcar în depărtare sunetele unei operațiuni de salvare.

— Dar sigur au să apară, spune bărbatul mai în vârstă, iar soția lui propune să cânte, ca să le treacă timpul mai ușor.

Începe cu „You Are My Sunshine”, fredonându-l în triluri ca de soprană în corul bisericii, și continuă cu alte șlagăre, „On Top of Old Smokey” și „Good Night, Irene”. I se alătură și ceilalți, iar Annette este uluită când își dă seama câte versuri din cântecele astea știe ea însăși pe dinafară. O ia somnul în timpul unuia dintre refrene, învelită bine cu haina, se bucură că

a luat-o la ea.

Când se trezește, se simte amețită și confuză. Nu-i vine să creadă că sunt tot în barcă, devine un pic enervantă treaba, iar ea arde sub haină. S-a încins și cauciucul din care e făcută barca și nu adie vântul, apa este la fel de liniștită ca întinderea unei palme, tulburată doar de câte un val în adâncuri, care-i provoacă un gol în stomac. Ceilalți sunt întinși neglijent în jurul circumferinței bărcii, cu picioarele îndoite în unghiuri stranii ici și colo. Annette își spune că le-ar fi mai bine dacă ar fi mai puțini în barcă, dar își cenzurează imediat gândul acesta. Cele două femei încă dorm; cea dolofană, cântăreața, zace cu gura deschisă, sforăind ușor. Annette se freacă la ochi; pleoapele îi sunt uscate, aproape nisipoase. Își amintește ca prin vis că în timpul nopții s-a ridicat și s-a ciucit primejdios peste marginea bărcii; probabil că a mai încercat cineva s-o facă, însă fără să și reușească, ori poate că nici n-a încercat, căci se simte un miros vag de urină. Îi este foarte sete.

Bărbatul mai în vârstă s-a trezit, fumează în tăcere; la fel și bărbosul. Studentul încă mai moțăie, chircit pe locul lui, ca un cățeluș.

— Ce să facem? întreabă Annette.

— Să ne ținem tari până vin după noi, îi răspunde bărbatul mai în vârstă.

Nu mai pare atât de milităros, acum că are barba crescută de-o zi.

— Poate că n-or să vină, intervine bărbosul. Poate că suntem în triunghiul nu-ș' care. Știți voi, unde dispar avioanele și vapoarele. Și de ce s-o fi prăbușit avionul?

Annette privește cerul, care seamănă mai mult decât oricând cu un ecran plat. Poate că asta s-a întâmplat, își spune ea, au pătruns prin ecran; de asta nu-i pot vedea salvatorii. Pe partea asta a ecranului, unde ea credea că avea să fie întuneric, este doar o mare asemenea celeilalte, cu mii de naufragiați ce plutesc în bărci de salvare portocalii, pierduți și așteptând să fie salvați.

— Cel mai important, spune bărbatul mai în vârstă, este să vă păstrați mintea ocupată.

Aruncă mucul de țigară în apă. Annette se așteaptă să vadă un rechin ieșind din valuri și înhățându-l, dar nu se întâmplă.

— În primul rând, o să facem toți insolație, dacă nu avem grijă.

Are dreptate, s-au înroșit toți destul de zdravăn.

Îi trezește pe ceilalți și-i pune pe toți la treabă, să construiască un paravan pentru soare, pe care îl fac din paltonul lui Annette și din sacourile bărbaților, nasturii fiecăruia fiind băgați în găicile următorului. Îl ridică proptindu-l cu vâslele, îl leagă cu cravate și cu dresuri, apoi se așază sub el, cu un sentiment efemer de satisfacție. E foarte cald și aerul e sufocant, dar măcar nu mai stau în soare. Tot la sugestia lui, bărbații își golesc buzunarele și femeile poșetele, „ca să vedem pe ce contăm", spune

bărbatul mai în vârstă. Annette a uitat numele tuturor și sugerează să se prezinte din nou, lucru pe care îl și fac. Bill și Verna, Julia, Mike și Greg. Pe Julia o doare capul înfiorător și ia câteva aspirine-plus-codeină de la Annette. Bill trece în revistă varietatea de batiste, chei, oglinzi de poșetă, rujuri, mini-sticluțe cu cremă de mâini, pilule și gumă de mestecat. A confiscat ultimele două sticle de bere cu ghimbir și alunele, spunând că va trebui să fie raționalizate. La micul dejun dă fiecăruia câte un Chiclet[40] și un drops pentru tuse, de supt. După aceea se spală pe dinți, pe rând, cu periuța lui Annette. Ea este singura care călătorea doar cu bagaj de mână, având în felul ăsta articolele de toaletă la ea. Ceilalți aveau valize de cală, care, bineînțeles, s-au scufundat odată cu avionul.

— Dacă plouă, spune Bill, barca asta e perfectă ca să strângem apă.

Dar nu pare că va ploua.

Bill are o mulțime de idei bune. După-amiaza petrece o bucată de timp încercând să pescuiască, cu un cârlig făcut dintr-un ac de siguranță și un fir improvizat din ață dentară. Nu prinde nimic. Le zice c-ar putea atrage pescăruși, folosindu-se de strălucirea obiectivului aparatului de fotografiat al lui Annette – dacă ar fi pescăruși. Annette e letargică, dar încearcă să se impulsioneze singură, să-și amintească faptul că e important, ăsta ar putea fi un eveniment adevărat, acum că n-au fost salvați.

— Ai fost în război? îl întreabă pe Bill, care pare mândru că ea a observat.

— Înveți să te descurci cu orice, îi spune el.

Spre seară împart una dintre sticlele de bere cu ghimbir, iar Bill le dă voie să ia fiecare câte trei alune, spunându-le să aibă grijă să le scuture întâi de sare.

Annette adoarme cu gândul la alt articol; va trebui să fie altfel acum. Nici măcar nu va trebui să-l scrie ea, va fi povestea pe care o va istorisi la interviuri, cu o fotografie care o va înfățișa teribil de slabă și arsă de soare, dar zâmbind curajos. Mâine ar trebui să le facă și celorlalți câte o poză.

În timpul nopții, pe care o petrec sub paravan, transformat acum într-o pătură comună, are loc o încăierare. Între Greg studentul și Bill, care l-a lovit și acum susține că tânărul încerca să pună mâna pe ultima sticlă de bere cu ghimbir. Țipă furioși unul la celălalt, până când intervine Verna, spunând că trebuie să fi fost o neînțelegere, băiatul a avut un coșmar. Se lasă din nou liniștea, dar Annette e trează, privește stelele, în oraș nu vezi niciodată asemenea stele.

După o vreme se aude un gâfâit, la început crede că i se pare, dar nu încape îndoială, este sunetul inconfundabil al unor oameni care fac sex pe furiș. Cine poate să fie? Julia și Mike, Julia și Greg? Cu siguranță nu Verna, prinsă în corsetul pe care Annette e sigură că nu și l-a scos. E un pic

dezamăgită că nu s-a dat nimeni la ea, dacă tot se întâmplă și lucruri de genul ăsta. Dar probabil c-a fost inițiat de Julia, călătoarea singură, bronzată, probabil pentru asta merge în concedii. Annette se gândește la Jeff, se întreabă cum a reacționat la dispariția ei. Își dorește să fi fost și el aici, ar putea face ceva, deși nu știe nici ea ce anume. Măcar ar fi putut să facă dragoste.

Dimineața le scrutează chipurile, căutând semne, indicii revelatoare care s-o ajute să-și dea seama cine ce a făcut, dar nu găsește niciunul. Se spală din nou pe dinți cu toții, apoi se dau cu cremă de mâini pe față, ceea ce-i reîmprospătează puțin. Bill împarte un pachet de Tums[41] și altă rundă de dropsuri pentru tuse; păstrează alunele și berea cu ghimbir pentru masa de seară. Face o sită din cămașa lui și o coboară peste marginea bărcii, ca să prindă plancton, le explică. Scoate o chestie verzuie încâlcită, stoarce apa sărată și ia o gură, mestecând-o gânditor. Iau și ceilalți câte o gură, în afară de Julia, care spune că n-o poate înghiți. Verna încearcă, dar scuipă imediat. Annette reușește s-o înghită. E sărată și are gust de pește. Mai târziu, Bill reușește să prindă chiar un pește mic, așa că mănâncă fiecare câte o bucată din el. Izul înțepător de pește se combină cu celelalte mirosuri, de trupuri nespălate și haine în care s-a dormit, ceea ce pune la încercare nervii lui Annette. E irascibilă, nu și-a mai luat pastilele, poate de asta.

Bill are un cuțit și taie în două tăvițele de plastic ale sandviciurilor, apoi decupează niște fante în ele ca să facă apărători de soare, „cum au eschimoșii", spune el. E clar că are calități de lider. Deșiră o bucată din puloverul Vernei, apoi răsucește firele roz de lână pentru a obține sfoara cu care să lege apărătorile. Au renunțat la paravanul din haine, era prea cald sub el și vâslele trebuiau ținute în picioare în permanență, așa că-și prind cu toții tăvile din plastic pe față. Pe nas, pe buze și pe bucățile de frunte expuse se mânjesc cu ruj din colecția de poșete; Bill zice că îi va proteja de arsuri solare. Pe Annette o tulbură rezultatul, măștile astea și urmele ca de sânge. Ce-o supără este că nu-și mai dă seama cine sunt oamenii ăștia, ar putea fi oricine în spatele figurilor din plastic alb, cu fante pentru ochi. Dar probabil că și ea arată la fel. E o chestie exotică totuși, iar ea e suficient de în apele ei încât să-i treacă prin gând să facă o fotografie, cu toate că n-o face. Ar trebui, din același motiv pentru care și-a întors în permanență ceasul, gândul că există un viitor ar fi o încurajare. Dar, dintr-odată, nu mai are rost.

Cam pe la ora două, Greg, studentul, începe să se zbată. Se năpustește spre laterala bărcii și încearcă să se bage cu capul în apă. Bill se aruncă pe el, iar o clipă mai târziu i se alătură și Mike. Îl țintuiesc amândoi pe Greg pe fundul bărcii.

— A băut apă din mare, spune Mike, l-am văzut eu în dimineața asta.

Băiatul se chinuie să respire, cu gura larg căscată, ca un pește, și chiar

seamănă cu un pește, cu figura aceea de plastic, impersonală. Bill îi dă la o parte masca, iar trăsăturile umane ale băiatului îl privesc cu răutate.

— Delirează, spune Bill. Dacă îl lăsăm să se ridice, se aruncă peste bord.

Masca de plastic a lui Bill se întoarce, fiind acum cu fața spre ceilalți membri ai grupului. Nimeni nu spune nimic, dar se gândesc, Annette știe la ce se gândesc, pentru că și ea se gândește la același lucru. Nu-l pot țintui la nesfârșit pe fundul bărcii. Dacă îi dau drumul, o să moară, și nu numai asta, îl vor pierde, va fi irosit. Ei înșiși mor încet de sete. Fără îndoială că ar fi mai bine să... Verna cotrobăie, lent și dureros, ca un bondar beteag, în mormanul de haine și de resturi; ce caută? Annette simte că e pe cale să fie martora unui lucru pământesc și înfiorător, de două ori mai înspăimântător pentru că nu va fi scăldat în lumina sângerie a unui trăsnet, ci în razele banale ale soarelui, la lumina cărora a mers toată viața ei; un ritual de prost gust, pus în scenă pentru turiști, de prost gust tocmai pentru că e pus în scenă pentru turiști, pentru cei care nu sunt responsabili, pentru cei care fac din viețile altora un spectacol și o plăcere trecătoare. Ea este o turistă profesionistă, treaba ei este să se lase încântată și să nu participe, să rămână neclintită și să privească. Dar au să-i taie gâtul băiatului, ca acelui porc pe plaja din Mexic, și de data asta ei nu i se pare un lucru pitoresc și inedit. „Nu te băga", îi spusese bărbatul în costum verde-deschis soției lui, care avea o slăbiciune pentru animale. Oare poți să nu te bagi doar dorindu-ți lucrul ăsta?

Pot să spun că n-am făcut-o eu, că n-am avut cum să-i opresc, se gândește ea, imaginându-și interviul din ziar. Dar e posibil să nu existe niciun interviu, și asta înseamnă că e blocată în prezent, cu patru marțieni și cu un nebun, toți așteptând ca ea să spună ceva. Deci asta se întâmplă pe la spatele ei, deci asta înseamnă să trăiești, acum îi pare rău c-a vrut să știe. Dar cerul nu mai e plat, e mai albastru decât oricând și se retrage din fața ei, senin, dar nedeslușit. Ești o rază de soare, se gândește Annette, când ceru-i înnorat[42]. Calitatea luminii nu s-a schimbat. Sunt una de-ale lor sau nu?

---

37 Medicament pentru aciditate gastrică și stări de greață (n. tr.).

38 În ciuda denumirii împământenite, berea cu ghimbir nu este, de fapt, o bere și nu conține alcool. Este o băutură răcoritoare acidulată cu aromă de ghimbir și gust ușor picant (n. tr.).

39 În sistemul școlar din Marea Britanie, școlile gratuite sunt finanțate de guvern, însă nu sunt administrate de autoritățile locale, spre deosebire de școlile de stat (n. tr.).

40 Bomboane dulci, colorate, produse de Mondelez International; apărute în anul 1900, inițial doar cu aromă de mentă (n. tr.).

41 Medicament pentru aciditate gastrică (n. tr.).

42 Versuri din melodia „You Are My Sunshine" (n. tr.).

Strălucitorul quetzal[43]

Sarah stătea la marginea puțului sacrificial. Își imaginase că avea să fie mai mic, că avea să semene cu o fântână a dorințelor, dar acesta era uriaș, iar apa de pe fund nu era deloc limpede. Era pământie; câteva pâlcuri de papură creșteau într-o parte; rădăcinile copacilor de deasupra atârnau înăuntru, ori poate că erau vrejuri de plante cățărătoare, coborând de-a lungul pereților de calcar, spre apă. Sarah se gândea că poate avea rost să fii victima unui sacrificiu, dacă puțul ar fi fost mai frumos, dar ea nu s-ar fi lăsat convinsă nici în ruptul capului să se arunce într-o groapă plină de noroi ca asta. Probabil că persoanele sacrificate erau împinse, ori erau pocnite în cap și pe urmă aruncate în puț. În broșură scria că apa era adâncă, dar ei i se părea că semăna mai curând cu o mlaștină.

Lângă ea, un ghid își aduna grupul de turiști în încercarea clară de a scăpa cât mai repede, ca să-i poată înghesui înapoi în autobuzul turismo cu dungulițe roz-mov și să se poată relaxa. Erau turiști mexicani, iar pe Sarah o bucura faptul că nu doar canadienii și americanii aveau pălării mari și ochelari de soare și fotografiau tot ce le ieșea în cale. Ar fi vrut ca ea și Edward să poată merge în excursiile astea într-o perioadă mult mai puțin aglomerată a anului, dacă trebuia neapărat să meargă, dar fiindcă Edward era profesor, erau nevoiți să se limiteze la vacanțele școlare. De Crăciun era cel mai rău. Ar fi fost la fel și dacă el ar fi avut altă slujbă și dacă ar fi avut copii; însă nu aveau.

Ghidul și-a ușuit turma de turiști de-a lungul drumului cu pietriș de parcă ar fi fost niște pui de găină, și așa și sunau. A mai zăbovit un pic lângă Sarah, și-a terminat țigara, cu un picior pe un bloc de piatră, ca un conchistador. Era un bărbat scund, brunet, și avea câțiva dinți de aur, care sclipeau când zâmbea. Acum îi zâmbea lui Sarah, ștrengărește, iar ea i-a răspuns cu un surâs senin. Îi făcea plăcere când bărbații ca el îi zâmbeau și chiar și când plescăiau, ca și cum ar fi supt ceva, când mergeau în spatele ei pe stradă, câtă vreme n-o atingeau. Edward se prefăcea că nu-i aude. Poate că se întâmpla atât de des pentru că era blondă: blondele erau rare aici. Sarah nu se considera chiar frumoasă; cu multă vreme în urmă își alesese alt cuvânt care s-o descrie: plăcută. Era plăcut s-o privești. N-ai fi folosit niciodată cuvântul ăsta ca să descrii o femeie suplă.

Ghidul a aruncat mucul de țigară în puțul sacrificial și a pornit după turma lui. Sarah l-a uitat imediat. Simțise ceva urcându-i-se pe picior, dar când s-a uitat, nu era nimic. Și-a băgat poalele rochiei lungi, din bumbac, sub pulpe și le-a prins bine între genunchi. Ăsta era genul de loc în care te puteau pișca puricii, genul de loc cu pământ pe jos, unde se așezau oamenii. Parcuri și stații de autobuz. Dar nu-i păsa, o dureau picioarele și soarele ardea. Prefera să șadă la umbră și s-o piște ceva, decât să alerge înnebunită, ca să vadă tot ce era de văzut, cum voia Edward să facă. Era norocoasă, la ea înțepăturile nu se umflau tare, ca la Edward.

El era mai în spate pe cărare, nu se vedea de tufișuri, scruta totul în jur cu noul lui binoclu Leitz. Nu-i plăcea să se așeze, îi dădea o stare de neliniște. În excursiile astea ale lor, lui Sarah îi era greu să găsească răgazul în care să stea un pic singură cu propriile-i gânduri. Binoclul ei, adică binoclul vechi al lui Edward, îi atârna la gât și era al naibii de greu. L-a scos și l-a pus în geantă.

Pasiunea lui pentru păsări fusese unul dintre primele lucruri pe care i le destăinuise Edward. Timid, ca și cum ar fi fost un dar nespus de prețios, îi arătase caietul dictando în care începuse să noteze când avea nouă ani, cu scrisul său stângaci, copilăresc: MĂCĂLEANDRU, GAIȚĂ ALBASTRĂ, PESCĂRUȘ ALBASTRU, apoi ziua și anul lângă fiecare nume. Sarah se prefăcuse a fi mișcată și interesată, și chiar fusese. Personal, ea n-avea porniri de genul acesta; însă Edward se arunca cu capul înainte în pasiunile lui, de parcă ar fi fost oceane. O vreme au fost timbrele; apoi s-a apucat să cânte la flaut și aproape că a scos-o din minți cu exersatul. Acum erau ruinele precolumbiene, iar el era hotărât să se cațăre pe toate grămezile de pietre vechi care-i ieșeau în cale. S-ar fi putut spune că avea o capacitate aparte de a se dedica unui lucru. La început o fascinaseră obsesiile lui Edward, pentru că nu le înțelegea, însă acum doar o oboseau. Până la urmă renunța la toate, tocmai când începea să se priceapă cu adevărat și să aibă cunoștințe vaste în domeniile respective; la toate, în afară de păsări. Păsările erau constanta care dăinuia. Sarah se gândea că la un moment dat fusese și ea una dintre obsesiile lui.

N-ar fi fost atât de rău dacă n-ar fi insistat s-o târască după el în absolut tot ce făcea. Sau, mai curând, insistase pe vremuri; acum nu mai insista. Iar ea îl încurajase, îl lăsase să creadă că-i împărtășea sau măcar îi tolera interesele. Pe măsură ce îmbătrânea, devenea tot mai puțin tolerantă. O supăra atâta energie irosită, căci era o irosire, el nu se ținea niciodată prea mult timp de ceva, și la ce-i folosea să știe atâtea lucruri despre păsări? Altceva ar fi fost dacă ar fi avut destui bani, dar întotdeauna rămâneau fără. Ce bine ar fi fost dacă ar fi folosit toată energia asta ca să facă ceva productiv, la muncă, de exemplu. Ea îi tot spunea c-ar fi putut ajunge director, dacă voia. Dar nu-l interesa, se mulțumea să se târâie pe același drum an de an. Elevii lui de-a VI-a îl adorau, mai ales băieții. Poate pentru că simțeau că le semăna foarte mult.

Începuse s-o invite să vină cu el după păsări, cum îi zicea el, la scurtă vreme după ce se cunoscuseră, iar ea se dusese, bineînțeles. Ar fi fost o greșeală să refuze. Nu se plânsese atunci de durerea de picioare sau de faptul că stătuse în ploaie, sub tufișurile ude, încercând să vadă cine știe ce vrabie banală, în vreme ce Edward căuta de zor în Ghidul practic Peterson, de parcă ar fi fost Biblia și de parcă pasărea ar fi fost Sfântul Graal. Ba chiar ajunsese și ea destul de pricepută. Edward era miop, iar ea reușea întotdeauna să zărească mișcările păsărilor înaintea lui. Generos ca de obicei, el recunoștea lucrul acesta, iar Sarah prinsese obiceiul să se folosească de asta când voia să scape de el o vreme. Ca acum, de exemplu.

— Uite, e ceva acolo!

Arătase cu mâna dincolo de puț, spre niște tufișuri încâlcite, aflate un pic mai departe.

— Unde?

Entuziasmat, Edward mijise ochii și-și ridicase binoclul. El însuși semăna un pic cu o pasăre, și-a spus Sarah, avea nasul lung și picioarele ca niște catalige.

— Uite, chestia de acolo, care stă pe chestia aia, aia cu mănunchiuri de flori. Ca un fel de catalpa. E cu portocaliu.

Edward s-a concentrat și mai tare.

— Un grangur?

— Nu-mi dau seama de aici. Ah, tocmai și-a luat zborul.

A făcut semn peste capetele lor, în vreme ce Edward scruta cerul în zadar.

— Cred că a coborât acolo, în spatele nostru.

Asta era suficient ca să-l convingă să pornească în expediție. Dar trebuia să aibă grijă s-o facă și cu destule păsări adevărate, ca el s-o creadă în continuare.

Edward s-a așezat pe o rădăcină de copac și și-a aprins o țigară. O luase pe prima cărare laterală care îi ieșise în cale; mirosea a pișat și-și dădea seama, după șervețelele în descompunere înșiruite de-a lungul drumului, că ăsta era unul dintre locurile în care veneau oamenii când simțeau că nu mai rezistă până la toaleta din spatele gheretei de bilete.

Și-a scos ochelarii, apoi pălăria și și-a șters sudoarea de pe frunte. Era roșu la față, o simțea. Se îmbujora, așa-i spunea Sarah. Ținea morțiș s-o pună pe seama timidității și a unei stânjeneli copilărești; încă nu înțelesese că era vorba pur și simplu de furie. Pentru o ființă atât de vicleană, era adesea incredibil de proastă.

Nu știa, de exemplu, că îi descoperise micul truc cu păsările de cel puțin trei ani. Îi arătase un copac uscat și-i zisese că văzuse o pasăre în el, dar cercetase el însuși copacul respectiv cu o clipă înainte și nu era absolut nimic în el. Iar Sarah era și foarte neglijentă: descria păsări care arătau ca niște granguri și spunea că se comportau ca niște tirane[44], zărea

ciocănitori în zone în care n-aveau ce să caute ciocănitorile, gaițele mute, bâtlanii fără gât. Probabil îl credea cu totul idiot și hotărâse că mergea orice-i trecea prin cap.

Dar până la urmă, de ce nu, dacă el părea să muște momeala de fiecare dată? Și de ce o făcea, de ce pornea mereu în goană după toate păsările ei imaginare, de ce se prefăcea c-o crede? În parte, fiindcă știa ce-i făcea Sarah, dar nu înțelegea de ce o făcea. Nu putea fi doar din pură răutate, răutatea și-o manifesta în destule feluri. Nici nu voia să afle adevăratul motiv, care încolțise sumbru în mintea lui, ca un lucru amorf, amenințător și definitiv. Minciuna ei legată de păsări era una dintre numeroasele minciuni care țineau lucrurile laolaltă. Îi era teamă să-i ceară socoteală, atunci ar fi venit sfârșitul, toate prefăcătoriile s-ar fi prăbușit și ei doi ar fi rămas în mijlocul dărâmăturilor, holbându-se unul la celălalt. N-ar mai fi fost nimic de spus și Edward nu era pregătit pentru momentul acela.

Sarah ar fi negat, oricum, totul. „Cum adică? Normal c-am văzut-o! A zburat chiar acolo. De ce să inventez așa ceva?” Cu privirea ei calmă, blondă, impasibilă și neclintită ca o stâncă.

Lui Edward i-a răsărit brusc în minte o imagine: el, ieșind vijelios din tufișuri, ca un soi de King Kong, luând-o pe Sarah pe sus și aruncând-o peste margine, în puțul sacrificial. Orice, numai să sfărâme expresia aceea imperturbabilă de pe chipul banal, palid, dolofan și îngâmfat, ca al unei madone flamande. Ipocrită, asta era, și era musai să aibă mereu dreptate. Nu era niciodată vinovată pentru nimic. Nu fusese așa la început, când s-au cunoscut. Dar n-ar fi funcționat: căzând în puț, ar fi privit în sus, către el, nu înspăimântată, ci ca o mamă enervată, ca și cum el ar fi vărsat cacao cu lapte pe o față de masă albă. Și ar fi avut grijă să-și tragă fusta. O preocupau întotdeauna aparențele.

Dar parcă nu se cuvenea s-o arunce pe Sarah în puțul sacrificial așa cum era, complet îmbrăcată. Își amintea fragmente din cele câteva cărți pe care le citise înainte să vină acolo. (Și-asta era altă chestie: Sarah nu înțelegea ce rost avea să se documenteze în legătură cu locurile în care călătoreau.

— Dar nu vrei să înțelegi ce vezi pe-acolo? o întreba el.

— O să văd aceleași chestii și dacă citesc, și dacă nu citesc, nu? Adică, doar fiindcă o să știu toate chestiile alea n-o să se schimbe statuia sau mai știu eu ce.

Pe Edward îl înfuria la culme atitudinea asta; și-acum că erau aici, ea îi respingea și încercările de a-i explica diverse lucruri, cu obișnuita ei metodă pasivă de a se preface că nu aude.

— Aia e o chac-mool[45], vezi? Chestia aia rotundă de pe stomac susținea vasul în care puneau inimile, iar fluturele de pe cap simbolizează că sufletul își ia zborul spre soare.

Și ea îi răspundea:

— Poți să scoți loțiunea pentru soare, te rog, Edward? Cred că e în geanta de pânză, în buzunarul stâng.

Iar el îi dădea loțiunea de soare, învins iarăși.)

Nu, n-ar fi fost un sacrificiu bun, nici cu, nici fără loțiunea de soare. Oamenii erau aruncați înăuntru – sau poate că săreau ei, de bună voie – pentru zeul apei, ca să invoce ploaia și să-și asigure fertilitatea. Cei înecați erau mesageri, erau trimiși să-i transmită zeului dorințele oamenilor. Sarah ar fi trebuit să fie purificată întâi, să stea și să transpire în coliba din piatră de lângă puț. Apoi, goală, avea să îngenuncheze în fața lui, cu un braț peste sâni, ca semn al supunerii. Edward a mai adăugat niște podoabe: un lanț din aur cu medalion de jad, o cununiță aurie împodobită cu pene. Părul, pe care de obicei îl purta împletit într-o coadă încolăcită sub formă de coc pe ceafă, ar fi fost despletit. S-a gândit la corpul ei, pe care și-l imagina mai suplu și mai ferm, cu o dorință abstractă, pe care a separat-o cât de mult a putut de Sarah însăși. Doar genul acesta de dorință îl mai putea simți față de ea: trebuia s-o deghizeze ca să poată face dragoste cu ea. S-a gândit la perioada de început, de dinainte de a se căsători. Era aproape ca și cum ar fi avut o aventură cu altă femeie, atât de diferită era ea pe atunci. Pe vremea aia Edward îi trata corpul ca pe un lucru sfânt, ca pe un potir alb-auriu, care trebuia atins cu grijă și cu tandrețe. Iar ei îi plăcuse asta; deși era cu doi ani mai mare decât el și cu mult mai experimentată, nu o deranjaseră stângăcia și venerația lui, nu râsese de el. De ce se schimbase?

Uneori se gândea că era din cauza bebelușului care murise la naștere. La momentul respectiv, el o implorase să mai facă unul imediat, iar ea fusese de acord, însă nu se întâmplase nimic. Nu vorbeau despre subiectul ăsta.

— Ei bine, asta a fost! a spus ea în spital după aceea.

Era un bebeluș perfect, le spusese doctorul; un accident absurd, unul dintre lucrurile stranii care se întâmplă fără motiv. După aceea, ea nu s-a mai întors la facultate și nici nu s-a angajat. A rămas acasă, să deretice apartamentul, să i se uite lui peste umăr, să se uite la ușă, pe fereastră, ca și cum aștepta întruna ceva.

Sarah își apleca fruntea în fața lui. El, în costumul cu pene și cu masca dințoasă, cu nas lung, al marelui preot, o stropea cu sânge extras din propria limbă și din penis. Acum trebuia să-i dea mesajul pentru zeu. Dar nu-i venea nicio idee ce să ceară.

Și imediat după aceea s-a gândit: ce idee grozavă pentru proiectul special la clasa a VI-a! O să-i pună să construiască machete ale templelor, o să le arate fotografiile pe care le-a făcut, o să le ducă niște tortilla și niște tamales, să facă un prânz mexican, o să-i pună să modeleze niște chac-mool din papier-maché… Apoi meciul de fotbal, în care căpitanului echipei perdante urma să i se taie capul, asta o să le placă, la vârsta aia

erau tare însetați de sânge. Se și vedea acolo, în fața lor, animat de propriul entuziasm, gesticulând larg, imitând, interpretând totul în fața lor, apoi reacția copiilor. Dar știa că după aceea avea să se întristeze. Ce erau, oricum, proiectele lui speciale, dacă nu un substitut pentru televizor, ceva menit să-i distreze? Îl plăceau fiindcă dansa pentru ei, era o marionetă amuzantă, inepuizabilă și ușor absurdă. Nu era de mirare că Sarah îl disprețuia.

Edward a strivit cu piciorul ce mai rămăsese din țigară. Și-a pus din nou pălăria albă, cu boruri mari, pe care i-o luase Sarah din târg. El își dorise una cu borul mai îngust, ca să poată privi prin binoclu fără să-l deranjeze pălăria; dar ea îi spusese c-ar fi arătat ca un jucător american de golf. Nu-l slăbea nicio clipă cu batjocura ei blândă, condescendentă. Avea să aștepte suficient timp cât să fie plauzibil, apoi avea să se întoarcă.

Sarah se gândea cum s-ar fi desfășurat călătoria aceea dacă Edward ar fi murit, cât se poate de convenabil. Nu era vorba că-și dorea ca el să moară, dar nu-și putea imagina niciun alt mod în care el să dispară complet. Era omniprezent, se impregnase în viața ei ca un fel de miros; îi era greu să gândească sau să acționeze fără a lua în considerare existența lui. Așa că găsise soluția inofensivă și plăcută de a reface itinerariul lor de-acum, însă fără Edward, decupându-l atent din poveste. Bine, nu că s-ar fi aflat acolo dacă n-ar fi fost el. Ar fi preferat să stea tolănită pe un șezlong în Acapulco, să zicem, sorbind un cocktail răcoritor. A mai aruncat în poveste și câțiva tineri bronzați, în costume de baie, dar pe urmă i-a scos: ar fi fost prea complicat și nici nu mai era la fel de relaxant. Se gândise des să-l înșele pe Edward – cumva, ar fi meritat-o, deși nu era sigură de ce –, însă n-o făcuse niciodată. Nici nu mai cunoștea bărbați ca lumea.

Dacă s-ar afla aici fără Edward. În primul rând, s-ar caza la un hotel mai bun, unul care să aibă sistem de astupare a chiuvetei; până acum nu stătuseră niciodată într-un hotel în care să poată astupa chiuveta. Sigur c-ar fi fost mai scump, dar s-a gândit c-ar fi avut mai mulți bani dacă ar fi murit Edward: ar fi avut tot salariul lui, nu doar o parte din el, ca acum. Știa că dacă el ar fi murit cu adevărat, n-ar mai fi avut deloc salariul lui, dar gândindu-se la asta și-ar fi stricat toată fantezia. Și ar fi călătorit cu avionul, dacă se putea, sau cu autocare de clasa întâi, în locul celor aglomerate, zgomotoase, de clasa a doua, pe care insista el mereu să le ia. Zicea mereu că așa cunoști mai bine cultura locală și că degeaba mergi în altă țară, dacă acolo îți petreci tot timpul cu alți turiști. Teoretic, Sarah era de acord cu asta, dar în autocare o lua durerea de cap și nu ținea morțiș să vadă priveliștea mizeriei, a colibelor cu acoperiș subțire din stuf, a curcanilor și a porcilor priponiți.

El aplica același raționament și restaurantelor. În satul în care erau cazați era unul cât se poate de agreabil, Sarah îl văzuse din autocar, și nici nu părea prea scump; dar nu, ei trebuiau să mănânce într-o magherniță ca vai de lume, cu linoleum pe jos și cu mușama peste fața de masă. În

spatele lor erau patru adolescenți care jucau domino și beau bere, râzând mult și enervant, iar câțiva copii mai mici se uitau la televizor, un serial pe care Sarah l-a identificat drept o reluare a The Cisco Kid[46], dublat.

Pe barul de lângă televizor era o crèche[47], cu trei magi din ghips pictat, unul călare pe elefant, ceilalți pe cămile. Primul mag n-avea cap. În grajd erau un Iosif și o Marie pitici, care adorau un prunc Isus enorm, era cam cât jumătate din elefantul magului. Sarah se întreba cum reușise Maria să scoată din ea ditamai colosul; o durea numai să se gândească la asta. Lângă crèche era un Moș Crăciun care avea pe post de aură niște beculețe colorate, iar lângă Moș Crăciun era un radio sub formă de Fred Flintstone, din care răsunau șlagăre americane, toate foarte vechi.

— Oh, someone help me, help me, pleeeaaaseeee…

— Ăsta parcă e Paul Anka, nu? îl întrebase Sarah.

Însă nu era genul de lucru pe care să te aștepți să-l știe Edward. El se lansase într-o tiradă în apărarea mâncării, cea mai bună pe care pusese gura în Mexic, zicea el. Sarah refuzase să-l consoleze declarându-se de acord cu el. Ea găsea restaurantul și mai deprimant decât ar fi trebuit să fie, mai ales acea crèche. Era ceva dureros, ca un invalid care încearcă să meargă, unul dintre ultimele gesturi spasmodice ale unei religii în care nu mai putea crede nimeni, fără îndoială.

Pe cărarea din spatele ei venea alt grup de turiști, americani după accent. Ghidul însă era mexican. S-a cățărat și el spre altar, pregătindu-se să-și țină discursul.

— Să nu vă apropiați prea mult de margine!

— Cine, eu? Nu, mi-e frică de înălțime. Ce-ați văzut acolo?

— Apă, ce era să văd?

Ghidul a bătut din palme, ca să fie toată lumea atentă. Sarah îl asculta doar pe jumătate: adevărul era că nu mai voia să afle nimic în plus despre locul acela.

— Se spune că pe vremuri erau aruncate aici numai virgine, a început ghidul. N-am idee cum știau care-i virgină. E tare greu să-ți dai seama.

A așteptat câteva clipe râsetele, care n-au întârziat să apară.

— Dar nu-i adevărat. O să vă spun imediat cum am aflat chestia asta. Aici este altarul zeului ploii, Tlaloc…

Lângă Sarah s-au așezat două femei. Amândouă aveau pantaloni lungi din bumbac, sandale cu toc și pălării de pai cu boruri largi.

— Pe ăla înalt te-ai urcat?

— Nici gând! L-am pus pe Alf să se urce, i-am făcut o poză când era sus de tot.

— Eu tot nu pricep de ce-au construit toate astea, la ce le trebuiau.

— Era o chestie în religia lor, așa a zis ghidul.

— Mda, măcar ar avea oamenii o ocupație.

— Ar rezolva problema cu șomajul.

Au râs amândouă.

— Pe la câte ruine din astea ne mai trambalează?

— Habar n-am. Mie mi s-a cam luat de ruine. Prefer să mă întorc și să stau în autocar.

— Eh, eu aș prefera să merg la cumpărături. Nu c-am avea ce cumpăra pe-aicea.

Ascultându-le, Sarah s-a simțit dintr-odată indignată. Chiar n-aveau niciun strop de respect? Niște gânduri similare avusese și ea cu o clipă înainte, dar auzindu-le din gura acelor femei, dintre care una avea o poșetă împopoțonată cu niște flori din paie, de prost gust, simțea nevoia să apere puțul.

— Hai că mă trece rău de tot, a spus femeia cu poșeta. N-am reușit să intru mai devreme, era ditamai coada la baie.

— Să-ți iei șervețel la tine, a sfătuit-o cealaltă. Nu e hârtie igienică. Și să ai mare grijă cum înoți pe-acolo, e plină de apă podeaua, băltește.

— Poate mă bag un pic în tufișuri și gata.

Edward s-a ridicat și și-a masat piciorul stâng, îi amorțise. Era momentul să se întoarcă. Dacă lipsea prea mult, Sarah avea să devină arțăgoasă, chiar dacă ea îl trimisese în căutarea asta prostească.

A pornit înapoi pe cărare. Dar a văzut cu coada ochiului o străfulgerare portocalie. S-a întors pe loc și a ridicat binoclul. Apăreau când te așteptai mai puțin. Era un grangur pe jumătate ascuns între frunze; i se vedeau pieptul portocaliu-deschis și aripa în dungi, întunecată. Tare și-ar fi dorit Edward să fie un graur gulerat, încă nu văzuse niciunul. I-a vorbit încetișor, rugându-l să se arate. Era tare ciudat cum i se păreau magice păsările doar prima oară, când încă nu le văzuse vreodată. Dar erau sute de feluri pe care nu avea să le vadă niciodată; oricât de multe ar fi văzut, întotdeauna avea să mai rămână una. Poate că de asta tot căuta în continuare. Pasărea a țopăit și mai departe de el, ascunzându-se cu totul în frunze. „Vino înapoi!" a strigat după ea pe mutește, dar dispăruse.

Dintr-odată, Edward se simțea fericit. Poate că Sarah nu-l mințise, până la urmă, poate chiar văzuse pasărea asta. Și chiar dacă ea n-o văzuse, pasărea venise oricum, de parcă ar fi simțit că el are nevoie de ea. Edward credea că i se permitea să vadă păsările doar atunci când voiau ele să fie văzute, ca și cum ar fi avut să-i spună ceva, un secret, un mesaj. Aztecii erau convinși că în colibri erau sufletele războinicilor morți, dar de ce nu în toate păsările? De ce doar sufletele războinicilor? Sau poate că păsările erau sufletele copiilor nenăscuți, cum credeau unii. „O nestemată, o pană prețioasă", așa era numit un copil nenăscut, potrivit cărții Daily Life of the Aztecs[48]. Quetzal, așa se zicea la pană.

— Asta e pasărea pe care vreau eu s-o văd! zisese Sarah când se uitau pe Păsările Mexicului înainte de a porni în excursie.

— Quetzalul strălucitor, rostise Edward.

Era o pasăre cu verde și roșu, ale cărei pene din coadă erau de un

impresionant albastru irizant. I-a explicat că Pasărea Quetzal însemna Pasărea cu Pene.

— Nu cred că avem prea mari șanse s-o vedem, i-a mai spus Edward, uitându-se care-i era habitatul. „Păduri de nori”[49]. Nu cred c-o să ajungem în vreo pădure de nori.

— Ei bine, eu pe asta o vreau, îi răspunsese Sarah. Asta este singura pe care o vreau.

Sarah era întotdeauna foarte hotărâtă când venea vorba despre ce voia și ce nu voia. Dacă în meniul unui restaurant nu găsea nimic care să-i facă cu ochiul, refuza să comande ceva; sau îl lăsa pe el să comande pentru ea și doar ciugulea câte ceva de pe margine, cum făcuse cu o seară înainte. Degeaba îi spusese că era cea mai bună masă pe care o luaseră de când ajunseseră în Mexic. Ea nu își pierdea niciodată cumpătul sau sângele rece, dar era încăpățânată. De exemplu, cine altcineva în afară de Sarah ar fi insistat să vină cu o umbrelă pliabilă în Mexic în sezonul uscat? El s-a străduit, a tot încercat s-o convingă, explicându-i cât era de inutilă și de grea, dar ea o adusese oricum. Și ieri după-amiază plouase, fusese o adevărată rupere de nori. Toți ceilalți fugiseră care încotro, căutând adăpost, înghesuindu-se pe lângă ziduri și pe pragul intrărilor în temple, dar Sarah deschisese umbrela și stătuse sub ea, arogantă. Îl înfuriase la culme. Chiar și când se înșela, tot reușea mereu, cumva, să aibă dreptate. De-ar fi recunoscut măcar o dată... Ce? Că putea greși și ea. Asta îl supăra de fapt: presupoziția ei că era infailibilă.

Și era conștient că atunci când murise bebelușul ea îl învinuise pe el. Nici până în ziua de azi nu știa de ce. Poate fiindcă ieșise un pic să cumpere țigări, căci nu se aștepta să nască atât de repede. Nu fusese lângă ea când o anunțaseră; trebuise să înfrunte singură vestea aceea cumplită.

— N-a fost vina nimănui, îi repetase el la nesfârșit. Nici a doctorului, nici a ta. Era răsucit cordonul ombilical.

— Știu, îi răspundea ea, și nu-l acuzase niciodată.

Cu toate astea, el simțea reproșul, plutea în jurul ei ca o ceață. Ca și cum el ar fi putut să facă ceva.

— Mi l-am dorit la fel de mult ca tine, îi spunea el.

Și era adevărat. Nu-i trecuse prin cap să se însoare cu Sarah, nu pomenise niciodată căsătoria pentru că nu crezuse că ea ar fi acceptat, până când îi spusese că era însărcinată. Până în clipa aceea, ea deținuse controlul; era convins că era doar o distracție pentru ea. Dar nu ea propusese să se căsătorească, ci el. Renunțase la Teologie, își luase atestatul pentru predare într-o școală de stat chiar în vara aceea, ca să aibă din ce trăi împreună. Îi făcea în fiecare seară masaj pe burtă, simțea mișcările bebelușului, îl atingea prin pielea ei. Era ceva sacru pentru el, iar Edward o includea și pe Sarah în venerația lui. În luna a șasea de sarcină, când ea prinsese obiceiul să doarmă mai mult pe spate, începuse să sforăie, iar el stătea treaz noaptea și asculta sforăielile acelea domoale,

parcă le vedea – alb-argintii, erau aproape ca niște cântece, niște talismane misterioase. Din păcate, Sarah păstrase obiceiul de a sforăi, însă el nu-l mai privea cu aceeași evlavie.

Când murise copilul, el plânsese, nu Sarah. Ea nu plânsese deloc. Se ridicase și mersese aproape imediat, voia să iasă din spital cât mai repede cu putință. Toate hainele pe care le cumpărase deja pentru bebeluș dispăruseră din apartament; Edward n-a aflat niciodată ce făcuse cu ele, îi era prea teamă să întrebe.

Încă de atunci începuse să se întrebe de ce mai erau căsă-
toriți. Nu avea sens. Dacă se căsătoriseră datorită copilului și nu exista niciun copil, nu apărea niciun copil, de ce nu se despărțeau? Dar nu era sigur că voia să se despartă. Poate că încă spera că avea să se întâmple ceva, că vor avea alt copil. Însă n-avea niciun rost s-o ceară. Copiii vin când vor ei, nu când vrei tu. Vin când te aștepți mai puțin. O nestemată, o pană prețioasă.

— Să vă povestesc, a spus ghidul. Au intrat niște arheologi în puț. Au scos din el mai mult de cincizeci de schelete și-au descoperit că unele dintre ele nu erau deloc fecioare, căci aparțineau unor bărbați. De asemenea, cele mai multe schelete erau ale unor copii. Deci, vedeți, așa se termină și cu legenda asta.

A făcut un mic gest straniu, de sus, din vârful altarului, aproape ca un fel de plecăciune, dar nu s-au auzit aplauze.

— Nu fac chestiile astea din cruzime, a continuat el. Ei chiar cred cu tărie că oamenii ăștia au să poarte mesajul către zeul ploii și au să trăiască de-a pururi în paradisul lui de pe fundul puțului.

Femeia cu poșeta s-a ridicat în picioare.

— Ce mai paradis! a comentat spre prietena ei. Eu o iau înapoi. Vii și tu?

De fapt, acum se punea în mișcare tot grupul, împrăștiat, ca de obicei. Sarah a așteptat până au plecat toți. Apoi și-a deschis geanta și a scos pruncul Isus pe care îl furase din crèche cu o seară înainte. I se părea ireal să fi făcut așa ceva, dar asta era, îl furase.

Nu plănuise furtul. Stătea lângă crèche în timp ce Edward achita nota de plată, trebuise să meargă în bucătărie după ea, chelnerii se mișcau foarte încet și nu le-o aduseseră la masă. Nu se uita nimeni la ea: puștii care jucau domino erau absorbiți de jocul lor, iar copilașii erau hipnotizați de televizor. A întins dintr-odată mâna, trecând pe lângă magi și dincolo de ușa grajdului, a luat pruncul și l-a băgat în geantă.

Acum îl întorcea de pe o parte pe alta. Privit separat de Fecioara și Iosif cei pitici, nu mai arăta chiar așa absurd. Scutecul era turnat dintr-o bucată, odată cu corpul, și arăta mai curând ca un fel de tunică. Avea ochi de sticlă și un fel de tunsoare paj, cam lungă pentru un nou-născut. Era un copil perfect, cu excepția ciobiturii de la spate, care, din fericire, nu se

vedea. Probabil că cineva îl scăpase pe jos.

Trebuia să fii precaut mereu. Pe toată durata sarcinii, ea avusese mare grijă de ea, numărase meticuloasă pastilele cu vitamine prescrise de doctor și mâncase doar ce recomandau cărțile de specialitate. Băuse câte patru pahare cu lapte pe zi, cu toate că ea ura laptele. Făcuse exercițiile, mersese la cursuri. Nimeni nu putea s-o acuze că nu făcuse tot ce trebuia. Și cu toate astea, o tulburase întruna gândul că bebelușul avea să se nască cu un defect, că avea să fie mongoloid sau infirm, ori hidrocefal, cu un cap uriaș, lichid, ca aceia pe care îi văzuse într-o zi stând la soare în scaunele lor cu rotile, pe pajiștea din fața spitalului. Dar copilul fusese perfect.

Cu niciun chip nu și-ar mai fi asumat riscul ăla, n-ar mai fi trecut din nou prin tot efortul de atunci. Edward n-avea decât să dea din șolduri până făcea febră musculară; „să mai încercăm o dată", așa îi zicea. Ea lua pilula în fiecare zi fără să-i spună. N-avea de gând să încerce din nou. Ar fi fost prea mult să i se ceară așa ceva.

Cu ce greșise? Nu greșise cu nimic, asta era problema. Nu putea da vina pe nimic și pe nimeni, decât, pe ascuns, pe Edward; iar el nu putea fi învinuit pentru că murise copilul, ci doar pentru că nu fusese acolo. De atunci încoace, era pur și simplu din ce în ce mai absent. Din clipa în care ea nu mai avusese copilul în trupul ei, Edward își pierduse interesul, o părăsise. Își dădea seama că ăsta era lucrul pentru care îi purta ranchiună. O lăsase singură cu cadavrul, cu cadavrul acela pentru care nu exista nicio explicație.

„Pierdut", așa vorbeau oamenii despre el. Spuneau că a pierdut copilul, ca și cum ar fi fost rătăcit pe undeva, hălăduia brambura și o căuta plângând, ca și cum îl neglijase și îl rătăcise pe cine știe unde. Dar unde? În ce purgatoriu ajunsese, în ce paradis apos? Uneori i se părea că fusese o greșeală, că bebelușul nu se născuse încă. Îl simțea mișcându-se, mișcându-se încetișor de tot, ținându-se bine de ea pe dinăuntru.

Sarah a lăsat pruncul pe bolovanul de lângă ea. S-a ridicat în picioare și și-a netezit cutele de pe fustă. Era sigură c-o să descopere și mai multe pișcături de purici când ajungea la hotel. A luat pruncul și a mers încet spre fântână, până când a ajuns chiar pe margine.

Edward, venind pe cărare, a văzut-o pe Sarah la marginea puțului, cu brațele ridicate deasupra capului. Dumnezeule, și-a spus, o să se arunce! A vrut să strige după ea, să-i spună să se oprească, dar se temea să n-o sperie. Putea să alerge până la ea, s-o prindă de la spate… Dar l-ar fi auzit. Așa că a așteptat paralizat, în timp ce Sarah stătea neclintită. Edward se aștepta să se prăvălească în puț, și-atunci ce s-ar fi făcut el? Însă ea doar și-a dus brațul drept la spate și a aruncat ceva în fântână. Apoi s-a întors, pe jumătate împleticindu-se, spre bolovanul lângă care se despărțiseră; s-a lăsat pe vine.

— Sarah, a rostit el.

Avea fața îngropată în palme; nu și-a ridicat mâinile. Edward a

îngenuncheat, ca să fie la nivelul ei.

— Ce e? Ți-e rău?

A clătinat din cap. Părea că plânge, ascunsă în spatele palmelor, fără să scoată vreun sunet și fără să se clintească. Edward era descumpănit. Când era Sarah cea obișnuită, cu toată răutatea ei, îi putea face față, inventase moduri de supraviețuire. Dar pentru asta nu era pregătit. Ea fusese întotdeauna cea stăpână pe situație.

— Haide, i-a spus el, încercând să-și disimuleze disperarea, trebuie să mănânci ceva, pe urmă o să te simți mai bine.

Chiar în timp ce rostea cuvintele, își dădea seama cât de idiot sunau, dar de data asta nu i-a zâmbit condescendent, nu i-a răspuns cu indulgență.

— Nu-ți stă-n fire așa ceva, a mai spus Edward, implorând-o, ca și cum ăsta ar fi fost argumentul suprem care avea s-o zguduie, aducând-o înapoi pe vechea Sarah, cea calmă.

Sarah și-a luat mâinile de pe față, iar în clipa aceea Edward a înghețat de spaimă. Fără îndoială, avea să vadă chipul altcuiva, al unui om complet diferit, al unei femei pe care n-o mai văzuse în viața lui. Sau n-avea să vadă niciun chip. Dar (și asta aproape că era și mai rău) era Sarah, arăta ca de obicei.

A scos un șervețel din poșetă și s-a șters la nas. „Ba îmi stă în fire”, și-a spus ea. S-a ridicat în picioare și și-a netezit din nou fusta, apoi și-a luat geanta și umbrela pliabilă.

— Aș mânca o portocală, a spus ea. Au la magazinul de vizavi de ghereta cu bilete. Le-am văzut când am venit. Ți-ai găsit pasărea?

---

43 Quetzalul strălucitor (*Pharomachrus mocinno*) este o pasăre din familia Trogonidae, cu un penaj izbitor. Capul, gâtul și aripile au tonuri verzui irizate, coada lungă este verde cu pene albastre, iar pieptul roșu aprins. Trăiește în pădurile tropicale din sudul Mexicului și America Centrală și este în pericol de dispariție, fiind protejată în multe țări în prezent. Ocupă un rol important în cultura mesoamericană, fiind asociată cu zeitatea Quetzalcoatl, „șarpele cu pene prețioase”, zeul învățăturii și al cunoașterii, printre altele (n. red.).

44 Păsări din familia *Tyrannidae*, care trăiesc exclusiv în America. Deși mici, sunt curajoase și combative, atacând păsările mari care se apropie de cuiburile lor (n. red.).

45 Tip de sculptură precolumbiană care înfățișa o siluetă întinsă pe spate, cu capul întors, sprijinindu-se pe coate și ținând un vas pe abdomen (n. tr.).

46 Serial american de tip western, difuzat pentru prima oară în anii 1950–1956 (n. tr.).

47 Ansamblu de mici statuete care înfățișează scena nașterii lui Isus Hristos (n. tr.).

48 *Viața de zi cu zi a aztecilor* (n. tr.).

49 Păduri tropicale aflate la altitudini mari, unde umiditatea persistă sub formă de nori (n. tr.).

Pregătire

Probabil că i-a luat câteva minute bune lui Rob până și-a dat seama că fetei îi intra soarele în ochi. Când a observat că mijea ochii, a mutat-o un pic într-o parte, ca să vadă mai bine. A pipăit brațele capitonate ale scaunului, de care mâinile ei subțiri, dezgolite, erau prinse cu niște curelușe de piele; voia să se asigure că nu se încinseseră prea tare. Fata ar trebui să aibă o pălărie, îi avertizau întruna să aibă grijă să nu se ardă când stau la soare. Până acum fusese întotdeauna însorit în timpul zilei, doar cu o noapte înainte plouase cu tunete și fulgere. Dar nu-i puseseră pălărie când o scoseseră afară cu cărucțul.

— Au uitat să-ți pună pălăria, i-a spus el. Ce prostie, nu?

I-a arătat apoi altă bucată din puzzle-ul de lemn, lăsând-o s-o analizeze și să se uite și la puzzle-ul pe jumătate făcut, aflat pe tăvița din fața ei.

— Așa? a întrebat-o.

I-a urmărit cu atenție mâna stângă, cu care făcea de obicei acea vagă mișcare către el care însemna da. Era una dintre puținele mișcări controlate pe care le putea face.

Îi privea cu atenție și ochii, figura. Fata își putea mișca ochii, însă capul i se smucea în toate părțile, ca un pește în cârlig, dacă îl întorcea prea repede. Dar își putea controla foarte puțin mușchii feței, așa că el nu reușea niciodată să-și dea seama dacă încerca să zâmbească sau dacă își schimonosea gura din cauza spasmelor cărnii ei neliniștite, ale trupului care nu se putea supune enormei voințe pe care o vedea el sau pe care i se părea c-o vede, captivă în ochii ei, ca un animal mic și sălbatic, prins într-o plasă de fier. Nu putea scăpa! Era prinsă în chingile scaunului cu rotile, prizonieră în cușca ei de proteze, tăvițe, roți de oțel, dar asta doar pentru că era prinsă în propriul trup ca într-un carusel de la circ, care o zgâlțâia neîncetat și-i făcea rău. Dacă ar fi fost eliberată din strânsoarea scaunului, s-ar fi zbuciumat, s-ar fi zvârcolit, s-ar fi răsturnat și s-ar fi rostogolit haotic. Era unul dintre cele mai grave cazuri pe care le preluaseră vreodată, îi spusese Pam, fizioterapeuta.

Dar toată lumea era de acord că fata era inteligentă, extrem de inteligentă; era chiar uluitor ce putea să facă. Putea spune „da” mișcându-și mâna stângă, iar astfel reușea să participe la tot felul de jocuri, să

răspundă la întrebări, le putea arăta ce voia. Era nevoie doar de mai mult efort decât în mod normal din partea consilierului, de multe ori trebuia să intuiască despre ce era vorba. Dura ceva, dar după ce fata îl bătuse de două ori la rând la dame, fără ca el să se lase vreun pic, Rob era bucuros să-și petreacă astfel timpul. Se întreba dacă n-ar fi putut s-o învețe să joace șah. Dar erau prea multe piese, prea multe variante de mișcări, un singur meci ar fi durat săptămâni în șir. Își imagina ce gândea ea, cum aștepta nerăbdătoare în propriul corp, cum aștepta ca el să ajungă la piesa pe care voia ea s-o mute, să-și dea seama și unde voia s-o mute.

Nu-i răspunsese nimic. Rob a întors piesa de puzzle cu susul în jos. „Da", a răspuns imediat mâna, iar el a așezat piesa. Era o girafă, ba erau chiar două girafe, de fapt, o imagine amuzantă cu animale, o caricatură. I-a dat prin minte că era posibil ca ea să nu știe ce este o girafă; era posibil să nu fi văzut niciodată una, să nu fi văzut nici măcar imaginea unei girafe.

— E cam plictisitor puzzle-ul ăsta? a întrebat-o.

„Da", a răspuns ea.

— Ce zici, să jucăm dame mai bine?

Era de acord.

— OK, șmechero, dar de data asta să știi că te bat eu pe tine!

Ochii ei albaștri îl țintuiau; buzele i-au tremurat. Tare și-ar fi dorit Rob ca ea să poată zâmbi. A împins căruciorul, pornind împreună să ia jocul de dame și să ducă înapoi puzzle-ul.

Inteligența ei îl fascina. Era un lucru nemaipomenit, dar în același timp și îngrozitor – mintea aceea ținută prizonieră, gâtuită. Poate că era un geniu, n-aveau cum să-și dea seama. Cu siguranță știa și simțea lucruri pe care alți oameni nu le percepeau. Când îl privea cu ochii albăstrui ca gheața, limpezi și reci, duri ca niște dropsuri cu mentă, era ca și cum vedea drept în el, dincolo de rolul de unchi de treabă, exagerat de vesel, rol pe care el știa foarte bine că îl joacă. Trebuia să aibă grijă la ce se gândea când era cu ea. Imediat își dădea seama, și, dintr-un motiv sau altul, pentru el era importantă părerea ei.

Uneori se gândea că i-ar fi fost mai bine dacă ar fi fost și ea ca toți ceilalți. Copiii bolnavi de hidrocefalie, de exemplu, cu capetele lor ca niște dovleci apoși și cu trupurile de bebeluși; acum erau trei hidrocefali în tabără și toți trei vorbeau, dar nu erau cine știe ce deștepți. Sau cei cu distrofie musculară, care păreau atât de normali la prima vedere, așezați într-o rână în scaunele lor cu rotile, palizi și fără vlagă ca niște orfani. Ei aveau să moară curând; unii dintre ei n-aveau să mai prindă nici vara următoare. Imnul taberei i se părea atât de dureros lui Rob, încât nu reușea să-l cânte.

> Unde merg toți băieții și fetele
> Care se fac mari, bărbați și femei?
> Faaair
> Edeeen[50].

Linia melodică era a cântecului din Mickey Mouse, ceea ce i se părea și mai trist lui Rob, fiindcă invoca imaginea muschetarilor, copii dolofani, frumușei, cu mâini și picioare întru totul funcționale, care aleseseră să-și folosească trupurile normale, frumoase pentru asta, să țopăie, să se zbânțuie și să joace un rol la televizor. Rob stătea în picioare, se uita în jos, se uita într-o parte, se uita oriunde, dar nu la rândurile de copii condamnați, înșiruiți în sala de festivități, aduși acolo pentru ca Bert, directorul adjunct, să zdrăngănească la acordeon și să facă ceea ce el numea „atmosferă de tabără". Însă copiii fredonau cântecul cu bucurie. Le plăcea să cânte. Cei care puteau băteau și din palme.

Jordan nu putea să bată din palme. Pe de altă parte, ea avea să trăiască o viață lungă. De boala ei nu se murea. Avea doar nouă ani.

Camera cu jocuri se afla în jumătatea dreaptă a cabanei aflate cel mai aproape de clădirea principală. Fereastra din față fusese mărită și se adăugase o tendă, obloane din lemn, pentru când ploua, și o tejghea. Jo-Anne Johnson, care era pe tură săptămâna asta, ședea în spatele tejghelei, cocoțată pe un scaun înalt, și citea o carte cu coperți necartonate. Avea un tricou alb din eponj, cu o ancoră pe sânul stâng, și pantaloni roșii, scurți de tot; stătea picior peste picior. Rob a privit linia de pe coapsa ei, în locul în care se termina bronzul, apoi și-a mutat privirea spre rafturile din spatele ei, unde se aflau mingile de volei și bâtele de baseball. Avea părul șaten, prins într-o coadă de cal cu o clamă aurie, și ochelari de soare cu ramele pestrițe. Șchiopăta un pic când mergea. Se număra printre cei care în copilărie veniseră ei înșiși în tabără, iar acum se întorseseră drept consilieri. Lui Rob i se părea o tipă de treabă; cu el, cel puțin, era mereu de treabă.

— Am vrea să dăm înapoi puzzle-ul ăsta, i-a spus el. Vrem la schimb niște dame.

— Iar dame, hm? Cred că ți s-a acrit de dame. Văd că-i a patra oară săptămâna asta.

Lui Rob nu-i plăcea cum vorbeau unii oameni în fața lui Jordan, ca și când ea nu i-ar fi auzit.

— Ah, nu! Joc cu Jordan. Până acuma m-a bătut de două ori.

Jo-Anne i-a zâmbit ca și cum ar fi împărtășit un secret. Apoi și-a coborât privirea spre Jordan și i-a zâmbit și ei. Fata a fixat-o cu privirea, aproape neclintită.

— Da, am auzit că-i maestră în toată regula.

Apoi Jo-Anne a tăiat puzzle-ul din caietul dictando de pe tejghea și a trecut jocul de dame în dreptul numelui lui Rob.

— Pe mai târziu! Distracție plăcută! le-a urat.

— Hai să găsim un loc la umbră, i-a spus Rob lui Jordan.

A împins-o cu căruciorul de-a lungul aleii asfaltate, pe lângă șirurile de căbănuțe. Clădirile erau albe, îngrijite, identice. La intrare aveau rampe, în loc de trepte și praguri; la interior se aflau paturi speciale, toalete speciale

și izul acela straniu care nu semăna cu mirosul obișnuit al copiilor, era mai dulce, mai pregnant și mai umed, îl ducea cu gândul la o seră. Un iz de pământ cald și de pudră de talc, izul unui lucru care de-abia începe să putrezească. Bineînțeles, erau întotdeauna multe rufe murdare ce zăceau în saci, așteptând să fie duse la spălat. Unii dintre copii purtau scutece, grotești când le vedeai pe un puști de doisprezece ani. Dimineața, înainte să fie schimbate așternuturile, mirosul era și mai puternic. Dura mult să fie pregătiți toți copiii pentru noua zi. Fetele, consilierele, nu aveau voie să-i ridice pe cei mici din paturi sau din cărucioarele cu rotile; doar băieții aveau voie. Robert se ocupa cu ridicatul copiilor din cabana lui și din două cabane de fete, Numărul 7 și Numărul 8, cabana lui Jordan. Cu tunsoarea ei băiețească și cu fețișoara aspră, cu o expresie hotărâtă, părea tare stingheră în cămășile de noapte roz, cu volane în care o îmbrăcau. Rob se întreba dacă fata avea voie vreodată să-și aleagă singură hainele.

Au ajuns la colțul aleii și au luat-o la stânga. Prin ferestrele deschise ale sălii de festivități, care avea și rolul de sală de sport, se auzeau muzică pe bandă și vocea unei femei:

— Nu, mergeți înapoi la locurile voastre și încercați din nou! O să vezi c-o să reușești, Susie.

Ajunseseră la capătul zonei băieților. Zona fetelor era dincolo de pajiștea din mijloc, pe care tocmai se desfășura un meci de baseball, la fel ca în ziua în care sosise el. Dubița taberei se oprise pe aleea circulară de la intrare. Din exterior, clădirea principală putea fi confundată cu conacul unui bogătaș, ceea ce și fusese pe vremuri. Niște siluete, care în prima clipă păreau niște bunicuțe în balansoare, erau așezate din loc în loc, de-a lungul verandei largi. Îi întâmpinase directorul și-l însărcinase pe Bert să le prezinte tabăra noilor consilieri. După colț se desfășura jocul de baseball și Rob se gândise că n-avea să fie chiar așa de rău acolo, căci de la distanță, pe pajiștea verde, în lumina soarelui ce părea să fi strălucit neîncetat de atunci, meciul păruse aproape normal.

Ce era ciudat era tăcerea. Băieții de vârsta aceea ar fi trebuit să strige, asta făcea parte din joc; însă aici meciurile erau jucate cu o concentrare tăcută. Cei mai mulți erau copii care puteau merge cu ajutorul protezelor sau al cârjelor; unii puteau chiar să alerge. Dar câțiva dintre jucători erau perechi, un băiat era împins cu căruciorul, de la bază la bază, de un altul. Pentru că între timp jucase și el, Rob știa că meciurile acelea se desfășurau cu o politețe și cu un respect pe care el le găsea stranii. În timpul meciurilor de baseball, copiii ăștia se purtau așa cum le spun mereu adulții copiilor să se poarte. În momentul acela, singurul gălăgios era Bert, arbitrul, care dădea din mâini și striga niște încurajări în timp ce Dave Snider, paralizat de la brâu în jos din cauza poliomielitei, lovea mingea dincolo de baza a doua. Doi jucători în cârje șontâcăiau după ea, în timp ce Dave se întorcea spre prima bază.

Rob știa c-ar fi trebuit să se ofere mai des voluntar pentru activitățile

sportive și ca supraveghetor, dar prefera să-și petreacă timpul cu Jordan. În plus, nu putea să sufere baseballul. Era sportul preferat al familiei lui, cel la care era de la sine înțeles că trebuia să exceleze, așa cum era de la sine înțeles că avea să se facă doctor. Tatăl lui insista asupra meciurilor, probabil gândindu-se la glorioasa familie Kennedy, care apăruse de curând în revista Life jucând rugby. Joseph Kennedy și cei trei băieți grozavi ai lui. Taică-său purta un tricou pe care scria CAMPION, îl primise cadou de la mama lui. Cei doi frați mai mari ai lui Rob erau buni jucători de baseball, la fel ca frații Miller. Și dr. Miller era tot chirurg, ca tatăl lui; familia Miller locuia în casa vecină. Tatăl lui era cu inimile, dr. Miller era cu creierele, iar cei doi frați Miller aveau să fie și ei doctori.

Jucau baseball pe plajă, iar pentru Rob sentimentul de deznădejde și eșec ce însoțea meciurile acelea învăluia și cerul albastru, lumina puternică a soarelui și valurile ce se spărgeau pe nisip. Lucrurile astea, care pentru alți oameni însemnau o vacanță lipsită de griji, pentru el erau o robie aproape imposibil de îndurat. Era de neconceput să refuze să joace. Dacă ar fi fost un jucător mai priceput, ar fi putut spune că n-are chef, dar așa, ar fi fost pe bună dreptate acuzat că strică bucuria tuturor și că nu știe să piardă. Nimeni nu i-o lua în nume de rău că juca atât de prost, că de-abia reușea să lovească mingea, probabil din cauza vederii slabe, soarele orbindu-l când îi intra în ochi prin ramele ochelarilor, că nu vedea mingea când se năpustea spre el, căzând vijelios din cerul de un albastru strălucitor, ca bomba unui asasin, și amorțindu-i degetele când ridica mâinile să se apere de ea, izbindu-l în cap ori în gât sau, și mai umilitor, ignorându-l cu totul, astfel încât trebuia să alerge după ea, s-o fugărească pe plajă sau în apele lacului. Familia lui îl lua în râs, până și, mai ales, mama lui. „Azi unde te-ai mai lovit?" îl întreba după meci, scoțând gustările pe terasa de mai sus de ponton, sandviciuri și Cola pentru băieți, bere pentru bărbați. În oraș tatăl lui bea scotch, dar la cabană, căreia îi spunea „reședința mea de vară", bea bere. Ceilalți povesteau chinurile amuzante ale lui Rob, duelurile pierdute cu malefica minge albă, în timp ce el rânjea. Zâmbetul acela chinuit era obligatoriu, trebuia să le arate că era băiat de gașcă și că nu-l deranja. „Trebuie să ții la d-astea", îi plăcea tatălui său să spună, fără să explice mai detaliat ce erau „astea". Tot el zicea, după aproape fiecare meci, că sporturile de competiție sunt bune pentru că te învață cum să gestionezi eșecurile. Rob știa că așa încerca tatăl lui să-l consoleze, însă îi venea să-i răspundă că avea destul exercițiu în sensul ăsta și că nu l-ar fi deranjat deloc să învețe și cum să gestioneze succesul.

Dar trebuia să aibă grijă când spunea lucruri de genul ăsta. „El e tare sensibil", le zicea mama lui prietenelor ei, pe jumătate mândră, pe jumătate mâhnită. Poza ei preferată era cea cu Rob în stiharul de la corul bisericii, și fusese făcută în anul de dinainte să i se fi schimbat vocea. Fratele cel mare era ăla chipeș, cel mijlociu era ăla inteligent, iar Rob era

sensibilul. Din motivul ăsta trebuia, Rob era cât se poate de conștient de asta, să pară cât mai insensibil cu putință. În ultima vreme îi ieșea tot mai bine, iar acum maică-sa se plângea că băiatul nu i se mai destăinuia ca pe vremuri. Până și momentele ei de îngrijorare îi păreau lui Rob dureroase.

În ceilalți avea încredere că se vor descurca, dar nu era la fel de încrezătoare în forțele lui, iar în secret, Rob era de acord cu ea. Știa că nu va putea să ajungă niciodată doctor, cu toate că și-ar fi dorit. Își dorea și să fie bun la baseball, dar nu era, iar tot ce întrevedea în viitorul lui la Facultatea de Medicină era o catastrofă uriașă. Cum să mărturisească faptul că și desenele din cărțile de medicină ale tatălui său, abstractele interioare ale corpului uman, sub formă de obiecte din ghips, îi întorceau stomacul pe dos, că leșinase de-a dreptul – însă nu știa nimeni, pentru că era deja întins – când i se luase sânge la clinică, cu un an înainte, și văzuse pentru prima oară viermele acela movuliu al propriului sânge, înaintând prin tubul transparent de lângă brațul lui dezgolit? Tatăl lui găsea că era o mare desfătare pentru băieți să li se permită să stea în camera de observație de la spital, în timp ce el făcea vreo operație pe cord deschis, iar Rob nu putea să refuze propunerea sau să recunoască faptul că îi era greață. („Cauciuc roșu, nu-i decât niște cauciuc roșu”, își repeta la nesfârșit, închizând ochii atunci când frații lui nu se uitau la el.) Ieșea din experiențele acestea chinuitoare cu genunchii tremurânzi și cu palmele pline de semne lăsate de unghiile lui roase, cu colțuri ascuțite. Nu putea, n-ar fi putut niciodată s-o facă.

James, chipeșul, era deja rezident, iar la masa în familie de duminică îl tachinau toți cu glume despre asistentele frumușele. Adrian era în anul trei și avea numai note bune. Amândoi își găseau locul cu atâta ușurință în definițiile care le fuseseră date. Și el ce-ar fi trebuit să fie, ce mai rămăsese și pentru el când împărțiseră rolurile? Cel de-al treilea fiu neghiob din basme, fără prințesă și fără noroc. Dar prietenos și generos, bun cu bătrânelele și cu piticii din pădure. Își disprețuia propria generozitate, simțind că venea mai curând din lașitate.

Rob ar fi trebuit să înceapă în toamnă cursurile de pregătire ale Facultății de Medicină. Și, conștiincios, așa avea să facă. Însă, mai devreme sau mai târziu, avea să fie nevoit să renunțe, și-atunci ce-i rămânea de făcut? Se vedea pe acoperișul unui vagon de marfă, ca un hoinar din anii 1930, fără o para chioară, fugind ca să scape de dezamăgirea familiei lui, refugiindu-se într-un soi de uitare atât de străină de el, încât nici nu și-o putea imagina. Dar nu avea cui să-i spună că era conștient de propria soartă pecetluită. Cu un an în urmă, îl luase taică-său deoparte, ca să poarte cu el conversația motivatoare pe care Rob era sigur c-o avusese și cu ceilalți doi. Medicina nu e doar o slujbă, îi spusese lui Rob. Este o chemare, o vocație. Să-și dedice viața salvării altor oameni, cu altruism, era unul dintre cele mai nobile lucruri pe care le putea face. Ochii tatălui său sclipiseră cu evlavie: oare era Rob vrednic de toate astea? (Iaht, casă

de vacanță pe malul lacului, două mașini, casă pe Forest Hill, își zisese Rob.) „Și bunică-tău a fost doctor", adăugase tatăl lui, ca și cum ăsta ar fi fost argumentul decisiv. Bunicul lui fusese doctor, dar fusese doctor la țară, pornea cu sania trasă de câini prin viscol când intra câte o femeie în durerile facerii. Auziseră adesea povestirile astea eroice. „Nu se prea pricepea să strângă banii pe care îi datorau pacienții", îi spunea tatăl lui Rob, clătinând din cap cu un amestec de admirație și dispreț indulgent. El nu suferea de aceeași slăbiciune. „În timpul Marii Depresiuni am trăit mâncând pui; ni-i dădeau fermierii, în loc de bani. Eu aveam o singură pereche de pantofi." Rob se gândise la suportul de încălțăminte care se întindea pe toată lungimea șifonierului cu trei uși al tatălui său, pantofii lustruiți stând înșirați acolo, ca tot atâtea mărturii.

N-ar fi fost în stare să îndure scena din momentul în care aveau să afle, era mai bine să dispară direct. Își imagina că marea catastrofă care declanșa totul urma să aibă loc într-o sală de curs. Aveau să disece cu toții un cadavru, iar el va începe să urle dintr-odată. Se va năpusti în fugă, să alerge pe coridor, duhnind a formaldehidă, își va uita paltonul și galoșii, care erau o obsesie a mamei lui, afară ningea cumplit. Se va trezi a doua zi într-o cameră de hotel cu pereții cenușii-verzui, fără să-și aducă aminte ce făcuse.

Ei îi aleseseră slujba asta, tabăra asta. Erau de părere că era un bun exercițiu să-și petreacă vara alături de copiii infirmi; se număra printre lucrurile „alea" pe care trebuia să învețe să le îndure. Tatăl lui îl cunoștea pe director și totul fusese aranjat încă dinainte să afle Rob. Tatăl și mama lui fuseseră atât de entuziasmați, atât de convinși că-i ofereau o oportunitate extraordinară, cum ar fi putut să refuze?

— Folosește-ți simțul de observație, îi spusese tatăl lui la gară. Tare mi-aș fi dorit să am și eu așa o ocazie când eram de vârsta ta!

În prima săptămână, Rob avusese coșmaruri. Visase corpuri, bucăți de corpuri umane, brațe și picioare și trunchiuri, toate detașate și plutind prin aer; sau visa că nu se poate mișca, nu poate respira, și se trezea cu pielea nădușită de efort. Vederea copiilor, mai ales a celor mai mici, îi provoca o durere copleșitoare, nu înțelegea cum puteau ceilalți angajați să-și vadă de treabă toată ziua cu o asemenea mină de veselie profesionistă. Dar asta făcea și el. Cu mai puțin succes însă decât își imagina el, căci după întâlnirea de prezentare de a doua zi, Pam fizioterapeuta venise la el în camera de relaxare a angajaților. Avea părul de un blond stins și-l ținea prins cu o bentiță din catifea albastră, asortată cu albastrul din pantalonii ei scurți pepit. Era frumușică, dar lui Rob i se părea că e prea dințoasă. Parcă avea dinți prea mulți și prea mari.

— E greu să lucrezi cu copii așa de bolnavi, îi spusese, dar ai și multe satisfacții.

Rob dăduse din cap ascultător: cum adică, satisfacții? Încă simțea un pietroi în stomac. Fusese pe tură la cină în seara aceea și de-abia

suportase să vadă laptele picurând din tuburile de plastic îndoite prin care se hrăneau, tăvile atașate cărucioarelor, stropite cu mâncare („Lasă-i să se descurce singuri cât de mult pot”), sunetele, leorpăitul și sorbitul prin paie. Pam își aprinsese o țigară și Rob privise unghiile roșii ale mâinilor ei puternice, competente.

— Nu le faci lor niciun bine dacă ești trist, i-a spus ea. Au să se folosească de asta împotriva ta. Mulți dintre ei nu înțeleg de ce ai fi trist. N-au trăit niciodată altfel decât așa.

Pentru ea asta avea să fie o slujbă pe termen lung, asta avea să facă toată viața!

— O să te obișnuiești, îi mai spusese și-l bătuse ușurel pe mână, cu un gest care lui Rob i se păruse jignitor.

S-a corectat însă repede: nu face decât să se poarte amabil cu mine.

— Îl știu pe frate-tău, James, i-a spus ea, zâmbindu-i iarăși cu dinții ei mari. Ne-am cunoscut la o întâlnire în patru. E un tip ca lumea.

Rob se scuzase și se ridicase. Pam era oricum mai mare decât el, probabil avea vreo douăzeci de ani.

Dar avusese dreptate, chiar se obișnuise. Coșmarurile dispăruseră, dar nu înainte ca el să stârnească interesul băieților din cabana lui. Îl porecliseră „Mormăilă”. Aveau câte o poreclă pentru toată lumea din tabără.

— Băi, l-ați auzit pe Mormăilă azi-noapte?

— Da, da! „Mhm. Mhmmm.” S-a distrat pe cinste.

— Te-ai simțit bine, bă, Mormăilă?

Rob, îmbujorându-se, bălmăjea:

— Am avut un coșmar.

Dar ei râdeau de se prăpădeau.

— Da, clar! Las’ că te-am auzit! Coșmaruri d-alea aș vrea și io să am.

Erau în cabana cu băieții cei mai mari, de la paisprezece la șaisprezece ani, și avusese probleme cu ei de la bun început. Nu erau asemenea celor mici, politicoși, dornici să găsească o bucurie în orice făceau, recunoscători pentru ajutor. Adolescenții erau cinici în legătură cu tabăra, cu directorul, cu Bert (pe care îl porecliseră „Bert the Nert”[51]), în legătură cu ei și cu viețile lor. Beau bere, când reușeau să facă rost; fumau pe ascuns. Aveau dosite pe sub saltele reviste cu femei și spuneau bancuri porcoase cum nu mai auzise Rob niciodată. Împărțiseră lumea în două tabere, crips și norms[52], și de cele mai multe ori nu-i acceptau decât pe crips. Norms erau considerați opresorii, idioții care n-aveau să priceapă niciodată, care n-aveau să-i înțeleagă, și pe care era datoria
lor să-i exploateze, să poarte un război împotriva lor. Găseau o plăcere amară în a indigna, a șoca, a încălca regulile și bunul simț ori de câte ori aveau ocazia, iar Rob li se părea o țintă ușoară.

— Auzi, Pete! începea Dave Snider.

Stătea așezat în scaunul lui cu rotile, îmbrăcat într-un tricou cu

mânecile tăiate, care îi punea în valoare bicepșii supradezvoltați. Rob auzise că avea acasă un aparat Charles Atlas[53] și era abonat la reviste de bodybuilding.

— Mda, Dave? răspundea Pete.

Aveau amândoi chică, cum era la modă, și se dădeau cu ulei de păr din belșug. Găseau că tunsoarea englezească scurtă, de elev silitor, a lui Rob era ridicolă. Pete era paralizat de la gât în jos, dar cumva se afla pe locul doi în ierarhia șmecherilor din cabană. Dave îi pieptăna zilnic chica.

— Ce-i negru, se târăște și prinde muște?

— Roy Campanella[54].

Se stârneau hohote răgușite de râs, toți băieții din cabană se amuzau, iar Rob se înroșea.

— Nu mi se pare prea frumos din partea voastră, spusese prima oară când auzise gluma aceea.

— I-auzi, nu i se pare frumos din partea noastră, îl maimuțărise Dave. Ce-are o sută de kile și e plin de ticuri?

— Moby Molâul[55]!

Le spuneau „bancuri cu molâi". Lucrul care îl deranja cel mai tare pe Rob era că-i aduceau aminte de glumele pe care le făceau frații lui și colegii lor de la Medicină, jucând biliard în camera de relaxare a tatălui lor, destinzându-se după cursuri. („Puteți să vă invitați oricând prietenii, băieți. Și tu la fel, Rob."). Numai că ale lor erau, teoretic, povești adevărate. Își jucau întruna feste unii altora, de cele mai multe ori fiind implicate bucăți de cadavre tăiate în timpul disecțiilor: ochi aruncați în ceașca cu ceai, câte o mână ascunsă în buzunarul paltonului.

— Stai să vezi, ne ocupam de un moș și ce m-am gândit eu, ia să vedem, și i-am tăiat scula, era maronie toată și ofilită, știți cum se fac, și mi-am băgat-o repede în geantă. Așa, și mă duc până la Babloor și bag vreo două beri și mă duc la WC și mă desfac la prohab, dar în loc să-mi scot eu instrumentul, îl scot pe-al moșului. Așa, și stau acolo ca
și cum mă piș și-aștept până mai intră careva, o scutur
bine și mi se rupe în mână. Așa, și-o arunc și zic: „Dă-o dracu', oricum nu mergea bine!". Băi, să-l fi văzut pe-ăla ce față a făcut!

Istoriseau povești de la camera de gardă din spital, cele mai multe fiind despre femei care veneau cu sticle de Cola înfipte în ele sau bărbați care se masturbaseră cu robinetul de apă caldă.

— A trebuit să chemăm un instalator să-i taie fierul din jur. A venit cu robinetul pe sculă și cu juma de metru de țeavă după el.

— Io am auzit de unu' cu un creion. I s-a blocat în vezică. A venit la Urgențe fiindcă se pișa albastru și nu știa de ce.

— Io am auzit de unu' cu un șarpe.

— De ce spuneți povești din astea? îi întrebase Rob într-o seară în care se simțea curajos.

— Tu de ce le asculți? rânjise James.

— O să spui și tu glume din astea, îi spusese Adrian. O să vezi.

Apoi, când ceilalți plecaseră acasă deja, îi zisese, de data asta pe un ton mai serios:

— Trebuie să spui povești d-astea. Știu că ți se pare scârbos, dar n-ai idee cum e acolo. E viața adevărată! Ori râzi, ori o iei razna.

Rob încerca să respingă ideea asta, dar îl bântuia. Viața adevărată avea să fie prea mult pentru el, n-avea să-i facă față. N-ar fi putut să râdă, așa c-avea s-o ia razna. Avea să se năpustească afară, în zăpadă, fără galoși, avea să dispară, avea să fie pierdut pentru totdeauna.

— Ce-are o sută de kile și-i explodează capul?

— Moby hidrocefalu'!

— Ia, gata, destul! se răstise Rob, încercând să-și impună autoritatea.

— Uite ce e, Mormăilă, îi spusese Dave, treaba ta e să te asiguri că ne simțim bine, nu? Ei, uite-așa ne simțim noi bine!

— Da, intervenea și Pete. Dacă nu-ți convine, n-ai decât să mă snopești în bătaie!

— Da, clar, pune-te pe treabă! adăugase Dave. Ia bifează-ți fapta bună pe săptămâna asta, omoară un infirm.

Îl agresau cu propriul sentiment de vinovăție.

Nu era de ajutor nici faptul că celălalt consilier, Gordon Holmes, îi încuraja. Le aducea pe furiș bere și țigări, se holba prin revistele lor cu femei și le spunea care dintre consiliere „se lăsau ușor".

— Ia zi, cum a fost aseară? îl întreba Dave dimineața.

— Binișor, binișor.

— Ce-a făcut, s-a pus în patru labe?

Gordon zâmbea misterios. Cu mâna umezită de Old Spice, se bătea ușor pe ceafă.

— Cu cine-ai fost, cu Pamela Disperela?

— De câte ori îmi face masaj la spate, mi se scoală rău.

— Auzi, sau a fost Jo-Anne?

— Neeee, ea e crip. Nu iese Gord cu vreo crip. Nu, Gord?

— Tre' să le cânți în strună, îi spunea Gordon lui Rob. Să mai glumești cu ei. Sunt frustrați, simt și ei ca mine și ca tine. I-a tras un pumn în umăr lui Rob și-a adăugat: Ia-o mai ușor, omule, tu le gândești prea tare.

Gordon mergea la un liceu de stat din East York. Părinții lui erau divorțați și el stătea cu maică-sa, căreia îi spunea „bătrâna". Făcuse rost de jobul în tabără prin programul Big Brothers. Nu era delincvent juvenil, iar Rob îi putea găsi destule calități, dar nu suporta să stea prin preajma lui prea mult și degeaba își spunea că Gord avea să sfârșească, probabil, ca mecanic auto, că genul de fete despre care vorbea el atât de dezinvolt erau cele pe care mama lui Rob le numea „de prost gust", că avea s-o lase pe vreuna dintre ele însărcinată, că avea să fie forțat să se însoare și să stea într-un apartament sărăcăcios, supraaglomerat, bând bere în fața televizorului, în vreme ce nevastă-sa îl cicălea să pună rufele la uscat. Era

invidios oricum, ascultând, împotriva voinței lui, epopeile despre aventurile pe banchetele din spate ale mașinilor, despre alcoolul interzis la drive-in și strecurat pe ascuns, despre pipăieli îndrăznețe, despre expedițiile curajoaselor degete ale lui Gord prin lenjeria intimă a fetelor, despre triumfurile asupra bretelelor ostile, despre cucerirea sânilor. Îl irita libertatea aceasta libidinoasă, cu toate că știa că el n-avea să se bucure niciodată de ea, că n-ar ști ce să spună, n-ar ști unde să-și țină mâinile.

El nu ieșise în oraș decât cu fiicele prietenelor mamei lui, fetițe palide care aveau nevoie de un însoțitor la balurile de la școlile lor particulare și nu știau niciun alt băiat. Le ducea buchețele de flori pe care să și le prindă la încheietură și le îndruma eficient, corect, prin încăperi, în rochiile lor făcute parcă din straturi de hârtie igienică în culori pastelate, iar piepturile lor micuțe, încorsetate, se lipeau de pieptul lui și, când dansau, Rob pipăia șirurile de năsturași de pe spatele lor, gândindu-se dacă i-ar fi putut desface; dar nu, ar fi fost mult prea jenant. Cu toate că uneori simțea un fel de încordare în zona prohabului în timpul fox-troturilor lipsite de bucurie (nu dansa pe cele câteva melodii cuminți de rock pe care le încerca formația), nu-i plăcea niciuna dintre fetele acelea, însă se străduia ca ele să se simtă bine. Pe una chiar o sărutase la încheierea serii, fiindcă avusese senzația că ea se aștepta s-o sărute. Asta se întâmplase cu trei ani înainte, când încă purta aparat dentar. Și fata avea aparat dentar, iar când o sărutase, un pic mai tare decât voise, aparatele li se încurcaseră și rămăseseră așa, blocați, în fața ușii casei ei, în văzul întregii străzi. Oricine i-ar fi văzut ar fi crezut că sunt înlănțuiți într-o îmbrățișare pasională, dar el încă își aducea aminte panica din ochii fetei, cu toate că între timp reușise să-i uite numele.

Rob a cârmit scaunul lui Jordan la dreapta, spre Aleea Naturii, care se întindea sub forma unui oval șerpuit prin păduricea din spatele cabanei băieților. Era pavată cu pietre, la fel ca aleile celelalte. La baza copacilor erau niște cartonașe cu numele soiului, iar în capătul îndepărtat al ovalului era o vitrină mică din sticlă, unde Bert the Nert, pasionat de natură, organiza în fiecare zi câte o nouă mică expoziție. O dusese de mai multe ori pe Jordan la plimbare pe Aleea Naturii, oprindu-se să citească numele copacilor, arătându-i veverițele și într-o zi și o pisică vagaboandă. Nu părea să se mai plimbe nimeni pe-acolo. Îi plăcea să-i împingă căruciorul printre copaci, fluierând sau fredonându-i câte un cântec. Când nu era decât ea de față, nu mai era stânjenit de vocea lui, cânta chiar și melodii din repertoriul lui Bert, care parcă i se blocau în gâtlej când le cântau ceilalți copii, adunați sub conducerea unui Bert îmbujorat la față, cu zâmbetul său de maestru de ceremonii și cu acordeonul lui plin de voioșie.

Iordanul este rece, este și-nghețat,
Aleluia,
Îngheață trupul, dar sufletul nu-i îndurerat,
Aleluia.

— Ai numele unui râu faimos, i-a spus el.

Spera că avea s-o bucure gândul ăsta. Se întreba dacă atunci când îi puseseră numele, părinții ei știau cum era, dacă știau cum avea să fie, și dacă mai târziu simțiseră că numele acela cu rezonanță exotică era irosit, fiindcă ea n-avea să se ridice niciodată la înălțimea lui, n-avea să soarbă niciodată cocktailuri pe o terasă, n-avea să zâmbească precum Grace Kelly, dată cu un ruj sclipitor. Dar trebuie să fi știut; scria în dosarul ei că era un defect din naștere. Avea un frate și o soră, amândoi normali, iar tatăl ei era ceva într-o bancă. Uneori, când se gândea la catastrofa care îl aștepta, la eșecul și la fuga lui, se gândea și cum ar fi fost s-o ia cu el. Ea îi stătea agățată de gât, în timp ce se cățăra pe vagonul de marfă (dar ea nu se putea agăța de nimic!), era cu el în camera de hotel când se trezea, ședea în scaunul ei (cum o cărase până acolo?), îl privea în ochi cu ochii ei de un albastru înghețat, cu fața miraculos de neclintită. Apoi deschidea gura și rostea ceva, se ridica în picioare, cumva o va fi vindecat. Uneori, fulgerător de repede (și înăbușea imediat gândul acesta), vedea cum cădeau amândoi de pe o clădire. Din greșeală, din greșeală, își spunea. Nu vreau așa ceva.

Râul Iordan e rece, este și lat,
Aleluia,

îngâna Rob. Se îndrepta spre o bancă, era una un pic mai în față, acolo se putea așeza el și puteau juca dame.

— Hei, ia uite!

Era vitrina lui Bert.

— „Babița”, a citit el pe cartonul explicativ. „Există mai multe soiuri de babiță. Aceste ciuperci sunt saprofite, se hrănesc cu materie vegetală aflată în descompunere și pot fi găsite adeseori pe trunchiurile copacilor uscați.” Poți să-ți scrijelești numele dedesubt cu un băț, i-a spus.

El asta făcea la cabană, fără să înlăture ciuperca de pe copac, și-i făcea plăcere gândul că numele lui creștea în secret, cu fiecare an era un pic mai mare. Nu reușea să-și dea seama dacă fetei i se părea o chestie interesantă sau nu.

A găsit banca, a întors-o pe Jordan cu fața spre ea și a deschis tabla de dame.

— Data trecută eu am jucat cu roșiile, așa că acum le iei tu, bine?

Lipsea o singură piesă, de pe partea ei.

— Lasă că folosim altceva.

S-a uitat în jur, căutând o pietricică plată, dar n-a găsit niciuna. Până la urmă, și-a smuls un nasture de la manșetă.

— E bun ăsta?

Mâna lui Jordan s-a mișcat: „da.” El a început dificilul proces de a încerca să ghicească ce mișcări voia ea să facă. Arăta pe rând cu degetul spre fiecare piesă, până când ea îl oprea cu un semn. Apoi arăta pe rând fiecare poziție posibilă. Terminau mult mai repede partidele de când se obișnuise el să joace așa. Figura ei se schimba întruna, încordându-se și schimonosindu-se, mișcări pe care el încă le găsea tulburătoare când le vedea la ceilalți copii cu paralizie cerebrală, dar care la ea nu-l deranjau. Toate se accentuau și se agravau când se concentra.

De-abia trecuseră de mișcările de deschidere, când a și răsunat clopoțelul din clădirea principală. Asta însemna că luase sfârșit perioada de joacă și că începeau activitățile de grup de după-amiaza. Știa că Jordan avea oră de înot împreună cu fetele din cabana ei. Ea n-avea cum să înoate, dar cineva o ținea în apă, unde își putea controla mișcările, auzise Rob, mai bine decât pe uscat. Iar el ar fi trebuit să ajute la terapia ocupațională. Băieții din cabana lui îi spuneau „plăcinte de noroi”. Le plăcea să facă statui obscene din lut, ca s-o indigneze pe Wilda, instructoarea de la TO[56], care își dorea atât de tare să le poată spune că erau creativi.

Rob a băgat nasturele în buzunar. A scos carnețelul pe care îl folosea de obicei și a notat poziția la care rămăsese fiecare.

— Terminăm mâine jocul, i-a spus lui Jordan.

Apoi a împins căruciorul pe alee, în aceeași direcție în care merseseră și la venire, așa aveau să ajungă înapoi mai repede, căci străbătuseră deja două treimi din oval.

La nord de aleea asfaltată era o pajiște, o întindere de iarbă străbătută de un firicel argintiu de apă: un pârâiaș care era mereu acolo, de obicei susurând încetișor, însă acum umflat de ploaia din noaptea trecută. Rob și-a spus: Probabil că ea n-a simțit niciodată iarba, probabil nu și-a cufundat niciodată mâna în apa unui pârâu. Dintr-odată, își dorea să-i ofere ceva ce nu-i mai dăduse nimeni vreodată. Ceva la care nu s-ar fi gândit nimeni altcineva.

— O să te scot din scaun, i-a spus. O să te așez jos, în iarbă, ca s-o simți și tu. Bine?

Întâi a ezitat o clipă, apoi a făcut semnul pentru „da.” Îl privea drept în față; poate că nu-l înțelegea.

— E plăcut, i-a spus, se simte ca lumea.

Se gândea la toate dățile în care se tolănise pe iarba din grădină, cu opt sau zece ani în urmă, molfăind vârfurile fragede, alburii ale firelor de iarbă și citind cărțile cu benzi desenate Captain Marvel, care îi erau aproape interzise.

A desfăcut curelușele care o țineau prinsă de scaun și a ridicat trupșorul firav. Era ușoară, și mai ușoară decât părea, o făptură din lemn de balsa și hârtie. Dar rezistentă, și-a spus el. Ținea la d-astea, se vedea în

ochii ei. A așezat-o pe iarbă, într-o rână, ca să poată privi pârâiașul care clipocea.
— Așa.
A îngenuncheat lângă ea, i-a luat mâna stângă și a băgat-o în pârâul rece.
— E apă adevărată, nu ca în piscină.
A zâmbit, se simțea mărinimos, darnic, vindecător; dar fata închisese ochii și scotea un sunet bizar, un scâncet, un mârâit… Trupul îi era moale, însă un braț îi zvâcnea; brusc, i-a țâșnit un picior, iar pantoful, cu învelitoarea lui metalică, l-a lovit în tibie.
— Jordan, ești bine?
Alte mârâieli: făcea așa de bucurie sau de groază? Rob nu-și dădea seama și începea să se sperie. Poate că era prea mult pentru ea, se agitase prea tare. A luat-o în brațe, ridicând-o ca s-o poată așeza la loc în scaun. Iarba era mai umedă decât crezuse el, iar pe obrazul drept al fetiței se vedeau dâre de noroi.
— Ce dracului faci cu copila aia? a răsunat în spatele lui vocea lui Pam.
Rob s-a întors, ținând-o în continuare în brațe pe Jordan, care se zvârcolea și dădea din brațe, ca o elice scăpată de sub control. Pam era pe aleea asfaltată și stătea cu mâinile în șold, cu atitudinea acuzatoare a unei mame care tocmai își prinsese copiii jucându-se de-a doctorul în tufișuri. Era roșie la față și părul îi era ciufulit, ca și cum ar fi alergat. Deasupra urechii îi atârna o crenguță.
— Nimic, i-a răspuns Rob, am vrut doar…
„Crede că-s vreun pervers”, și-a dat el seama și a simțit că se înroșește la față.
— M-am gândit că i-ar plăcea să simtă și ea iarba.
— Știi că-i periculos, i-a răspuns Pam. Știi că nu trebuie scoasă din scaun. Poate să se lovească la cap, să se rănească.
— Dar am fost cu ochii pe ea întruna.
Cine se credea Pam să facă pe șefa cu el?
— Cred că petreci mult prea mult timp cu copilul ăsta, i-a zis Pam, mai puțin furioasă, dar neconvinsă de explicația lui. Ar trebui să stai mai mult și cu ceilalți. Să știi că nu le face bine să se atașeze… să lege… relații care nu pot fi menținute după ce pleacă din tabără.
Jordan deschisese ochii; îl privea țintă.
— Ce dracu' vrei să zici? a întrebat-o Rob, aproape țipând. De unde știi tu, tu habar n-ai…
Pam îl acuza de pe acum că avea s-o trădeze pe Jordan, că avea s-o abandoneze.
— Haide, nu-ți ieși din fire, i-a întors-o Pam. Dar chiar cred c-ar trebui să stai de vorbă cu Bert în seara asta, după petrecerea angajaților. Am discutat deja problema asta cu el.
Apoi i-a întors spatele și a pornit grăbită spre clădirea principală. La

spate, avea pe pantalonii scurți o pată mică de noroi umed.

Rob a prins-o din nou pe Jordan în cureluşele scaunului. „Problema asta." De ce era o problemă? Nu avea prea mult timp la dispoziție, avea să fie repartizat altor copii, aveau să-l descurajeze s-o mai vadă, iar Jordan avea să creadă... Ce i-ar fi putut spune, cum s-o convingă? A îngenuncheat în fața ei, aşezându-şi brațele pe tăvița scaunului, și i-a luat mâna stângă în mâinile lui.

— Îmi pare rău dacă te-am speriat când te-am pus pe jos. Ți-a fost frică?

Mâna ei stângă nu s-a clintit.

— Să nu iei în seamă ce-a zis Pam adineauri. După tabără o să-ți trimit scrisori, o mulțime de scrisori.

Chiar avea să-i scrie?

— Și cineva de la tine de acasă poate să ți le citească.

Dar, bineînțeles, ai ei ar fi putut uita sau ar fi putut pierde scrisorile. Iar el, mergând la cursuri, disecând cadavre, oare va avea timp să-şi amintească de ea? Ochii ei îi țintuiau chipul. Îl citea ca pe o carte deschisă.

— Am să-ți dau ceva special, i-a spus, uitându-se în jur, căutând disperat ceva ce să-i poată da.

Cu mâna liberă, a scotocit prin buzunar.

— Ăsta-i nasturele meu, e un nasture magic. Îl țineam la manşetă doar ca să fie mai bine ascuns.

I l-a pus în palmă, strângându-i degetele în jurul lui.

— Acum ți-l dau ție, și de câte ori o să te uiți la el...

Nu, nu mergea; sigur avea să i-l găsească cineva în buzunar și să-l arunce, iar ea nu le putea explica de unde îl avea și ce era cu el.

— Nici măcar nu e nevoie să-l vezi, pentru că uneori e invizibil. Nu trebuie decât să te gândeşti la asta. Și de câte ori o să te gândeşti, o să ştii că și eu mă gândesc în mod special la tine. OK?

Încercase să fie cât mai convingător cu putință, dar probabil că Jordan era prea mare și prea inteligentă, probabil ştia că încerca s-o încurajeze. În orice caz, fata a dat din mână în semn că „da". Rob n-avea de unde să ştie dacă ea credea cu adevărat sau era doar amabilă și stingherită.

După TO, Rob s-a dus în cabana lui, ca să-i ajute pe băieți să se schimbe înainte de cină, ritual la care Bert ținea mult, considerând că ridică moralul copiilor. Băieții erau neobişnuit de gălăgioşi, dar probabil că i s-au părut aşa pentru că era tulburat și avea nevoie de linişte. Sau pentru că erau agitați din cauza spectacolului care avea să fie pus în scenă în seara aceea de câțiva dintre copiii mai mari. Toți băieții din cabana lui erau implicați, până și Pete, care avea să fie MC, cu un microfon prins de umăr, ca să-i ajungă în dreptul gurii. Niciunul dintre consilierii obişnuiți nu era implicat; aceștia și copiii mai mici aveau să fie publicul, în vreme ce Scott și Martina, consilierii responsabili cu teatrul și cu dansul, organizau

spectacolul. Rob știa că băieții exersaseră cel puțin două săptămâni, dar nu fusese suficient de interesat încât să-i întrebe despre ce era spectacolul.

— Dă și mie din crema ta de coșuri.

— N-are ce să te ajute la fața aia de spate!

— Da, la ăsta și coșurile au coșuri.

— Molâule!

O scurtă încăierare.

— Ia, gata, labagiule!

Rob se întreba dacă nu s-ar fi putut transfera în altă cabană. Tocmai îl ajuta pe Dave Snider să-și pună o cămașă curată, roz cu dungulițe gri („ieftină", a răsunat vocea mamei lui), când a intrat în cabană Gordon, țanțoș nevoie mare și în întârziere. Rob îl bănuia că dăduse o fugă până în oraș, la berărie, unde nu prea erau întrebați clienții dacă sunt majori. Întârziase de mai multe ori în ultima vreme, lăsându-l pe Rob să se chinuie singur să țină sub control băieții din cabana lor. Părea foarte mulțumit de sine; nu a răspuns în niciunul fel aclamațiilor exagerate cu care era întâmpinat întotdeauna, a băgat mâna în buzunar și, cu un aer nonșalant, destins, și-a agățat ceva la capul patului. O pereche de chiloței negri, cu margine de dantelă roșie.

— Ooo, uau! Hei, Gord, ai cui sunt ăia?

Imediat și-a făcut apariția pieptenul, aranjând freza blondă umflată.

— Las', că nu-i treaba voastră.

— Hai, mă Gord, zi, ce ești așa?!

— Hei, nu-i corect, Gord! Pun rămășag că i-ai luat din coșul de rufe!

— Ia vino să te uiți, dacă ești așa deștept! Nu-s din niciun coș de rufe.

Dave s-a dus cu scaunul cu rotile până la el și a înhățat chiloțeii. Și i-a pus pe cap și a făcut așa turul cabanei.

— Mickey Mouse, Mickey Mouse, cânta. De-a pururi să ne ținem budigăii la-nălțime. Auzi, Mormăilă, nu vrei să-i încerci? Sigur îți vin bine, ai ditai capul.

Au încercat și alte mâini să înșface chiloții. Rob a ieșit din cameră, pornind spre baia de la capătul holului. Probabil că fuseseră în pădurice, aproape de el, aproape de Jordan. Indignarea ei, cum îi ținuse predica aia când încă avea crenguțe în păr – cu ce drept? Cu fundul plin de noroi.

Figura lui, figura lui de treabă, banală și pistruiată, încadrată de părul nisipiu, tuns cu grijă, îl privea din oglindă. Ar fi preferat să aibă o cicatrice, un bandaj pe ochi, riduri arse de soare, un colț. Cât de neatins arăta, ca grăsimea de pe o bucată crudă de șuncă: pe el nu erau urmele degetelor nimănui, nu era noroi, și își disprețuia puritatea. În același timp, știa că n-ar fi putut niciodată să fie asemenea celorlalți, să se dea mare cu chiloții cu miros de femeie ai vreunei tipe. „Poate că nu-s normal", și-a spus el, cu un soi de mândrie posacă.

După ce a îndurat haosul și dezordinea de la cină, Rob a mers

împreună cu ceilalți în sala de festivități. Scena, care era ca acelea din școli, însă în locul scărilor se afla câte o rampă de o parte și de alta, avea cortina roșie trasă. Nu erau scaune pentru public. Cei în scaune cu rotile nu aveau nevoie de ele, iar ceilalți se așezau pe jos, oriunde aveau chef. Rob a căutat-o cu privirea pe Jordan și s-a dus mai aproape de ea. Era pregătit să aplaude conștiincios orice i s-ar fi prezentat.

Lumina din încăpere s-a atenuat, în spatele cortinei s-au auzit înăbușit niște mișcări, apoi și-a făcut apariția Pete, împins pe scenă de mai multe perechi de mâini. Publicul a aplaudat, câțiva chiar l-au aclamat. Pete era destul de popular.

— Vezi să nu mă-mpingi de tot, molâule! a rostit el în microfon, obținând niște râsete din partea băieților mai mari.

Purta o pălărie de vodevil din pai, cu o banderolă roșie, din hârtie creponată, iar cineva îi lipise strâmb o mustață.

— Doamnelor și domnilor!

Și-a ridicat mustața într-o parte, apoi în cealaltă, iar copiii mai mici au chicotit. În clipa aceea, Rob aproape că l-a plăcut.

— Vă prezentăm Spectacolul de revistă Fair Eden, e o chestie pe cinste și, mă rog, să știți c-am căzut o grămadă cât am repetat.

Cu o voce mult mai serioasă a adăugat:

— Ne-am străduit mult cu toții, ca să iasă un spectacol ca lumea, și vreau să aplaudați așa cum se cuvine primul număr, care este… un cadril dansat de Șmecherii pe Roți de la Fair Eden. Mulțumim!

Pete a fost smucit în spate, pentru o clipă s-a încurcat în cortină, și pe urmă a dispărut. După un mic răgaz a fost trasă cortina în hopuri. În fața unui fundal din hârtie maronie pe care erau pictate un măr și o vacă, patru băieți și patru fete stăteau față în față, în poziția de început pentru cadril. Erau toți în scaune cu rotile, însă își scoseseră tăvițele.

Două dintre fete aveau poliomielită, iar două erau paraplegice cu paralizie cerebrală. Erau date cu ruj și la gulerul bluzelor albe își prinseseră câte o fundă din hârtie roșie; picioarele emaciate și protezele le erau ascunse sub niște fuste lungi din bumbac, cu model, iar una dintre ele, cea care nu purta ochelari, era nespus de frumușică. Dave Snider era băiatul din colțul din față. La fel ca toți ceilalți, avea o cravată-șiret cum se poartă în westernuri și o pălărie de cowboy, din carton.

Dansatorii păreau emoționați, dar mândri. Niciunul nu zâmbea.

Martina era într-o parte, se ocupa să pună muzică la aparatul vechi.

— Acum! i-a îndemnat ea când a început muzica scârțâită de scripcă.

A prins să bată din palme pe ritm.

— Salutați-vă partenerii! a strigat, iar cele două rânduri de dansatori au făcut câte o reverență, aplecându-se de la mijloc. Salutați-i pe cei din colțuri!

Atunci dansatorii aflați în cele două colțuri opuse au țâșnit în față, s-au întâlnit în centrul pătratului, au trecut unul pe lângă altul și, manevrându-

și cu măiestrie și repeziciune roțile, au făcut un pas do-si-do desăvârșit.

Hristoase, s-a gândit Rob. Probabil au exersat ore în șir. A văzut concentrarea de pe chipul lui Dave Snider și pentru o clipă și-a spus: „Chestia asta e importantă pentru el.” Apoi, triumfător: „În sfârșit, acum îl am cu ceva la mână.” Dar i s-a făcut imediat rușine că a gândit așa. Dansatorii s-au repezit iar, s-au prins de brațe și de roți și-au început să se învârtă, înclinându-se primejdios. Păreau să fi uitat de public: nu erau atenți decât la ritm și la gesturile precise cu care trebuiau manevrate roțile scaunelor într-un spațiu atât de îngust.

Rob și-a îndreptat privirea spre Jordan. Stătea aproape complet nemișcată, brațele i se mișcau slab, fără țintă, pe sub curelușele din piele. Rob ar fi vrut să se uite spre el, ca să-i poată zâmbi, dar fata privea țintă dansatorii, iar în ochi îi sclipeau lacrimi; i s-a strâns inima. N-o mai văzuse plângând, nici nu știa că poate să plângă. O considerase o mică orfană de pe altă lume, de pe altă planetă, poate, dar nu chiar o ființă umană obișnuită. Ce se întâmplase? A încercat să privească totul prin ochii ei, și, bineînțeles, nu avea cum să-i ofere el ceea ce-și dorea. Își dorea ceva ce putea să-și imagineze că face, ceva aproape posibil pentru ea, asta își dorea! Un cadril în scaunul cu rotile. Tânjea să fie și ea în stare să facă măcar asta, măcar dansul acesta, ar fi fost minunat. Și chiar era minunat. El se irosise, își irosise trupul, de ce nu putuse și el să se miște cu o asemenea dezinvoltură, cu o asemenea bucurie a preciziei gesturilor, în timpul tuturor acelor baluri interminabile, în care picioarele îi fuseseră rigide ca niște scânduri, chinuite și stângace în pantofii lustruiți...

Dar era grotesc, Rob vedea și asta, nu se putea abține să nu vadă. Își băteau joc și de ei înșiși, și de dans; cine le-o fi dat voie să facă așa ceva? Cu tot efortul lor, cu toată perfecțiunea mișcărilor lor, ăsta era adevărul: erau ridicoli în mașinăriile lor greoaie. Dansau ca niște roboți caraghioși. Dansau ca el.

Rob a simțit că în el se naște ceva, se ridică, izbucnește. S-a aplecat de la mijloc, cu mâinile încleștate la gură. Râdea! A încercat să oprească hohotele, să le înăbușe, să le transforme într-un acces de tuse, dar degeaba. Se înroșise de rușine și tremura din tot corpul; nu reușea să se oprească. Adus de spate, a pornit spre ieșire ascunzându-și fața cu mâinile, s-a împleticit printre uși și s-a prăbușit pe iarba de pe terenul de baseball. Spera că aveau să creadă că i s-a făcut rău de la stomac. Asta avea să le zică după aia. Cum, cum putuse să fie așa de oribil de crud și de nepoliticos?! Dar încă râdea, hohotea așa de tare, că-l durea burta. Și ea îl văzuse, își întorsese privirea înlăcrimată spre el și-l văzuse tocmai când râdea. Avea să creadă c-o trădase.

Rob și-a scos ochelarii și s-a șters la ochi. Apoi și-a apăsat fruntea în iarbă, era răcoroasă și jilavă, scăldată în rouă. Pe fereastra deschisă a sălii de festivități răsunau în continuare muzica aceea cu ecou de tinichea, huruiala roților. „O să trebuiască să plec, n-am cum să le explic, nu mai pot

să dau ochii cu ei." Dar apoi și-a dat seama că în afară de ea, nu-l văzuse nimeni, iar ea n-avea cum să-l pârască. Era în siguranță. Și cine era omul acela din încăperea scăldată în lumină din străfundul gândurilor lui, omul acela în halat verzui, cu mască, sub cupola de sticlă, care ridica bisturiul?

---

50 Numele taberei, Fair Eden, s-ar putea traduce prin Raiul cel Curat (n. red.).

51 Joc de cuvinte cu rimă: Bert Prostovanul (n. tr.).

52 Prescurtări argotice pentru *cripples* și *normals*, „infirmi" și „normali" (n. tr.).

53 Charles Atlas (1892–1972), culturist cunoscut mai ales pentru crearea unui faimos program de slăbire și antrenament (n. tr.).

54 Roy Campanella (1921–1993), jucător american de baseball de origine afro-americană (n. tr.).

55 Moby Benedict (n. 1935), jucător american de baseball (n. tr.).

56 Abreviere pentu Terapie ocupațională (n. red.).

Viețile poeților

Zac în baia camerei ăsteia anonime de hotel, pe jos, cu picioarele pe marginea căzii și cu un prosopel ud, rece, făcut cocoloș și proptit sub ceafă. Cât mă enervează că-mi curge sânge din afurisitul ăsta de nas. Un adjectiv bun, funcționează[57], cum spun studenții la cursurile alea de scriere creativă care sunt uneori incluse în pachet. Atât de multă culoare. Nu mi-a mai curs niciodată sânge din nas, oare ce trebuie să fac? Ar fi bun un cub de gheață. Imaginea automatului cu gheață și Coca-Cola de la capătul culoarului, eu grăbindu-mă spre el, cu un prosop alb pe cap, pata de sânge lățindu-se tot mai mult pe el. Alt locatar al hotelului deschide ușa. Îngrozitor, un accident. Înjunghiată în nas. Nu vrea să se bage, ușa se închide la loc, moneda mea se blochează în aparatul de gheață. O să mă mulțumesc cu prosopelul.

E prea uscat aerul, asta trebuie să fie, n-are nicio legătură cu mine sau cu protestele corpului ud. Osmoză. Sângele țâșnește fiindcă nu-s suficienți vapori de apă; țin radiatoarele duduind, la maximum, și nu există vreun buton de la care să le oprești. Câtă zgârcenie, de ce să nu stau la Holiday Inn? În schimb, stau la ăsta, cu desene pseudo-elisabetane lipite într-o ramă mâncată de șoareci, ultima încercare a cuiva de a da totuși o față locului ăstuia dezolant. Periferia orașului Sudbury, capitala topitoriilor de nichel din lumea întreagă. Ați dori să vă arătăm împrejurimile? m-au întrebat. Mi-ar plăcea să văd mormanele de zgură și locurile în care a fost complet pârjolită vegetația. Ah, ha ha! au râs. Crește la loc, au ridicat nivelul coșurilor. Să știți că se transformă într-un oraș, cum se zice, chiar civilizat. Mie îmi plăcea deja, le spun, semăna cu Luna. E interesant un loc în care nu crește absolut nimic. E sterp. Mort. Curat ca un os. Știți ce vreau să spun? Se privesc rapid între ei, figuri tinere, bărboase, unul fumează pipă, toți scriu note de subsol, sunt în plină ascensiune, de ce ni se pune nouă în cârcă mereu poetul aflat în vizită? Ultimul mi-a vomat pe covorașul din mașină. Las' că ajungem noi profesori titulari.

Julia și-a mișcat capul. Sângele i s-a scurs încetișor pe gât, vâscos și cu gust oribil. Stătea în fața telefonului, încercând să dea de cap

instrucțiunilor pentru apeluri interurbane prin centrala hotelului, când strănutase și împroșcase cu sânge pagina din fața ei. Din senin. Și Bernie aștepta acasă lângă telefon, aștepta să-l sune. În două ore ea trebuia să-și țină momentul de lectură. O prezentare elegantă, se ridica în picioare și mergea spre microfon, zâmbind, deschidea gura și începea să-i picure sânge din nas. Ar fi aplaudat? S-ar fi prefăcut că nu văd? Ar fi crezut că face parte din poezie? Ar fi trebuit să înceapă să scormonească prin poșetă după un șervețel, sau, și mai bine, ar fi putut să leșine, și în felul ăsta s-ar fi ocupat altcineva să rezolve situația. (Dar toată lumea ar fi crezut că era beată.) Cât de supărător pentru cei din comitet. Ar fi plătit-o, chiar și așa? Și-i imagina dezbătând subiectul ăsta.

A ridicat un pic capul, să vadă dacă s-a oprit. A simțit ceva ca un fel de vierme călduț coborând spre buza ei de sus. S-a lins și a simțit gustul sărat. Cum să ajungă la telefon? Pe spate, târându-se neputincioasă, folosindu-se de coate și trăgându-se cu picioarele, o mișcare ca de înot, ca o uriașă insectă acvatică. Nu pe Bernie ar trebui să-l sune, ci un doctor. Dar nu era atât de grav. Întotdeauna i se întâmpla ceva de genul ăsta înaintea unei lecturi, ceva dureros, dar nu suficient de grav încât să cheme doctorul. În plus, se petrecea întotdeauna în deplasare, unde nu știa niciun doctor. O dată fusese o răceală cumplită; vocea ei suna ca și cum vorbea de dincolo de un strat de noroi. Altădată i se umflaseră gleznele și încheieturile de la mâini. Durerile de cap erau la ordinea zilei: acasă n-o durea niciodată capul. Era ca și cum ceva se împotrivea acestor lecturi și încerca s-o oprească din a le ține. Julia aștepta să ia o formă și mai dramatică, paralizia mușchilor faciali, orbire temporară, crize. Ăsta era lucrul la care se gândea întotdeauna în timp ce era prezentată: se vedea pe o targă, vedea ambulanța care aștepta, apoi se trezea, în siguranță și vindecată, cu Bernie lângă patul de spital. Avea să-i zâmbească, s-o sărute pe frunte, să-i spună… ce? Ceva magic. Câștigaseră la Loteria din Ontario. Moștenise o căruță de bani. Galeria făcea profit. Ceva care să însemne că nu mai trebuia să țină lecturi.

Asta era problema: aveau nevoie de bani. Avuseseră mereu nevoie de bani, în toți cei patru ani de când locuiau împreună, și încă aveau nevoie. La început nu păruse atât de important. Bernie primise un grant, picta, pe urmă i-a fost reînnoit grantul. Ea avea o slujbă cu jumătate de normă, cataloga cărți într-o bibliotecă publică. Apoi îi apăruse o carte, publicată de una dintre editurile de dimensiuni medii, primise și ea un grant. Bineînțeles, își dăduse demisia de la muncă, voia să profite cât mai mult de timpul pe care îl avea la dispoziție. Dar Bernie rămăsese fără bani și nu prea reușea să-și vândă tablourile. Chiar și atunci când vindea unul, dealerul păstra cea mai mare parte din bani. Tot sistemul ăsta cu dealeri de artă e nedrept, îi spusese el și își deschisese o galerie-cooperativă împreună cu alți doi pictori; după nesfârșite discuții, îi dăduseră numele *Însemnări din subterană*. Unul dintre ceilalți doi pictori avea bani, dar nu

voiseră să profite de el; fiecare cu treimea lui, se ținuseră strict de principiul ăsta. Bernie îi explicase toate astea și fusese atât de entuziasmat, încât i se păruse absolut firesc să-i împrumute jumătate din banii ei din grant, ca să pună afacerea pe picioare. Imediat ce începeau să aibă profit, avea să-i dea banii înapoi, îi spunea el. Ba chiar îi dăduse și două acțiuni la galerie. Dar nu începuseră să aibă profit nici până în ziua de azi, iar ea nu avea nevoie de banii ăia chiar acum, după cum subliniase Bernie. Putea să facă rost de alții. Avea deja o reputație; una mică, e drept, dar tot putea să câștige bani mai mulți și mai rapid decât el, călătorind și ținând lecturi și prelegeri pe la universitățile din țară. Era o autoare „promițătoare", ceea ce însemna că era mai ieftină decât cei mai mult decât promițători. Primea suficiente invitații cât să-i țină pe linia de plutire și, deși dezbătea împreună cu Bernie avantajele și dezavantajele fiecăreia, sperând că el avea să voteze împotrivă, să-i spună să nu se ducă, până acum n-o sfătuise să refuze niciuna dintre ele. Însă, dacă era să fie corectă, nici ea nu-i mărturisise vreodată cât de mult le ura, ochii ce o țintuiau, vocea ei detașată și aeriană, acea întrebare nimicitoare care se ascundea negreșit printre cele banale. „Adică, chiar credeți că aveți ceva semnificativ de spus?"

Îngropată în februarie, îngropată în zăpadă, sângerând întruna pe gresia din baia asta. Le vedea când întorcea capul, niște hexagoane albe așezate ca într-un fagure, cu câte o dală neagră la intervale regulate.

Pentru o sumă amărâtă de o sută douăzeci și cinci de dolari – dar asta înseamnă jumătate din chirie, nu uita –, plus douăzeci și cinci diurnă. A trebuit să iau avionul de la prima oră, în ăla de după-amiază nu mai erau locuri, cine dracu' vine în Sudbury în februarie? O mulțime de ingineri. Cetățeni pragmatici, care scot minereul, fac o cârcă de bani, două mașini și piscină. Ei nu se cazează la hotelul ăsta, oricum. Sala de mese a fost aproape goală la prânz. Doar eu și un bărbat foarte bătrân, care vorbea singur și tare. Ce are? am întrebat-o pe chelneriță. E nebun? am adăugat în șoaptă. Stați liniștită, e surd, mi-a răspuns. Nu, e doar singur, e tare trist de când i-a murit nevasta. Locuiește aici. Presupun că-i mai bine decât la azil, știți ce zic? Vara e mai multă lume pe-aicea. Și se cazează la noi o grămadă de bărbați despărțiți de soții. Întotdeauna îți dai seama care sunt, după ce comandă.

N-am mai insistat cu întrebările. Dar ar fi trebuit, acum n-o să aflu niciodată. Ce comandă. Eu am căutat ce-i mai ieftin în meniu, ca de obicei. Am nevoie de suta aia și douăzeci și cinci de dolari, de ce să irosesc banii pe mâncare? Pe mâncarea asta. Meniul e scris cu un efort trist de-a părea elisabetan, toate descrierile au câte o înfloritură. Mi-am luat meniul special Anne Boleyn, un hamburger fără chiflă, garnisit cu un pătrat de jeleu roșu și urmat de „un pahar de lapte degresat strașnic". Oare au idee că lui Anne Boleyn i-a fost tăiat capul? De asta n-are chiflă hamburgerul?

Ce o fi în capul oamenilor? Toată lumea crede că scriitorii ar trebui să știe mai multe despre cum gândesc oamenii, dar nu-i așa. Știu chiar mai puțin decât alții, de asta scriu. Încearcă să afle lucrurile pe care toată lumea le consideră de la sine înțelese. Simbolismul meniului, pentru numele lui Dumnezeu, de ce mă gândesc la așa ceva? Meniul n-are niciun simbolism, e doar încercarea stângace a vreunui dobitoc de a părea simpatic și deștept. Nu?

Ești prea complicată, îi spunea Bernie pe vremuri, când încă își mângâiau și-și puricau psihicul unul altuia. Ar trebui s-o lași mai moale. Să te relaxezi. Mănâncă o portocală. Fă-ți unghiile.

Lui îi venea ușor să zică.

Poate că nici nu se trezise încă. Înainte avea obiceiul să moțăie după-amiaza, tolănit sub grămada dezordonată de pături, în apartamentul lor de pe Queen Street West (deasupra unui fost magazin de feronerie, unde acum se vindeau țesături și chiria era tot mai mare), cu fața în jos, cu brațele
larg desfăcute, șosetele zăceau pe jos, unde le aruncase, una după alta, ca niște picioare dezumflate sau ca niște urme albastre, întărite, care duceau spre pat. Și dimineața se trezea greu, bâjbâia până la bucătărie după niște cafea, pe care o făcuse ea deja. Ăsta era unul dintre puținele luxuri pe care și le permiteau, cafeaua adevărată. Ea era trează de ore bune, stătea chircită deasupra mesei din bucătărie, își bătea capul cu câte o foaie de hârtie în față, molfăia cuvintele, fărâmița limbajul. El își lipea gura, încă plină de gustul somnului, de gura ei și uneori o trăgea înapoi în dormitor, înapoi în pat cu el, în valul acela lichid de carne, gura lui aluneca pe corpul ei, plăcere moale ca o blană, păturile se închideau deasupra lor în timp ce se afundau în imponderabilitate. Dar Bernie nu mai făcuse asta de ceva timp. Se trezea din ce în ce mai devreme; ei, pe de altă parte, îi era greu să se ridice din pat. Pierduse elanul acela, bucuria, orice ar fi fost lucrul care-o împingea să iasă în aerul rece al dimineții, care o motiva să umple toate caietele alea, toate paginile ieșite din tiparniță. În schimb, se înfășura în pături după ce se scula Bernie, băga toate colțurile înăuntru cu grijă, se îmbrăca într-un strat de lână care amortiza tot. Avea de la o vreme sentimentul că dincolo de marginea patului n-o aștepta nimic. Nu un vid, ci nimic, acel zero cu picioare din cartea de aritmetică.

— Eu plec, rostea el către spatele ei înfofolit și somnoros.

Era suficient de trează încât să-l audă; apoi aluneca înapoi într-un somn umed. Absența lui era un motiv în plus să nu se ridice din pat. Bernie se ducea la Însemnări din subterană, unde părea că-și petrecea, mai nou, cea mai mare parte din timp. Era mulțumit de mersul afacerii, avuseseră mai multe interviuri prin ziare, iar Julia înțelegea foarte bine cum poate fi considerat de succes un lucru din care nu iese niciun ban, fiindcă asta fusese și situația cărții ei. Dar o îngrijora faptul că el nu mai

prea picta. Ultimul tablou pe care-l lucrase fusese o încercare de realism magic. O înfățișa pe ea, stând la masa din bucătărie, înfășurată în covorul ecosez de la picioarele patului, cu părul prins într-un coc slinos pe ceafă și cu expresia unui om chinuit de foame. Păcat că bucătăria era galbenă, îi făcea pielea să pară verzuie. Nu-l terminase, însă. Zicea că avea multă hârțogărie de rezolvat. Asta făcea dimineața, când mergea la galerie,
se ocupa de hârțogărie și răspundea la telefon. Ar fi trebuit ca toți cei trei parteneri să facă cu rândul, iar el să scape la ora douăsprezece, dar de obicei tot acolo ajungea și după-amiaza. Galeria atrăsese câțiva pictori tineri, care își făceau veacul pe acolo bând Nescafé din pahare de plastic și bere la doză, dezbătând dacă n-ar fi trebuit ca toți cei care cumpăraseră vreo acțiune la galerie să aibă dreptul la o expoziție și dacă galeria ar fi trebuit să rețină comision, iar dacă nu, cum avea să supraviețuiască. Aveau tot felul de planuri și angajaseră de curând o fată care să se ocupe de relațiile cu publicul, de afișe, de mesajele publicitare și de hărțuirea presei. Era freelancer și se mai ocupa cu același lucru și pentru alte două galerii micuțe, precum și pentru un fotograf. De-abia se punea pe treabă, îi povestea Bernie. Avea de gând să le crească afacerea. O chema Marika; Julia o cunoscuse la galerie, pe vremuri, când încă avea obiceiul de a da o tură pe acolo după-amiaza. Parcă trecuse o viață de om de atunci.

Marika era o blondă cu obrajii de piersică, de vreo douăzeci și doi sau douăzeci și trei de ani, în orice caz, cu maximum cinci sau șase ani mai tânără decât Julia. Cu toate că numele sugera o naționalitate exotică, poate maghiară, fata avea accent de Ontario și numele de familie Hunt. Fie mama ei avea fantezie, fie tatăl ei își schimbase numele, ori poate că Marika își alesese singură numele ăsta. Fusese foarte prietenoasă cu Julia.

— Ți-am citit cartea. Nu prea am timp de cărți, dar pe a ta am luat-o de la bibliotecă datorită lui Bernie. N-am crezut c-o să-mi placă, dar e chiar bună.

Julia le era recunoscătoare, chiar prea recunoscătoare, după cum îi explica Bernie, oamenilor care îi apreciau munca și chiar celor care doar o citeau. Cu toate astea, în clipa aceea auzise în gând o voce care spunea: „Ia mai du-te dracului!” De vină era felul în care formulase Marika acel compliment: așa cum i-ai da o gustare câinelui, pe jumătate recompensă, pe jumătate mită, și plină de condescendență.

De atunci mai băuseră câte o cafea împreună, din când în când. Întotdeauna Marika era cea care trecea pe la apartament, trimisă de Bernie cu vreo treabă. Ședeau în bucătărie și stăteau de vorbă, însă nu se legase o prietenie. Erau ca două mame la o petrecere de copii, stând la o parte, în timp ce odraslele lor înfulecau și țopăiau de zor: erau politicoase una cu cealaltă, dar se concentrau de fapt la cu totul altceva. Marika îi zisese odată „Dintotdeauna m-am gândit că mi-ar plăcea și mie să scriu”, iar Julia simțise o mică explozie roșie în ceafă, aproape că-i aruncase cafeaua în față, până și-a dat seama că Marika n-o zisese în sensul acela,

că doar încerca să pară interesată.

— Nu ți-e teamă c-o să rămâi în pană de subiecte? o mai întrebase.

— Nu, am o grămadă de energie subiectivă, îi răspunsese pe un ton glumeț.

Dar era adevărat, de asta se temea. Nu era, de fapt, același lucru?

— Cel puțin, așa zice Einstein, adăugase, iar Marika, neîn-
țelegând referirea, a privit-o ciudat și a schimbat subiectul, vorbind despre filme.

Ultima oară când a trecut Marika pe la apartament, Julia nici măcar nu se dăduse încă jos din pat. Nu avea nicio scuză, nicio explicație. Aproape că i-a zis să plece, dar lui Bernie îi trebuia carnetul negru, cel cu numerele de telefoane, așa c-a trebuit s-o invite în casă. Marika a stat sprijinită în cadrul ușii, zveltă, în ținuta ei suprapusă cu stil, balansându-și geanta țesută de mână, în vreme ce Julia, părul nespălat atârnând în lațe pe umerii cămășii de noapte, cu gura uscată și cu mintea încețoșată, a îngenuncheat pe podea și a început să scotocească prin buzunarele hainelor aruncate aiurea de Bernie. Pentru prima dată în viața lor împreună, și-a dorit ca bărbatul să-și fi strâns naibii singur hainele. Simțea că din cauza lor e expusă, deși n-avea de ce, nu erau ale ei, nu ea le lăsase pe jos. Marika părea surprinsă, jenată și un pic cam veselă, ca și cum șosetele și blugii făcuți grămadă ai lui Bernie ar fi fost punctul vulnerabil al Juliei, pe care își dorise dintotdeauna să-l afle.

— Nu știu unde l-a pus, i-a zis Julia, iritată. Ar trebui să-și strângă singur lucrurile.

Apoi a adăugat, pe un ton mult prea defensiv, era conștientă:

— Facem totul la comun.

— Normal, cu munca ta și toate cele, i-a răspuns Marika.

Studia cu atenție încăperea, patul cenușiu, puloverul Juliei aruncat neglijent pe fotoliul din colț, planta de avocado cu frunzele cu margini maronii, de pe pervaz, singura lor plantă. O crescuse din sâmburele unui avocado festiv – nu mai ținea minte ce anume sărbătoriseră –, dar nu-i mergea bine. Frunze de ceai, parcă trebuiau puse frunze de ceai în ghiveci, ori poate cărbune?

În cele din urmă, a găsit carnetul sub pat. L-a tras afară; s-a agățat de el un ghemotoc de praf. Juliei i-a apărut în minte imaginea unei plăcuțe comemorative, cum se pun în casele memoriale: GHEMOTOC DE PRAF. Odinioară proprietatea poetesei Julia Morse. Câțiva elevi plictisiți îl priveau prin sticla casetei în care era așezat. Ăsta era viitorul, presupunând că exista un viitor, dacă ea continua să scrie, dacă ajungea măcar cât de cât importantă, o notă de subsol obligatorie în lucrarea cuiva. Fragmente rămase în urma putrefacției generalizate, catalogate, strângând praf, asemenea vertebrelor de dinozauri. Fără pic de sânge.

I-a întins carnetul.

— Vrei o cafea? a întrebat-o, pe un ton menit s-o descurajeze.

— Nu vreau să te deranjez, i-a răspuns Marika, dar a rămas oricum la cafea, trăncănind încântată despre planurile lor pentru o expoziție de grup ce avea să se numească „În sus de dedesubt".

Și-a plimbat privirea prin bucătărie, remarcând robinetul care picura, cârpa urât mirositoare înfășurată în jurul lui, prăjitorul de pâine vechi de când lumea și firimiturile împrăștiate pe lângă el, asemenea dărâmăturilor rămase în urma unei minuscule alunecări de teren.

— Mă bucur tare mult că putem fi prietene, i-a spus la plecare. Bernie zice că n-avem nimic în comun, dar eu cred că ne înțelegem foarte bine. La galerie sunt aproape numai bărbați.

Putea fi vreun soi de mișcare feministă la mâna a doua, dar nu era: în vocea Marikăi se simțea izul clubului de bridge.

— Chiar foarte bine.

Ce disonanță cumplită, cu tocurile ei de opt centimetri, cu cocul la modă. Vizitele Marikăi o făceau să se simtă ca un caz social. Se întreba cum ar fi putut să pună capăt vizitelor fără să fie din cale-afară de nepoliticoasă. O enerva și faptul că pierdea vremea, ar fi putut să lucreze în răstimpul ăla. Deși lucra din ce în ce mai puțin.

Bernie nu părea să observe că nu făcea aproape nimic. N-o mai ruga să-i dea să citească ce scria în timpul zilei. Când venea acasă seara, la cină, vorbea cu obstinație despre galerie, înfuleca nenumărate farfurii de spaghete și, i se părea ei, pâini întregi. Îi crescuse pofta de mâncare, iar de curând începuseră să se certe în legătură cu banii cheltuiți pe mâncare și cu cine ar fi trebuit să se ocupe de cumpărături și de gătit. La început împărțiseră totul, asta era înțelegerea. Julia ar fi vrut să-i explice că, fiindcă acum mânca de două ori cât ea, ar fi trebuit să se ocupe mai mult el de cumpărături și să plătească mai mult de jumătate, dar simțea c-ar fi părut meschină. Mai ales că ori de câte ori venea vorba despre bani, el îi arunca: „Stai liniștită, o să-ți primești banii!", ca și cum ea i-ar fi reproșat împrumutul pentru galerie. Ceea ce era adevărat, până la urmă.

Cât e ceasul? Ridic încheietura: șase și jumătate. Parcă s-a mai domolit sângele, dar e tot acolo, ca o mocirlă groasă undeva jos, pe gât. O profesoară din generală care a venit odată la ore cu dinții plini de sânge. Probabil mersese la dentist și nu se uitase în oglindă înainte să intre în clasă, dar ne era tuturor atât de frică de ea, încât n-am zis nimic și toată după-amiaza am desenat trei lalele într-o vază, vegheați de zâmbetul ăla însetat de sânge. Trebuie să țin minte să mă spăl cu atenție pe dinți și pe față, publicul ar fi tulburat dacă aș apărea cu o picătură de sânge pe bărbie. Sângele, fluidul primordial, seva vieții, derivat al nașterii, preludiu al morții. Însemnul roșu al curajului.[58] Stindardul omenirii. Poate mi-aș găsi ceva de lucru, să scriu discursuri politice, dacă în rest nu mai merge nimic. Dar când îți țâșnește din nas nu e magic, nu e nici măcar simbolic, e pur și simplu ridicol. Țintuită de nas în plasa geometrică a podelei din

baia asta. Nu fi proastă, fă măcar primul pas. Ridică-te cu grijă: dacă îți mai curge sânge, anulează lectura și urcă-te în avion. (Lăsând în urmă o dâră de cheaguri?) Aș putea ajunge acasă chiar în seara asta. Bernie e acolo chiar acum, așteaptă să-i dau telefon, a trecut deja ora.

S-a ridicat încet, ținându-se de chiuvetă, și s-a dus în dormitor cu capul lăsat pe spate, mergând șovăitor. A pipăit după telefon și a ridicat receptorul. A apăsat 0 și a rugat-o pe centralistă să îi facă legătura interurbană. A ascultat zgomotele ca de navă spațială de pe fir, așteptând vocea lui Bernie, simțindu-i deja limba pe cerul gurii. Aveau să se culce și după aia puteau să ia o cină târzie, doar ei doi, în bucătărie, cu focul pornit și cu ușa cuptorului deschisă, ca să se încălzească, cum făceau pe vremuri. (Mintea ei a trecut peste detaliile legate de ce anume ar fi mâncat. Știa că atunci când plecase de acasă în frigider nu erau decât niște crenvurști cam vechi. Nici măcar chifle nu aveau.) Lucrurile aveau să meargă mai bine, timpul se va da singur înapoi, ei vor sta de vorbă, ea îi va spune ce dor îi fusese de el (căci cu siguranță fusese plecată mai mult de o zi), tăcerea avea să se despice, limbajul avea să curgă iarăși.

Suna ocupat.

Nu voia să se gândească la dezamăgirea ei. Va încerca mai târziu. Nu-i mai curgea sânge, însă îl simțea, întărit, niște cruste în interiorul capului. Așa că trebuia să rămână aici, să țină lectura, să ia banii și să plătească chiria cu ei. Ce altceva putea face?

Era ora cinei și i se făcuse foame, dar nu-și permitea să dea bani pe încă o masă. Uneori poetul era scos la restaurant, alteori era organizată o mică petrecere după lectură, în timpul căreia Julia se putea îndopa cu biscuiți și cașcaval. Aici nu era nimic. O luaseră de la aeroport, și cu asta, basta. Era clar că nu făcuseră niciun afiș, niciun fel de reclamă. Puțini oameni în public, agitați fiindcă doar ei veniseră, erau prinși pe picior greșit, la lectura greșită. Și ea nici măcar nu arată ca o poetă, avea un compleu bleumarin, sacou și pantaloni, comod pentru urcat scări și coborât din mașini. Poate c-ar fi mai bună o frânghie, ceva diafan și eteric. Brățări care să zăngănească, o eșarfă?

S-a așezat pe marginea scaunului cu spătarul drept, cu fața spre un desen care înfățișa două rațe moarte și un setter irlandez. Avea niște timp liber, trebuia să-l umple cu ceva. În cameră nu era televizor. Să citească Biblia Gideon?[59] Nu, nu era cazul de ceva solicitant, nu voia să-nceapă iar să-i curgă sânge. În jumătate de oră veneau s-o ia. Pe urmă ochii, mâinile politicoase, zâmbetele rigide. La sfârșit șușoteau toți.

— Nu vă simțiți expusă? o întrebase odată o tânără.

— Nu.

Și chiar nu se simțea expusă, nu era ea acolo, își citea doar cele mai liniștitoare poeme, nu voia să tulbure pe nimeni. Dar nici așa nu aveau încredere în ea. Măcar ea nu se îmbăta înainte de prelegere, cum făceau

atâția alții. Voia să fie drăguță și toată lumea aprecia lucrul ăsta.

Mai puțin cei înfometați, întotdeauna puțini, cei care voiau să știe secretul, cei care credeau că există un secret. După lectură își croiau drum spre ea, ezitant, ținându-se departe de aglomerație, în spatele membrilor comitetului, care șușoteau, cu mâinile încleștate pe pachețelele lor de poezii, întinzându-i-le timizi, ca și cum paginile ar fi fost răni deschise și nu îndurau să fie atinse. Julia ținea minte când se simțise și ea așa. Cele mai multe dintre poezii erau atroce, dar din când în când găsea câte una care avea ceva, energia aceea, lucrul acela care era imposibil de definit. „N-o face”, îi venea să le zică, „nu face greșeala pe care am făcut-o eu”. Dar care era greșeala ei? Crezuse că-și va putea salva sufletul, fără îndoială. Doar prin cuvânt.

*

Chiar am crezut asta? Chiar am crezut că limbajul mă va înșfăca de păr și mă va trage drept în sus, în văzduh? Dar dacă nu mai crezi, n-o mai poți face, nu mai poți să zbori. Așa că-s prinsă aici, pe scaunul ăsta. *Un bărbat cu o funcție publică, în vârstă de șaizeci de ani, care zâmbește*. O criză a credinței? Credință în ce? Înviere, de asta avem nevoie. În sus de dedesubt. Scapă de obsesiile astea, de ficțiunile astea, „ce a zis el, ce a zis ea”, contabilizând puncte și nemulțumiri; dialogurile umbrelor. Altfel, nu mai rămâne decât tot restul vieții mele. Ceva a înghețat.

Bernie, salvează-mă.

A fost așa de drăguț azi-dimineață, înainte de plecarea ei. Iarăși telefonul, vocea zboară prin întunericul spațiului. O sonerie în gol, un clic.

— Alo.

O voce de femeie, Marika, știa dinainte cine avea să fie.

— Aș putea vorbi cu Bernie, vă rog?

Ce prostie, să se poarte ca și cum n-o recunoscuse.

— Bună, Julia. Bernie nu-i acasă. A trebuit să plece vreo două zile, dar știa c-o să suni în seara asta, așa că m-a rugat să trec pe aici. Ca să nu-ți faci griji sau ceva. A zis că-ți ține pumnii pentru lectură și să nu uiți să uzi planta când te întorci.

— Ah, mulțumesc, Marika.

Ca și cum îi era secretară, îi lăsa ei un mesaj pe care să-l transmită soției idioate, în timp ce el... Nu putea s-o întrebe unde plecase. Și ea era plecată de acasă acum, el de ce n-ar fi avut voie să plece? Dacă Bernie ar fi vrut ca ea să știe unde pleca, i-ar fi zis. Și-a luat la revedere de la Marika. În timp ce punea receptorul în furcă, i s-a părut că aude ceva. O voce, râsete?

*

N-a plecat nicăieri. E acolo, în apartament, parcă și văd, treaba asta

probabil că se întâmplă de săptămâni, de luni întregi, la galerie, „Ți-am citit cartea”, voia să-și analizeze concurența. Înseamnă că sunt săracă cu duhul, toată lumea știe, în afară de mine. Cum se înființa la ușă, venea la cafea, studia terenul. Sper să aibă măcar bunul simț să schimbe așternuturile. N-a avut curaj să vorbească el cu mine, udă planta, pe mă-ta, e moartă oricum. Melodramă într-o parcare, întinderi lungi de asfalt, mânjite din loc în loc cu câte un animal călcat de mașină, asta a ajuns viața mea?

Cea mai cumplită cădere, aici, în camera asta, printre mormanele de zgură, în spațiul cosmic, pe Luna moartă, cu două rațe măcelărite și un câine împăiat, de ce a trebuit s-o faci așa, când eu sunt aici, știi că mă schilodește, chinul ăsta, mersul printre perechile de ochi care mă fixează, nu puteai să aștepți? Ai aranjat totul atât de bine, o să mă întorc, o să urlu și o să țip, iar tu o să negi totul, o să mă privești foarte detașat și o să mă întrebi: „Ce tot spui acolo, despre ce vorbești?” Și despre ce o să vorbesc, poate că mă înșel, n-o să aflu niciodată. Frumos.

Aproape c-a venit momentul.

Vor sosi – cei doi tineri care sunt politicoși și care nu au încă posturi de profesori titulari. Ea se va urca în Volvo, pe locul de lângă șofer, și pe tot parcursul drumului spre prelegere, în timp ce mașina trece printre troienele înalte până la jumătatea stâlpilor de telefon, cei doi tineri vor discuta despre calitățile acestei mașini și despre calitățile incerte ale mașinii aceluia dintre ei care nu se află acum la volan, ci stă în spate, cu picioarele lungi îndoite ca ale unui greiere.

Ea n-o să fie în stare să spună absolut nimic. O să privească zăpada care se repede spre parbriz și este imediat înlăturată de ștergătoare, și va fi roșie, va fi ca un zid roșu compact. Necinstea, asta urăște ea cel mai mult, și-au promis că nu se vor minți.

Stomacul plin de sânge, capul plin de sânge, roșu arzător, o simte, în sfârșit, furia asta care există de atâta timp, energie, cuvinte care se învălmășesc în spatele ochilor ei, ca albinele primăvara. Ceva e flămând, ceva se zbuciumă. Un cântec lung se încolăcește și se desprinde, șerpuiește în fața parbrizului, unde cade zăpada, aducând totul la viață. Parchează mașina plină de calități și Julia e condusă de cei doi tineri în amfiteatru, bolțar cenușiu, unde o adunare de figuri politicoase așteaptă s-o audă. Mâinile vor aplauda, se vor spune lucruri despre ea, nimic remarcabil, ea le face bine, trebuie doar să deschidă gurile și să înghită ce le oferă, ca pe niște vitamine, ca pe un medicament insipid. Nu. Nu mai vrea identitatea asta dulce, se va împotrivi încrâncenată. Va traversa scena, cuvintele i se vor încolăci, va deschide gura și sângele va exploda în încăpere.

57 *Bloody nosebleed* în limba engleză, joc de cuvinte; *bloody* (afurisit) are și sensul literal de „însângerat”, „sângeros” (n. tr.).

58 Aluzie la *Semnul roșu al curajului* de Stephen Crane, traducere de Al. Ștefănescu, Editura Univers, 1993, în care eroul, un soldat unionist din Războiul Civil American, își dorește să fie rănit, pentru a contracara rușinea provocată de fuga de pe câmpul de luptă (n. red.).

59 Biblie editată de The Gideons, organizație evanghelică din Statele Unite; este adeseori prezentă în camerele din hotel și de motel (n. tr.).

Dansatoarele

Primul semn al prezenței noului vecin a fost o ciocănitură la ușă. Era proprietara și nu ciocănea la ușa lui Ann, așa cum crezuse ea, ci la cealaltă ușă, cea de la est de baie. Cioc, cioc, cioc; apoi o pauză, câțiva pași moi, sunetul unei chei care descuie o broască. Ann, care citea o carte despre canale, a lăsat-o la o parte și și-a aprins o țigară. Nu era vorba că încerca să tragă cu urechea: în casa asta era imposibil să n-o faci.

— Bună! a răsunat vocea stridentă a doamnei Nolan, exagerat de prietenoasă. Mă întrebam, știi, micuții mei ar fi tare încântați să-ți vadă costumul de băștinaș. Crezi c-ai putea, dacă e, să ți-l pui și să cobori?

O voce domoală, neinteligibilă.

— Vai, ce bine! Tare mult o să ne bucurăm!

Ușa închisă și încuiată, doamna Nolan lipăind pe hol cu, Ann îi și vedea, papucii din bumbac flaușat mov, în capotul înflorat, coborând scările și zbierând la cei doi băieți ai ei:

— Treceți în cameră imediat!

Vocea femeii pătrundea prin aerisirea lui Ann ca și cum grătarul acela ar fi fost un difuzor. Nu copiii voiau să-l vadă, s-a gândit Ann. Ea vrea să-l vadă. A stins țigara, păstrând pentru mai târziu cealaltă jumătate, și a deschis iar cartea. Ce costum? De data asta, din ce țară era?

Ușă descuiată, deschisă, picioare moi pe hol. Suna ca și cum erau desculțe. Ann a închis cartea și a deschis ușa. O robă albă, ceafa unui cap maroniu, îndreptându-se cumva pe furiș ori cu precauție spre scări. Ann a intrat în baie și a aprins lumina. Aveau s-o împartă; persoana care închiria camera aceea împărțea întotdeauna baia cu ea. Spera că avea să fie mai atent decât bărbatul de dinaintea lui, care părea să-și uite mereu aparatul de ras și bătea la ușă în timp ce Ann făcea baie. Însă în casa aceea nu trebuia să-ți faci griji c-ai putea fi violată sau ceva, ăsta era un lucru bun. Doamna Nolan era mai eficientă decât orice alarmă antihoți și era mereu acolo.

Cel dinainte fusese francez și studia cinematografia. Înaintea lui fusese o fată din Turcia, care studia literatura comparată, Lelah, sau cel puțin așa se pronunța. Ann găsea destul de des firele ei de păr lungi, frumoase,

roșcat-castanii în chiuvetă; își trecea degetul mare și pe cel arătător de-a lungul lor, invidioasă, înainte de a le arunca. Ea trebuia să-și poarte părul tuns până în dreptul urechii, pentru că era casant, se rupea imediat. Lelah avea și un dinte din aur, chiar în față, se vedea cu ușurință când zâmbea. Lucru ciudat, Ann o invidia și pentru dintele acela. Dintele, părul și cerceii cu pietre de turcoaz pe care îi purta Lelah îi dădeau o înfățișare de țigancă, un aer de înțelepciune, pe care Ann, cu sprâncenele ei bejulii și cu gura delicată, știa că n-are să-l capete niciodată, oricât de înțeleaptă ar fi ajuns. Ea însăși opta pentru „clasici", fuste strâmte și pulovere din lână de Shetland; era singurul stil care-i venea bine. Însă ea și Lelah fuseseră prietene, fumaseră în camerele amândurora, împărtășindu-și greutățile de la cursuri și nemulțumirea față de vocea stridentă a doamnei Nolan. Așa că Ann știa bine camera aceea; știa cum arăta interiorul și cât costa. Nu era un apartament de lux, sigur, și ea nu era surprinsă de cât de des se schimbau chiriașii. Avea o linie chiar mai directă de comunicare cu zgomotele familiei Nolan decât camera ei. Lelah se mutase pentru că nu mai suporta vacarmul.

Încăperea aceea era mai mică și mai ieftină decât camera ei, însă zugrăvită cu aceeași nuanță deprimantă de verde. Spre deosebire de camera ei, nu avea propriul frigider micuț, nu avea chiuvetă și aragaz; trebuia să folosești bucătăria din partea din față a casei, care fusese revendicată cu mult timp în urmă de o mică enclavă de matematicieni, doi bărbați și o femeie, din Hong Kong. Persoana care închiria camera respectivă trebuia fie să mănânce mereu în oraș, fie să rabde
conversațiile lor, care, și când nu erau purtate în chineză, erau atât de obscure, încât deveneau de neînțeles. Iar în frigider nu găseai niciodată vreun pic de spațiu, era întotdeauna plin de ciuperci. Știa toate astea de la Lelah; Ann însăși nu fusese niciodată nevoită să aibă de-a face cu ei, pentru că putea găti chiar în cameră. Însă îi vedea când pleca și se întorcea casă. La orele de masă, stăteau de obicei la masa din bucătărie, discutând despre numere iraționale algebrice, presupunea ea. Ann bănuia că lucrul pentru care îi antipatizase, de fapt, Lelah nu erau ciupercile; pur și simplu se simțea proastă în preajma lor.

În fiecare dimineață, înainte să plece la cursuri, Ann verifica prin baie, căutând semne lăsate de bărbatul cel nou – fire de păr, cosmeticale –, dar nu era nimic. Nici nu-l prea auzea; uneori deslușea pașii aceia moi, desculți, declicul încuietorii de la ușă, dar nu răsunau niciodată zgomote de la radio ori vreo tuse, vreo conversație. În primele două săptămâni, cu excepția acelei imagini pe care o întrezărise pe hol, a siluetei aceleia înalte, nici nu l-a văzut. Nu părea să folosească bucătăria, unde matematicienii își vedeau nestingheriți de misterele lor; sau, dacă o folosea, gătea atunci când nu era nimeni acolo. Ann ar fi uitat cu totul de el, dacă n-ar fi fost doamna Nolan.

— E foarte drăguț, nu ca alții, i-a spus lui Ann pe tonul acela ca o

șoaptă înțepătoare.

Cu toate că zbiera la soțul ei, când era acasă, și mai ales la copii, vorbea întotdeauna în șoaptă când pălăvrăgea cu Ann, o șoaptă răgușită, înflăcărată, ca și cum ar fi împărtășit secrete necuviincioase. Ann stătea în fața ușii de la camera ei, cu cheia în mână, locul unde se afla de obicei când aveau loc confidențele astea. Doamna Nolan îi știa foarte bine tabieturile. Nu-i era greu să se prefacă a curăța baia, să scoată capul și s-o acosteze pe Ann, cu Ajaxul și cu cârpa în mână, oricând avea chef să trăncănească. Era o femeie bondoacă, cu siluetă de butoi: scăfârlia abia îi ajungea în dreptul nasului lui Ann, așa că trebuia să ridice privirea spre fată, lucru care în momentele acelea o făcea să semene straniu de mult cu un copil.

— E dintr-una din țările alea arăbești. Da' credeam că ăștia poartă turbane, sau nu turbane, chestiile alea albe, cum sunt. El are doar o pălărie ciudată, cam ca altariștii[60]. Mie nu mi se pare că arată foarte arab. Are nește semne d-astea de tatuaj pe față. Da'-i foarte drăguț.

Ann a rămas în picioare, în timp ce umbrela i se scurgea pe podea, așteptând ca doamna Nolan să termine. Ea n-avea niciodată prea multe de zis; conversația nici nu presupunea vreo contribuție din partea ei.

— Crezi c-ai putea să-mi dai chiria miercuri? a întrebat-o doamna Nolan.

Cu trei zile mai devreme; probabil că ăsta fusese de fapt scopul conversației. Însă, așa cum îi spusese doamna Nolan încă din septembrie, nu prea avea cu cine să stea de vorbă. Soțul ei era plecat mare parte din timp și copiii o zbugheau pe-afară cu prima ocazie. Ea nu ieșea din casă decât ca să meargă la cumpărături și duminica, la slujbă.

— Mă bucur c-ai luat tu camera, îi spusese ea lui Ann. Cu tine pot să vorbesc. Nu ești, cum să zic, străină. Nu cum sunt mai toți ăștia. A fost ideea lui să luăm casă mare și s-o închiriem. Nu că pune el osul la treabă sau îi suportă. Niciodată nu poți să știi ce-au să facă.

Ann ar fi vrut să-i atragă atenția că era străină, era la fel de străină ca toți ceilalți, dar știa că doamna Nolan n-ar fi priceput. Ar fi ca fiascoul din octombrie. „Puneți-vă costumele de băștinași." Ea răspunsese invitației dintr-un fel de simț al datoriei, precum și dintr-un simț al ironiei. Stai numai să vezi când or da cu ochii de costumul meu de băștinaș, își spusese, gândindu-se la galoși și o pufoaică, dar îmbrăcând până la urmă costumul ăla bun din lână albastră. Costumele de băștinași o duceau cu gândul la un singur lucru: la imaginea de pe coperta ziarului Școlii de Duminică a Misionarilor, pe care îl împărțiseră o dată; înfățișa copii din toate țările lumii, dansând în cerc în jurul unui Isus zâmbitor, cu fața albă, îmbrăcat într-un cearșaf. La asta, și la poemul din Golden Windows Reader:

> Micuț indian, Sioux, Cree sau de alt soi,
> O, cât ți-ai dori să fii ca noi?

Lucrul cel mai cumplit fusese, după cum îi povestise lui Lelah mai târziu, că doar ea își făcuse apariția la petrecere.

— Pregătise o tonă de mâncare și nu venise absolut nimeni. Era foarte afectată, m-am simțit prost pentru ea. Era o chestie în genul Prietenilor Studenților Străini, doar pentru femei: studentele și soțiile studenților. Era clar că nu mă considera suficient de străină și nu-și dădea seama de ce nu mai venise nimeni în rest.

Nici Ann nu-și dăduse seama, dar rămăsese la petrecere mult prea mult și mâncase platouri întregi de biscuiți și brânză, de care nu avea niciun chef, ca să ostoiască simțul ospitalității proprietarei, profund afectat. Femeia, care avea părul blond-cenușiu vopsit cu șuvițe de bun gust și o sufragerie plină cu suprafețe tradiționale bine lustruite și lucioase, alternase între a o îndemna pe ea să mănânce și a se holba la ușă, ca și cum se aștepta ca din clipă în clipă să intre o paradă de străini în costume de băștinași, nespus de recunoscători.

Lelah zâmbise, arătându-și dintele înțelept.

— Chiar nu-i duce capul că petrecerile astea nu poți să le dai seara? Bărbații ăia n-or să-și lase niciodată femeile să iasă singure noaptea. Iar cele care n-au iubiți se tem să meargă pe stradă când e întuneric. Mie clar mi-e frică!

— Mie nu-mi e, spusese Ann, dacă merg pe străzile principale, unde-i lumină.

— Atunci, ești o neghioabă! i-o întorsese Lelah. Nu știi c-a fost omorâtă o fată la trei străzi de aici? Nu-și încuiase geamul de la baie. A intrat un tip pe fereastră și i-a tăiat gâtul.

— Eu am întotdeauna la mine umbrela.

Sigur că erau și locuri în care pur și simplu nu mergeai. Scollay Square, de exemplu, unde-și făceau veacul prostituatele și de unde puteai fi urmărită, sau chiar mai rău. Încercase să-i explice lui Lelah că ea nu era obișnuită cu așa ceva, cu nimic din toate astea, că în Toronto puteai să mergi prin tot orașul, mă rog, aproape peste tot, fără nicio problemă. Îi mai spusese că nimeni de aici nu părea să înțeleagă că ea nu era ca ei, că venea din altă țară, era altceva; dar pe Lelah o plictisise repede chestia asta. Trebuia să se întoarcă la Tolstoi, îi explicase, stingându-și țigara în cana cu ness neterminat. (Nu e suficient de tare pentru ea, presupun, își spusese Ann.)

— N-ai de ce să-ți faci griji, îi zisese. Tu stai foarte bine. Măcar n-ai fost aproape dezmoștenită pentru că faci ceea ce-ți dorești să faci.

Tatăl lui Lelah îi trimitea întruna scrisori, cerându-i să se întoarcă în Turcia, unde familia îi găsise soțul perfect. Lelah îi amânase vreme de un an și poate că i-ar mai fi putut amâna încă unul, dar asta era limita. Și nu avea cum să-și termine dizertația în răstimpul ăsta.

Ann n-o mai prea văzuse de când se mutase. Pierdeai legătura cu oamenii aici, în populația într-o permanentă schimbare, de trecători plini

de speranță și disperați.

Ei nu-i trimitea nimeni scrisori chemând-o insistent acasă, nu-i alesese nimeni soțul perfect. Dimpotrivă. Își imagina expresia învinsă a mamei ei, chipul devenit brusc cenușiu și îndurerat, dacă ea ar fi anunțat brusc că se lăsa de facultate, că renunța la ambiție în favoarea sorții și că se căsătorea. Nici măcar tatălui ei nu i-ar fi convenit. „Du la bun sfârșit ce ai început", i-ar fi spus el, „Eu n-am făcut-o și uite cum trăiesc." Căsuța din capătul Avenue Road, de lângă o benzinărie, cu vuietul omniprezent al autostrăzii, asemenea mării, și cu gazele arse care distrugeau gardul viu din ulm chinezesc pe care îl plantase mama ei ca să ascundă pompele. Amândoi frații ei se lăsaseră de liceu; nu fuseseră elevi buni, ca Ann. Unul dintre ei lucra acum într-o tipografie și era căsătorit; celălalt ajunsese în Vancouver și nu știa nimeni cu ce se ocupă. Și-a adus aminte de primul ei iubit adevărat, musculosul și relaxatul Bill Decker, cu camioneta lui căreia i se tot desprindea toba de eșapament. Petrecuseră mult timp în mașina parcată pe câte vreo stradă lăturalnică, frecându-se unul de celălalt prin toate straturile alea de haine. Dar chiar și în aburul acela senzual, în coconul de răsuflare și piele în care se înfășuraseră unul pe altul, în conversațiile telefonice care existaseră ca o formă de atingere, ea știuse că nu era o relație în care să se poată implica prea mult. Probabil că el era rotofei acum, așezat la casa lui. Ea mai avusese între timp relații cu alți bărbați, dar îi tratase la fel. Cu circumspecție.

Nu că încăperea din spate a doamnei Nolan ar fi fost un mare progres. Pe una dintre ferestre se vedea firma de pompe funerare de alături; pe cealaltă se vedea o curte, din care băieții Nolan răseseră toată iarba și care acum era o mlaștină de noroi pe jumătate înghețat. Acolo își țineau câinele, o corcitură de ciobănesc german; acolo mergeau copiii
pe rând, să-l îmbrățișeze și să-l chinuie. („Jimmy! Donny! Lăsați imediat câinele în pace!" „Ia mâna, nu vezi că-i murdar! Uite ce-i pe tine!" Ann își astupa urechile, citind despre malluri subterane.) Încercase să aranjeze un pic camera, atârnase o cuvertură în carouri pe post de draperie în fața zonei pentru gătit, câteva copii după tablouri celebre, naturi moarte cu chitare ale lui Braque și fructe în stil cubist, liniștitoare, plantase ierburi în jardiniera de pe pervaz. Avea nevoie de un mediu care măcar să încerce să nu fie urât. Însă niciunul dintre lucrurile astea n-o ajuta prea mult. Noaptea dormea cu dopuri în urechi. Nu știuse cât de puține erau camerele bune, nu-și dăduse seama că toată zona era o mahala studențească, că aveau să fie atât de mari chiriile și atât de oribile camerele disponibile. Anul următor o să fie altfel; avea să ajungă mai devreme și să-și aleagă dintre cele mai bune locuințe. Camera doamnei Nolan era cu siguranță printre rămășițele cele mai jalnice. La banii ăia găseai ceva mult mai bun; ba chiar puteai pune mâna pe un apartament întreg, dacă erai dispusă să trăiești în adevărata mahala, care se întindea pe străzile înguste din apropiere de râu, cu case de trei etaje, galben-

muștar șters și gri-cenușă. Însă Ann nu se simțea în stare chiar de așa ceva. Mai curând ar fi ales o cameră într-una dintre casele vechi și bune, cu vitralii la ferestre, pe o stradă retrasă și liniștită. Prietena ei Jetske locuia într-o asemenea casă.

Dar făcea ceea ce-și dorea să facă, aici nu încăpea îndoială. Din liceu plănuise să se facă arhitectă, însă în timp ce urma cursurile pregătitoare de la universitate își dăduse seama că erau fie imposibile clădirile pe care voia să le proiecteze – cine și le-ar fi putut permite? –, fie inutile. Aveau să se piardă, să fie sufocate, distruse de celelalte clădiri, înghesuite fără pic de armonie în jurul lor. Așa hotărâse să facă Planificare Urbană, și venise aici pentru că facultatea asta era cea mai bună. Sau așa avea renumele, că era cea mai bună. Avea de gând ca după absolvire să fie atât de înalt calificată, atât de blindată de competențe, încât nimeni de acasă să nu îndrăznească să refuze să-i dea slujba la care râvnea. Voia să restructureze orașul Toronto. Toronto, pentru început.

Încă nu era chiar sigură în ceea ce privea detaliile. Vedea spații, spații verzi minunate, cu ape curgătoare și copaci. Însă nu pajiști ale unor terenuri mari de golf; ceva mai sinuos, ceva cu cotituri, cotloane intime, panorame surprinzătoare. Și fără straturi de flori clasice. Casele, sau ce-or fi fost, așezate discret printre copaci, mașinile ținute unde? Și unde ar fi mers oamenii la cumpărături, și cine ar fi locuit în casele acelea? Asta era problema: vedea deja panoramele, copacii și pâraiele sau canalele destul de clar, dar nu reușea niciodată să vizualizeze și oamenii. Spațiile ei verzi erau întotdeauna pustii.

Nu și-a mai văzut vecinul până în februarie. Ann se întorcea de la supermarketul micuț din cartier, de unde își cumpăra ingredientele pentru mesele ei ieftine, bine cumpănite. El se sprijinea cu un umăr în pragul ușii, în ceea ce acasă ea ar fi numit vestibul, fuma o țigară și privea ploaia prin geamul din lateralul ușii de la intrare. Ar fi trebuit să se miște un pic, ca să-i facă loc lui Ann să-și lase umbrela, dar nu s-a mișcat. Nici măcar n-a privit-o. S-a strecurat înăuntru, și-a scuturat umbrela pe care tocmai o închisese și s-a uitat în cutia poștală, care n-avea cheie. De obicei nu era nicio scrisoare, iar ziua de astăzi nu făcea excepție. Bărbatul era îmbrăcat cu o cămașă albă mult prea mare pentru el și niște pantaloni verzui. Nu era desculț, ba chiar purta niște pantofi maronii banali. Avea într-adevăr semne de tatuaje, sau mai degrabă cicatrici, îi brăzdau amândoi obrajii. Era prima oară când îl vedea din față. Părea un pic mai scund decât atunci când îl zărise îndreptându-se spre scări, dar poate că era pentru că nu purta pălărie. Trupul lui era lipit cu atâta apatie de pragul ușii, încât aproape că părea că nu are oase.

De la ușa din față a doamnei Nolan nu era nimic de văzut, doar traficul, cu zgomotu-i de zi de zi. Era deprimat, asta trebuie să fi fost. Vremea asta ar fi deprimat pe oricine. Ann empatiza cu singurătatea lui, dar nu voia să

fie implicată în ea, să devină părtașă. Îi era destul de greu să facă față propriei singurătăți. I-a zâmbit, dar fiindcă el nu se uita la ea, zâmbetul a fost irosit. A trecut pe lângă el și a urcat scările.

În timp ce scotocea prin geantă după chei, doamna Nolan a ieșit șontâcăind din baie.

— L-ai văzut? i-a șoptit.

— Pe cine?

— Pe el. A făcut semn cu degetul mare. Stă acolo, jos, lângă ușă. Stă mult așa. Mă cam deranjează, ce să zic. Nu stau așa bine cu nervii.

— Dar nu face nimic, i-a răspuns Ann.

— Asta zic și eu! a șoptit amenințător doamna Nolan. Nu face niciodată nimic. Din câte îmi dau seama, nici nu prea iese. Tot ce face e să împrumute aspiratorul meu.

— Aspiratorul dumneavoastră? a întrebat-o Ann, atât de surprinsă, încât a reacționat.

— Da, așa cum îți spun.

Doamna Nolan avea un desfundător de chiuvetă, pe care îl tot trecea dintr-o mână în alta.

— Și-s mai mulți! Au venit aseară, au urcat la el în cameră. Încă doi, tot cu semne de-alea pe față și chestii. E un fel de religie sau ceva. Și-mi aduce înapoi aspiratorul abia în ziua următoare.

— Își plătește chiria? a întrebat-o Ann, încercând să întoarcă discuția spre aspecte mai pragmatice, căci imaginația doamnei Nolan scăpase de sub control.

— La timp, mereu la timp, i-a răspuns doamna Nolan. Doar că nu-mi place cum coboară așa încet, pe tăcute, drept la mine în casă. Când Fred e plecat așa de mult de-acasă.

— Eu nu mi-aș face griji dacă aș fi în locul dumneavoastră, i-a răspuns Ann, pe un ton liniștitor, spera ea. Pare cât se poate de drăguț.

— Ăștia sunt mereu cei mai răi.

Ann și-a pregătit cina, un piept de pui, niște mazăre, un biscuit digestiv. Apoi s-a spălat pe cap în baie și și-a pus părul pe bigudiuri. Trebuia s-o facă, așa îi dădea un pic de volum. Cu capul în casca de plastic a uscătorului portabil, s-a așezat la masă, bând ness, fumându-și obișnuita jumătate de țigară și încercând să citească o carte despre apeductele romane, din care spera să-i vină câteva idei pentru proiectul la care lucra. (Un apeduct care să treacă fix prin mijlocul centrului comercial obligatoriu? I-ar fi păsat cuiva?) Gândurile îi tot reveneau însă la problema bărbatului de alături. Ann nu încerca prea des să se gândească la cum ar fi fost să fie bărbat. Dar bărbatul acesta, anume… Cine era și ce se întâmpla cu el? Probabil că era student, toți de-acolo erau studenți. Și-ar fi trebuit să fie inteligent, asta era de la sine înțeles. Probabil venit cu o bursă. Toți care-și făceau studiile postuniversitare veniseră cu burse, în afară de americanii adevărați, care uneori n-aveau. Sau, mai bine zis,

femeile aveau burse, dar unii dintre bărbați încă evitau să fie luați în armată, cu toate că președintele Johnson anunțase că avea să înlăture toată tărășenia. Nici ea n-ar fi ajuns așa departe fără bursă; părinții ei nu și-ar fi permis taxele.

Deci el venise cu o bursă, studia ceva practic, fără îndoială, fizică nucleară sau construcția de baraje și, asemenea ei și celorlalți străini, trebuia să plece înapoi imediat ce învăța ce venise să învețe. Dar el nu ieșea din casă; stătea la ușa de la intrare și privea trecerea abrutizantă a mașinilor, ploaia înghețată de iarnă, în timp ce oamenii din țara lui, cei care îl trimiseseră, așteptau încrezători ca el să se întoarcă într-o bună zi, doldora de cunoștințe, pregătit să le rezolve minciunile. Și-a pierdut curajul, și-a spus Ann. Nu va absolvi. Era prea târziu ca să mai recupereze. Asemenea eșecuri, o asemenea paralizie erau des întâlnite aici, mai ales în rândul străinilor. Era departe de casă, de limba pe care o împărtășea cu alții, de cei care purtau același costum de băștinaș; era în exil, se îneca. Oare ce făcea noaptea, singur în cameră?

Ann și-a trecut uscătorul pe aer rece și s-a forțat să se gândească iar la apeducte. Își dădea seama că bărbatul se îneca, dar ea nu avea ce să facă. Dacă nu te pricepeai, nu trebuia nici să încerci, era suficient de înțeleaptă încât să știe asta. Tot ce puteai face pentru cei care se înecau era să te asiguri că nu te numărai și tu printre ei.

Revenind la apeduct. Ar trebui făcut din cărămidă naturală, de un roșu ca argila; ar avea arcade joase, la umbra cărora ar crește ferigi și ar fi, poate, și niște nemțișor, în diferite nuanțe de albastru. Trebuie să învețe mai multe despre plante. Înainte de a intra în complexul comercial (ce să le dea și el de făcut, dacă nu un centru comercial; înainte de asta le ceruse să facă un proiect pentru locuințe sociale), apeductul ar fi curs prin spațiul ei verde, unde, îi vedea ea acum, se plimbau niște oameni. Copii? „Dar nu cum sunt copiii doamnei Nolan." Ei i-ar fi transformat iarba în noroi, ar fi bătut în cuie cine știe ce prin copacii ei, câinii lor râioși s-ar fi răhățit pe ferigile ei, ar fi aruncat sticle și cutii de suc în apeduct. Iar pe doamna Nolan însăși și această Arcă a lui Noe a ei de străini jerpeliți, geniali, unde să-i pună? Căci casele doamnelor Nolan de pe lumea asta trebuiau să dispară; asta era una dintre axiomele Planificării Urbane. Le putea transforma pe toate în birouri micuțe ori în apartamente pe câte un etaj, niște arbuști și câteva plante agățătoare, o bidinea de vopsea ar fi făcut minuni. Dar era conștientă că asta era doar o încercare de a câștiga timp. Vedea că în jurul spațiului ei verde era acum un gard înalt de sârmă. Înăuntru erau copaci, flori și iarbă, afară erau zăpada murdară, ploaia fără de sfârșit, scrâșnetul mașinilor și noroiul pe jumătate înghețat din curtea mohorâtă a doamnei Nolan. Asta însemna exclusiv, însemna că unii oameni aveau să fie excluși. Părinții ei stăteau în ploaie, dincolo de gard, privind cu o mândrie posomorâtă cum Ann se plimba prin lumina eternă a soarelui. Singurul lor succes.

„Termină!” și-a poruncit. „Vor să fac asta.” Și-a desfăcut părul de pe bigudiuri și l-a pieptănat. Știa că peste trei ore avea să fie la fel de pleoștit ca întotdeauna, din cauza umezelii.

A doua zi a încercat să ridice noua problemă teoretică în conversația cu prietena ei Jetske. Jetske era tot la Planificare Urbană. Era din Olanda și mai ținea minte când era copilă și alerga pe străzile devastate, cerșind niște mărunt, întâi de la nemți, apoi de la soldații americani, care aveau mereu la ei o ciocolată-două.

— Așa înveți să ai grijă de tine, îi povestise ea. La momentul ăla nu mi se păruse o chestie cine știe ce grea, dar când ești copil, nimic nu e greu. Eram toți la fel, nimeni nu avea nimic.

Datorită acestui trecut, care era mult mai exotic și mai crud decât orice trăise ea (ce era o copilărie petrecută lângă o pompă de benzină, în comparație cu naziștii?), Ann îi respecta părerea. O plăcea și pentru că era singura persoană pe care o cunoscuse aici care părea să știe unde se afla Canada. Erau mulți soldați canadieni îngropați în Olanda. Asta îi conferea lui Ann măcar o identitate iluzorie, lucru de care simțea că avea nevoie. Nu avea costum de băștinaș, dar cel puțin existau niște cadavre eroice cu care avea o legătură, chiar și vagă.

— Problema cu ce facem noi…, i-a spus ea lui Jetske, în timp ce mergeau împreună spre bibliotecă, sub umbrela lui Ann. Adică, poți să reconstruiești o parte, dar ce faci cu restul?

— Cu restul orașului?

— Nu, i-a răspuns Ann încet, cred că vreau să zic cu restul lumii.

Jetske a izbucnit în râs. Avea ceea ce Ann numea acum dinți olandezi, egali și albi, cu o bucată zdravănă de gingie la vedere deasupra lor și sub buză.

— Nu știam că ești socialistă, i-a zis.

Avea obrajii roz și sănătoși, ca într-o reclamă la brânză.

— Nici nu sunt socialistă, i-a răspuns Ann. Dar credeam că trebuie să gândim în tipare universale.

Jetske a râs din nou.

— Știai că în unele țări ai nevoie de permisiune oficială ca să te muți dintr-un oraș în altul?

Lui Ann nu-i plăcea deloc ideea.

— Așa se controlează fluxul populației, i-a explicat Jetske. Fără asta nu prea poți avea planificare urbană, să știi.

— Mi se pare cumplit.

— Normal că ți se pare cumplit, i-a răspuns Jetske cu o urmă de amărăciune, n-ai fost nevoită niciodată s-o faci. Aicea sunteți toți cam moi, aveți impresia că vi se cuvine totul, întotdeauna. Credeți că aveți dreptul de decizie. În toată lumea se va ajunge așa. Ai să vezi.

A început s-o tachineze din nou pe Ann în legătură cu capișonul ei din plastic. Jetske nu purta niciodată nimic pe cap.

Ann și-a proiectat centrul comercial punând un luminator și straturi de plante de interior, fără să includă și apeductul. A luat notă maximă.

În a treia săptămână din martie, Ann a mers împreună cu Jetske și cu alți colegi la o prelegere ținută de Buckminster Fuller[61]. După aceea s-au dus toți la o bere, într-un pub de pe un colț al pieței. Ann a plecat împreună cu Jetske, pe la ora unsprezece, și a însoțit-o preț de câteva străzi, până când Jetske a cotit spre frumoasa ei casă cu vitralii. Ann și-a continuat drumul singură, un pic temătoare, având grijă să meargă doar pe străzile luminate. Își ținea poșeta înfiptă zdravăn sub cot și avea pregătită umbrela strânsă. De data asta nu ploua.

Când a ajuns acasă și a început să urce scările, și-a dat seama că se schimbase ceva. Când a ajuns sus, era deja sigură. Absolut, ceva era în neregulă. Din camera alăturată răsuna o muzică stranie, un flaut ascuțit care se ridica peste sunetul unor tobe, niște bufnete, zgomot de voci. Părea că bărbatul de alături dădea o petrecere. Bravo lui, și-a spus Ann. Măcar făcea ceva. Fata s-a așezat, propunându-și să citească vreo oră.

Dar zgomotele erau tot mai puternice. Apoi s-a auzit cum voma cineva. Aveau să fie probleme. Ann și-a verificat ușa, ca să se asigure că era bine încuiată, a scos sticla de sherry din dulapul de lângă aragaz și și-a turnat un pahar. Apoi a stins lumina și s-a așezat pe jos, cu spatele sprijinit de ușă, bându-și sherry-ul în slaba lumină albăstruie a firmei funerare din vecini. N-avea niciun sens să se culce: n-ar fi reușit să adoarmă nici dacă își punea dopurile în urechi.

Muzica și bufniturile erau tot mai puternice. După o vreme s-au auzit câteva bătăi în podea, apoi niște țipete, care au răsunat cât se poate de clar din aerisirea lui Ann.

— Chem poliția! M-auziți? Chem poliția! Dă-i afară imediat și să pleci și tu!

Muzica s-a oprit, s-a deschis ușa și pe urmă s-a auzit un țăcănit pe scări. Apoi pași – Ann nu reușea să-și dea seama dacă urcau sau coborau – și alte țipete. S-a trântit ușa de la intrare și țipetele au continuat și pe stradă. Ann s-a dezbrăcat și și-a pus cămașa de noapte, tot fără să aprindă lumina, și s-a furișat în baie. Cada era plină de vomă.

De data asta, nici n-a mai așteptat ca Ann să se întoarcă de la cursuri. A încolțit-o dimineața, când ieșea din cameră. Doamna Nolan ținea în mână o sticlă de Drano[62] și avea cearcăne vinețiі sub ochi. Cumva, o făceau să pară mai tânără. Probabil că nu e cu mult mai în vârstă decât mine, și-a spus Ann. Până acum o considerase de vârsta a doua.

— Presupun că ai văzut mizeria de-acolo, i-a șoptit.

— Da, am văzut, i-a răspuns Ann.

— Presupun c-ai auzit haosul de azi-noapte.

Apoi a tăcut.

— Ce s-a întâmplat? a întrebat-o Ann, și adevărul era că-și dorea într-

adevăr să știe ce se întâmplase.

— A adus niște dansatoare aicea! Trei dansatoare și încă doi bărbați, în cămăruța aia! Am crezut c-o să ne cadă tavanul în cap!

— Mi s-a părut mie că suna ca și cum dansau, i-a spus Ann.

— Dansau! Săreau ca nebunii, duduiau de parcă se arun-
cau de pe pat direct pe jos. Cădea tencuiala! Fred nu era acasă, nu se întorsese încă. Mi-a fost și frică pentru copii. Adică, cu tatuajele alea, cine știe ce ajungeau să facă?

Vocea ei șuierătoare te ducea cu gândul la crime ritualice, micul Jimmy și smiorcăitul Donny urmând să fie sa-
crificați cine știe cărui zeu obscur.

— Și ce-ați făcut?

— Am chemat poliția. Și știi ce, dansatoarele alea, cum au auzit că sun la poliție, au șters-o de-aici, ascultă la mine. S-au îmbrăcat, au coborât și-au tulit-o pe ușă cât ai clipi. Îți dai seama că nu voiau să aibă probleme cu poliția. Da' ăilalți nu, parcă nu știau ce înseamnă poliția.

A făcut din nou o pauză, așa că Ann a întrebat-o:

— Și au venit?

— Cine?

— Polițiștii.

— Ei, știi că aicea durează întotdeauna mult să ajungă poliția, dacă nu-i vreun echipaj chiar pe-aproape. Eu știu foarte bine, că n-a fost prima oară când a trebuit să-i chem. Și ăștia cine știe ce-ar fi făcut până atunci? I-am auzit cum coborau, așa c-am înhățat mătura și i-am dat pe ușă afară. I-am fugărit și pe stradă.

Ann și-a dat seama că femeii i se părea că făcuse ceva foarte curajos, ceea ce însemna că asta și făcuse. Ea chiar credea că bărbatul din vecini și prietenii lui erau periculoși, că erau o amenințare pentru copiii ei. Îi gonise de una singură, țipând de teamă, sfidătoare. Însă omul nu făcuse decât să dea o petrecere.

— Doamne Dumnezeule, a rostit încet.

— Ba bine că nu! Am intrat acolo în dimineața asta, să-i scot lucrurile și să i le pun în față, să și le ia când vine, fără să trebuiască să dau ochii cu el. Nu stau prea bine cu nervii, n-am dormit deloc, nici după ce au plecat. Fred va trebui să nu mai ia ture de noapte, asta e, nu mai suport. Dar știi ceva? N-avea nimic înăuntru. Niciun lucru. Doar o valiză veche, goală.

— Păi și costumul lui de băștinaș?

— Îl avea pe el, i-a răspuns doamna Nolan. A luat-o la fugă pe stradă îmbrăcat așa, ca un țăcănit. Și știi ce-am mai găsit acolo? Într-un colț era o grămadă de sticle goale. De alcool. Probabil c-a băut ca un porc luni întregi, și n-a aruncat nicio sticlă. Și în alt colț era un morman de chibrituri arse. Putea să dea foc la casă, aruncându-le pe jos așa. Dar cel mai grav e altceva, mai știi de câte ori a împrumutat aspiratorul de la mine?

— Da.

— Ei, n-a aruncat deloc mizeria! Am găsit-o pe toată acolo, în alt colț. Probabil că o golea și o lăsa acolo. Nu pricep.

Doamna Nolan părea deja mai curând nedumerită decât furioasă.

— Da, i-a răspuns Ann, asta clar este ciudat.

— Ciudat? Cred și eu că e ciudat. Dar și-a plătit mereu chiria și întotdeauna la timp. Nu întârzia nici măcar o zi. De ce să fi pus mizeria într-un colț, așa, când o putea pune într-o pungă, ca toată lumea? Nu e ca și cum nu știa. Când s-a mutat, i-am zis foarte clar care-s zilele în care se ia gunoiul.

Ann i-a spus că are să întârzie la curs dacă nu se grăbea. Când a ajuns la ușă, și-a băgat părul sub capișonul de plastic. Astăzi doar burnița, nu ploua suficient de tare ca să folosească umbrela. A pornit, mergând rapid pe lângă mașinile blocate în trafic.

Se întreba unde mersese bărbatul după ce-l fugărise doamna Nolan, în papucii pufoși și capotul înflorat, zbierând la el și amenințându-l cu o mătură. Trebuie să fi fost pentru el un spectacol la fel de înfricoșător cum fusese și el pentru ea, și în egală măsură inexplicabil. De ce ar fi vrut femeia asta, femeia asta grasă și nebună, să dea buzna când avea el niște musafiri inofensivi, bocănind și urlând? El și prietenii lui ar fi putut-o dovedi cu mare ușurință, dar probabil că nici nu le-a dat prin cap s-o facă. Erau prea înfricoșați. Ce tabu negrăit încălcaseră? Ce aveau să le mai facă oamenii ăștia reci, demenți?

Oricum, important era că avea prieteni. Puteau să aibă grijă de el, cel puțin deocamdată. Ceea ce era o ușurare. Însă ce simțea cu adevărat Ann era regretul copilăros că nu văzuse și ea dansatoarele. Dacă ar fi știut că sunt și ele acolo, poate că ar fi riscat să deschidă ușa. Știa că nu erau dansatoare adevărate, probabil erau doar niște curve din Scollay Square. Doamna Nolan le numise dansatoare folosind un eufemism, sau poate din cauza unei asocieri inconștiente cu cuvântul „arab”, cu țara vag arabă. Nu aflase care anume era. Cu toate acestea, i-ar fi plăcut să le vadă. Jestke ar fi găsit toată treaba asta extrem de amuzantă. Mai ales scena cu ea lipită de ușă, bând sherry pe întuneric. Ar fi fost mai bine dacă ar fi avut curajul să se uite.

A început să se gândească la spațiul ei verde, așa cum făcea adesea pe drum spre facultate. Spațiul verde perfect al viitorului. Știa deja că era anulat din oficiu, că nu avea să prindă niciodată viață, că era deja prea târziu. Odată ce își
termina pregătirea, avea să se întoarcă acasă, unde va proiecta combinații de bun gust între zone rezidențiale și complexe comerciale, cu multe malluri subterane și culoare boltite care să protejeze oamenii de zăpadă. Dar avea voie să-și mai privească o dată spațiul verde.

Gardul dispăruse acum, iar verdele se întindea la nesfârșit. Erau câmpii, copaci și ape curgătoare cât vedeai cu ochii. La distanță, sub

arcadele apeductului, păștea o turmă de animale, căprioare sau ceva. (Trebuie să învețe mai multe despre animale.) Oamenii, în grupulețe, se plimbau fericiți pe sub copaci, ținându-se de mână, și nu doar câte doi, ci și câte trei, patru, cinci. Era acolo și bărbatul din vecini, în costumul de băștinaș, erau acolo și matematicienii, toți erau în costumele de băștinași. Lângă pârâu cânta la flaut un bărbat, iar în jurul lui, în robe lungi înflorate, cu papuci mov, cu părul roșcat-cafeniu curgând fermecător pe lângă chipurile lor trandafirii, sănătoase, cu zâmbete olandeze, dansatoarele se unduiau netulburate.

---

60 Membri ai Ordinului Arab Străvechi al Nobililor Altarului Mistic (Ancient Arabic Order of the Nobles of the Mystic Shrine – AAONMS), societate masonică înființată în anul 1870, cu sediul central în Florida, SUA (n. tr.).

61 Richard Buckminster Fuller (1895–1983) – arhitect, designer, inventator și autor american, care a popularizat domul geodezic, printre altele (n. red.).

62 Soluție pentru desfundat țevile (n. tr.).

Mâncătorul de păcate

Acesta e Joseph, cu papuci din piele maro-roșcată, tociți în spate și scâlciați în față, cu un cardigan ponosit, de un galben murdar, care duhnește a chilipir dintr-un subsol, trăgând de zor din pipă, cu părul grizonant și soios, cu pronunția la fel de frumoasă, de precisă și de englezească, ca întotdeauna:

— În Wales, spune el, mai ales în zonele rurale, era un personaj căruia i se spunea Mâncătorul de Păcate. Era chemat când cineva se afla pe patul de moarte. Ai casei pregăteau o masă bună și o lăsau pe coșciug. Aveau coșciugul gata pregătit, bineînțeles: odată ce hotărau că trebuia să-ți dai duhul, nu mai prea aveai de ales. În alte versiuni, mâncarea era așezată pe trupul răposatului, și-mi imaginez că le dădeau mult de furcă firimiturile. În orice caz, personajul ăsta devora mâncarea și primea și o sumă de bani. Se credea că în felul ăsta, muribundul era eliberat de toate păcatele adunate în timpul vieții, ele trecând asupra Mâncătorului de Păcate. Astfel, se umfla teribil cu păcatele altora. Acumula o asemenea povară de greșeli, încât nimeni nu mai voia să aibă de-a face cu ea; un fel de bolnavă de sifilis al sufletului, am putea spune. Evitau și să-i vorbească, cu excepția, bineînțeles, momentelor în care era invitată din nou la masă.

— Invitată? îl întreb.

Joseph zâmbește, rânjetul acela pieziș, care îi dezvăluie dinții dintr-o parte a gurii, din partea care nu se ocupă de muștiucul pipei. Un rânjet ironic, ca de lup, sesizând că…? Ce, ce indiciu îi mai dădusem de data asta?

— În mintea mea, sunt niște femei bătrâne, îmi răspunde, deși presupun c-ar fi putut fi la fel de bine și bărbați. Puteau fi orice, câtă vreme acceptau să mănânce păcatele. Niște ființe bătrâne și amărâte care altfel nu prea aveau cum s-o scoată la capăt, nu crezi? Un fel de prostituție spirituală geriatrică.

Mă privește și rânjește în continuare, iar eu îmi aduc aminte de niște povești pe care le-am auzit despre el, despre el și femei. Întâi și-ntâi, a fost căsătorit de trei ori. Cu mine n-a încercat nimic, deși parcă zăbovește cam mult când mă ajută să-mi pun paltonul la plecare. De ce să-mi fac griji? Nu e ca și cum ar avea vreo șansă. În plus, are cel puțin vreo șaizeci de ani, și cardiganul e super scârbos, cum ar zice băieții mei.

— Însă aducea ghinion să-i omori pe cei care mâncau păcate, adaugă el, și sigur mai aveau și alte avantaje. De fapt, cred că era o îndeletnicire destul de rentabilă.

Joseph nu e genul care să aștepte într-o tăcere înțelegătoare și indulgentă când te blochezi sau nu mai știi ce să spui. Dacă tu nu vorbești cu el, poți să fii al naibii de sigur c-o să vorbească el cu tine, de obicei despre cele mai plictisitoare chestii care îi trec prin minte. Am ajuns să știu totul despre straturile lui de flori, despre cele trei soții, cum să cultivi cale în pivniță; am aflat totul și despre pivniță. Aș putea să fiu ghid turistic specializat în chestiile astea. Zice că e un lucru sănătos pentru pacienții lui – nu le spune „clienți", la Joseph nu merg eufemismele –, să știe că și el este om, și Dumnezeu ne e martor – știm. Trăncănește și trăncănește, până îți dai seama că nu-l plătești ca să-l auzi vorbind despre plantele lui, îl plătești ca să te asculte el vorbind despre ale tale.

Însă uneori chiar îți spune ceva cu miez. Ridic ceașca de cafea, întrebându-mă dacă asta e una dintre situațiile acelea.

— Bine. O să mușc momeala. De ce?

— Este evident, îmi răspunde, aprinzându-și iar pipa și pufăind îndelung. În primul rând, pacienții trebuie să aștepte până sunt pe moarte. O adevărată chestiune de viață și de moarte, fără falsitate, fără închipuiri. Nu au voie să te deranjeze până nu ajung la momentul respectiv, până nu-ți pot demonstra că sunt serioși, cum s-ar zice. În al doilea rând, cineva se alege cu o masă bună din treaba asta.

Râde mâhnit. Știm amândoi că jumătate dintre pacienții lui nu catadicsesc să-l plătească, nu-i dau nici măcar banii primiți de la stat. Joseph are obiceiul de a accepta oameni de care nimeni altcineva nu s-ar atinge nici cu prăjina, și nu pentru că ar fi prea bolnavi, ci fiindcă sunt prea săraci. Mame care trăiesc din ajutor social și așa mai departe; prezintă un risc financiar, ca Joseph însuși. Odată a fost concediat de la un spital de nebuni fiindcă a încercat să instituie participarea salariaților[63].

— Și gândește-te cât timp economiseau, continuă el. Una peste alta, aveau vreo două ore per pacient, spre deosebire de două ședințe pe săptămână, vreme de ani și ani, iar rezultatul e același.

— Asta-i o viziune cam cinică, îi răspund dezaprobator.

Se presupune că eu sunt aia cinică, dar poate că mă ia prin învăluire, ca să mă forțeze să renunț la poziția asta. Cinismul e o metodă de apărare, așa zice Joseph.

— Nici măcar n-ar fi nevoie să-i asculți, adaugă. Nici măcar o vorbuliță. Păcatele sunt transmise prin mâncare.

Dintr-odată, pare trist și obosit.

— Vrei să zici că-ți irosesc timpul? îl întreb.

— Nu pe-al meu, draga mea. Eu am tot timpul din lume.

Îi interpretez atitudinea drept condescendență, singurul lucru de pe lumea asta pe care chiar nu-l suport. Dar nu-i arunc cafeaua în față. Nu mă înfurii la fel de tare cum m-aș fi înfuriat pe vremuri.

Am petrecut mult timp lucrând la asta – la furia mea. Eram mânioasă doar din cauză că realitatea mi se părea profund nesatisfăcătoare; asta era povestea mea. Atât de neterminată și atât de confuză, de inutilă, de nesfârșită. Voiam ca lucrurile să aibă sens.

Am crezut că Joseph avea să încerce să mă convingă că, de fapt, realitatea era bine, mersi și c-avea să încerce să mă calibreze pe mine după ea, dar n-a fost așa. Nu, el s-a declarat de acord cu mine, cu multă voioșie și chiar din prima clipă. Din multe puncte de vedere, viața e un mare rahat, mi-a zis. Iată o axiomă.

— Gândește-te la viață ca la o insulă, mi-a spus. Ești blocată pe ea, acum trebuie să stabilești care e cea mai bună cale de a supraviețui.

— Până sunt salvată?

— Nu te mai gândi la salvare.

— Nu pot.

Conversația asta are loc în biroul lui Joseph, care este la fel ponosit ca el și miroase a scrumiere pline, a picioare, a nefericire și a aer respirat de două ori. Dar are loc și în dormitorul meu, în ziua cu înmormântarea. A lui Joseph, care n-a avut tot timpul din lume.

— A căzut din copac, mi-a zis Karen când mi-a dat vestea.

A venit să-mi spună în persoană, preferând să nu-mi dea telefon. Joseph nu avea încredere în telefoane. În mare măsură, mesajul oricărui act de comunicare, zicea el, este nonverbal.

Karen stătea în pragul ușii mele, lăcrimând de zor. Și ea îi era pacientă, era una dintre noi; prin ea ajunsesem la el. Avem deja un fel de rețea; e ca atunci când recomanzi un coafor bun, l-am trecut de la una la alta. Femei inteligente, cu soți detașabili sau copii atinși de geniu, cu ticuri nervoase, femei inteligente cu viețile date peste cap, încântate c-am găsit pe cineva care nu ne spune că suntem prea inteligente ca să putem fi și fericite, că ne-ar trebui o lobotomie frontală. Inteligența este un atu, susținea Joseph. Nici n-am vrea să știm ce se întâmplă cu cele care nu-s deștepte.

— Din copac?! am întrebat-o, aproape țipând.

— De la optișpe metri, a căzut drept în cap.

A început să plângă iar. Îmi venea s-o zgâlțâi.

— Dar ce dracului căuta într-un copac de optișpe metri?

— Îl tundea. Era la el în grădină. Lua lumina straturilor de flori.

— Moșneag neghiob!

Eram furioasă pe el. Ne trădase. De ce avusese impresia că avea dreptul să se cocoațe într-un copac de optsprezece metri și să ne pună nouă, tuturor, viețile în pericol? Florile alea însemnau mai mult pentru el decât însemnam noi?

— Ce ne facem? mă întreabă Karen.

„Ce mă fac eu?" este o întrebare. Poate fi oricând înlocuită de „Cu ce să mă îmbrac?". Pentru unii oameni, e același lucru. Îmi trec în revistă șifonierul, căutând cele mai negre haine pe care le am. Cu ce mă voi îmbraca va constitui partea nonverbală a comunicării mele. Joseph o să observe. Tare mă tem c-am să ajung la casa funerară și am să descopăr că l-au așezat în sicriu cu cardiganul ăla galben îngrozitor și cu papucii maronii din piele, de prost gust.

N-ar fi trebuit să mă agit atât cu hainele negre. Nu mai sunt obligatorii. Cele trei soții sunt îmbrăcate în culori pastelate, prima în albastru, a doua în mov, iar a treia, cea actuală, în bej. Știu o mulțime de lucruri despre cele trei neveste, din zilele în care nu eram în apele mele și n-aveam chef să vorbesc eu.

E și Karen aici, într-o rochie cu imprimeu indian, se smiorcăie discret. O invidiez. Vreau să simt durere, dar nu-mi prea vine să cred că Joseph a murit. Am senzația că e o farsă pe care ne-o joacă, o anecdotă din care ar trebui să tragem niște învățăminte. Falsitate și închipuiri. „Bine, Joseph", îmi vine să strig, am găsit răspunsul, „acum poți să ieși de unde te ascunzi!" Dar nu se întâmplă nimic, sicriul închis rămâne închis, nu iese din el niciun firicel de fum care să ne dea de veste că înăuntru trăiește cineva.

Sicriul închis a fost ideea celei de a treia soții. A zis că așa e mai demn, se spune, și probabil are dreptate. E un sicriu din lemn închis la culoare, de bun gust, fără finisaje țipătoare. Nu a pregătit nimeni o masă bună pe care s-o lase pe coșciugul ăsta, nimeni n-a mâncat din ea. Nu e nicio ființă bătrână și amărâtă care să se înfrupte din napi și din piure, înghițind odată cu ele și secretele grele din viața lui Joseph. Habar n-am ce ar fi putut avea Joseph pe conștiință. Cu toate astea, am sentimentul c-a fost omis ceva important: ce s-a ales de păcatele lui Joseph? Plutesc deasupra noastră, în aer, deasupra capetelor plecate, în timp ce o rudă de-ale lui, un tip pe care nu-l cunosc, ne spune tuturor ce om grozav a fost.

*

După înmormântare mergem acasă la Joseph, acasă la cea de-a treia soție, pentru ceea ce pe vremuri se numea praznic. Nu mai e cazul: acum se cheamă cafea și o gustare.

Straturile de flori sunt îngrijite, e sezonul gladiolelor, au început deja

să se ofilească, sunt un pic pleoștite. Ramura de copac, cea care s-a rupt, încă zace pe gazon.

— Am întruna senzația că de fapt nu era acolo, îmi spune Karen pășind alături de mine pe alee.

— Acolo, unde?

— Acolo. În sicriu.

— Pentru numele lui Dumnezeu, nu începe!

Tolerez genul ăsta de ficțiune sentimentală când este a mea, și atunci cu mare greutate și doar dacă n-o rostesc cu voce tare.

— Moartea e moarte, el așa ne-ar zice. Concentrează-te pe ce trăiești aici și acum, mai ții minte?

Karen, care a încercat la un moment dat să se sinucidă, încuviințează din cap și începe iar să plângă. Joseph e expert în oameni care încearcă să se sinucidă. N-a pierdut niciunul până acum.

— Cum face? am întrebat-o odată pe Karen.

Suicidul nu se număra printre dependențele mele, așa că nu știam.

— Îl face să pară atât de plictisitor!

— Nu se poate ca asta să fie tot.

— Te pune să-ți imaginezi, a adăugat Karen, cum e să fii mort.

Oamenii se deplasează în liniște prin sufragerie și prin salon, unde se află masa pe care cea de-a treia soție a așezat un samovar argintat și o vază plină cu crizanteme roz și galbene. Parcă o și aud gândind: Nimic prea funerar. Pe fața de masă albă sunt cești, farfurii, fursecuri, cafea, prăjituri. Nu-mi dau seama de ce se presupune că oamenilor li se face foame la înmormântări, dar chiar așa e. Dacă poți să mesteci, înseamnă că încă ești în viață.

Karen e lângă mine, înfulecă o prăjitură cu ciocolată. De cealaltă parte a mea este prima lui soție.

— Sper că nu ești una dintre țăcănite, îmi spune brusc.

Nu ne cunoaștem, eu o știu fiindcă mi-a arătat-o Karen la înmormântare. Își șterge degetele pe un șervet din hârtie. La reverul bleu-pal are o broșă din aur sub forma unui cuib de pasăre, cu tot cu ouă înăuntru. Mă duce cu gândul la liceu: fuste din postav cu aplicații pe ele, pisici și telefoane, o lume a cópiilor.

Îmi cumpănesc bine răspunsul. Vrea să spună „cliente", sau mă întreabă dacă sunt cumva chiar sărită de pe fix?

— Nu, îi răspund.

— Așa m-am gândit și eu, nici nu pari. Unele erau țăcănite tare, și erau multe, mișunau neîncetat pe lângă el. Mi-era teamă c-avea să se întâmple vreun incident. Când locuiam cu Joseph apăreau întruna incidente, telefoane la două dimineața, se omorau mereu, se aruncau pe el, incredibil ce se petrecea. Unele îi erau devotate. Dacă le-ar fi zis să-l împuște pe Papă sau ceva, ar fi făcut-o în secunda doi.

— Era foarte apreciat, răspund cu mare grijă.

— Mie-mi zici? mi-o întoarce prima soție. Unele îl credeau Dumnezeu însuși. Nu că pe el îl deranja prea tare chestia asta.

Șervetul nu-și mai face treaba, așa că începe să se lingă pe degete.

— Prea uleioasă, spune. E de la ea.

Face un semn ușor din cap spre cea de-a doua soție, care e mai suplă decât prima și trece pe lângă noi, aproape pierdută, îndreptându-se către sufragerie.

— N-ai decât să trăiești așa, i-am zis până la urmă lui Joseph. Eu vreau doar un pic de liniște și pace înainte să dau colțul.

Cu toate că prima fusese prea uleioasă, se mai servește cu o prăjitură.

— Ea a avut ideea țăcănită c-ar trebui să le invităm pe câteva dintre ele să spună un cuvânt-două despre el în timpul ceremoniei. Ai luat-o razna cu totul? i-am zis. Te privește înmormântarea, dar dacă aș fi în locul tău, m-aș gândi că unii dintre oamenii de aici sunt mult mai întregi la minte decât alții. Din fericire, m-a ascultat.

— Da, îi răspund.

Are niște glazură de ciocolată pe obraz; mă întreb dacă ar trebui să-i spun.

— Am făcut și eu ce am putut, nu mare lucru, dar chiar și așa. Țineam la el, într-un fel. N-ai cum să ștergi cu buretele zece ani din viața ta. Eu am adus fursecurile, adaugă, un pic îngâmfată. Măcar atâta să fac și eu.

Mă uit la fursecuri. Sunt albe, decupate în formă de lună și de stele, decorate cu zahăr colorat și cu biluțe argintii. Mă duc cu gândul la Crăciun, la târguri și la sărbători. Sunt genul de fursecuri pe care le faci ca să-i faci pe plac cuiva: ca să-i faci pe plac unui copil.

Am stat destul. Mă uit în jur după cea de-a treia soție, cea care s-a ocupat de tot, ca să-mi iau rămas-bun. Până la urmă dau de ea, stă în pragul unei uși. Plânge, lucru pe care nu l-a făcut la înmormântare. Prima soție e lângă ea, o ține de mână.

— O să-l păstrez exact așa, rostește, însă fără să i se adreseze cuiva anume.

Peste umărul ei văd încăperea, biroul lui Joseph, bineînțeles. Va fi nevoie de multă stăpânire de sine ca să nu se atingă nimeni de depozitul ăla de vechituri, să nu facă nimeni curățenie. Ca să nu mai zic de begoniile veștejite de pe pervaz. Dar în cazul ei nu va fi deloc nevoie de stăpânire de sine, fiindcă Joseph e în camera asta, neterminat, o cutie uriașă plină cu povești neîncheiate. Refuză să se lase împachetat și pus deoparte.

— Pe cine urăști cel mai mult? mă întreabă Joseph.

Asta în mijlocul unei prelegeri despre cea mai bună căditță pentru păsări, în funcție de grădină. Știe, evident, că eu n-am grădină.

— N-am nici cea mai vagă idee.

— Atunci, ar trebui să afli. Personal, țin cel mai mult la ura stăruitoare pe care i-o port băiatului care mi-era vecin când aveam opt ani.

— De ce? îl întreb, încântată c-am scăpat de interogatoriu.

— Mi-a cules floarea-soarelui. Știi, eu am crescut într-o mahala. Aveam un fel de petic de pământ în fața casei, dar era mai mult cenușă întărită. Însă am reușit să plantez o floarea-soarelui pipernicită, numai Dumnezeu știe cum. Mă trezeam mai devreme în fiecare dimineață doar ca să mă duc s-o privesc. Și afurisitul ăla mic a cules-o. Din răutate pură. Am iertat eu multe greșeli de mai târziu, dar și mâine dacă m-aș întâlni cu mucosul ăla, aș înfige un cuțit în el.

Sunt șocată, așa cum și-a și dorit Joseph.

— Era doar un copil, îi spun.

— Și eu eram doar un copil. Cele mai timpurii sunt și cele mai greu de iertat. Copiii nu cunosc mila; trebuie învățată.

Așa îmi demonstrează Joseph încă o dată că este și el om, sau ar trebui să înțeleg ceva despre mine însămi din povestea asta? Poate că da, poate că nu. Uneori poveștile lui sunt parabole, dar alteori nu sunt decât nesfârșita lui pălăvrăgeală.

În holul de la intrare mă încolțește a doua soție, cea grațioasă, în mov pastel.

— N-a căzut, îmi șoptește.

— Poftim?

Cele trei soții seamănă cumva între ele – sunt toate blonde și incerte pe la margini –, dar aceasta are ceva diferit, o sclipire în ochi. Poate e durerea; sau poate că Joseph nu ținea chiar așa bine separate viața personală și pe cea profesională. Cea de-a doua soție are un iz vag de clientă.

— Nu era fericit, îmi spune. Eu mi-am dat seama. Știi, eram în continuare foarte apropiați.

Vrea ca eu să deduc faptul că Joseph s-a aruncat din copac.

— Mie mi se părea că e în regulă, îi răspund.

— Se pricepea să păstreze aparențele.

Trage adânc aer în piept, se pregătește să-mi destăinuie ceva, dar, indiferent care sunt dezvăluirile astea, nu vreau să le aud. Vreau ca Joseph să rămână așa cum părea: puternic, capabil, înțelept și întreg la cap. N-am nevoie de întunericul lui.

Mă întorc în apartamentul meu. Băieții sunt plecați în weekendul ăsta. Mă întreb dacă ar trebui să mă obosesc să pregătesc cina doar pentru mine. Nu prea merită efortul. Mă plimb prin sufrageria mult prea mică, mai strâng câte un lucru-două. Dar nu ale soțului meu: așa cum îi șade bine

unui cuplu pe jumătate divorțat, el stă în altă parte.

Unul dintre fiii mei tocmai a ajuns la vârsta la care face duș și se bărbierește în cadă, celălalt nu, dar amândoi lasă un haos teribil în urmă când trec printr-o încăpere. Cam ca părul adunat în jurul scurgerii de la cadă, dar e prin toată casa: șosete, cărți deschise și abandonate pe masă cu cotorul în sus, sandviciuri mușcate și, mai nou, mucuri de țigară.

Descopăr sub un tricou murdar revista Hare Krishna cu care a venit acasă acum vreo săptămână fiul meu cel mic. Mă îngrijorasem că avea o criză de manie religioasă, tipică adolescenților, dar nu, le dăduse douăzeci și cinci de cenți pe revistă pentru că îi era milă de ei. Când era copil, înmormânta cu grijă măcălendrii. Duc revista în bucătărie, ca s-o arunc la gunoi. Pe copertă e o imagine cu Krishna cântând la flaut, înconjurat de fecioare care-l venerează. Chipul îi este albastru-deschis, ceea ce mă duce cu gândul la cadavre: unele lucruri nu se transpun cu succes în alte culturi. Dacă aș citi în continuare, aș afla de ce ne fac rău carnea și sexul. Dacă stai să te gândești, nu-i o idee chiar așa de rea: n-ar mai fi vaci înspăimântate, n-ar mai fi divorțuri. O viață de abstinență și rugăciune. Mă gândesc cum ar fi să stau la un colț de stradă, dând de zor din clopoțel, înfășurată în veșminte largi. Altruistă și detașată, eliberată de păcat. Toată lumea asta e un păcat, zice Krishna. Lumea asta e tot ce avem, zice Joseph. Doar pe asta o primești. Îi poți face față. Nu vei fi salvată.

Aș putea să merg până la colț și să mănânc un hamburger sau să dau un telefon și să comand o pizza. Aleg pizza.

— Mă placi? mă întreabă Joseph, așezat pe fotoliul lui.

— Cum adică, dacă te plac?

E la început; încă nu m-am gândit dacă îl plac sau nu pe Joseph.

— Păi, mă placi?

— Uite, încep eu.

Îi vorbesc calm, dar sunt indignată. Asta e o pretenție, o cerere, iar Joseph n-ar trebui să emită pretenții, cereri în ceea ce mă privește. Deja au toți ceilalți prea multe cereri. De asta sunt aici, nu? Fiindcă cererea depășește oferta.

— Ești ca dentistul meu. Nu-mi pun problema dacă îl plac sau nu pe dentist. Nu sunt obligată să-l plac. Îl plătesc ca să-mi repare dinții. Tu și dentistul sunteți singurii oameni de pe lumea asta pe care nu sunt obligată să-i plac.

— Dar dacă m-ai cunoaște în alt context, insistă Joseph, m-ai plăcea?

— Habar n-am. Nu pot să-mi imaginez alt context.

Aceasta este o cameră noaptea, o noapte pustie, doar eu sunt aici. Mă uit la tavan, pe care se mișcă încet lumina farurilor unei mașini care trece pe stradă. Apartamentul e la etajul unu: nu-mi plac înălțimile. Înainte de

apartamentul ăsta, am stat la casă.

L-am visat pe Joseph. Pe Joseph nu l-au prea interesat niciodată visele. La început mă străduiam să le rețin ca să i le pot povesti pe cele care mi se păreau semnificative, dar el refuza întotdeauna să-mi spună ce însemnau. Mă punea să-i spun ce credeam eu că înseamnă. Joseph era de părere că e mai important să fii treaz, decât să dormi. Voia ca eu să prefer să fiu trează.

Cu toate astea, iată-l în visul meu. E prima oară când își face apariția. Cred c-ar fi mulțumit c-a reușit să pătrundă, în sfârșit, după atâtea vise despre pregătiri pentru o mare cină, de la care îmi lipsește o farfurie. Dar pe urmă îmi aduc aminte că el nu mai e aici, ca să-i povestesc. Asta este, deci, forma durerii mele: Joseph nu mai e aici, ca să-i povestesc. În viața mea nu mai există nimeni care să fie aici doar ca să-i povestesc.

*

Sunt într-un terminal de aeroport. Avionul are întârziere, toate avioanele au întârziere, poate e grevă, iar oamenii se bulucesc, se învârt în cerc. Unii sunt supărați, sunt copii care plâng, plâng și câteva dintre femei, au pierdut pe cineva, se reped prin mulțime și strigă niște nume, dar în alte părți sunt grupuri de bărbați și de femei care râd și cântă, au fost prevăzători și au venit la aeroport cu lăzi de bere, își împart sticlele. Încerc să aflu ce se întâmplă, dar nu e nimeni la ghișee. Apoi îmi dau seama că mi-am uitat pașaportul. Hotărăsc să iau un taxi până acasă, să merg după el, și poate până mă întorc se rezolvă și problema de aici.

Pornesc spre ieșire, dar cineva îmi face semn peste capetele oamenilor. E Joseph. Nu sunt deloc surprinsă să-l văd, dar mă întreb ce-i cu geaca de iarnă de pe el, fiindcă e încă vară. Are și un fular galben la gât, și căciulă. Nu l-am mai văzut niciodată îmbrăcat cu hainele astea. Sigur că da, îmi spun, îi este frig, dar în clipa următoare își croiește drum printre oameni și ajunge lângă mine. Are niște mănuși groase din piele și o scoate pe cea dreaptă, ca să-mi strângă mâna. Pielea de pe mână îi este de un albastru-deschis, un albastru potolit, ca de tempera, ca dintr-o carte ilustrată pentru copii. Ezit, apoi îi strâng mâna, dar nu-mi dă drumul, îmi strânge mâna ca și cum se pregătește să-mi destăinuie ceva; ca un copil, îmi zâmbește de parcă nu ne-am mai văzut de multă vreme.

— Mă bucur c-ai primit invitația, îmi spune.

Acum mă conduce spre o ușă. Sunt mai puțini oameni acum. Pe o parte este un chioșc unde se vinde suc de portocale. În spatele tejghelei sunt cele trei soții ale lui Joseph, îmbrăcate în costume identice, cu pălării albe și șorțulețe cu volane, cum aveau chelnerițele în anii 1940. O luăm prin ușa aceea; dincolo de ea, oamenii stau la niște măsuțe mici, rotunde, dar nu e nimic în fața lor, pe măsuțe, par să aștepte ceva.

Mă așez la una dintre măsuțe și Joseph se așază în fața mea. Nu-și scoate nici haina, nici căciula, dar ține mâinile pe masă, fără mănuși, au revenit la culoarea normală. E un om lângă noi, încearcă să ne atragă

atenția. Întinde un cartonaș mic, alb, acoperit cu simboluri, mâini și degete. Este surdomut, am senzația, și chiar așa este, când ridic privirea văd că are gura cusută. Acum îl trage pe Joseph de braț, îi întinde altceva, e o floare mare, galbenă. Joseph nu-l vede.

— Uite! îi spun lui Joseph, dar bărbatul a dispărut deja și în locul lui a venit una dintre chelnerițe.

Mă enervează că ne întrerupe, am atât de multe să-i povestesc lui Joseph și atât de puțin timp, avionul pleacă în curând, aud deja pocnetul difuzoarelor, anunțurile care răsună în încăperea de lângă, dar femeia se împinge, se bagă între noi, zâmbind superior. E prima lui soție; în spatele ei așteaptă celelalte două soții. Ne așază în față, pe masă, o farfurie mare.

— Altceva mai doriți? ne întreabă și apoi se retrage.

Farfuria e plină cu vârf: prăjituri ca pentru petrecerile cu copii, albe, decupate în formă de lună și de stele, decorate cu biluțe argintii și cu zahăr colorat. Par prea uleioase.

— Păcatele mele, rostește Joseph.

După voce, pare nostalgic, dar ridic privirea și văd că-mi zâmbește. Face vreo glumă?

Mă uit din nou la farfurie. Trăiesc o clipă de panică: nu asta am comandat, e prea mult pentru mine, poate mi se apleacă. Eventual să încerc s-o trimit înapoi; dar știu că e imposibil.

Acum îmi aduc aminte că Joseph a murit. Farfuria se ridică și plutește spre mine, masa nu există, în jurul nostru e doar întuneric. Sunt mii de stele, mii de luni, iar când întind mâna spre una dintre ele, încep să strălucească.

---

63 Principiu de organizare a companiilor în baza căruia angajații sunt implicați în administrare, în luarea deciziilor și primesc o parte din profit (n. tr.).

Să dai naștere

Dar cine o dă? Și cui îi este dată? Chiar nu simți că e ceva dăruit, dăruirea ar implica o fluiditate, o înmânare blândă, absența oricărei umbre de coerciție. Dar aici nu este vorba despre blândețe, e prea chinuitor, pântecul e ca un pește înnodat, se strânge, inima bate greu, toți mușchii din corp îți sunt încordați și în mișcare, ca într-o filmare cu încetinitorul a unei sărituri în înălțime, trupul fără chip se avântă în sus, se răsucește, zăbovește pentru o clipă, agățat parcă în aer, și apoi – revii la timpul real – plonjonul, căderea, deznodământul. Poate că expresia asta a fost inventată de cineva care a văzut doar deznodământul: în cazul ăsta, șiruri de bebeluși cărora nașterea li se întâmplase deja, întinși ca niște pachete ordonate, înfășați frumos în păturicile lor roz sau albastre, cu etichete prinse cu scotch de pătuțurile din plastic transparent, în spatele geamului.

Nimeni nu spune vreodată „a da moarte”, deși într-un fel sunt similare, ambele sunt evenimente, nu lucruri. Și „adusul pe lume”, lucru pe care se spune de obicei că-l face doctorul: cine aduce ce? Mama este adusă înapoi pe lumea asta, ca un prizonier care e eliberat? Nu are cum; și nici copilul nu-i este adus de doctor, ca o scrisoare. Cum poți să fii expeditorul și destinatarul în același timp? A fost cineva înlănțuit, iar acum este izbăvit? Limbajul ăsta, mormăind în legea lui arhaică, încă un lucru ce trebuie să primească un nume nou.

Însă n-am s-o fac eu. Astea sunt singurele cuvinte pe care le am, cu ele rămân, în ele rămân. (Imaginea aceea a nisipurilor petrolifere, în vechea expoziție de la Royal Ontario Museum, la etajul doi, în aripa de nord, ce imagine stăruitoare. Oare am să evadez ori voi fi absorbită înăuntru, fosilizată, un tigru cu dinți-sabie ori un brontozaur greoi, care s-a aventurat prea departe? Cuvintele îmi clipocesc la picioare, negre, vâscoase, letale. Lăsați-mă să mai încerc o dată, înainte să mă răpună soarele, înainte să mor de foame sau să mă înec, cât mai pot. E doar un tablou, până la urmă, e doar o metaforă. Pot vorbi, nu sunt captivă, iar voi, de partea voastră, reușiți să înțelegeți. Așa că vom continua ca și cum nu ar fi nicio problemă cu limbajul.)

Nu eu sunt protagonista poveștii ăsteia despre a da naștere. Ca să vă

conving de lucrul acesta, am să vă spun ce-am făcut azi-dimineață, înainte de a mă așeza la biroul ăsta – o ușă proptită pe două dulăpioare, un radio la stânga, un calendar la dreapta, instrumentele cu care îmi găsesc locul în timp. M-am trezit la șapte fără douăzeci și, când eram pe la jumătatea scărilor, m-am întâlnit cu fiica mea, care tocmai urca, cât se poate de autonomă, credea ea, de fapt, în brațele tatălui ei. Ne-am salutat cu îmbrățișări și zâmbete; apoi ne-am jucat cu ceasul deșteptător și cu termoforul, un ritual pe care îl facem doar în zilele în care tatăl ei trebuie să plece de acasă mai devreme, ca să meargă în oraș cu mașina. Ritualul ăsta există ca să-mi ofere mie iluzia că dorm până mai târziu. Când ea a hotărât, în cele din urmă, că era momentul să mă trezesc, a început să mă tragă de păr. M-am îmbrăcat în timp ce ea explora cântarul din baie și misteriosul altar alb al toaletei. Am luat-o jos și ne-am purtat obișnuita luptă pentru hainele ei. Poartă deja blugi în miniatură, tricouri în miniatură. După asta a mâncat singură: portocală, banană, brioșă, terci.

Apoi am ieșit pe terasă, unde am recunoscut, din nou, și după nume, câinele, pisicile și păsările, adică gaițe albastre și sticleți în perioada asta a anului, respectiv iarna. Își pune degetele pe buzele mele în timp ce pronunț cuvintele astea; n-a descoperit încă secretul pentru a le pronunța chiar ea. Aștept primul ei cuvânt: cu siguranță va fi miraculos, ceva ce n-a mai fost rostit până acum. Dar dacă e așa, poate că l-a rostit deja și eu, prizonieră fiind, dependentă de tot ce este obișnuit, nu l-am auzit.

În țarcul de joacă am descoperit primul lucru alarmant pe ziua de azi. Era o femeie goală micuță, făcută din plastic moale, din care sunt făcuți și păianjenii, șopârlele și alte chestii care tremură, pe care le agață oamenii la parbrizele mașinilor. I-a fost dăruită fiicei mele de o prietenă, o tipă care face recuzită pentru filme, asta ar fi trebuit să fie și femeia asta mică, dar n-a mai fost folosită. Bebelușei i-a plăcut nespus de mult și mergea de-a bușilea pe dușumea, ținând-o în gură, cum își cară un câine osul, într-o parte ieșindu-i capul și în cealaltă picioarele. Părea elastică și inofensivă, dar cu o zi în urmă am observat că fetița reușise s-o rupă într-un loc, folosindu-se de dinții nou-apăruți. Așa că am pus femeia în cutia de carton în care țin toate jucăriile.

Însă în dimineața asta apăruse din nou în țarc și nu mai avea picioare. Probabil că le-a mâncat aia mică, m-am îngrijorat, întrebându-mă dacă plasticul se putea dizolva în stomacul ei, dacă era toxic. Mai devreme sau mai târziu, aveam să găsesc două piciorușe mici din plastic în scutecul ei, al cărui conținut îl examinez cu doza obișnuită de îngrijorare maternă. Am luat păpușa de acolo și, mai târziu, când ea încă îi cânta ceva câinelui aflat afară, am aruncat-o la gunoi. Nu-mi face nicio plăcere să descopăr mâini micuțe de plastic, sâni, un cap, în scutecele fiică-mii, parțial acoperite de morcovi nedigerați și de coji de stafide, asemenea urmelor unei crime înfiorătoare, demente.

Acum ea moțăie, iar eu scriu povestea asta. Din câte am istorisit deja,

vedeți că viața mea (în ciuda acestor surprize ocazionale, ce-mi amintesc de o altă lume) este liniștită și ordonată, scăldată în acea lumină caldă, roșiatică, acele accente albăstrui bine așezate și suprafețe reflectoare (oglinzi, farfurii, ochiuri de geam lunguiețe) care par scoase dintr-un tablou în stilul picturii olandeze; și, la fel ca aceasta, este realistă în ceea ce privește detaliile și ușor sentimentală. Sau cel puțin creează senzația că ar fi sentimentală. (Am deja momente de durere mută când văd hainele fiicei mele care i-au rămas mici. Am să fiu genul de mamă care păstrează șuvițe de păr, am să țin tot felul de amintiri prin cufere, o să lăcrimez cu poze în mână.) Dar mai presus de orice, e solidă, tot ce este aici e solid. Gata cu valurile de lumină, cu învolburările, cu efectele nebuloase ale norilor, cu apusurile lui Turner, cu spaimele nedeslușite, cu toate lucrurile intangibile pentru care își făcea griji Jeanie.

Îi spun femeii ăsteia Jeanie, după cântec. Nu mai țin minte niciun vers, doar titlul. Esența (căci în limbaj există mereu aceste „esențe", aceste reflexii; asta îl face atât de bogat și de lipicios, de asta au dispărut atâția oameni sub suprafața lui întunecată și strălucitoare, de asta n-ar trebui să încerci niciodată să te vezi reflectat în ea; ai să te apleci prea mult, o șuviță de păr va cădea înăuntru și va ieși aurie și, crezând că e aur până jos de tot, vei intra complet, vei aluneca în brațele acelea întinse, spre gura care tu crezi că se deschide ca să-ți pronunțe numele, dar, chiar înainte ca urechile să ți se umple cu un sunet pur, va da formă unui cuvânt pe care nu l-ai mai auzit niciodată...).

Pentru mine, esența este părul. Părul meu nu e șaten-deschis, dar al lui Jeanie așa era. Asta e o diferență între noi. Cealaltă esență este visul: căci Jeanie nu este reală în același fel în care sunt eu reală. Dar cred că în momentul ăsta, și mă gândesc la timp așa cum îl înțelegeți voi, amândouă vom avea același grad de realitate, vom fi egale: spectre, ecouri, reverberații în creierul vostru. În clipa asta însă Jeanie este pentru mine ceea ce voi fi eu într-o zi pentru voi. Deci este suficient de reală.

Jeanie e pe drum spre spital, ca să dea naștere, să-i fie adus pe lume copilul. Nu despică firul în patru cu expresiile astea. Stă pe bancheta din spate, cu ochii închiși și cu haina întinsă pe ea ca o pătură. Își face exercițiile de respirație și își monitorizează contracțiile cu un cronometru. S-a trezit la două și jumătate dimineața, când a făcut o baie și a mâncat niște jeleu cu limetă, iar acum e aproape zece. A învățat să numere în timpul respirației lente, văzând numerele în fața ochilor în timp ce le pronunță în gând (de la unu la zece când inspiră, de la zece la unu când expiră). Fiecare număr e de altă culoare și, dacă se concentrează foarte tare, e scris cu alt font. Variază de la numere obișnuite la unele scrise cu fontul împodobit cu care sunt scrise firmele circurilor: cifre roșii cu filigran auriu și punctulețe decorative. Acesta este un detaliu de rafinament care nu e menționat în niciuna dintre numeroasele cărți pe acest subiect citite de ea. Jeanie este adepta manualelor. Are cel puțin

două rafturi pline cu cărți care acoperă totul, de la construirea unor dulapuri de bucătărie, la cum să-ți repari singur mașina și cum să-ți faci propria afumătoare pentru șuncă. Nu face multe dintre lucrurile astea, doar câteva și în valiza ei, alături de un prosopel, un pachet de Life Savers[65] de lămâie, o pereche de ochelari, un termofor, niște pudră de talc și o pungă de hârtie, se află cartea din care a învățat că trebuie să-și ia la ea toate aceste lucruri.

(Probabil c-ați început să bănuiți c-am inventat-o pe Jeanie ca să mă distanțez de experiențele astea. Cât se poate de fals. De fapt, încerc chiar să mă apropii de un lucru pe care timpul l-a îndepărtat de mine. În ceea ce o privește

pe Jeanie, intenția mea e simplă: o aduc înapoi la viață.)

Mai sunt două persoane în mașină cu Jeanie. Una este un bărbat, căruia îi voi spune A., ca să fie mai simplu. A. conduce. Când deschide ochii, la sfârșitul fiecărei contracții, Jeanie îi vede ceafa, capul cu un început de chelie și umerii reconfortanți. A. conduce bine și nu prea repede. Din când în când, o întreabă cum se simte, iar ea îi spune cât durează contracțiile și cât timp trece între ele. Când se opresc să pună benzină, ia pentru amândoi câte o cafea în pahar de polistiren. Luni întregi a ajutat-o cu exercițiile de respirație, apăsând-o pe genunchi, așa cum recomanda cartea, și va fi de față la naștere. (Poate că lui îi va fi dată nașterea, în același sens în care cineva dă un spectacol.) Au făcut împreună turul maternității, împreună cu alte câteva cupluri aseme-nea lor: câte o persoană subțire și săritoare, câte o persoană lentă și rotunjoară. Le-au fost arătate saloanele, și cele comune, și rezervele, băile pentru șezut, sala de nașteri propriu-zisă, care crea senzația că este albă. Asistenta era ciocolatie, cu șolduri și coate flexibile; a râs mult în timp ce răspundea întrebărilor lor.

— Întâi și întâi, au să vă facă o clismă. Știți ce-i aia? Iau un tub cu apă și vi-l bagă în dos. Apoi domnii trebuie să-și pună asta… Și ăștia peste pantofi. Și capișoanele astea, ăsta pentru cei cu părul lung, ăsta pentru cei cu părul scurt.

— Și pentru cei fără păr? întreabă A.

Asistenta își ridică privirea spre creștetul lui și râde.

— Ah, mai aveți ceva păr. Dacă aveți vreo întrebare, nu ezitați!

Au văzut și filmul făcut de spital, un film color cu o femeie care dă naștere unui – copil să fi fost?

— Nu toți copiii vor fi atât de mari la naștere, le spune asistenta australiancă ce prezintă filmul.

Chiar și așa, publicul, din care jumătate era însărcinat, nu părea prea relaxat când s-a aprins lumina. („Dacă nu-ți plac materialele pe care ți le arată”, îi spusese lui Jeanie o prietenă, „poți să închizi ochii oricând vrei tu.”) Nu atât sângele o deranja, cât dezinfectantul roșcat-maroniu.

— Am hotărât să anulez toată tărășenia, îi spune ea lui A., zâmbind ca

să-i arate că e o glumă.

El o îmbrățișează și-i spune:

— Totul o să fie bine.

Și ea știe că așa este. Totul o să fie bine. Dar mai este și cealaltă femeie din mașină. Stă în dreapta șoferului și nu s-a întors, nu a reacționat în niciun fel față de prezența lui Jeanie. Și ea, la fel ca Jeanie, merge la spital. Și ea e însărcinată. Însă nu merge la spital ca să dea naștere, căci cuvintele astea, cuvintele sunt prea străine de experiența ei, de experiența pe care o va avea ea, ca să poată fi folosite în legătură cu asta. Are o haină din stofă în carouri maronii-roșcate și pe cap are un batic. Jeanie a mai văzut-o, dar nu știe mare lucru despre ea, cu excepția faptului că e o femeie care nu voise să rămână însărcinată, care nu alesese să se împartă așa, care nu alesese toate chinurile astea, toate încercările astea. Cuvântul care desemnează un raport sexual nedorit este viol. Dar nu există în niciun limbaj vreun cuvânt care să descrie ce are să trăiască femeia asta.

Jeanie a mai văzut-o din când în când de-a lungul sarcinii, mereu în aceeași haină, mereu cu același batic. Sigur, faptul că ea însăși era gravidă o făcea să repereze imediat alte femei gravide, și le urmărea, le studia fățiș, de câte ori îi ieșea câte una în cale. Dar femeia asta nu este ca alte gravide. De exemplu, ea n-a urmat cursurile prenatale de la spital, unde toate femeile erau tinere, mai tinere decât Jeanie.

— Câte dintre voi au să alăpteze? întreabă asistenta australiancă cu umerii robuști.

Cu o singură excepție, toate ridică mâna. Un grup modern, noua generație, și o singură adeptă a biberonului, care poate că are o problemă la sâni, cine știe, căreia i se face rușine. Celelalte își îndepărtează privirile, politicoase. Ce își doresc cel mai mult să discute, se pare, sunt diferențele dintre două tipuri de scutece de unică folosință. Uneori stau întinse pe salteluțe și își strâng unele altora mâinile, simulând contracțiile și numărând în timp ce respiră. Sunt pline de speranță. Asistenta australiancă le spune să nu se urce singure în cadă și nici să nu iasă singure. La finalul orei primește fiecare
câte un pahar cu suc de mere. La cursul acesta e o singură femeie care a mai dat naștere o dată. Vine aici, spune ea, ca să se asigure că de data asta îi fac injecția. Data trecută au amânat-o și a trecut prin infern. Celelalte o privesc cu un aer de blândă dezaprobare. Ele nu vociferează după injecții, ele nu au de gând să treacă printr-un infern. Infernul decurge dintr-o atitudine greșită, simt ele. În cărți se vorbește despre disconfort.

— Nu e disconfort, e durere, drăguțo, spune femeia.

Celelalte zâmbesc stânjenite și conversația revine încetișor la scutecele de unică folosință.

Jeanie e vitaminizată, conștiincioasă, tobă de carte, a reușit să evite grețurile de dimineață, varicele, vergeturile, preeclampsia și depresia – și atunci de ce o urmărește femeia asta? La început doar o zărea câte un pic,

din când în când, la raionul cu haine pentru bebeluși din Simpson's Basement, la coada de la supermarket, la câte un colț de stradă când se urca în mașina lui A.: figura chinuită, burta umflată, baticul care îi acoperea părul rar. În orice caz, Jeanie o vedea pe ea, nu invers. Nu dădea niciun semn că ar fi știut că se ținea după Jeanie.

Pe măsură ce Jeanie se apropia tot mai mult de ziua asta, de ziua necunoscută în care avea să dea naștere, în vreme ce timpul se îngroșa în jurul ei, așa încât a ajuns o substanță prin care înainta cu efort, un fel de zloată, cu pământ ud dedesubt, a văzut-o pe femeia asta tot mai des, dar întotdeauna de la distanță. În funcție de lumină, părea ba o tânără de vreo douăzeci de ani, ba o femeie mai în vârstă, de patruzeci sau patruzeci și cinci de ani, dar Jeanie nu se îndoia niciodată că era vorba despre aceeași femeie. De fapt, nu i-a dat prin cap că femeia nu era reală în sensul obișnuit (și poate că fusese reală, la început, când o văzuse prima sau a doua oară, așa cum este reală vocea care provoacă un ecou), până când A. a oprit la un stop în timpul drumului ăstuia spre spital și femeia, care stătea la un colț de stradă, cu o pungă de hârtie în brațe, pur și simplu a deschis portiera și s-a urcat. A. nu a reacționat, iar Jeanie știe că n-are rost să-i spună nimic. Își dă seama că femeia nu este de fapt acolo: Jeanie nu e nebună. Ar putea s-o facă să dispară căscând mai larg ochii, holbându-se la ea, însă ar dispărea doar silueta femeii, nu și senzația pe care o are ea. Lui Jeanie nu-i e chiar frică de femeia asta. Îi e frică pentru ea.

Când ajung la spital, femeia coboară din mașină și intră în clădire până să ajungă A. la portiera din spate, ca s-o ajute pe Jeanie să se dea jos. În hol n-o vede pe nicăieri. Jeanie trece de Internări ca o pacientă obișnuită, fără umbră.

În timpul nopții a fost o epidemie de bebeluși și maternitatea este suprapopulată. Jeanie așteaptă să i se elibereze salonul și se așază în spatele unui paravan. Undeva pe
aproape țipă cineva, țipă și între țipete murmură ceva ce pare într-o limbă străină. Portugheză, crede Jeanie. Își spu-
ne că pentru ele e altfel, ele trebuie să țipe, ești considerată ciudată dacă nu țipi, e ceva obișnuit când dai naștere.

Cu toate astea, știe că cea care țipă e femeia cealaltă, și țipă de durere. Jeanie ascultă cealaltă voce, tot de femeie, mângâietoare, reconfortantă: mama ei? o asistentă?

Ajunge A. și stau stingheri, ascultând țipetele. În cele din urmă, Jeanie e gata și merge să se pregătească. Ca la școala pregătitoare, își spune. Se dezbracă – oare când are să-și mai vadă hainele? – și-și pune halatul de spital. Este consultată, i se pune o etichetă în jurul încheieturii de la mână și i se face clisma. Îi spune asistentei că nu poate lua Demerol pentru că e alergică, iar asistenta notează. Jeanie nu știe dacă e alergică sau nu, dar nu vrea Demerol, a citit ea cărțile. Are de gând să lupte pentru părul ei pubian – cu siguranță își va pierde puterea dacă îi este ras tot –, dar se

pare că asistentei nu-i pasă așa de tare de lucrul ăsta. I se spune că nu sunt suficient de dese contracțiile ca să fie luate în serios, ba chiar poate să ia liniștită prânzul. Își pune halatul și i se alătură din nou lui A. În salonul proaspăt eliberat, mănâncă niște supă de roșii și un cotlet de vițel, apoi hotărăște să tragă un pui de somn cât merge A. după niște cumpărături.

Jeanie se trezește. Se întoarce A. de afară. A cumpărat un ziar, niște romane polițiste pentru Jeanie și o sticlă de scotch pentru el. A. citește ziarul și bea scotch, iar Jeanie citește Primele cazuri ale lui Poirot. Nu este nicio legătură între Poirot și travaliul ei, care acum se intensifică, dacă nu pune la socoteală forma de ou a capului lui Poirot și a dovleceilor pe care îi cultivă acesta cu fire de lână udă (placentă? cordoane ombilicale?). Se bucură că sunt scurte povestirile; acum se plimbă prin cameră între contracții. Prânzul a fost o greșeală, e clar.

— Cred că am dureri de spate, îi zice lui A.

Scot manualul și caută instrucțiunile pentru situația asta. Pică tare bine faptul că orice lucru care se poate întâmpla are deja un nume. Jeanie se așază în genunchi pe pat, cu fruntea pe brațe, în timp ce A. o freacă pe spate. A. își mai pune un scotch, îl toarnă în paharul de la spital. Asistenta, îmbrăcată în roz, vine, se uită, întreabă care mai e intervalul și apoi pleacă. Jeanie începe să nădușească. Reușește să mai citească doar jumătate de pagină din Poirot, că trebuie să se suie iar pe pat, să înceapă să respire trecând prin numerele colorate.

Când se întoarce asistenta, aduce un scaun cu rotile. Îi spune că e momentul să meargă în sala de nașteri. Jeanie se simte caraghioasă în scaunul cu rotile. Își spune că sunt țărănci care nasc pe câmp, indience care nasc pe drumuri fără atâta tam-tam. Se simte răsfățată. Dar e regula spitalului ca ea să meargă cu scaunul cu rotile și, având în vedere că asistenta e tare micuță, poate că e mai bine așa. Dacă lui Jeanie i s-ar face rău, totuși, și ar cădea din picioare? După ce s-a arătat așa curajoasă din vorbe. O imagine a asistentei micuțe, roz, ca o furnică, trăgând-o pe uriașa Jeanie pe coridoare, împingând-o ca pe o minge de plajă greoaie.

Când ajung în dreptul recepției, trece pe lângă ele o targă cu o femeie acoperită cu un cearșaf. Are ochii închiși și printr-un tub îi intră în venă ceva dintr-o sticlă. Ceva e în neregulă. Jeanie se uită în spate – are impresia că era femeia cealaltă –, dar targa acoperită cu cearșaful e ascunsă acum în spatele biroului de la recepție.

În sala de nașteri, slab luminată, Jeanie se dezbracă și se urcă pe pat ajutată de asistentă. A. îi aduce valiza, care nu e de fapt o valiză, ci un mic bagaj de mână, iar semnificația acestui lucru nu-i scapă lui Jeanie, ba chiar simte acum o parte din teama pe care o asociază cu avioanele, inclusiv spaima de o prăbușire. Își pregătește pachetul de Life Savers, ochelarii și prosopelul, precum și celelalte lucruri de care crede că va avea nevoie. Își scoate lentilele de contact și le așază în cutiuța lor, aducându-i aminte lui

A. să aibă grijă să nu le piardă. Acum e aproape oarbă.

Mai este ceva în geanta ei, ceva ce nu scoate. Un talisman primit cu câțiva ani în urmă, ca suvenir, de la o prietenă care călătorea mult. Este un dreptunghi cu colțuri rotunjite, de sticlă albastră opacă, cu patru forme de ochi galben-alburii pe el. În Turcia, i-a povestit prietena ei, sunt agățate de catâri, ca să îi protejeze de Ochiul Rău. Jeanie știe că probabil talismanul ăsta nu va funcționa pentru ea, nu e turcoaică și nu e nici catâr, dar se simte mai în siguranță știind că îl are în cameră cu ea. Plănuise să îl țină în mână în timpul celor mai grele momente din travaliu, dar, cumva, nu mai este timp pentru împlinirea unor asemenea planuri.

O bătrână, o femeie bătrână și grasă, îmbrăcată complet în verde, intră în încăpere și se așază lângă Jeanie. Îi spune lui A., care stă pe partea cealaltă a lui Jeanie:

— Ăla e un ceas tare bun. Acum nu se mai fac ceasuri d-astea.

Se referă la ceasul lui de buzunar din aur, una dintre puținele lui extravaganțe, care se află acum pe noptieră. Apoi pune mâna pe burta lui Jeanie, ca să-i simtă contracțiile.

— E bine, spune cu un accent suedez sau german. Asta da contracție. Înainte nu era mare lucru.

Jeanie nu-și mai amintește s-o fi văzut până acum.

— Bun. Bun.

— Când o să nasc? întreabă Jeanie atunci când poate vorbi, când nu mai numără.

Bătrâna izbucnește în râs. Cu siguranță, râsul acela, mâinile acelea tribale au prezidat asupra a o mie de paturi, o mie de mese de bucătărie…

— Mai e mult, îi spune ea. Opt, zece ore.

— Dar fac deja asta de douăsprezece ore.

— Nu travaliu activ, îi spune femeia. Nu bun, ca acum.

Jeanie se pregătește pentru lunga așteptare. În clipa asta nu-și mai aduce aminte nici de ce și-a dorit un copil. Decizia aceea a fost luată de altcineva, de un om ale cărui motive sunt neclare acum. Își amintește cum își zâmbeau femeile care aveau deja copii, misterios, ca și cum știau ceva ce ea nu știa, felul în care o excludeau cu nonșalanță din sistemul lor de referință. Care era acea cunoaștere, acel mister, sau nașterea nu era, de fapt, mai inexplicabilă decât un accident de mașină sau un orgasm? (Dar și acestea erau indescriptibile, toate erau lucruri care i se întâmplau trupului; de ce să se zbată mintea încercând să găsească un limbaj pentru ele?) Ea și-a jurat că n-avea să facă asta unei femei fără copii, că n-avea să folosească asemenea parole, că n-avea să le excludă așa. E destul de în vârstă, le-a îndurat ea însăși destui ani încât să i se pară acum obositoare și crude.

Dar – și asta este acea parte din Jeanie care stă cu talismanul ascuns în geantă, nu aceea care jinduiește să construiască dulapuri de bucătărie și să afume șuncă – speră în secret să existe un mister. Ceva mai mult decât

atât, altceva, o viziune. În fond, ea își riscă viața, chiar dacă nu e chiar probabil să moară. Dar unele femei mor, se mai întâmplă. Hemoragie internă, șoc, insuficiență cardiacă, o greșeală a cuiva, a unei asistente, a unui doctor. Merită o viziune, merită să aibă voie să aducă ceva înapoi din locul acesta întunecat în care coboară acum cu atâta repeziciune.

Se gândește pentru o clipă la cealaltă femeie. Și justificările ei sunt incerte. De ce nu vrea să aibă un copil? A fost violată, mai are alți zece copii, moare de foame? De ce n-a făcut avort? Jeanie nu știe și adevărul este că nici nu mai contează. „Desfă-ți degetele", îi spune Jeanie în gând. Chipul ei, desfigurat de durere și de spaimă, zăbovește pentru o clipă în fața ochilor lui Jeanie, apoi plutește și el mai departe.

Jeanie încearcă să se aplece în jos, spre bebeluș, așa cum a mai făcut de multe ori, trimițându-i prin arterele ei valuri de iubire, de culoare, de muzică, dar își dă seama că n-o mai poate face. Nu-și mai simte bebelușul ca pe un bebeluș, mâinile și picioarele lui n-o mai împung, n-o mai lovesc, el nu se mai răsucește. S-a chircit, a devenit un fel de sferă tare, nu mai are timp acuma să stea s-o asculte pe ea. E recunoscătoare pentru asta, căci oricum nu e sigură cât de bun ar fi mesajul. Nu mai poate controla nici numerele, nu le mai vede, deși continuă să numere mecanic. Își dă seama că s-a pregătit cu totul greșit. Când o strângea A. de genunchi era apă de ploaie, ar fi trebuit să se pregătească pentru ce trăiește acum, oricum s-ar chema.

— Ia-o mai ușor, îi spune A.

Acum Jeanie stă pe o parte, iar el o ține de mână.

— Ia-o încet de tot.

— Nu pot. Nu pot să fac asta, nu pot.

— Ba poți.

— Așa o să sune și la mine?

— Așa cum?

Poate că el n-o aude: e femeia cealaltă, se află în salonul de lângă al ei sau în cel de dincolo de acela. Țipă și plânge, țipă și plânge. Printre hohotele de plâns, repetă la nesfârșit: „Mă doare. Mă doare".

— Nu, n-o să sune așa, îi răspunde el.

Deci e cineva, totuși.

Intră o doctoriță, însă nu a ei. Îi zice să se întoarcă pe spate.

— Nu pot, îi răspunde ea. Nu-mi place așa.

Sunetele sunt tot mai îndepărtate, îi e greu să le mai audă. Se întoarce și doctorița o pipăie cu degetele înmănușate în cauciuc. Ceva ud și fierbinte îi curge printre coapse.

— Era gata-gata să se rupă, îi spune doctorița. N-a fost nevoie decât s-o ating. Patru centimetri, îi spune lui A.

— Doar patru? întreabă Jeanie.

Se simte jecmănită; sigur se înșală. I se spune c-o să fie chemată și doctorița ei când va veni momentul. Jeanie este indignată. N-au înțeles,

dar e prea târziu ca să le-o spună și alunecă iar în locul acela întunecat, care nu e infernul, care e mai curând ca și cum ar fi înăuntru, încercând să iasă afară. „Afară”, spune sau gândește ea. Apoi plutește, numerele au dispărut, dacă i-ar spune cineva să se ridice, să iasă din cameră, să stea în cap, ar face-o. Din când în când iese iar la suprafață, trage aer în piept.

— Te hiperventilezi, îi spune A. Ia-o mai încet.

Acum îi masează spatele, tare de tot, iar ea îi ia mâna și-o împinge cu răutate în jos, până la locul cel bun, care nu mai e locul bun imediat ce mâna lui ajunge acolo. Își amintește o poveste pe care a citit-o odată, despre naziști, care le legau evreicelor picioarele în timpul travaliului. Până acum, nu înțelesese cum te-ar fi putut ucide asta.

Apare o asistentă cu un ac.

— Nu-l vreau, spune Jeanie.

— Nu fi așa aspră cu tine, îi spune asistenta. Nu ești obligată să suporți așa o durere cumplită.

Ce durere? se întreabă Jeanie. Când nu e durere, ea nu simte nimic, iar când e durere, nu simte nimic fiindcă nu mai există ea. Asta este, în sfârșit, dispariția limbajului. „După aia nu-ți mai amintești”, îi spusese aproape toată lumea.

Jeanie iese la suprafață după o contracție, bâjbâie să recapete controlul.

— O să-i facă rău copilului?

— E un analgezic ușor, spune doctorița. N-am permite noi folosirea a nimic din ce i-ar face rău copilului.

Jeanie n-o crede. Însă nu contează, simte înțepătura, și doctorița are dreptate, chiar e foarte ușor, fiindcă nu pare să aibă niciun efect asupra ei, cu toate că A. îi spune mai târziu că a ațipit un pic între contracții.

Dintr-odată, se ridică drept în fund. E cât se poate de trează și de lucidă.

— Trebuie să apeși imediat pe buton, spune ea. Copilul ăsta se naște chiar acum.

E clar că A. n-o crede.

— Îl simt, îi simt capul, adaugă ea.

A. apasă pe buton. Apare o asistentă și verifică, iar acum totul se întâmplă prea repede, nimeni nu e pregătit. Pornesc pe hol, asistenta o împinge cu scaunul cu rotile, Jeanie se simte bine. Se uită de-a lungul coridoarelor, toate colțurile fiind încețoșate, pentru că n-are ochelarii la ea. Speră că A. o să țină minte să-i aducă. Trec pe lângă altă doctoriță.

— Aveți nevoie de mine? le întreabă.

— Ah, nu, îi răspunde asistenta relaxată. E o naștere naturală.

Jeanie își dă seama că probabil femeia aceea era anestezista.

— Ce? rostește ea, dar e prea târziu, au ajuns în sala de nașteri, cu toate suprafețele ei strălucitoare, cu aparatele tubulare stranii, ca dintr-un SF.

Asistenta îi spune să se urce pe masa de nașteri. În cameră nu mai este nimeni.

— Cred c-ați înnebunit, spune Jeanie.

— Nu împinge, îi spune asistenta.

— Cum adică?

E absurd. De ce să aștepte ea, de ce să aștepte bebelușul, doar fiindcă au întârziat ele?

— Respiră pe gură, îi zice asistenta. Gâfâie!

Jeanie își aduce în sfârșit aminte cum trebuie să gâfâie. Când se termină contracția, se folosește de brațul asistentei ca de o pârghie și reușește să se tragă pe masă.

De undeva se materializează doctorița ei, deja în costumul de operație, semănând și mai mult decât de obicei cu Mary Poppins, iar Jeanie spune:

— Pun pariu că nu credeați c-o să ne vedem așa curând.

Copilul se naște exact când preconizase Jeanie, deși cu doar trei zile în urmă, doctorița îi zisese că avea să mai dureze cel puțin încă o săptămână, iar Jeanie jubilează, încrezută. Nu c-ar fi știut, o crezuse pe doctoriță.

Este acoperită cu o față de masă verde, durează prea mult, îi vine să împingă bebelușul afară chiar acum, înainte să fie ei gata. E și A. acolo, lângă capul ei, înfășurat în halate, capișoane, măști. A uitat de ochelarii ei.

— Împinge acum, îi spune doctorița.

Jeanie își încleștează mâinile pe ce apucă, strânge din dinți, din față, din tot corpul, mârâie, rânjește feroce, copilul e enorm, o piatră, un bolovan, oasele i se descleiază și o dată, de două ori, a treia oară se deschide asemenea unei colivii care se întoarce încet cu interiorul în afară.

Un răgaz; un pisoi ud îi alunecă dintre picioare.

— Nu vrei să te uiți? spune doctorița, dar Jeanie stă tot cu ochii închiși.

Oricum nu vede nimic fără ochelari.

— Nu vrei să te uiți? o întreabă iar.

Jeanie deschide ochii. Vede bebelușul, care a fost adus până în dreptul ei, culoarea vineție de la naștere începe să se estompeze. Un copil bun, se gândește ea, în sensul în care o spusese bătrâna: „un ceas bun”, bine făcut, de nădejde. Fetița nu plânge; mijește ochii în lumina nouă. Nașterea nu este ceva ce i-a fost dat și nici ceva ce a luat ea. Era doar ceva ce s-a întâmplat pentru ca ele două să se poată saluta așa cum o făceau acum. Asistenta înșiră mărgeluțele cu literele care-i alcătuiesc numele. Când fetița e înfășată și așezată lângă Jeanie, adoarme.

Cât despre viziune, n-a fost niciuna. Jeanie nu simte c-ar cunoaște vreun lucru deosebit; deja uită cum a fost. E obosită și îi e foarte frig, tremură, mai cere o pătură. A. se întoarce în salon cu ea; hainele ei sunt tot acolo. Pretutindeni domnește liniștea, cealaltă femeie nu mai țipă. A pățit ceva, Jeanie e convinsă de asta. O fi murit? I-o fi murit copilul? Poate că este una dintre victimele acelea (și cum poate Jeanie să fie sigură că ea

însăși nu va ajunge să se numere printre ele) care intră în depresie postpartum și
nu mai ies niciodată.

— Vezi, n-aveai de ce să te temi, îi spune A. înainte de a pleca, dar s-a înșelat.

A doua zi dimineață, Jeanie se trezește când e deja lumină afară. Fusese avertizată să nu se ridice prima oară din pat singură, fără s-o ajute o asistentă, dar hotărăște s-o facă oricum (țărancă pe câmp! indiancă pe drum!). Încă simte efectul adrenalinei, este și mai slăbită decât crezuse c-o să fie, dar își dorește foarte tare să se uite pe geam. Simte c-a stat prea mult înăuntru, vrea să vadă cum răsare soarele. Faptul că s-a trezit la primele raze de lumină îi dă sentimentul că e un pic ireală, un pic imaterială, ca și cum e parțial transparentă, parțial moartă.

(Mie mi-a fost dată nașterea, până la urmă, Jeanie a dat-o, eu sunt rezultatul. Cum i s-ar părea că am ieșit? Ar fi mulțumită?)

Fereastra are două rânduri de geam, iar între ele este prins un oblon orizontal; se manevrează de la un mâner din lateral. Jeanie n-a mai văzut niciodată un geam ca acesta. Închide și deschide oblonul de câteva ori. Apoi îl lasă deschis și se uită afară.

De la fereastra ei nu se vede decât o clădire. O clădire veche, din piatră, greoaie, în stil victorian, iar acoperișul ei, odinioară roșiatic, este acum de un verde oxidat. Este masivă, aspră, întunecată de funingine, sumbră, împovărată. Dar în timp ce se uită la clădirea aceasta, atât de veche și aparent imuabilă, își dă seama că e făcută din apă. Din apă și dintr-o substanță fină, ca un fel de jeleu. Este străbătută de lumină din spate (răsare soarele), clădirea este atât de subțire, de fragilă, încât freamătă în adierea ușoară de la răsărit. Jeanie își dă seama că dacă această clădire este așa (o simplă atingere ar putea s-o distrugă, un freamăt al pământului, de ce n-a văzut nimeni, de ce n-o apără de accidente?), atunci înseamnă că toată lumea trebuie să fie așa, tot pământul, pietrele, oamenii, copacii, totul trebuie ocrotit, îngrijit, protejat. Enormitatea acestei îndatoriri o înfrânge. Nu va putea niciodată să-i facă față; și atunci ce se va întâmpla?

Jeanie aude pași pe coridor, în fața salonului ei. Se gândește că trebuie să fie femeia cealaltă, cu haina ei în carouri maroniu-roșcate, cărându-și punga din hârtie, plecând din spital, acum că-și terminase treaba. O trecuse pe Jeanie cu bine prin încercarea asta, era momentul să pornească la vânătoare pe străzile orașului, în căutarea următorului ei caz. Dar se deschide ușa, e o asistentă care ajunge chiar la țanc, o prinde pe Jeanie în timp ce se prăbușește la pământ, ținându-se de muchia aparatului de aer condiționat. Asistenta o ceartă că s-a ridicat prea repede din pat.

Apoi este adusă bebelușa, solidă, substanțială, compactă ca un măr. Jeanie o studiază, e întreagă, iar în zilele care urmează, Jeanie însăși este copleșită de cuvinte noi, părul i se întunecă încet, încetează să mai fie ceea

ce era și este înlocuită, treptat, de altcineva.

---

64 Joc de cuvinte pentru „a aduce pe lume”. În limba engleză în original, *to deliver* are mai multe sensuri: a aduce, a livra (o scrisoare, un pachet), a elibera, a izbăvi (n. tr.).

65 Bomboane cu aromă de mentă sau de fructe, viu colorate, sub formă de ineluș (n. tr.).

Mulțumiri

Omul de pe Marte 1977 Ontario Review
Betty Ms. Magazine
Polarități 1971 Tamarack Review
Sub geam 1972 Harper’s
Mormântul poetului faimos 1973 Oberon Press
Memento mori 1976 Ms. Magazine
Când se întâmplă 1975 Chatelaine
Un articol de călătorie 1975 Saturday Night
Strălucitorul quetzal 1977 The Malahat Review
Viețile poeților 1977 Saturday Night
Mâncătorul de păcate Canadian
Broadcasting
Corporation
Să dai naștere Chatelaine

Pentru comenzi şi informaţii, contactaţi:

GRUPUL EDITORIAL CORINT

Departamentul de Vânzări

Str. Mihai Eminescu nr. 54A, sector 1, Bucureşti, cod poştal 010517

Tel./Fax: 021.319.47.97; 021.319.48.20

Depozit

Str. Gării nr. 11, Mogoşoaia, jud. Ilfov

Tel.: 0758.053.416

E-mail: vanzari@edituracorint.ro

Magazin virtual: www.edituracorint.ro

ISBN: 978-606-088-086-8

9 786060 880868